PROGRAM ROZVOJA MESTA KOŠICE 2015-2020 (2025)

AKTUALIZÁCIA – MÁJ 2015

Zadávateľ aktualizácie:
Mesto Košice

www.kosice.sk

Odborné vedenie procesu aktualizácie:
Karpatský rozvojový inštitút, Košice

www.kri.sk

Spracovatelia:
RNDr. Andrej Šteiner, PhD., KRI
Ing. Zuzana Záborská, KRI
PhDr. Jana Knežová, PhD., KRI
Ing. Margita Hanušovská, Mesto Košice

Spolupracovali:
Mgr. Michal Schvalb, KRI
Ing. Erika Lepeňová, KRI
Ing. Alena Kozlayová, KRI
Ing. Štefan Daňo, Mesto Košice
Ing. Terézia Vysocká, PhD., Mesto Košice
JUDr. Katarína Boháčová, Mesto Košice
Mgr. Bc. Kamil Kubík, Mesto Košice

Na tvorbe sa podieľali v rámci pracovných skupín:

Košice – mesto pracovných príležitostí
Gestor:
Hladký, Michal, Ing. Arch., Košice 2013, n.o.
Členovia:
Bajus, Radoslav, Ing. PhD., TUKE
Bodnár, Ján, Ing., IT Valley
Delina, Radoslav, Doc. Ing. PhD., TUKE
Gál, Marián, Ing. PhD., TUKE
Greguš, Peter, Ing., Mesto Košice
Hudák, Marián, Košice 2013, n.o.
Kmeť, Vladimír, Ing., OneClick s.r.o.
Marko, Jozef, Koalícia 2013+
Matusák, Marián, Košice 2013, n.o.
Ondáš, Jozef, RNDr., CSc., IT Valley
Švihla, Maroš, Ing., OneClick s.r.o.
Vajda, Viliam, Ing. PhD., TUKE
Vertaľ, Marek, Ing., Mesto Košice

Košice – bezpečné mesto
Gestor:
Suchý, Ladislav, Ing., Mestská polícia Košice
Členovia:
Bodnár Jozef, plk. Ing., HaZZ Košice
Dietzová, Zuzana, MUDr. PhD., RÚVZ Košice
Ferjenčík, Peter, Ing., Mesto Košice
Geršák, Peter, Mestská polícia Košice
Kelemen, Miroslav, prof. Ing. PhD., VŠBM Košice
Kopčo, Ľubomír, Mgr., Policajný zbor SR
Lesňák, Milan, Ing., starosta, Košická Nová Ves
Šmajdová, Adriana, Ing., Mesto Košice

Košice – mesto kvalitnej dopravy
Gestori:
Cichanský, Juraj, Ing., Mesto Košice
Kolesárová Júlia, Ing., Mesto Košice
Členovia:
Červeňák, Anton, Ing., Mesto Košice
Čop, Jaromil, Ing., Mesto Košice
Danko, Roman, Ing., DPMK
Hancuľák, Martin, Ing., Mesto Košice
Mikula, Jozef, Ing., Mesto Košice
Olexa, Ladislav, KSK
Turis, Ondrej, Ing., DPMK
Urbanovičová, Veronika, RNDr. PhD., SMZ

Košice – sociálne mesto
Gestor:
Dudová, Eva, PhDr., Mesto Košice
Členovia:
Grančičová, Agáta, Bc., KSK
Heráková, Miroslava, PhDr., Psychosociálne centrum KE
Köver, Ján, Mesto Košice
Kozák, Marián, prof. MVDr. PhD., Detský klub ZPDaM
Kucháriková, Eva, JUDr., Mesto Košice
Kurčák, Emil, Mgr., Mestská časť Košice – Juh
Litavská, Eva, PhDr., Miesto pod slnkom, n.o.
Lyócsa, Ivana, Mgr. PhD., Psychosociálne centrum KE
Paška, Martin, Ing., BPMK
Plančárová, Dagmar, Ing., KSK
Rolný, Igor, Mgr., Mesto Košice
Sedláková, Tatiana, Ing., Mestská časť Košice – Juh
Schnitzerová, Eva, RNDr., RÚVZ Košice
Sirotňák, Jozef, BPMK
Vedral Némedyová, Andrea, Ing., Mesto Košice
Žilahová, Miroslava, Mgr., Miesto pod slnkom, n.o.

Košice – mesto inovatívneho predprimárneho a primárneho vzdelávania
Gestor:
Kavečanská, Mária, PaedDr., Mesto Košice
Členovia:
Blénessy, Henrieta, Ing., Mesto Košice
Holováčová, Katarína, Mgr., MŠ Belehradská
Hvizdáková, Gizela, Mgr., MŠ Dneperská
Lopušniaková, Beáta, Mgr., Mesto Košice
Mochnáčová, Helena, PhDr., Okresný úrad Košice
Šafran, Igor, RNDr., ZŠ M. Lechkého
Šamaj, Vladimír, Mgr., ZŠ Gemerská
Vinceová, Eva, Mgr., Mesto Košice

Košice – mesto kvalitného životného a prírodného prostredia
Gestor:
Kottferová, Mária, Ing., Mesto Košice
Členovia:
Daňo, Miroslav, Ing., Mesto Košice
Hospodárová, Zuzana, SAŽP
Jerguš, Martin, Ing. Arch., Mesto Košice
Majza, Richard, Ing. MBA., Správa mestskej zelene KE do 02/2015
Nagy, Peter, Ing., Mesto Košice
Pomfyová, Uršula, Ing., Mesto Košice
Popríková, Marta, Ing., Správa mestskej zelene KE
Priesterová, Kristína, Ing., KOSIT
Roth, Tibor, Ing., Mestské lesy Košice
Ružička, Marek, MVDr., Odbor ŽP, OÚ Košice
Schlentcová, Anna, Ing., KOSIT
Tešliarová, Zuzana, RNDr., Mesto Košice
Tököly, Miroslav, Ing., Mestské lesy Košice
Urbanovičová, Veronika, RNDr. PhD., SMZ
Vrábel, Peter, Ing., Správa mestskej zelene KE

Košice – mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu
Gestori:
Klíma, Miloslav, Ing., Mesto Košice
Šulek, Ivan, Mgr., Mesto Košice
Členovia:
Caban Ján, MUDr., Iniciatíva Európske mesto športu 2016
Franko, Daniel, K13
Himič, Peter, Mgr. PhD., Štátne divadlo Košice
Klein, Július, PaedDr. Mgr. Art., ŠfK
Kočner, Erich, Mgr., ZOO Košice
Kováč, Ján, Ing., K13
Lopušniaková, Beáta, Mgr., Mesto Košice
Ňiňajová, Iveta, Ing. PhD., Košice – Turizmus
Pastorek, Patrik, Ing., ZOO Košice
Ténai, František, Ing., Štátne divadlo Košice

Košice – mesto využívajúce IKT pre efektívne spravovanie
Gestor:
Hajduková, Gabriela, Ing., Mesto Košice
Členovia:
Fenďa, Viktor, Ing., Mesto Košice
Komarovský, Peter, Ing., Mesto Košice
Krešák, Marián, Ing., Mesto Košice
Uhríková, Slávka, Mgr., Mesto Košice

Starostovia mestských častí Mesta Košice
Gestor:
Lazúr, Pavol, Ing., Mesto Košice
Členovia:
Andrejčák, Andrej, Mgr., MČ Dargovských hrdinov
Balčík, Martin, JUDr., MČ Kavečany
Balogová, Adriana, MČ Džungľa
Betuš, Cyril, JUDr., MČ Sídlisko Ťahanovce
Brada, Ladislav, Ing., MČ Poľov
Exner, Damián, MČ Lorinčík
Gaj, Marián, MČ Sever
Grega, Ľubomír, Mgr., MČ Staré Mesto
Halenár, Alfonz, Ing., MČ KVP
Hlinka, Jaroslav, JUDr., MČ Juh
Jakubov, Ján, Ing., MČ Západ
Karabin, Jozef, Ing., MČ Pereš
Kažimír, Marek, JUDr., MČ Krásna
Kovačevičová, Lenka, Ing., MČ Nad Jazerom
Krištof, František, MČ Barca
Lesňák, Milan, Ing., MČ Košická Nová Ves
Mikluš, Viktor, Ing., MČ Vyšné Opátske
Nigut, Ján, Ing., MČ Ťahanovce
Petrík, Daniel, Ing., MČ Šaca
Puzderová, Monika, MČ Šebastovce
Šaňa, Marcel, MČ Luník IX
Šimková, Iveta, Ing., MČ Myslava

Predstavitelia kľúčových sociálno-ekonomických partnerov rozvoja mesta
Gestor:
Hanušovská, Margita, Ing., Mesto Košice
Členovia:
Antal, Marek, Ing., NESS KDC s.r.o.
Babcoke, George F., U. S. Steel Košice, s. r. o.
Banský, Juraj, prof. Ing. CSc., nemecký honorárny konzul v KE
Bernát, Ondrej, Ing., Košický samosprávny kraj
Bodnár, Ján, Ing., AmCham Košice
Cehlár, Marián, Ing. PhD., TUKE
Černák, Juraj, prof. RNDr. CSc., UPJŠ
Čižmár, Anton, Dr. h. c. prof. Ing. CSc., TUKE
Čontofalský, Matej, Mgr., Mesto Košice
Hladký, Michal, Ing. Arch., Košice 2013, n.o.
Hudák, Jozef, Ing. MPH., Mesto Košice
Jakubov, Ján, Ing., Mesto Košice (do 11/2014)
Jančuš, Tomáš, Ing. PhD., Letisko Košice, a.s.
Kažimírová, Marta, Ing., Mesto Košice
Kiraľvarga, Miroslav, RNDr. MBA., U. S. Steel Košice
Királyová, Petronela, Ing. Arch., Mesto Košice
Knežová, Jana, PhDr. PhD., UPJŠ
Lazúr, Pavol, Ing., Mesto Košice
Legáth, Jaroslav, prof. MVDr. CSc., UVLF v Košiciach
Lenártová, Renáta, MUDr. PhD., Mesto Košice
Ňiňajová, Iveta, Ing. PhD., Košice – Turizmus
Raši, Richard, MUDr. PhD. MPH., Mesto Košice
Ruščin, Barbora, T-Systems Slovakia s.r.o.
Šteiner, Andrej, RNDr. PhD., Karpatský rozvojový inštitút
Ťapák, Peter, Ing., Košický samosprávny kraj
Trebuľa, Zdenko, JUDr., Košický samosprávny kraj
Vlková, Alena, Východoslovenská energetika a. s.
Vrábel, Peter, Ing., Startup Centrum Košice o.z.
Záborská, Zuzana, Ing., Karpatský rozvojový inštitút
Zorkovský, Marián, IT Valley

Obsah

1 ÚVOD ... 7

2 STRATEGICKÁ ČASŤ ... 11

2.1 ZÁSADY A PRINCÍPY PROGRAMU ROZVOJA MESTA KOŠICE 2015 – 2020 (2025) ... 12
2.2 VÍZIA MESTA KOŠICE 2025 ... 13
2.3 CIELE ROZVOJA MESTA ... 15

3 PROGRAMOVÁ ČASŤ ... 18

3.1 PROGRAMOVÉ OBLASTI ROZVOJA MESTA ... 18
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ ... 19
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - BEZPEČNÉ MESTO ... 22
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE – MESTO KVALITNEJ DOPRAVY ... 26
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - SOCIÁLNE MESTO ... 32
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO INOVATÍVNEHO VZDELÁVANIA DETÍ A MLÁDEŽE ... 37
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO KVALITNÉHO ŽIVOTNÉHO A PRÍRODNÉHO PROSTREDIA ... 43
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE – MESTO KULTÚRY, ŠPORTU A AKTÍVNEHO ODDYCHU ... 48
PROGRAMOVÁ OBLASŤ ROZVOJA KOŠICE – MESTO VYUŽÍVAJÚCE IKT PRE EFEKTÍVNE SPRAVOVANIE ... 52
3.2 PRIEMET PROGRAMOVÝCH OBLASTÍ ROZVOJA DO ÚZEMNÉHO PLÁNU MESTA ... 54

4 REALIZAČNÁ A FINANČNÁ ČASŤ ... 58

4.1 MANAŽMENT REALIZÁCIE PROGRAMOVÝCH OBLASTÍ ROZVOJA MESTA ... 59
4.2 ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRM ... 63
4.3 FINANČNÝ PLÁN ... 64

5 ANALYTICKÁ ČASŤ ... 66

5.1 HODNOTENIE PLNENIA CIEĽOV PHSR MESTA KOŠICE NA ROKY 2009 – 2015 ... 69
5.2 PROFIL MESTA KOŠICE - SITUAČNÁ ANALÝZA INTERNÉHO A EXTERNÉHO PROSTREDIA ... 94

6 ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA ... 198

7 ZOZNAMY TABULIEK, GRAFOV A OBRÁZKOV ... 200

8 ZOZNAM SKRATIEK ... 202

PRÍLOHA: AKČNÝ PLÁN ROZVOJA MESTA KOŠICE NA ROKY 2016-2018 ... 206

PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ ... 208
PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - BEZPEČNÉ MESTO ... 210
PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO KVALITNEJ DOPRAVY ... 212
PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - SOCIÁLNE MESTO ... 215
PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO INOVATÍVNEHO VZDELÁVANIA DETÍ A MLÁDEŽE ... 218
PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO KVALITNÉHO ŽIVOTNÉHO A PRÍROD. PROSTREDIA ... 221
PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO KULTÚRY, ŠPORTU A AKTÍVNEHO ODDYCHU ... 224
PROJEKTOVÉ ZÁMERY PRE PROGRAMOVÚ OBLASŤ ROZVOJA: KOŠICE - MESTO VYUŽÍVAJÚCE IKT PRE EFEKTÍVNE SPRAVOVANIE ... 227

Plánovanie znamená prenesenie budúcnosti do súčasnosti,
aby sme mohli pre budúcnosť začať konať už teraz.

Alan Lakein

1 Úvod

Podmienky pre plánovanie a realizáciu rozvoja mesta sa kontinuálne alebo skokovo menia. Či už sa jedná o zmenu legislatívneho, strategického či finančného prostredia na Slovensku alebo sa jedná o nové globálne výzvy (napr. finančná kríza či finančné šoky, zmena klímy a jej dopady, zmeny v cenách energií, starnutie obyvateľstva, nárast počtu imigrantov a pod.), ktoré majú a budú mať vplyv na politiku rozvoja mesta. Súčasne v roku 2015 začína nové obdobie financovania projektov z EÚ fondov, ktoré v minulosti tvorili a očakáva sa, že aj v tomto období budú tvoriť podstatnú časť zdrojov na projekty rozvoja mesta.
Tieto fakty, spolu s modifikáciou rozvojových priorít, viedli Mesto Košice k tomu, aby iniciovalo aktualizáciu dokumentu PHSR pre roky 2009-2015 s cieľom, aby vznikol čo najaktuálnejší Program rozvoja mesta Košice na roky 2015-2020 s výhľadom na rok 2025.
Nástrojom na riadenie rozvoja mesta sú tri hlavné vzájomne súvisiace dokumenty a to Program rozvoja mesta, Územný plán mesta i Programový rozpočet mesta.

Program rozvoja mesta Košice pre obdobie rokov **2015 – 2020,** výhľadovo do roku **2025** (ďalej aj PRM) je :

- základným rozvojovým dokumentom mesta a je vypracovaný v súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z. v znení Zákona č. 309/2014 Z.z.[1],
- strednodobý rozvojový dokument, ktorý:
  - využíva potenciál, reálne príležitosti, berie do úvahy vonkajšie trendy a ohrozenia a navrhuje riešenia prioritných problémov a potrieb pre rozvoj mesta,
  - vychádza a je v súlade so záväznou časťou platného územného plánu mesta v čase jeho spracovávania,
  - definovaním implementačného mechanizmu je flexibilným dokumentom schopným reagovať na zmeny a podnety,
  - berie do úvahy širšie okolie mesta Košice,
- pripravený na začiatku programovacieho obdobia EÚ 2014 - 2020 a v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja je jednou z podmienok pre možnosti čerpania finančných prostriedkov štrukturálnych fondov,
- spracovaný súbežne a vo vzájomnom prepojení s Integrovanou územnou stratégiou udržateľného mestského rozvoja mesta Košice, ktorá je implementačným dokumentom mesta Košice a jeho funkčnej oblasti (spolu s ďalšími 30timi obcami) pre možnosť čerpania finančných prostriedkov z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP).

[1] Podľa § 5 Zák. č. 309/2014 Z.z sa podpora regionálneho rozvoja sa vykonáva podľa:

a. Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „národná stratégia“),
b. Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku (ďalej len „program rozvoja vyššieho územného celku“),
c. Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/mesta (ďalej len „program rozvoja obce/mesta“),
d. Spoločného programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí (ďalej len „spoločný program rozvoja obcí“).“.

Obsahom **Programu rozvoja mesta Košice 2015 - 2020 (2025),** v súlade s uvedeným zákonom o podpore regionálneho rozvoja, je:

- **Strategická časť,** ktorá je hlavným/kľúčovým dokumentom smerovania rozvoja mesta
- **Programová časť** - sektorovo/tematicky zamerané **Programové oblasti rozvoja mesta** s definovaním opatrení a možných aktivít na plnenie cieľov rozvoja mesta pre dané plánovacie obdobie.
- **Realizačná a finančná časť -** mechanizmus realizácie PRM, vrátane Akčného plánu rozvoja mesta Košice vypracovaného na 3 ročné obdobie (2016 - 2018) v súlade s programovým rozpočtovaním samosprávy mesta a indikatívnym finančným plánom na realizáciu celého PRM.
- **Analytická časť** (z dostupných údajov a informácií do rokov 2013/2014).

Program rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) je zostavený ako otvorený, verejne dostupný a priebežne **aktualizovaný** dokument reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia mesta.

Proces tvorby Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025)

Program rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025, bol vytvorený aktualizáciou Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na roky 2009 – 2015 (ďalej len PHSR 2009 – 2015).

Samotná aktualizácia predchádzajúceho dokumentu nadobudla pomerne veľký rozsah a priniesla pomerne významné zmeny a to hlavne na základe nasledujúcich skutočností:

1. PRM sa tvoril v čase (2014/2015) prípravy a nadobudnutia účinnosti novelizovaného Zákona o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z.z v znení Zák.č. 309/2014 Z.z. od 1.januára 2015, ktorý definoval nové povinnosti mestám/obciam pri tvorbe PRM, vrátane vypracovaného nezáväzného návrhu Metodiky pre spracovanie PRM.

2. Zásadný vplyv na zmenu prístupu k aktualizácii, resp. tvorbe PRM malo „Hodnotenie plnenia cieľov rozvoja mesta 2009 – 2013“, ako prvá etapa a východisko spracovania nového PRM na roky 2015 – 2020.

3. Z konzultácií, ktoré prebehli v procese tvorby rozvojového dokumentu s vrcholovými predstaviteľmi kľúčových sociálno – ekonomických partnerov rozvoja mesta, ale aj s odborníkmi organizovanými v pracovných skupinách (zástupcovia mesta a organizácii mesta a spoločností s obchodnou účasťou mesta, mestských častí, štátnej správy, sektoroví odborníci z mesta z rôznych oblastí pôsobenia, mestské časti, zástupcovia neziskového sektora, ktorí sú menovite uvedení v úvode dokumentu) vyplynulo veľké množstvo nových rozvojových podnetov, ktoré bolo potrebné zapracovať.

4. Komunikácia návrhu Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 (2025) so širokou odbornou verejnosťou a obyvateľmi mesta Košice, priniesla mnoho návrhov a pripomienok. Odôvodnené a relevantné z nich boli do rozvojového dokumentu zapracované.

5. Proces tvorby, ako aj obsah PRM ovplyvňovalo súčasné spracovanie „Integrovanej územnej stratégie udržateľného mestského rozvoja mesta Košice“ pre určené širšie funkčné územie Košíc, preto bolo nevyhnutné oba procesy a dokumenty prepájať.

6. PRM sa podľa § 8, ods.1 Zák. 309/2014 Z.z vypracováva so zohľadnením rozvojového dokumentu na regionálnej úrovni. Na regionálnej úrovni (Košický samosprávny kraj) však v čase spracovania PRM mesta Košice neexistoval aktuálny rozvojový dokument. Úrad KSK pristupuje k tvorbe nového PRM až v rokoch 2015/2016. PRM mesta Košice 2015 – 2020 (2025), krajského mesta Košického kraja a významného centra rozvoja regiónu sa tak stáva dôležitým východiskom pre tvorbu PRM na regionálnej úrovni.

7. PRM sa tiež podľa § 8, ods.1 Zák. 309/2014 Z.z vypracováva v súlade so záväznou časťou územného plánu mesta. V roku schvaľovania PRM 2015 – 2020 (2025) mesto Košice pristúpilo k tvorbe nového územného plánu s predpokladom jeho ukončenia v roku 2019. PRM mesta Košice sa tak stáva dôležitým vstupom/zadaním/scenárom pre tvorbu nového územného plánu.

Proces aktualizácie PHSR 2009-2015 pre vznik Programu rozvoja mesta na roky 2015-2020 (s výhľadom do roku 2025) prebiehal nasledovne:

1. Vypracovanie ex post **Hodnotenia cieľov rozvoja mesta za predchádzajúce roky 2009 – 2013/2014** (ďalej len Hodnotenie) vyhodnocujúceho plnenie cieľov a opatrení rozvoja mesta za uvedené obdobie prostredníctvom realizácie aktivít na území mesta a v jeho mestských častiach. Hodnotenie, resp. jeho relevantné časti, sa stali súčasťou analýz PRM a Hodnotenie bolo jedným z východísk tvorby stratégie rozvoja mesta.

2. Určenie **prioritných oblastí rozvoja mesta Košice a identifikácia rozvojových výziev** (problémov a príležitostí) na roky 2015 – 2020 (2025) na základe výsledkov Hodnotenia a diskusií na pracovných stretnutiach, a tiež na základe podnetov z komunikácie s verejnosťou.

3. Vypracovanie **analýzy súčasného stavu** (interného a externého prostredia) z doplnených analytických údajov ako súčasť analytickej časti dokumentu, podľa rozvojových priorít mesta na plánovacie obdobie. Analytická časť s popisom a zberom dát aj v trendoch spravidla za obdobie rokov 2009 – 2013/2014 obsahuje aj SWOT analýzy definovaných prioritných rozvojových oblastí mesta.

4. Vypracovanie **stratégie rozvoja mesta** pre roky 2015 – 2020 pozostávajúcej zo zásad a princípov Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015-2020, vízie mesta Košice do roku 2025 a Cieľov rozvoja mesta spolu s výsledkovými indikátormi.

5. Vypracovanie **programovej časti**, kde ako nástroj na plnenie cieľov rozvoja mesta boli sektorovo/odvetvovo definované samostatné programové oblasti rozvoja mesta so svojimi opatreniami a aktivitami. Súčasťou sú aj indikátory na sledovanie dosiahnutia plánovaných výstupov.

6. Vypracovanie **Akčného plánu rozvoja mesta na roky 2016 – 2018**, v oblastiach kde samospráva mesta Košice má priamo kompetencie, resp. bude partnerom iným subjektom. Akčný plán je zostavený ako súbor projektových zámerov v súlade s programovým rozpočtovaním samosprávy a je východiskom pre tvorbu programového rozpočtu samosprávy mesta pre toto a následné obdobia.

7. Vypracovanie **realizačnej časti PRM,** ktorá popisuje činnosti potrebné na úspešnú realizáciu PRM a aj spôsob ich realizácie.

Celý dokument PRM, ako aj všetky kroky procesu jeho prípravy, boli založené na participatívnom princípe. Teda boli nastavené tak, aby obsah rozvojového dokumentu bol výsledkom názorov a návrhov tých, ktorí sú zodpovední za rozvoj mesta, teda samosprávy mesta Košice, ale aj odborných inštitúcií a ďalej tých, ktorí v meste žijú a podnikajú.
Celý proces prípravy (a predpokladá sa, že tak bude aj pri následných aktualizáciách rozvojového dokumentu) bol priebežne komunikovaný s odborníkmi združenými v 8 odvetvových pracovných skupinách (celkom cca. 150 ľudí zo samosprávy, štátnej správy, podnikateľských subjektov a záujmových skupín) pre oblasti: bezpečnosť, doprava, kultúra, šport a cestovný ruch, životné prostredie, sociálna oblasť, školstvo a vzdelávanie, podpora zamestnanosti, e-government), ďalej so zástupcami mestských častí, ale tiež prostredníctvom množstva individuálnych odborných konzultácií.

Komunikácia so širokou verejnosťou bola zrealizovaná prostredníctvom web stránky mesta Košice na základe dopredu známych spôsobov spätnej väzby, ale tiež priamym oslovením subjektov a individuálnymi odbornými konzultáciami.
Všetky získané podnety, bez výnimky, boli spracované a posúdené a po odborných konzultáciách na Magistráte mesta Košice boli relevantné podnety do dokumentu zapracované.

Poznámka: Pri tvorbe Programu rozvoja mesta bola zohľadnená odporúčaná Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC (pracovná verzia z februára 2015, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR).

Jednotlivé kapitoly sú v dokumente usporiadané v poradí tak, aby bol ústretový k tým, ktorí ho budú využívať k rozhodovaniu a realizácii.

2 Strategická časť

Smerovanie rozvoja mesta, ktoré je vyjadrené cieľmi rozvoja mesta Košice, vychádzalo z identifikácie hlavných problémov, príležitostí a potrieb mesta Košice, ktoré sú buď bariérami alebo spúšťačmi pozitívnej zmeny v rozvoji. Analýzy poukázali na úzku prepojenosť a väzby medzi viacerými problémami a ich dôsledkami, medzi problémami a ich príčinami, rovnako aj na úzku prepojenosť a súvislosti medzi identifikovanými problémami v rozvoji mesta a možnosťami ich riešení identifikovaním príležitostí a potenciálu rozvoja mesta.

Základným kritériom pre definovanie cieľov strednodobého smerovania v rozvoji mesta Košice bolo:

A. **Dosiahnutie pozitívnej zmeny**, teda, že mesto má disponibilný potenciál pre dané smerovanie rozvoja mesta, existujú tradície v danom odvetví, vonkajšie trendy sú pre toto smerovanie priaznivé a daný cieľ, resp. jeho očakávaný výsledok zlepšuje, resp. nepoškodzuje prostredie pre život.
B. **Konzistentnosť a synergia prioritných smerovaní**, teda ich vzájomná previazanosť a doplnkovosť vytvárajúca kompaktný celok a synergické efekty v rozvoji mesta.

Strategická časť obsahuje:

1. **Zásady a princípy** Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025).
2. **Víziu mesta Košice 2025**, ako realistickú predstavu stavu v budúcnosti vo vybraných oblastiach rozvoja mesta na konci platnosti rozvojového dokumentu.
3. **Ciele rozvoja mesta** Košice v jednotlivých oblastiach rozvoja mesta a ich výsledkové ukazovatele.

2.1 Zásady a princípy Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025)

- **Program rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025 (PRM)** je základný rozvojový dokument mesta Košice, na ktorý sa musí prihliadať pri plánovaní a realizovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít na jeho území.

- PRM je založený na širokej odbornej a verejnej diskusii.

- Odvetvové koncepcie/stratégie mesta sú v súlade s PRM.

- PRM sa vytvára pre potreby územia mesta, nielen pre kompetencie samosprávy mesta.

- Samospráva mesta je koordinátorom napĺňania PRM a súčasne monitoruje a vyhodnocuje jeho realizáciu.

- Samospráva mesta realizuje tie aktivity, ktoré má v kompetencii, v ostatných aktivitách môže mať úlohu partnera, iniciátora alebo podporovateľa.

- Konkrétne aktivity PRM, za realizáciu ktorých zodpovedá samospráva mesta sa premietnu do programového rozpočtu.

- Opatrenia a aktivity, vyžadujúce pre svoju realizáciu záber územia, sú v súlade, alebo sa premietnu do územného plánu mesta.

- Pri aktualizáciách PRM sa berú do úvahy existujúce a nové odborné dokumenty, globálne či európske príležitosti a ohrozenia, názory expertov.

- Vzhľadom k finančným a časovým podmienkam plnenia PRM, kľúčovým princípom je prioritizácia výberu aktivít na základe kritérií dôležitosti a naliehavosti.

2.2 Vízia mesta Košice 2025

- **Košice sú mesto vytvárania nových pracovných príležitostí pre všetkých,** s dôrazom na vznik takých miest, ktoré využívajú existujúcu priemyselnú a vzdelávaciu základňu v meste a jeho okolí a súčasne ich vznik nemá nepriaznivý vplyv na stav životného prostredia mesta.

- **Košice sú mesto podporujúce kreativitu**, ako predpoklad pre inovácie v oblasti urbánneho rozvoja. Mesto je členom siete UNESCO Creative cities network v kategórii Media Arts.

- **Košice sú bezpečné mesto** nielen na verejných priestranstvách, ale aj mesto, kde sa chráni zdravie a majetok obyvateľov a návštevníkov 24 hodín denne. Mesto predchádza a je pripravené čeliť mimoriadnym udalostiam technologického a klimatického charakteru.

- **Košice sú mesto,** v ktorom Košičania **uprednostňujú a využívajú alternatívne spôsoby dopravy,** a to predovšetkým verejnú osobnú dopravu, cyklodopravu a chôdzu, čo prispieva k zníženiu dopravných kongescií, k zvýšeniu rýchlosti a plynulosti dosiahnutia dopravného cieľa pri znižovaní dopravnej nehodovosti, prašnosti v meste a k minimalizácii záberu cenných plôch mesta pre dopravné účely.

- **Košice sú mesto s vyriešeným parkovaním** spôsobom, ktorý umožňuje rezidentom mesta zaparkovať v dostupnej vzdialenosti od svojho bydliska. Nové parkovacie miesta nie sú realizované na úkor zelene, či verejných priestorov.

- **Košice sú mesto, ktoré pomáha tým, ktorí to najviac potrebujú:** seniorom, zdravotne postihnutým občanom, dlhodobo chorým, sociálne odkázaným jednotlivcom a rodinám v krízových situáciách. Komplexnosť poskytovaných sociálnych služieb pomáha posilňovať funkciu rodiny ako základnej bunky spoločnosti.

- **Košice sú mesto s minimálnymi architektonickými bariérami** a tak uľahčuje zapojenie sa do verejného života zdravotne hendikepovaným, ale aj seniorom či matkám s kočíkmi.

- **Košice sú mesto, kde sa poskytuje inovatívne vzdelávanie** deti a mládeže. Pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, teda nadané a talentované deti a žiakov, deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením a deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa uplatňuje inkluzívny prístup k výchovno-vzdelávaciemu procesu.

- **Košice sú zelené a čisté mesto.** Zelená a modrá infraštruktúra na verejných priestranstvách spĺňa nielen estetické, ale hlavne funkcionalistické kritériá. Obyvateľov mesta i jeho návštevníkov minimálne obťažuje najmä hluk, prašnosť, exhaláty, alergény, čierne skládky odpadov, či iné riziká negatívne ovplyvňujúce zdravie. Samospráva mesta Košice je príkladom v znižovaní spotreby energií vo svojich zariadeniach s pozitívnym vplyvom na kvalitu životného prostredia v meste. Takto ušetrené finančné prostriedky investuje do modernizácie a skvalitňovania infraštruktúry.

- **Košice sú mesto zážitkov,** v ktorom jeho obyvatelia a návštevníci intenzívne využívajú širokú paletu atraktívnych kultúrnych, športových a relaxačných možností pre trávenie voľného času. Mesto je začlenené medzi Európske mestá športu.

- **Košice sú mesto komunikujúce a spolupracujúce,** ktoré je spoľahlivým susedom a partnerom pre okolité obce a mestá, pre regionálne, národné a medzinárodné inštitúcie verejnej správy, neziskového a podnikateľského sektora. Samospráva mesta funguje na princípoch otvorenosti voči najširšej verejnosti využívajúc pritom komplexnú elektronizáciu služieb. Informačno-komunikačné technológie sú zavedené do manažérskych a rozhodovacích procesov pre zvýšenie vnútornej efektivity samosprávy.

2.3 Ciele rozvoja mesta

Ciele rozvoja mesta Košice sú podstatou smerovania rozvoja mesta, ich realizáciou bude naplnená Vízia mesta Košice 2025. Mesto Košice definovalo na obdobie 2015 – 2020, výhľadovo 2025 spolu 17 cieľov rozvoja mesta Košice. Súčasťou každého cieľa je definovaný súbor indikátorov pre meranie dosiahnutia plánovaného výsledku:

1. **Vytvárať podmienky pre ekonomický rast, zvýšenú zamestnanosť a diverzifikáciu odvetví**

   Indikátory výsledku cieľa:
   - *novovytvorené pracovné miesta v meste a jeho okolí,*
   - *nárast HDP v meste,*
   - *novoetablované subjekty v kreatívnom priemysle.*

2. **Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou**

   Indikátory výsledku cieľa:
   - *zvýšená objasnenosť priestupkov a trestných činov majetkovej a násilnej kriminality,*
   - *znížený pomer spáchaných priestupkov a trestných činov voči priemeru v mestách na Slovensku,*
   - *zvýšený pocit spokojnosti s bezpečnosťou obyvateľov a návštevníkov mesta.*

3. **Znížiť zraniteľnosť a zvýšiť odolnosť mesta na zvláštne a mimoriadne udalosti (technologické a klimatické) prostredníctvom účinného riadenia rizík**

   Indikátory výsledku cieľa:
   - *výška investícií do preventívnych opatrení na území mesta,*
   - *výška škody spôsobená zvláštnymi a mimoriadnymi udalosťami,*
   - *množstvo obetí a zdravotných postihnutí následkom zvláštnych a mimoriadnych udalostí.*

4. **Skvalitniť dopravnú infraštruktúru, dopravné vybavenie, dopravné značenie a reguláciu pre individuálnu automobilovú dopravu (IAD) a verejnú osobnú dopravu (VOD) v meste**

   Indikátory výsledku cieľa:
   - *zvýšená dopravná priepustnosť na základnej dopravnej komunikačnej sieti mesta,*
   - *znížená hlučnosť, prašnosť a množstvo emisií z dopravy,*
   - *znížená nehodovosť.*

5. **Zvýšiť podiel verejnej osobnej dopravy (VOD), cyklodopravy a pešej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave**

   Indikátory výsledku cieľa:
   - *zvýšený počet cestujúcich v MHD,*

- *zvýšený počet cestujúcich v prímestskej doprave so začiatkom alebo ukončením cesty v meste,*
- *zvýšený počet ľudí využívajúcich na cestu do práce a na ostatné sociálne potreby (nákup, návšteva školy, návšteva udalostí, vybavovanie a pod.) bicykel,*
- *zvýšený komfort peších trás.*

6. Zlepšiť leteckú dostupnosť mesta Košice

Indikátor výsledku cieľa:
- *spokojnosť cestujúcich s možnosťami využívania leteckej dopravy a úrovňou poskytovaných služieb na letisku Košice*

7. Podporiť mladé rodiny v oblasti zosúladenia rodinného a pracovného života

Indikátory výsledku cieľa:
- *miera uspokojenia záujmu o mestské nájomné bývanie,*
- *pomer žiadostí o umiestnenie dieťaťa do zariadenia pre deti do 3 rokov k celkovej kapacite zariadení na území mesta.*

8. Skvalitniť sociálne služby a rozšíriť a inovovať ponuku ďalších podľa dopytu pre seniorov, dlhodobo chorých a zdravotne postihnutých občanov najmä služby na komunitnej úrovni

Indikátor výsledku cieľa:
- *spokojnosť klientov s kvalitou a rozsahom sociálnych služieb (zisťovaná prieskumom).*

9. Zlepšiť podmienky pre sociálnu inklúziu sociálne odkázaných a sociálne neprispôsobivých občanov

Indikátor výsledku cieľa:
- *medziročný nárast počtu poberateľov dávok v hmotnej núdzi, ktorí opustia systém tzv. osobitného príjemcu na dávky v hmotnej núdzi.*

10. Zvýšiť stupeň architektonickej bezbariérovosti v meste

Indikátor výsledku cieľa:
- *percento pomeru bezbariérových a bariérových prechodov na verejných priestranstvách a vo verejných budovách.*

11. Zlepšiť kľúčové kompetencie žiakov základných škôl

Indikátor výsledku cieľa:
- *výsledky monitoru v porovnaní s priemermi SR, resp. medziročné porovnanie.*

12. Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces a rozšíriť kapacity materských škôl

Indikátory výsledku cieľa:
- *úroveň hrubej zaškolenosti detí,*
- *počet nevybavených žiadostí o prijatie dieťaťa do materskej školy,*
- *zvýšenie kapacity materských škôl.*

13. Zvýšiť zapojenie detí a mládeže do voľnočasových a mimoškolských aktivít

Indikátor výsledku cieľa:
- *počet detí a mládeže v aktívne sa zúčastňujúcich záujmových, umeleckých a vzdelávacích podujatí a aktivít.*

14. Skvalitniť životné a prírodné prostredie na území mesta

Indikátory výsledku cieľa:
- *zavedený systém starostlivosti o ŽP v spolupráci s mestskými časťami,*
- *zlepšený stav zložiek ŽP vo vybraných ukazovateľoch (najmä ovzdušie a voda),*
- *zvýšená čistota separácie triedených zložiek z komunálneho odpadu,*
- *znížená spotreba energie pri prevádzke budov vo vlastníctve mesta,*
- *zvýšená výmera parkovej zelene v m^2 na obyvateľa.*

15. Zvýšiť možnosti a rozšíriť ponuku pre uspokojenie variabilných záujmov trávenia voľného času obyvateľmi a návštevníkmi mesta a zapojiť ich ako aktívnych účastníkov alebo divákov do kultúrno-športového diania v meste

Indikátory výsledku cieľa:
- *spokojnosť obyvateľov a návštevníkov s ponukou kultúrnych a športových aktivít,*
- *počet užívateľov ponuky mesta,*
- *získanie titulu Európske mesto športu.*

16. Rozšíriť a skvalitniť elektronické informačné služby a zabezpečiť ich všeobecnú použiteľnosť

Indikátor výsledku cieľa:
- *spokojnosť klientov s poskytovaním digitálnych služieb.*

17. Optimalizovať a zjednodušiť výkon samosprávnych rozhodovacích procesov využívaním informačno-komunikačných technológií

Indikátor výsledku cieľa:
- *dĺžka procesov pre vydanie rozhodnutia.*

Poznámka: spôsob napĺňania cieľov je popísaný v programovej časti Programu rozvoja mesta Košice.

3 Programová časť

Ciele rozvoja mesta Košice, uvedené v strategickej časti, budú napĺňané cez osem programových oblastí rozvoja mesta, ktoré ku každému cieľu definujú:

- opatrenia,
- súbory navrhovaných aktivít a indikátory výstupov.

3.1 Programové oblasti rozvoja mesta

Programová oblasť	Ciele
Košice - mesto pracovných príležitostí	Vytvárať podmienky pre ekonomický rast, zvýšenú zamestnanosť a diverzifikáciu odvetví
Košice – bezpečné mesto	Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou
	Znížiť zraniteľnosť a zvýšiť odolnosť mesta na zvláštne a mimoriadne udalosti (technologické a klimatické) prostredníctvom účinného riadenia rizík
Košice - mesto kvalitnej dopravy	Skvalitniť dopravnú infraštruktúru, dopravné vybavenie, dopravné značenie a reguláciu pre IAD a VOD v meste
	Zvýšiť podiel verejnej osobnej dopravy (VOD), cyklodopravy a pešej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave
	Zlepšiť leteckú dostupnosť mesta Košice
Košice – sociálne mesto	Podporiť mladé rodiny v oblasti zosúladenia rodinného a pracovného života
	Skvalitniť sociálne služby a rozšíriť a inovovať ponuku ďalších podľa dopytu pre seniorov, dlhodobo chorých a zdravotne postihnutých občanov, najmä služby na komunitnej úrovni
	Zlepšiť podmienky pre sociálnu inklúziu sociálne odkázaných a sociálne neprispôsobivých občanov
	Zvýšiť stupeň architektonickej bezbariérovosti v meste
Košice – mesto inovatívneho vzdelávania detí a mládeže	Zlepšiť kľúčové kompetencie žiakov základných škôl
	Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces a rozšíriť kapacity materských škôl
	Zvýšiť zapojenie detí a mládeže do voľnočasových a mimoškolských aktivít
Košice – mesto kvalitného životného a prírodného prostredia	Skvalitniť životné a prírodné prostredie na území mesta
Košice – mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu	Zvýšiť možnosti a rozšíriť ponuku pre uspokojenie variabilných záujmov trávenia voľného času obyvateľmi a návštevníkmi mesta a zapojiť ich ako aktívnych účastníkov alebo divákov do kultúrno-športového diania v meste
Košice - mesto využívajúce IKT pre efektívne spravovanie	Rozšíriť a skvalitniť elektronické informačné služby a zabezpečiť ich všeobecnú použiteľnosť
	Optimalizovať a zjednodušiť výkon samosprávnych rozhodovacích procesov využívaním informačno-komunikačných technológií

Programová oblasť rozvoja: Košice - mesto pracovných príležitostí

Súčasná nezamestnanosť v Košiciach (ako priemer za okresy Košice I-IV) je ku koncu roku 2014 - 9,84% a je výrazne nižšia ako slovenský priemer, ale stále pomerne vysoká na potenciál, aký mesto pre zvyšovanie zamestnanosti má. Mnoho kvalifikovaných disponibilných pracovných síl opúšťa mesto za prácou. Jedným z dôvodov je nízka ponuka pracovných miest vyžadujúcich si ich úroveň kvalifikácie. Súčasne na území mesta je potrebné podporovať vytváranie všetkých pracovných miest, aby ľudia čo chcú pracovať dostali v meste príležitosť a nedostávali sa do systému štátnej sociálnej podpory. Mesto Košice má záujem aktívne participovať na riešení zamestnanosti či už pomáhať udržať existujúce alebo vytvárať nové pracovné miesta v meste, najmä pre absolventov stredných a vysokých škôl pôsobiacich na území mesta Košice.

V poslednom období sa v meste intenzívne rozvinul priemysel informačno-komunikačných technológií, ktorý už teraz je jedným z najväčších zamestnávateľov. V minulom období Košice vstúpili do najznámejšieho a najväčšieho klastra fungujúceho v meste – IT Valley. Aktívna účasť mesta sa v klastri prejavuje najmä v oblasti propagácie, investícií, vzdelávania a tvorby nových pracovných príležitostí. Tieto aktivity budú doplnené aktivitami pre podporu rozvoja inovačného prostredia v regióne ako dôležitého nástroja konkurencieschopnosti regiónu. Spolupracuje aj pri vyhľadávaní potenciálnych investorov v oblasti IT a komunikácii. V tomto období došlo k vysokému nárastu počtu subjektov poskytujúcich produkty s vyššou pridanou hodnotou, a to najmä v sektore IKT. V Košiciach sa etablovala firma AT&T, Globallogic Slovakia, FTP Slovakia, NESS KDC, nárast zaznamenal T-Systems či IBM. Podľa prognóz IT Valley, by počet zamestnancov v IT sektore v Košiciach mal zo 6 000 vzrásť do roku 2020 na 10-tisíc.[2] Bola založená SAP Akadémia (2013), ktorá tiež predpokladá vytvorenie množstva pracovných miest v najbližších rokoch (potenciál vytvorenia 900 až 1200 miest). Súčasne v predchádzajúcom období prebehol proces prípravy a implementácie projektu Európske hlavné mesto kultúry 2013 (EHMK 2013), ktorý vytvoril podmienky pre vznik a rozvoj kreatívneho priemyslu v Košiciach a okolí, ako predpokladu ďalšieho postupného nárastu pracovných miest s vysokou pridanou hodnotou. V tejto súvislosti mesto spolupracuje s rôznymi partnerskými inštitúciami, aby synergickým efektom sa dosiahol dynamický rozvoj kreatívneho priemyslu.

Dôležitá je podpora etablovania takých firiem, ktoré nespotrebujú veľa energie, nepotrebujú dovážať veľa surovín a majú produkčné procesy, ktoré minimálne znečisťujú ovzdušie a ďalšie zložky životného prostredia, ktorého kvalita je pre obyvateľov a návštevníkom mesta kľúčová.

CIEĽ 1: VYTVÁRAŤ PODMIENKY PRE EKONOMICKÝ RAST, ZVÝŠENÚ ZAMESTNANOSŤ A DIVERZIFIKÁCIU ODVETVÍ

Opatrenie 1.1:
Systematizovanie ingerencie mesta pre vznik nových a udržanie existujúcich pracovných príležitostí prostredníctvom získavania externých investícií

Aktivity zamerané na:

- zabezpečenie a aktualizáciu informácií o území mesta z oblasti územného plánovania a územného rozvoja v oblasti vytvárania podmienok pre investorov,

[2] Zdroj: http://www.itvalley.sk/

- rozvoj priemyselného parku na území mesta Košice a jeho prezentáciu investorom,
- vytvorenie priaznivých podmienok, ktoré sú v kompetencii mesta pre príchod nových, investorov, zamestnávateľov,
- vytváranie aktívnych sietí a partnerstiev pre rozvojové zámery mesta,
- koordináciu činností so štátnymi organizáciami, orgánmi verejnej správy a s inštitúciami na podporu investícií a obchodu,
- budovanie imidžu mesta ako vhodného miesta pre nové investície s dôrazom na jeho výskumno-vývojové a inovačné prostredie.

Opatrenie 1.2:
Vytvorenie partnerstiev, ich inštitucionalizácia a spolupráca na podporu rozvoja kreatívneho priemyslu

Aktivity zamerané na:
- dobudovanie subjektu, ktorý bude garantom programu rozvoja kreatívnej ekonomiky, koordinácie aktivít v meste, sieťovania aktérov, monitoringu a evaluácie programu,
- zapojenie verejnosti do sféry kreatívneho priemyslu,
- vybudovanie základne dobrovoľníkov pracujúcich a pôsobiacich v kreatívnych odvetviach regiónu,
- zbieranie, vyhodnocovanie a prezentáciu informácii pre rozvoj kreatívneho priemyslu,
- vytvorenie systému na podporu rozvoja talentu a zručností, ktorý funguje ako vyhľadávač pre (podnikateľský) talent (vzdelávanie, poradenstvo, spolupráca so školami a pod.).

Opatrenie 1.3:
Vytvorenie kreatívnych centier pre podporu podnikania v kreatívnom priemysle

Aktivity zamerané na:
- rekonštrukciu a úpravu priestorov pre kreatívne centrá vrátane doplnkových služieb,
- vybavenie kreatívnych centier (napr. pre organizáciu podujatí, pre interaktívne média a pod.),
- vytvorenie co-workingových pracovných priestorov a samostatných štúdií pre krátkodobé aj dlhodobé využívanie,
- vytvorenie priestorov na prezentáciu kreatívnej tvorby.

Opatrenie 1.4:
Vytvorenie systému služieb pre podporu podnikania

Aktivity zamerané na:
- zriadenie služby pre vyhľadávanie relevantných partnerov pre start-up firmy a malých a stredných podnikateľov zameraných na kreatívny priemysel,
- poskytovanie právneho poradenstva v otázkach duševného vlastníctva,
- poskytovanie pomoci pri získavaní kapitálu pre jednotlivcov a spoločnosti na podporu projektov,
- zriadenie otvoreného ateliéru s online platformou pre spoluprácu pri tvorbe nápadov a pre poradenstvo,
- vytvorenie kreatívnych inkubátorov a akcelerátorov,

- zriadenie odborného poradenstva pre využitie digitálnych technológii,
- uvádzací program pre nových ľudí z kreatívnych odvetví prichádzajúcich do mesta.

Indikátory výstupov:

- *počet udalostí organizovaných (resp. spoluorganizovaných) mestom pre získanie investorov,*
- *definovaná stratégia, nástroje a financovanie systému podpory kreatívnych a súvisiacich odvetví,*
- *vytvorené, dobudované a vybavené centrá podpory kreatívneho priemyslu v meste Košice s priestormi využitými na minimálne 70% ich kapacity (inkubátory, start-upy a pod.),*
- *počet poskytnutých poradenských služieb kreatívnymi centrami,*
- *existencia rezidenčných programov, resp. programov mobility,*
- *množstvo kontrahovaných služieb v kreatívnych centrách.*

Programová oblasť rozvoja: Košice - bezpečné mesto

Pocit bezpečia je základným predpokladom kvality života v meste. Mesto Košice, ako druhé najväčšie mesto na Slovensku, je miestom ekonomického rozvoja a vysokej kultúrnej úrovne, no nevyhnutne sa stáva i miestom, kde sú problémy spoločnosti ako kriminalita pociťované najakútnejšie. Vandalizmus, výtržníctvo a krádeže, najmä v lokalitách a priestoroch s vyššou koncentráciou ľudí, ako aj ohrozenie bezpečnosti občanov ako účastníkov cestnej premávky v meste, negatívne ovplyvňujú subjektívny pocit bezpečia obyvateľov a návštevníkov. Zároveň je bezpečnosť, teda zdravie a život obyvateľov či návštevníkov mesta, ako aj ich majetok a majetok samotného mesta, významne ohrozený dopadmi zmeny klímy vo forme stále častejších extrémov počasia a ich následkov (ako sú záplavy, vlny horúčav, víchrice, suchá), ale aj ďalšími, najmä technologickými, mimoriadnymi udalosťami (za obdobie rokov 2009 – 2013 vzniklo v Košiciach viacero mimoriadnych udalostí s celkovou finančnou škodou 9 540 800 €).

V rámci obdobia 2009 – 2013/2014 sa činnosti mesta zamerali na prevenciu vzniku kriminality najmä prostredníctvom osvetovej činnosti vo forme prednášok (Mestská polícia – MsP realizovala 430 prednášok s počtom účastníkov viac ako 20 tis.) a na posilnenie personálnych (nárast počtu policajtov o 78) aj materiálnych kapacít mestskej polície. Rozšírený bol aj kamerový systém v meste o 45 kamier; v súčasnosti je na území mesta funkčných 83 kamier. Mesto realizovalo viacero významných investícií za účelom ochrany pred povodňami (úprava hrádze Hornádu, prehĺbenie rigolov a pod.) a sanovania zosuvných území. Zlepšila sa pripravenosť záchranných zložiek na zásah v prípade mimoriadnych udalostí (vytvorený bol "Systém síl a prostriedkov na podporu krízového riadenia") a zrealizované boli viaceré aktivity na zlepšenie sebaochrany obyvateľov mesta v prípade takýchto udalostí.

Bezpečnosť zostáva významnou rozvojovou prioritou mesta aj v nadchádzajúcom plánovacom období. V rámci kriminálnej bezpečnosti sa budú aktivity aj naďalej sústreďovať na zlepšenie schopnosti obyvateľov predchádzať ich vzniku, chrániť sa a správne konať v prípade, že sú účastníkom alebo svedkom protiprávneho konania. Aktivity budú zamerané aj na ďalší personálny i materiálny rozvoj mestskej polície a plánované sú investície na zvýšenie pocitu bezpečia vo verejných priestoroch (kamerový systém, verejné osvetlenie).

V rámci prípravy mesta na zvláštne a mimoriadne udalosti, ako jednej z dôležitých povinností samosprávy mesta, sa aktivity sústredia na zavedenie koncepčného a systematického prístupu k adaptácii na očakávané dopady zmeny klímy, ako aj k ďalším technologickým rizikám, s cieľom tieto riziká poznať a predchádzať ich vzniku v čo najväčšej možnej miere. Realizované budú aj aktivity v oblasti prípravy a koordinácie profesionálnych záchranných zložiek a dobrovoľných organizácií na reakciu v prípade vzniku takýchto udalostí, vrátane zlepšenia materiálnych podmienok pre účinnosť samotného zásahu. Nemalá pozornosť bude venovaná aj osvete a zvyšovaniu vedomostí a schopnosti vlastnej ochrany samotnými obyvateľmi mesta.

CIEĽ 2: ZVÝŠIŤ OCHRANU ŽIVOTA, ZDRAVIA A MAJETKU PRED POŠKODZOVANÍM A NIČENÍM KRIMINÁLNOU ČINNOSŤOU

Opatrenie 2.1:
Zapojenie verejnosti do ochrany života, zdravia a majetku v meste (chrániť seba a byť vnímavý k ochrane ostatných)

Aktivity zamerané na:

- realizáciu prednáškovej činnosť mestskej polície a PZ SR, aj v spolupráci s mestskými časťami,
- informačné a osvetové aktivity (výstavy, dni otvorených dverí) ukazujúce možné trestné činnosti, spôsob ich prevedenia a ako im predchádzať, resp. na ne reagovať,
- kurzy (základných zásad bezpečného správania sa na verejnom priestranstve v dennej a nočnej dobe),
- inováciu a realizáciu dlhodobých výchovno-vzdelávacích programov v spolupráci so školami (prevencia kriminality mladistvých, drogová prevencia),
- propagáciu možnosti ako sa zapojiť do ochrany zdravia a majetku (budovaním dôvery, spolupráce a možností ohlasovania a pod.),
- oceňovanie "statočných" občanov (podpora občianskej statočnosti),
- realizáciu edukačnej činnosti u marginalizovaných skupín obyvateľstva s cieľom znížiť sociálno-patologické javy a tým celkovú trestnú činnosť,
- analýzu, na ktorých miestach a čo je potrebné zlepšiť z pohľadu rizikovosti,
- modernizáciu existujúceho osvetlenia a doplnenie chýbajúceho verejného osvetlenia s cieľom zvýšiť bezpečnosť, ale aj energetickú efektívnosť,
- mapovanie a lokalizáciu kriminality v meste, ktoré budú slúžiť jednotlivcom ako nástroj na vyhýbanie sa rizikovým lokalitám/osobám/situáciám, resp. na ochranu pred negatívnymi javmi.

Opatrenie 2.2:
Zefektívnenie a zvýšenie účinnosti činnosti mestskej polície v spolupráci s PZ SR, mestskými časťami a odbornými organizáciami

Aktivity zamerané na:

- aktívne využívanie kamerového systému MsP so snahou o jeho ďalšie rozširovanie do problémových zón mesta,
- zvýšenie počtu mestských policajtov v teréne (s dôrazom na rizikové miesta),
- budovanie odbornej kapacity mestskej polície,
- pravidelnú aktualizáciu údajov o kriminalite v meste,
- vytvorenie mechanizmu kontinuálnej spolupráce s PZ SR a ostatnými relevantnými zložkami,
- komplexné prepojenie zberu a vyhodnocovania údajov týkajúcich sa priestupkov a trestných činov na území mesta medzi MsP a PZ SR.

Indikátory výstupov:

- *počet prednášok napr. v spolupráci so školami,*
- *počet účastníkov vzdelávacích a osvetových udalostí,*
- *počet nahlásených priestupkov či kriminálnych činov.*

CIEĽ 3: ZNÍŽIŤ ZRANITEĽNOSŤ A ZVÝŠIŤ ODOLNOSŤ MESTA NA ZVLÁŠTNE A MIMORIADNE UDALOSTI (TECHNOLOGICKÉ A KLIMATICKÉ) PROSTREDNÍCTVOM ÚČINNÉHO RIADENIA RIZÍK

Opatrenie 3.1:
Dosiahnutie profesionálnej pripravenosti orgánov krízového riadenia a jednotiek civilnej ochrany na riešenie mimoriadnych udalostí a krízových situácií na území mesta Košice

Aktivity zamerané na:

- na vytváranie databázy jednotného informačného systému vyhodnocovania následkov mimoriadnych udalostí,
- na vytváranie databázy subjektov využiteľných pri riešení následkov mimoriadnych udalostí a krízových stavov,
- vypracovanie metodiky riadenia a postupu pri výkone záchranných prác po vzniku mimoriadnych udalostí vyplývajúcich zo záverov „Analýzy možností vzniku mimoriadnych udalostí na území mesta Košice“ a v jeho širšom okolí,
- skvalitnenie všetkých druhov odborného zabezpečenia evakuácie a zabezpečenie odbornej pripravenosti personálu pre činnosť evakuačných zariadení,
- rýchle a operatívne vyrozumievanie osôb a zložiek krízového riadenia a včasné varovanie obyvateľstva pred hroziacim nebezpečenstvom v prípade mimoriadnych udalostí a krízových situácií,
- spoluprácu s cezhraničnými partnermi, ako aj s krajinami Európskej únie v oblasti prevencie, pripravenosti a rýchleho reagovania na závažné mimoriadne udalosti, ako i pri riešeniach humanitárnej pomoci, ochrany kritickej infraštruktúry a civilného núdzového plánovania prostredníctvom projektov EÚ zameraných na uvedené oblasti,
- dobudovanie Integrovaného záchranného systému v Slovenskej republike s cieľom zabezpečiť kvalitnú koordináciu činnosti jeho účastníkov a jednotlivých zložiek pri poskytovaní pomoci obyvateľstvu po vzniku mimoriadnych udalostí a krízových situácií.

Opatrenie 3.2:
Zlepšenie podmienok pre vyššiu účinnosť zásahu záchranných zložiek v meste Košice

Aktivity zamerané na:

- zabezpečenie priechodnosti všetkých komunikácií na území mesta na zásah záchranných, požiarnych a policajných zložiek,
- doplnenie vybavenosti jednotiek civilnej ochrany mesta, síl a prostriedkov zaradených (určených) na podporu krízového riadenia,
- rozvíjanie spolupráce s právnickými osobami a fyzickými osobami a verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním, dobrovoľníckymi organizáciami, ktoré v rámci svojej pôsobnosti sú činné v prípadoch mimoriadnej udalosti alebo mimoriadnej situácie pri záchranných prácach,
- aktívny prístup k vzdelávacím, materiálnym požiadavkám dobrovoľníckych organizácií činných pri preventívnych činnostiach v oblasti ochrany života, zdravia a majetku obyvateľov a pri záchranných prácach po vzniku mimoriadnej udalosti,
- zabezpečenie prepojiteľnosti komunikačných systémov a tým zvýšenie účinnosti a lepšej koordinácie všetkých zúčastnených záchranných zložiek (napr. monitoring GPS záchranných zložiek pri mimoriadnych situáciách a pod.),

- doplnenie identifikačných prvkov zlepšujúcich orientáciu záchranných zložiek na celom území mesta (číslovanie stĺpov verejného osvetlenia, osadením kilometrovníkov na bežeckých a cykloturistických trasách, pomenovanie a označenie výrazných prvkov v mestskej krajine atď.).

Opatrenie 3.3:
Zlepšenie povedomia verejnosti ako sa správať v čase zvláštnych a mimoriadnych udalostí a zvýšenie schopnosti sebaochrany obyvateľstva

Aktivity zamerané na:
- prípravu a realizáciu informačných a osvetových kampaní,
- aktualizáciu web-stránky civilnej ochrany (CO) mesta Košice,
- tvorbu a rozširovanie informačných brožúr a letákov,
- zavedenie systému tzv. včasného varovania v čase zvláštnych a mimoriadnych udalostí.

Opatrenie 3.4:
Adaptovanie sa na nepriaznivé dopady zmeny klímy (zvýšená frekvencia a intenzita povodní, búrok, súch, vĺn horúčav)

Aktivity zamerané na:
- vypracovanie adaptačnej stratégie,
- realizáciu adaptačných opatrení (protipovodňové opatrenia, riešenie zosuvov a ďalšie),
- zapracovanie adaptačných cieľov do plánovacích (územný plán, PRM) a ďalších strategických a koncepčných dokumentov (napr. MÚSES),
- vypracovanie podmienok pre zapojenie obyvateľstva do adaptačných procesov,
- zavedenie nástrojov pre zahrnutie negatívnych následkov zmeny klímy na infraštruktúru mesta, na ľudské a prírodné systémy do rozhodovacích procesov na všetkých úrovniach riadenia mesta,
- implementáciu regulatív podporujúcich adaptáciu na nepriaznivé dopady zmeny klímy na územie mesta do územného plánu.

Indikátory výstupov:

- *vypracovaná metodika riadenia a postupov pri výkone záchranných prác po vzniku mimoriadnych udalostí,*
- *počet dobrovoľníkov – záchranárov,*
- *množstvo síl a prostriedkov na podporu krízového riadenia,*
- *% priechodnosti ciest pre záchranné zložky,*
- *počet spoločných cvičení záchranných zložiek,*
- *schválená adaptačná stratégia na zvýšenie odolnosti mesta voči dopadom zmeny klímy,*
- *schválené regulatívy podporujúce adaptáciu na nepriaznivé dopady klímy v ÚP mesta,*
- *počet informačných aktivít.*

Programová oblasť rozvoja: Košice – mesto kvalitnej dopravy

Na základe porovnania stavu v oblasti dopravy v období 2009-2014 je možné skonštatovať, že počet áut a intenzita automobilovej dopravy v meste Košice, obdobne ako v celej Európe, neustále narastá najmä na dôležitých križovatkách a hlavných cestných ťahoch.

To vedie k zvýšeniu času prejazdu, resp. dosiahnutiu dopravného cieľa, k vzniku extrémnych dopravných kongescií, k zvýšeniu nehodovosti a zhoršeniu stavu životného prostredia v meste vplyvom zvýšeného hluku, prašnosti a produkcie emisií z dopravy. K uvedenému stavu prispieva aj nedostatočná preferencia verejnej osobnej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave, či vysoká intenzita nákladnej dopravy v súvislosti s funkciou mesta ako významného ekonomického centra Východného Slovenska. K situácii významne prispievajú aj nedobudované obchvatové komunikácie hlavných tranzitných ťahov vedúcich cez mesto. So zvyšujúcou sa motorizáciou výrazne stúpa dopravný tlak na stred mesta, ale s rastúcou cenovou dostupnosťou osobných motorových vozidiel sa tento problém zvýraznil už aj v samotných obytných zónach. Nedostatok zelene v uličných parteroch sa podieľa na emisnej záťaži mesta.

V rámci Hodnotenia plnenia cieľov v oblasti dopravy za obdobie 2009 – 2013/2014 je možné konštatovať, že toto obdobie bolo zamerané najmä na prípravu na realizáciu investícií vo forme potrebnej dokumentácie pre koncepčné riešenia dopravy (štúdie, analýzy, plány, riešenia integrovanej koľajovej dopravy, veľké dopravné projekty pre EÚ fondy a pod.). Zrealizované boli aj investície do údržby a rekonštrukcie/sanovania vybraných komunikácií a mostných objektov základného komunikačného systému mesta (9 aktivít). V zmysle Stratégie stabilizácie a rozvoja DPMK v Košiciach mesto postupne obnovuje vozový park. V roku 2010 zakúpilo 19 kĺbových autobusov na CNG pohon, v roku 2013 ďalších 127 nových autobusov. Zakúpených a v prevádzke je 61 ks celo-nízkopodlažných, 56 ks celo-nízkopodlažných kĺbových, 5 ks malokapacitných nízkopodlažných a 5 ks elektrobusov s dĺžkou 10,5 metra. Z celkového počtu 127 ks zakúpených autobusov je 122 ks osadených klimatizáciou pre cestujúcich a 5 ks (elektrobusy) majú klimatizáciu len na pracovisku vodiča. Obnova 70 % vozového parku autobusov znížila priemerný vek parku pod 5 rokov a DPMK je dopravným podnikom s najnižším priemerným vekom autobusov na Slovensku. Zároveň sa jedná o ekologické a bezpečné autobusy s normou EURO 5.

Mesto plánuje v období 2015-2020 nákup nových ekologických dopravných prostriedkov MHD. Na zatraktívnenie používania VOD bola zavedená aj mestská karta.

Zmenu dopravného systému v centre Košíc prinesie začatá výstavba Integrovaného dopravného systému. Ten zefektívni ako mestskú, tak aj prímestskú dopravu v Košiciach. Dopravný systém zlepší napojenie okrajových častí mesta na jeho centrum a zároveň uľahčí cestovanie v meste a z okrajových častí mesta do celého regiónu. Aktivity pre vzájomnú integráciu prímestskej verejnej dopravy a mestskej hromadnej dopravy v Košiciach prebiehajú už od roku 1995. V súčasnosti je uzavretá aktualizovaná Dohoda o spolupráci medzi Košickým samosprávnym krajom a Mestom Košice na realizáciu integrovaného dopravného systému verejnej osobnej dopravy.
V súčasnosti už prebieha realizácia projektu integrovanej koľajovej dopravy rekonštrukciou električkových tratí. Ciele a opatrenia stanovené na nadchádzajúce plánovacie obdobie 2015

– 2020 vychádzajú zo súčasného stavu a identifikovaných problémov a príležitostí, z doteraz realizovaných rozvojových aktivít a stavajú na spracovaných koncepčných dokumentoch, ktoré tak dopravné projekty a aktivity posúvajú do ich realizačnej fázy.

Ciele sú zamerané na zlepšenie cestnej infraštruktúry, dopravného vybavenia a značenia a lepšiu reguláciu dopravy za účelom odklonu tranzitnej dopravy mimo zastavané územie mesta, s cieľom zvýšenia plynulosti dopravy a bezpečnosti účastníkov cestnej premávky. V súlade s trendmi EÚ podporované sú aktivity na zvýšenie miery využívania verejnej osobnej dopravy, zlepšením jej kvality a dôraz sa kladie na ekologickú dopravu.

Z hľadiska alternatívnych foriem dopravy sú ciele zamerané na systematické budovanie cyklodopravnej infraštruktúry (predovšetkým na rozvoj cyklokomunikácií, cyklopruhov, cyklokoridorov a pod.), ako aj na rozšírenie doplnkovej cyklistickej infraštruktúry (cyklostojany, odpočívadlá, cyklopočítadlá a pod.) a podporu jej využívania obyvateľmi a návštevníkmi mesta ako alternatívy k individuálnej osobnej doprave.

Stratégia navrhuje systematicky riešiť vysoký deficit statickej dopravy jednak v centrálnej mestskej zóne, ale aj na sídliskách, a to budovaním záchytných parkovísk a zavedením účinnej regulácie parkovania. K zlepšeniu kvality ovzdušia (znečisťovanie ovzdušia spôsobované mobilnými zdrojmi znečisťovania) prispeje výsadba zelene pri cestách, peších trasách, v uliciach a na parkoviskách.

V neposlednej rade sa program rozvoja mesta zaoberá aj medzinárodným letiskom Košice. Toto má význam nielen z pohľadu rozvoja turizmu, ale hlavne ako podporný mechanizmus pre prilákanie či udržanie si zahraničných investorov. V ostatnom období možno pozorovať mierny nárast v počte prepravovaných osôb, ale aj zvýšený záujem leteckých spoločností.

CIEĽ 4: SKVALITNIŤ DOPRAVNÚ INFRAŠTRUKTÚRU, DOPRAVNÉ VYBAVENIE, DOPRAVNÉ ZNAČENIE A REGULÁCIU PRE INDIVIDUÁLNU AUTOMOBILOVÚ DOPRAVU (IAD) A VEREJNÚ OSOBNÚ DOPRAVU (VOD) V MESTE

Opatrenie 4.1:
Doplnenie dopravnej infraštruktúry na odklon dopravy z najviac frekventovaných miest

Aktivity zamerané na:

- ochranu územnej rezervy pre trasu rýchlostnej cesty R2 v celom rozsahu,
- ochranu koridorov pre trasy diaľničných privádzačov a pre trasy obchvatových komunikácií pre ukľudnenie dopravy v zastavanom území,
- prípravu dopravno-technických štúdií dopravných stavieb v zmysle „Stratégie rozvoja dopravy a dopravných stavieb v meste Košice“,
- rešpektovanie „Stratégie rozvoja dopravy a dopravných stavieb v meste Košice“ pri stavbách komunikácií a ich križovatiek,
- vytváranie optimálnych podmienok pre miestnu obsluhu priľahlých oblastí vrátane podmienok pre MHD a ostatnú verejnú osobnú dopravu.

Opatrenie 4.2:
Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej komunikačnej siete, rekonštrukcia a doplnenie dopravného vybavenia a dopravného značenia

Aktivity zamerané na:

- dobudovanie prepojovacích komunikácii a obchvatov intenzívne zastavaných úsekov ciest, v zmysle „Stratégie rozvoja dopravy a dopravných stavieb v meste Košice“,
- prestavbu križovatiek komunikačnej siete - šírkové usporiadanie v zmysle platnej STN 736102,
- rekonštrukcie ciest pre zvýšenie rýchlosti prejazdu,
- modernizáciu križovatiek a signalizačných zariadení križovatiek pre zvýšenie plynulosti prejazdu, s dôrazom na preferenciu MHD,
- zmenu organizácie dopravy vytváraním vyhradených pruhov pre preferenciu VOD,
- modernizáciu dopravného vybavenia a značenia s cieľom pružnej regulácie rýchlosti
- modernizáciu svetelných signalizovaných prechodov pre chodcov.

Opatrenie 4.3:
Zvýšenie kapacity parkovacích miest a regulácia parkovania v centrálnej mestskej zóne a na sídliskách

Aktivity zamerané na:

- ochranu mestského majetku transparentným a celoplošným zabránením odstavovania automobilov na plochách, ktoré nie sú stavebne prispôsobené na záťaž motorových vozidiel (pešie zóny, chodníky, zeleň, ...),
- koncepčný rozvoj celoplošného systému parkovania, na racionálnu a investične prijateľnú mieru výstavby nových parkovacích príležitostí formou hromadnej výstavby,
- vyhradenie parkovania s jasným zvýhodnením rezidentov, vrátane kontrolného mechanizmu, hlavne v rezidentských lokalitách s čistou funkciou bývania,
- vyhradenie verejných parkovacích plôch s cieľovou dopravou majúce aj iné funkcie (komerčná funkcionalita – obchod, administratíva, ...), ktoré majú regulovanú obslužnosť aj krátkodobým spoplatnením (zmiešané pásma zóny),
- oblasti s vysokým dopytom po parkovaní počas pracovného dňa, v cene krátkodobého parkovného zohľadniť skutočný dopyt tak, aby bolo umožnené viacnásobné užívanie každého parkovacieho miesta krátkodobo parkujúcimi návštevníkmi (priemerná doba státia do dvoch hodín) a minimalizovaný čas na hľadanie voľného parkovacieho miesta,
- obmedzenie počtu vyhradených parkovacích miest tak, aby tieto neznižovali celkovú disponibilnú kapacitu lokality a možnosť obslúženia viacerých užívateľov zmiešaného pásma zóny,
- využívanie moderných technologických prostriedkov v systéme prevádzky a riadenia parkovania, pri výbere parkovného, ako aj pre bezpečnosť a dohľad nad parkovacími plochami,
- zvýhodnenie vozidiel s nízkymi emisiami (elektromobily, hybrid) v systéme organizácie statickej dopravy,
- vytvoreniepodmienok pre vybudovanie poschodových a podzemných hromadných parkovísk na území mesta (územie, pozemky, daňové nástroje pre potenciálnych investorov a pod.).

Indikátory výstupov:

- *počet km rekonštruovaných/novopostavených ciest slúžiacich k odklonu dopravy,*

- *počet križovatiek na území mesta v dynamickom riadení,*
- *počet križovatiek s preferenciou VOD,*
- *počet nových parkovacích miest vzniknutých v hromadných viacpodlažných a podzemných parkoviskách a garážových domoch.*

CIEĽ 5: ZVÝŠIŤ PODIEL VEREJNEJ OSOBNEJ DOPRAVY (VOD), CYKLODOPRAVY A PEŠEJ DOPRAVY VOČI INDIVIDUÁLNEJ AUTOMOBILOVEJ DOPRAVE

Opatrenie 5.1:
Zavádzanie Integrovaného dopravného systému

Aktivity zamerané na:

- zosúladenie cestovných poriadkov a taríf všetkých druhov verejnej osobnej dopravy (predovšetkým mestskej a prímestskej),
- tvorbu funkčných a pohodlných prestupných bodov medzi jednotlivými druhmi (mestská, prímestská, regionálna, diaľková) a typmi (železničná, električková, autobusová, letecká) verejnej osobnej dopravy,
- umiestňovanie VOD (MHD a prímestskej dopravy) v hlavných prestupných bodoch prednostne priamo do priestorov križovatiek trás VOD, a to tak, aby bol minimalizovaný pohyb cestujúcich pri prestupoch,
- zavádzanie rôznych foriem spoločných informácií pre cestujúcich (zastávky, vozidlá, web, letáky, knižné publikácie) o všetkej verejnej hromadnej doprave v meste a v jeho okolí s jednotným vizuálom, formou a členením údajov,
- vybudovanie záchytných parkovísk pre stredno-dlhodobé bezpečné odloženie bicykla (Bike and Ride) pri termináloch verejnej dopravy.

Opatrenie 5.2:
Zvýšenie atraktívnosti a komfortu na zastávkach a v dopravných prostriedkoch MHD

Aktivity zamerané na:

- obnovu vozidlového parku DPMK, a to prednostne ekologickými hromadnými dopravnými prostriedkami s prihliadaním na ich vhodné parametre pre prevádzku v MHD,
- dobudovanie príslušnej infraštruktúry pre prevádzkovanie MHD vo vhodnej priestorovej štruktúre a jej udržiavanie v optimálnom stave,
- dobudovanie chýbajúcich a modernizácia existujúcich obratísk koľajovej aj cestnej MHD,
- dobudovanie siete zastávok a zastávkových stanovíšť MHD (optimalizácia pešej dostupnosti a minimalizácia peších premiestnení pri prestupoch) a dobudovanie resp. modernizácia ich parametrov a vybavenia (zastávkové ostrovčeky resp. pruhy, prístupové chodníky, podmienky pre bezbariérový prístup k zastávkam a nástup do vozidiel v nich, prístrešky zabezpečujúce dostatočnú ochranu pred vetrom, slnkom, snehom a dažďom, elektronické informačné tabule, skrinky na cestovné poriadky, automaty na cestovné lístky, estetizácia),
- optimalizáciu linkových vedení a frekvencie spojov z hľadiska klienta,
- skvalitnenie obsluhy MHD v centre mesta,

- zavádzanie doplnkových služieb pre cestujúcich (stojany na odloženie bicykla, preprava bicykla v MHD),
- informovanie občanov o výhodách využívania MHD a motivovanie ich k častejšiemu využívaniu MHD.

Opatrenie 5.3:
Vybudovanie cyklodopravnej infraštruktúry a vytvorenie podmienok pre jej využívanie

Aktivity zamerané na:

- vypracovanie hlavných cieľov rozvoja cyklodopravy v rámci spracovania „Stratégie rozvoja dopravy a dopravných stavieb v meste Košice“, vrátane koncepcie technického riešenia cyklotrás,
- ochranu koridorov pre cyklistické trasy,
- vybudovanie nových cyklistických komunikácií,
- obnovu a rekonštrukciu už existujúcich cyklistických komunikácií,
- budovanie doplnkovej infraštruktúry (napr. chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, cyklopočítadlá, systémy automatickej požičovne bicyklov a pod.), s dôrazom na osadenie náučných a smerových info tabúľ na cyklotrasách,
- propagáciu vzájomného rešpektovania sa a tolerancie vodičov, peších a cyklistov,
- vybudovanie priechodov pre cyklistov na cyklistických trasách križujúcich automobilové komunikácie,
- doplnenie signalizačných zariadení pre cyklistov na križovatkách,
- vytváranie zón upokojovania dopravy (tzv. tiché zóny s obmedzenou rýchlosťou motorovej dopravy) pre bezpečnosť cykloúčastníkov cestnej premávky,
- informačné kampane pre zvyšovanie povedomia verejnosti o atraktivite cyklistickej dopravy.

Opatrenie 5.4:
Dobudovanie a vybavenie pešej dopravy

Aktivity zamerané na:

- dobudovanie a rekonštrukciu chodníkov,
- optimalizáciu peších trás pre lepšiu dostupnosť VOD,
- zníženie počtu nechránených peších trás s cestnou dopravou,
- zlepšenie tienenia peších trás pred slnkom,
- sanáciu poškodených mostov a lávok pre peších,
- zabezpečenie dostatočného osvetlenia vo večerných a nočných hodinách prioritne na samostatných prechodoch pre peších.

Indikátory výstupov:

- *pomer nízkopodlažných dopravných prostriedkov MHD k vysokopodlažným,*
- *počet km tzv. tichých zón s upokojenou dopravou (s obmedzenou rýchlosťou 30km/hod pre motorovú dopravu),*
- *počet zastávok MHD s osadenými elektronickými informačnými tabuľami,*

- *počet dopravných prostriedkov MHD prispôsobených na prevoz bicyklov,*
- *počet km vytvorených cyklodopravných ciest,*
- *počet vytvorených bezbariérových prejazdov cyklistov na križovatkách mesta,*
- *počet vytvorených prvkov doplnkovej cykloinfraštruktúry,*
- *počet zrealizovaných priechodov pre cyklistov,*
- *počet svetelných signalizačných zariadení pre cyklistov na križovatkách,*
- *počet sanovaných mostov a lávok pre peších,*
- *počet km peších trás s novo vytvorenou tieniacou zelenou infraštruktúrou,*
- *počet novoosvetlených prechodov pre chodcov.*

CIEĽ 6: ZLEPŠIŤ LETECKÚ DOSTUPNOSŤ MESTA KOŠICE

Opatrenie 6.1:
Zavedenie nových pravidelných leteckých spojení

Aktivity zamerané na:

- zavedenie mechanizmu pre koordináciu aktivít verejnej a súkromnej sféry pri získavaní leteckých spojení,
- propagáciu Košíc ako turistickej a biznis destinácie prostredníctvom marketingových nástrojov leteckých dopravcov.

Opatrenie 6.2:
Zvýšenie atraktivity areálu letiska Košice

Aktivity zamerané na:

- rozšírenie ponuky a kvality služieb v areáli letiska,
- zavedenie nových prvkov aktívneho čakania na odlety a prílety,
- unifikáciu a zjednodušenie značenia na letisku Košice.

Indikátory výstupov:

- *nové pravidelné letecké spojenia z a do Košíc,*
- *zvýšený počet návštevníkov Košíc využívajúcich letisko,*
- *zvýšený počet obyvateľov zo širokého regiónu (SK, PL, HU, UA) využívajúcich letisko.*

Programová oblasť rozvoja: Košice - sociálne mesto

Program priamo nadväzuje na doteraz realizované aktivity „Mesta rodiny“ v oblasti sociálnych služieb a bytovej politiky a zároveň berie do úvahy nové skutočnosti, trendy, problémy a výzvy. Rozvoj sociálnych služieb pre seniorov, dlhodobo chorých a zdravotne postihnutých občanov je do budúcna plánovaný v súlade s európskym i národným trendom postaveným na humanizácii a deinštitucionalizácii zariadení a poskytovania sociálnych služieb , ktorý preferuje starostlivosť v domácom prostredí klienta. To si vyžaduje neustále inovovať, rozširovať a skvalitňovať ponuku ďalších sociálnych služieb a podporných služieb sociálnej starostlivosti s tým súvisiacich. Demografické prognózy upozorňujú nielen na absolútny a relatívny nárast starších osôb v populácii, ale aj na každoročne narastajúci počet klientov so špeciálnymi diagnózami, ktorí potrebujú osobitný prístup a špeciálne sociálne služby. Významným prvkom, vedúcim k skvalitňovaniu života mnohých cieľových skupín odkázaných na sociálne služby a k ich lepšej integrácii do spoločnosti, je zohľadnenie princípu debarierizácie verejných priestranstiev a objektov.

Koncepčným základom celého programu je pomoc tým, ktorí to najviac potrebujú. Okrem objektívne znevýhodnených vyššie spomenutých cieľových skupín sa ako ďalšie dôležité ukazujú sociálne odkázaní a neprispôsobiví občania a občania s nízkym príjmom. Diferencovať medzi týmito skupinami sa ukazuje ako veľmi žiaduce, nakoľko rozdielna východisková situácia, ako aj očakávane dopady, vyžadujú iný typ aktivít a opatrení. Kým pomoc pre sociálne odkázaných a neprispôsobivých je ponímaná ako ponuka komplexných služieb určená na sociálnu inklúziu a zlepšenie základných životných podmienok, opatrenia pre nízkopríjmovú cieľovú skupinu sú zamerané na jednotlivcov a mladé rodiny, ktoré majú vôľu a záujem vstupovať a zotrvávať na trhu práce. Z hľadiska rozvoja mesta je „štartovacia“ pomoc tejto cieľovej skupine mimoriadne dôležitá, najmä s ohľadom na elimináciu migrácie, podporu rodiny, či príspevku k zamedzeniu prepadu do skupiny sociálne odkázaných občanov. Súčasne sa ukazuje, že je dôležité venovať sa aj službám sociálnej prevencie a poradenstva pre mladých užívateľov drog bez rozvinutej závislosti.

CIEĽ 7: PODPORIŤ MLADÉ RODINY V OBLASTI ZOSÚLADENIA RODINNÉHO A PRACOVNÉHO ŽIVOTA

Opatrenie 7.1:
Zabezpečenie dostupného mestského nájomného bývania

Aktivity zamerané na:

- rekonštrukciu existujúceho bytového fondu, resp. výstavbu nových mestských nájomných bytov ako štartovacích bytov pre nízkopríjmovú skupinu jednotlivcov a rodín,
- politiku prideľovania bytov tak, aby proces prideľovania zohľadňoval možnosti riešenia bytovej situácie podľa vopred stanovených kritérií transparentne a bez prieťahov.

Opatrenie 7.2:
Podpora rozšírenia ponuky zariadení pre umiestnenie detí do 3 rokov a materských centier

Aktivity zamerané na:

- vytvorenie mechanizmu podpory zariadení pre deti do 3 rokov prevádzkovaných neverejnými poskytovateľmi,
- rozšírenie existujúcich mestských materských škôl,
- podporu vzniku nových a fungovanie existujúcich materských a rodinných centier.

Indikátory výstupov:

- *počet jednotlivcov a rodín, ktorým bolo poskytnuté za dané obdobie štartovacie nájomné bývanie,*
- *vypracovaná a schválená aktualizovaná politika prideľovania mestských nájomných bytov,*
- *počet podporených zariadení pre umiestnenie detí do 3 rokov,*
- *počet podporených materských centier.*

CIEĽ 8: SKVALITNIŤ SOCIÁLNE SLUŽBY A ROZŠÍRIŤ A INOVOVAŤ PONUKU ĎALŠÍCH PODĽA DOPYTU PRE SENIOROV, DLHODOBO CHORÝCH A ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH OBČANOV NAJMÄ SLUŽBY NA KOMUNITNEJ ÚROVNI

Opatrenie 8.1:
Zvýšenie dostupnosti[3] opatrovateľskej služby v domácom prostredí a ambulantných sociálnych služieb

Aktivity zamerané na:

- zavedenie a podporu ďalších terénnych sociálnych služieb (napr. odľahčovacia služba, 24 hod. opatrovateľská služba a pod.),
- cenovú politiku terénnych a ambulantných služieb,
- zriadenie denných centier,
- propagáciu ponuky sociálnych služieb,
- poskytovanie sociálneho poradenstva (najmä cez Psychosociálne centrum mesta Košice, MČ a pod.),
- rozšírenie činnosti a kapacít existujúcich komunitných centier v meste Košice,
- realizáciu výchovnovzdelávacích plánov zameraných na rómskych rodičov, u ktorých hrozí odobratie dieťaťa, resp. u ktorých už k odobratiu dieťaťa došlo.

Opatrenie 8.2:
Zlepšenie pobytových sociálnych služieb

Aktivity zamerané na:

- podmienky pre vybudovanie moderného komplexu pre seniorov so všetkými potrebnými službami a možnosťami aktívneho a plnohodnotného trávenia voľného času,
- činnosť existujúcich zariadení opatrovateľskej služby tak, aby boli jednotlivé zariadenia špecializované podľa diagnóz klientov,

[3] Dostupnosť sociálnej služby je definovaná najmä cez jej variabilitu, cenu a komplexnosť.

- zriadenie „Zariadenia núdzového bývania" a Útulku ako organizačnej súčasti Psychosociálneho centra mesta Košice,
- zriadenie a činnosť Krízového strediska ako organizačnej súčasti Psychosociálneho centra,
- zriadenie a činnosť Zariadenia podporovaného bývania ako organizačnej súčasti Psychosociálneho centra.

Opatrenie 8.3:
Zvýšenie efektívnosti koordinácie poskytovania sociálnych služieb verejnými a neverejnými poskytovateľmi na území mesta

Aktivity zamerané na:
- proces komunitného plánovania zavedením participatívneho plánovania v spolupráci s MČ a ostatnými verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na území mesta,
- aktualizáciu dokumentu „Komunitný plán sociálnych služieb mesta Košice" v súlade s PRM,
- vytvorenie komunikačnej platformy pre užšiu spoluprácu všetkých verejných i neverejných poskytovateľov na území mesta,
- vypracovanie dokumentu „Manuál pre komunikáciu mesta v sociálnej oblasti" (s občanmi, MČ, poskytovateľmi sociálnych služieb, verejnosťou, sociálnymi partnermi),
- zavedenie manažérstva kvality v zmysle platného Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Košice.

Indikátory výstupov:

- *počet zavedených nových sociálnych služieb (počet denných, poldenných centier pre seniorov, ZŤP a pod.),*
- *počet osôb, ktorým bola poskytnutá opatrovateľská služba v domácom prostredí,*
- *počet osôb (podľa cieľových skupín), ktorým bolo poskytnuté sociálne poradenstvo,*
- *vypracovaná analýza na vybudovanie moderného komplexu pre seniorov,*
- *vybudované nové špecializované zariadenia sociálnych služieb,*
- *vypracovaný a schválený projekt debarierizácie mesta Košice,*
- *aktualizovaný Komunitný plán sociálnych služieb mesta Košice,*
- *vypracovaný „Manuál pre komunikáciu mesta v sociálnej oblasti",*
- *zavedené manažérstvo kvality v oblasti sociálnych služieb.*

CIEĽ 9: ZLEPŠIŤ PODMIENKY PRE SOCIÁLNU INKLÚZIU SOCIÁLNE ODKÁZANÝCH A SOCIÁLNE NEPRISPÔSOBIVÝCH OBČANOV

Opatrenie 9.1:
Poskytovanie profesionálneho komplexného sociálneho poradenstva a prevencie

Aktivity zamerané na:
- ponuku služieb Psychosociálneho centra mesta Košice najmä v oblasti realizácie výchovno-vzdelávacích programov pre sociálne neprispôsobivé rodiny s ohrozením odňatia detí v rámci sociálnej kurately podľa potrieb,

- preventívne aktivity zamerané na predchádzanie vzniku sociálno patologických javov v rodinách, poskytovanie psychologických a psychiatrických služieb Psychosociálnym centrom,
- činnosť komunitných centier, ktoré poskytujú sociálne poradenstvo a vykonávajú preventívne aktivity pre rôzne cieľové skupiny,
- činnosť nízkoprahových denných centier, vrátane drogovej prevencie.

Opatrenie 9.2:
Zvyšovanie kvality a účinnosti terénnej sociálnej práce a komunitných činností

Aktivity zamerané na:
- rozvoj existujúcich a vznik nových komunitných centier pôsobiacich v jednotlivých častiach mesta,
- zvýšenie počtu terénnych sociálnych pracovníkov a asistentov terénnych sociálnych pracovníkov,
- vzdelávacie tréningy pre terénnych sociálnych pracovníkov pre zlepšenie kvality a profesionality terénnych sociálnych služieb poskytovaných mestom,
- prípravu a realizáciu projektov v oblasti terénnej sociálnej služby a komunitnej práce,
- koordinovanie a realizovanie príležitostných prác pre sociálne neprispôsobivých jednotlivcov cez Psychosociálne centrum.

Opatrenie 9.3:
Zabezpečenie a skvalitňovanie nízkoštandardného bývania

Aktivity zamerané na:
- obnovu bytových domov pre poskytovanie nízkoštandartného bývania sociálne odkázaným a sociálne neprispôsobivým občanom,
- likvidáciu nelegálnych osád a nevyhovujúcich život ohrozujúcich bytových jednotiek,
- projekty výstavby nájomných nízkoštandardných bytov,
- využívanie kontajnerové bývanie ako alternatívnej formy bývania,
- činnosť existujúcich a prípadný vznik nových útulkov pre ľudí bez domova.

Indikátory výstupov:

- *počet rodín, ktorým bolo poskytnuté sociálne poradenstvo,*
- *počet klientov navštevujúcich komunitné centrá,*
- *počet funkčných komunitných centier,*
- *počet projektov terénnej sociálnej práce,*
- *počet obnovených bytových jednotiek pre nízkoštandardné bývanie,*
- *počet novopostavených obytných jednotiek (vrátane kontajnerového bývania).*

CIEĽ 10: ZVÝŠIŤ STUPEŇ ARCHITEKTONICKEJ BEZBARIÉROVOSTI V MESTE.

Opatrenie 10.1:
Debarierizácia verejných priestorov (vo väzbe na školstvo, zdravotníctvo, kultúru, a verejné služby)

Aktivity zamerané na:

- pasportizáciu a monitoring bariér na verejných priestranstvách a vo verejne dostupných budovách,
- prípravu technickej dokumentácie na odstraňovanie bariér,
- realizáciu projektov na zabezpečenie bezbariérovosti verejných priestranstiev a budov s prístupom verejnosti,
- mechanizmus získania a vizualizácie značky „miesto bez bariér“ pre verejnú správu, ale aj pre ostatných.

Opatrenie 10.2:
Zvýšenie bezbariérovosti dopravy

Aktivity zamerané na:

- zvýšenie počtu bezbariérových prostriedkov VOD,
- úpravu bezbariérových dostatočne širokých nástupných ostrovčekov MHD,
- svetelne signalizovaných priechodov pre chodcov (tak, aby boli opatrené zvukovým signálom pre nevidiacich),
- realizáciu bezpečnostných prvkov pre hendikepovaných (výstražné pruhy, navádzacie pásy, označenie nebezpečných zón, varovné pásy),
- realizáciu bezbariérových priechodov pre chodcov a cyklistov.

Indikátory výstupov:

- *počet realizovaných projektov na riešenie bezbariérovosti,*
- *počet realizovaných opatrení na zvýšenie architektonickej bezbariérovosti,*
- *zavedená značka „miesto bez bariér“*.

Programová oblasť rozvoja: Košice - mesto inovatívneho vzdelávania detí a mládeže

Oblasť vzdelávania je orientovaná na vzdelávanie detí a mládeže. Na rozdiel od predchádzajúceho PHSR mesta Košice na roky 2009 – 2015, kde bolo vzdelávanie prierezovou témou, je v tomto aktualizovanom dokumente odvetvovou oblasťou.

Kým v PHSR 2009 – 2015 boli ciele a opatrenia v oblasti školskej infraštruktúry zamerané hlavne na základné školy (za toto obdobie bolo komplexne zrekonštruovaných z ROP 5 základných škôl a 1 materská škola v celkovom objeme 8 431 000 EUR, v rokoch 2011 – 2014 bolo do infraštruktúry ZŠ investovaných ďalších 1 066 000 EUR a do školských zariadení takmer 1 900 000 EUR). Súčasťou aktualizovaného Programu rozvoja mesta (PRM) 2015 – 2020 je, okrem pokračovania rekonštrukcie školskej infraštruktúry základného školstva, definovaný cieľ a opatrenia pre rekonštrukciu a modernizáciu materských škôl (v rokoch 2013-2014 mesto z vlastného rozpočtu a dotácie vlády investovalo do rekonštrukcie materských škôl 141 300 EUR) a na zvýšenie zapojenia detí a mládeže do voľnočasových a mimoškolských aktivít.

Súčasťou rekonštrukcií školskej infraštruktúry je aj potreba rekonštrukcie školských areálov a pokračovanie budovania ihrísk a športovísk. Analýza ukázala, že všetky nové, resp. obnovené ihriská (14 pri 9-tich školách) sú maximálne využívané tak v doobedňajších hodinách na vyučovací proces, ako aj v odpoludňajších hodinách hlavne športovými krúžkami škôl a športovými klubmi na tréningový proces, resp. ich využíva široká verejnosť. Táto časť stratégie je úzko previazaná aj so stratégiou v oblasti športových voľnočasových aktivít a aktívneho oddychu.

Rovnako je potrebné pokračovať v modernizácii vybavenia škôl. Kým v MŠ sa jedná najmä o modernizáciu základného vybavenia, v ZŠ je potrebné modernizovať odborné učebne podľa európskych štandardov. V období 2009 – 2014 v rámci projektov boli v ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice vybavené jazykové laboratóriá, modernizované boli najmä učebne informatiky a odborné učebne chémie, fyziky a biológie (podľa informácií zo základných škôl bolo zmodernizovaných 38 učební informatiky z celkového počtu 73 a 13 bolo novo zriadených; 4 ZŠ nemajú zriadené učebne informatiky, z 36 škôl má zriadené učebne cudzích jazykov 17 škôl).

Program rozvoja mesta na ďalšie obdobie 2015 – 2020 (2025) sa venuje zlepšovaniu podmienok výchovy a vzdelávania narastajúcemu počtu detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami hlavne v ZŠ. A to najmä deťom a žiakom nadaným/talentovaným a deťom, žiakom so zdravotným znevýhodnením, so zmenami správania sa a deťom a žiakom so sociálne znevýhodneného prostredia. Východiskom pre plnenie tohto cieľa sú aj prvé skúsenosti zo zrealizovaných projektov zameraných na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít, na integrovanú výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Jednou z prijatých koncepcií na úrovni Mesta Košice je „Koncepcia politiky mesta vo vzťahu k deťom a mládeži“ ako záväzok mesta pripraviť podmienky na zapojenie samosprávy mesta Košice do EÚ programu “Mládež v akcii” v rámci projektu Slovenského inštitútu mládeže – IUVENTA „Partnerstvo – vzdelávanie pre samosprávy v oblasti mládežníckej politiky a práce

s mládežou". Koncepcia má prierezový charakter s dopadom na viacero oblastí rozvoja mesta (sociálne služby, bezpečnosť, životné prostredie, kultúra, šport, spravovanie mesta). Jedným z cieľov koncepcie je „Zabezpečiť kvalitné vzdelávanie detí a mladých ľudí". Mladí ľudia vo veku do 30 rokov predstavujú podstatnú časť obyvateľstva Košíc SR (podľa Štatistického úradu SR – pracovisko ŠÚ SR v Košiciach bol v roku 2013 počet obyvateľov v meste Košice vo veku od 4 do 30 rokov 68 945). V súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020 je úlohou mesta vytvoriť a realizovať vlastnú stratégiu vo vzťahu k mládeži, spolupracovať so školami, školskými zariadeniami, mimovládnymi organizáciami a ďalšími subjektmi pôsobiacimi v oblasti práce s deťmi a mládežou a mládežníckej politiky na území mesta. Školské zariadenia (CVČ a ŠKD), podobne ako základná umelecká škola a jazyková škola, vytvárajú podmienky pre systematickú a pravidelnú výchovno-vzdelávaciu prácu s deťmi a mládežou. Organizujú aktivity pre deti a mládež, zapájajú mládež do prípravy, realizácie a vyhodnotenia týchto aktivít, reagujúc na aktuálne trendy a potreby mladých ľudí. Spolu s rodinami a inými odborníkmi môže práca s mládežou pomôcť aj pri riešení nezamestnanosti, školského neprospievania, sociálneho vylúčenia a pomáha zabezpečovať voľnočasové aktivity. Môže tiež zlepšovať zručnosti a podporovať prechod z mladého veku do dospelosti.

CIEĽ 11: ZLEPŠIŤ KĽÚČOVÉ KOMPETENCIE ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Opatrenie 11.1:
Zlepšenie stavebno-technického stavu a vybavenia školskej infraštruktúry základných škôl

Aktivity zamerané na:

- mapovanie stavu moderného vybavenia a vypracovanie plánu dovybavenia jazykových, odborných učební, laboratórií,
- spracovanie stavebno-technického pasportu budov a areálov základných škôl,
- spracovanie energetických auditov budov základných škôl,
- rekonštrukciu budov a areálov základných škôl v súlade s vypracovaným plánom,
- rekonštrukciu, resp. vybudovanie nových športových multifunkčných ihrísk v areáloch škôl podľa spracovanej analýzy mesta,
- rekonštrukciu atletických oválov v areáloch ZŠ a ich sprístupnenie verejnosti,
- vybudovanie nových športových zariadení s účasťou súkromných investorov, kde mesto prispieva do projektu pozemkom (podľa štatútu osobitného zreteľa).

Opatrenie 11.2:
Inovovanie výchovno-vzdelávacieho procesu a zavedenie nových foriem a metód výchovy a vzdelávania

Aktivity zamerané na:

- vytvorenie, resp. inovovanie programov kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov,
- testovanie nových foriem výchovy a vzdelávania (otvorené, vzorové hodiny, metodické dni, predmetové kluby),
- inováciu vzdelávacích programov a foriem a metód vzdelávania so zameraním na zvýšenie kompetencií žiakov potrebných pre prispôsobenie vzdelávania požiadavkám trhu práce (napr. jazykové, IKT zručnosti a finančná gramotnosť vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia),

- zvýšenie kvality prípravy a poskytovania informácií žiakom ZŠ (aj v spolupráci s rodičmi) o potrebách trhu práce a požiadavkách zamestnávateľov v súvislosti s proforientáciou,
- vypracovanie manuálov (ako príručky a pomôcky) pre uplatnenie inovácií a inovatívnych foriem vzdelávania v spolupráci viacerých základných škôl,
- spoluprácu v oblasti výmeny skúseností vo výchovno-vzdelávacom procese (napr. best practice, zdieľanie informácií a sieťovanie medzi školami, relevantnými inštitúciami a pod.),
- optimalizáciu systému na podchytenie talentovaných detí, systému vyhodnocovania štatistiky nadaných detí,
- vyškolenie kvalitných špeciálnych pedagógov pre inovovanie foriem a metód vzdelávania pre talentované deti.

Opatrenie 11.3:
Zlepšenie podmienok pre integráciu, výchovu a vzdelávanie narastajúceho počtu detí so zdravotným/mentálnym postihnutím, detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a detí s poruchami učenia

Aktivity zamerané na:
- vedenie a vyhodnocovanie štatistiky žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- vyškolenie kvalitných špeciálnych pedagógov pre inovovanie foriem a metód vzdelávania,
- zamestnávanie ľudí so špeciálnymi profesiami (psychológ, sociálny pedagóg),
- zamestnávanie asistentov pedagógov,
- rozvoj spolupráce školy s rodičmi a komunitou,
- testovanie nových foriem výchovy a vzdelávania pre túto špecifickú skupinu detí/žiakov,
- inováciu vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania,
- vybavenie vzdelávania modernou výchovno-vzdelávacou technikou,
- vyrovnávanie znevýhodnenia žiakov a zabezpečenie rovnosti príležitostí vo výchovno-vzdelávacom procese,
- mentoring a tútoring za účelom prevencie predčasného ukončovania školskej dochádzky a prechodu na nasledujúci stupeň vzdelávania u detí/žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Indikátory výstupov:

- *počet zrekonštruovaných základných škôl z celkového počtu základných škôl,*
- *počet vybudovaných nových/rekonštruovaných školských športovísk/ ihrísk,*
- *počet modernizovaných jazykových a odborných učební/ na celkový počet týchto učební,*
- *výška investícií do rekonštrukcie a materiálového vybavenia škôl,*
- *počet nových vzdelávacích programov,*
- *počet nových výchovných programov,*
- *nárast počtu systémom zachytených nadaných/talentovaných detí,*
- *počet zavedených vzdelávacích programov pre talentované deti,*
- *počet vyškolených učiteľov pre inovácie vo vzdelávaní,*

- *počet integrovaných žiakov so zdravotným znevýhodnením,*
- *počet integrovaných žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia,*
- *počet zavedených vzdelávacích programov pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.*

CIEĽ 12: SKVALITNIŤ VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES A ROZŠÍRIŤ KAPACITY MATERSKÝCH ŠKÔL

Opatrenie 12.1:
Rekonštrukcia, vybavenie a modernizácia budov a areálov materských škôl súčasne s rozširovaním kapacít

Aktivity zamerané na:
- vypracovanie stavebno-technického pasportu budov a areálov materských škôl,
- vypracovanie energetických auditov budov materských škôl,
- vypracovanie plánu komplexných rekonštrukcií budov a areálov materských škôl,
- rekonštrukciu budov a areálov materských škôl v súlade s vypracovaným plánom,
- modernizáciu vybavenia materských škôl,
- zriadenie MŠ so športovým zameraním.

Opatrenie 12.2:
Zlepšenie podmienok pre výchovu a vzdelávanie v materských školách

Aktivity zamerané na:
- vyškolenie kvalitných pedagógov pre inovovanie foriem a metód vzdelávania v MŠ,
- inováciu foriem a metód vzdelávania vrátane vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania,
- vytvorenie priestoru pre intenzívnejšiu a kvalitnejšiu výmenu skúsenosti medzi pedagógmi materských škôl,
- vypracovanie manuálov (ako príručky/pomôcky) pre zavedenie inovovaných foriem vzdelávania,
- vybavenie MŠ modernou výchovno-vzdelávacou technikou,
- kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov.

Indikátory výstupu:

- *počet zrekonštruovaných materských škôl z celkového počtu MŠ,*
- *výška investícií do rekonštrukcií,*
- *počet materských škôl s novo-modernizovaným vybavením,*
- *výška investícií do vybavenia materských škôl,*
- *zriadená a obsadená jedna športová MŠ,*
- *počet zavedených inovovaných vzdelávacích programov.*

CIEĽ 13: ZVÝŠIŤ ZAPOJENIE DETÍ A MLÁDEŽE DO VOĽNOČASOVÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH AKTIVÍT

Opatrenie 13.1:
Modernizácia budov a vybavenia škôl a školských zariadení, poskytujúcich mimoškolské aktivity

Aktivity zamerané na:
- vypracovanie stavebno-technického pasportu budov základných umeleckých škôl, centier voľného času a jazykových škôl,
- modernizáciu budov ZUŠ, CVČ a JŠ,
- modernizáciu základného vybavenia ZUŠ, CVČ a JŠ.

Opatrenie 13.2:
Skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu umeleckého a záujmového vzdelávania

Aktivity zamerané na:
- kontinuálne vzdelávanie učiteľov ZUŠ a JŠ a vychovávateľov CVČ a ŠKD,
- systémové podchytenie talentovaných detí v ZUŠ,
- inováciu foriem, metód a vzdelávacích a výchovných programov ZUŠ, CVČ, JŠ a ŠKD s dôrazom na deti s nadaním, ako aj na deti zo sociálne znevýhodneného prostredia,
- spoluprácu v oblasti výmeny skúseností vo výchovno-vzdelávacom procese (napr. celomestský metodický deň pre pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení, best practice, zdieľanie informácií a sieťovanie medzi školami, relevantnými inštitúciami a pod.).

Opatrenie 13.3:
Rozvíjanie neformálnych vzdelávacích príležitosti

Aktivity zamerané na:
- činnosť centier voľného času a mládežníckych organizácii ako inštitúcií predchádzajúcich negatívnym patologických javov v spoločnosti,
- neformálne a záujmové vzdelávanie ako súčasť celoživotného vzdelávania,
- zvýšenie environmentálneho povedomia detí a mládeže s dôrazom na získavanie praktických skúseností z oblasti ochrany prírody a životného prostredia,
- podporu zdravia a zdravého životného štýlu,
- informovanosť mladých ľudí o systéme fungovania verejnej správy, o ich občianskych právach a možnostiach zapojenia sa do života spoločnosti na komunálnej úrovni.

Indikátory výstupu:

- *počet zmodernizovaných budov (z celkového počtu ZUŠ, JŠ a CVČ),*
- *počet novo vybavených/zmodernizovaných ZUŠ, JŠ a CVČ (z celkového počtu ZUŠ, JŠ a CVČ),*
- *počet zavedených inovovaných vzdelávacích a výchovných programov,*
- *výška investícií do modernizácie a materiálového vybavenia ZUŠ a CVČ,*

- *počet inovovaných programov kontinuálneho vzdelávaniam pre učiteľov a vychovávateľov,*
- *počet vyškolených učiteľov a vychovávateľov,*
- *počet aktivít v oblasti výmeny skúseností vo výchovno-vzdelávacom procese,*
- *počet aktivít zameraných na neformálne a záujmové vzdelávanie.*

Programová oblasť rozvoja: Košice - mesto kvalitného životného a prírodného prostredia

Stratégia pre skvalitnenie životného a prírodného prostredia mesta je definovaná najmä prostredníctvom zložiek životného prostredia (ŽP) s dopadom ich stavu na zdravie ľudí. V súčasnosti sa ukazuje, že stav zložiek a prvkov životného a prírodného prostredia v meste Košice je často nevyhovujúci. Najviac znečistené je v Košiciach ovzdušie, kde je dlhodobo v rámci SR najviac znečisťujúcich látok. Lokálne imisné znečistenie ovzdušia v niektorých lokalitách prekračuje legislatívou určené limitné hodnoty pre tuhé znečisťujúce látky PM_{10} i $PM_{2,5}$.

Najväčší podiel na znečistení ovzdušia majú U.S. Steel Košice (patrí v rámci všetkých veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia v SR k najväčším znečisťovateľom ovzdušia) a tepláreň TEKO Košice. K zdrojom znečisťovania ovzdušia v Košiciach (najmä CO, NO_x, VOC, výfukové plyny, sekundárna prašnosť) stále viac patrí automobilová doprava, čím negatívne ovplyvňuje ovzdušie v dýchacej zóne človeka.

Pre silne znečistené ovzdušie bol pre katastrálne územie mesta Košice a územia obcí Bočiar, Haniska, Sokoľany a Veľká Ida vypracovaný v súlade so zákonom č. 137/2010 Z. z. o ovzduší a v gescií MŽP SR „Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia“.

Kľúčovým nástrojom zlepšovania environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach je zeleň, kde v zmysle Urbanistickej štúdie „Mestská zeleň v Košiciach“ je identifikovaný nedostatok parkových plôch, nedostatok zelene v mestských častiach s prevažujúcou sídliskovou zástavbou, nepripravenosť potrebnej dokumentácie pre tvorbu zelene i nevyužitý Hornád pre podporu biodiverzity a ekologickej stability územia, ale aj ako prvok pre rekreačné využite.

Podľa sťažností, podávaných na RÚVZ, obyvateľov mesta najviac obťažuje hluk. Pre mesto Košice je potrebné, v nadväznosti na vypracované „Strategické hlukové mapy vybraných komunikácií na území mesta Košice“ a v súlade s legislatívou, vypracovať akčný plán na riešenie účinkov hluku, vrátane jeho znižovania.

Stratégia v tejto oblasti je zameraná aj na oblasť odpadového hospodárstva (zvyšovanie množstva zhodnocovaného biologicky rozložiteľného odpadu, nová kapacita pre zber odpadov, predchádzanie vzniku odpadov uložených v rozpore so zákonom, zvýšenie čistoty prvotnej separácie odpadov, ako aj na iniciovanie a revitalizácia/sanáciu starých environmentálnych záťaží na území mesta, kde povinnou osobou je súkromný majiteľ. Dôležitým sa javí zmenenie prístupu k zákonnými povinnostiam mesta , ktoré majú vplyv na kvalitu životného prostredia v meste ako je oblasť energetiky, oblasť zabezpečovania čistoty a hygieny v meste, vrátane odstraňovania čiernych skládok, deratizácia, odstraňovanie vrakov starých áut, likvidácia inváznych a vysoko alergénnych rastlín a pod.

Ako preventívne opatrenie je v stratégii definované opatrenie na zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov a pozitívnu zmenu správania sa k svojmu prostrediu.

Vzhľadom na veľmi široký záber oblasti životné prostredie (zložky ŽP, prírodné prvky, envi-záťaže, energetika atď.) jedno z dôležitých opatrení pre skvalitňovanie ŽP v meste je zamerané na posilnenie a zefektívnenie manažmentu ŽP a koordinácie mnohých subjektov, ktorých činnosti majú dopad na stav životného prostredia mesta, a ktoré majú priamu zodpovednosť za určitú časť ŽP.

CIEĽ 14: SKVALITNIŤ ŽIVOTNÉ A PRÍRODNÉ PROSTREDIE NA ÚZEMÍ MESTA

Opatrenie 14.1:
Zníženie výskytu prachových zložiek (častíc PM_{10} a $PM_{2,5}$) v meste

Aktivity zamerané na:

- spracovanie rozptylovej štúdie vrátane opatrení na elimináciu emisnej a imisnej záťaže,
- prieskum o vplyve znečisťujúcich látok v ovzduší na zdravie obyvateľstva a štúdiu dopadu prachových častíc na zdravie v oblastiach riadenia kvality ovzdušia,
- podporu alternatívnej mobility vrátane elektromobility v meste Košice,
- zavedenie štandardov pre činnosti realizácie kosieb v jarnej a letnej sezóne, skrápania ciest, odstraňovania posypových materiálov z komunikácií,
- vypracovanie mechanizmu pre efektívnejšiu a účinnejšiu likvidáciu inváznych druhov rastlín,
- zavedenie monitorovacieho systému mesta - podrobnejšie merania znečisťovania ovzdušia prachovými časticami PM_{10} a $PM_{2,5}$ a zisťovanie ich pôvodu mobilnými meracími stanicami v spolupráci SHMÚ a RÚVZ,
- iniciovanie zmeny legislatívnych právomocí obcí ako orgánov ochrany ovzdušia v oblasti kontroly lokálnych kúrenísk (prevádzky existujúcich zdrojov).

Opatrenie 14.2:
Sanácia environmentálnych záťaží a predpokladaných environmentálnych záťaží

Aktivity zamerané na:

- monitoring povrchových a podzemných vôd, skládkových plynov a topografiu sanovanej ekologickej záťaže skládky TKO Myslava a prípravu návrhov ďalšieho možného využitia územia po ukončenom povinnom monitorovaní,
- pasport brownfieldov, monitorovanie ich stavu a využitia, ich možnú rekultiváciu na zeleň alebo stavebné pozemky, resp. pre ponuku disponibilných plôch pre podnikanie,
- prípravu sanácie predpokladaných environmentálnych záťaží podľa Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží, za ktoré je zodpovedné mesto.

Opatrenie 14.3:
Zvýšenie energetickej efektívnosti a využívania alternatívnych zdrojov energie na prevádzku budov a zariadení vo vlastníctve mesta a mestských častí

Aktivity zamerané na:

- aktualizáciu „Koncepcie rozvoja mesta v oblasti energetiky“ z roku 2007,

- spracovanie energetického auditu budov vo vlastníctve mesta a mestských častí, vlastníkmi budov,
- realizáciu opatrení na zvyšovanie energetickej efektívnosti budov vo vlastníctve mesta,
- zhodnotenie potenciálu a možností využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie na území mesta a v jeho okolí.

Opatrenie 14.4:
Zvýšenie množstva a kvality prvkov zelenej a modrej infraštruktúry na území mesta

Aktivity zamerané na:
- zavádzanie a aplikáciu záväzných regulatívov ochrany a tvorby zelene na území mesta,
- realizáciu integrovanej, priestorovej a organizačnej koncepcie ochrany životného prostredia, ktorej hlavným cieľom bude udržať celkovú ekologickú funkčnosť, rovnováhu a stabilitu krajiny aj s cieľom optimalizácie nákladov na údržbu a zakladanie zelene,
- nové výsadby líniovej zelene vysokej a strednej etáže a stromoradí okolo komunikácií,
- rekonštrukciu mestských skleníkov,
- výsadbu zelených koridorov (tzv. greenways – aleje, živé ploty, remízky) pozdĺž cyklotrás, vodných tokov,
- využitie lokalít s potenciálom pre zelené a oddychové plochy, či ochladzovacie parky aj pre realizáciu protipovodňových opatrení,
- vypracovanie Plánu náhradných výsadieb na území mesta,
- tvorbu a revitalizáciu zelene na území mesta najmä s ohľadom na budovanie kostry ekologickej stability mesta so zabezpečením konektivity na okolitú prírodnú krajinu,
- budovanie zelených parkov, zelených fasád a zelených striech budov,
- budovanie a rekonštrukciu vodných prvkov,
- regeneráciu medzisídliskovej zelene,
- rekonštrukciu trávnatých plôch s prihliadnutím na optimalizáciu potreby kosenia,
- zavádzanie postupov udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami znižovaním podielu nepriepustných povrchov na verejných priestranstvách v meste, ako aj na parkoviskách,
- prvky na zadržiavanie a odvádzanie dažďovej vody,
- využívanie zrážkovej vody pri zavlažovaniach,
- skvalitnenie vody jazier vo vlastníctve mesta.

Opatrenie 14.5:
Optimalizácia systému odpadového hospodárstva a dobudovanie potrebnej infraštruktúry

Aktivity zamerané na:
- rozšírenie siete zariadení na zber odpadu (zberný dvor, mechanizmy a pod.),
- vytvorenie podmienok pre výrobcov batérií a akumulátorov na zber použitých a umožniť im zapojiť sa do systému zberu v meste,
- čistotu triedeného zberu vzhľadom na množstvo vyzbieraných surovín, na počet manipulácií a počet nádob pravidelne,
- rekonštrukciu a revitalizáciu lokalít s najproblematickejšou dostupnosťou pre zberové vozidlá,

- rozloženie a druh zberných nádob, pre zvýšenie účinnosti separovaného zberu.

Opatrenie 14.6:
Predchádzanie vzniku a odstraňovanie antropogénnych a prírodných prvkov/javov s negatívnym vplyvom na zdravie obyvateľov a územie mesta

Aktivity zamerané na:
- dopracovanie hlukových máp a realizáciu opatrení z nich vyplývajúcich,
- zavedenie motivačných mechanizmov na predchádzanie vzniku čiernych skládok a zvýšenie zainteresovanosti občanov na čistote mesta,
- odstraňovanie starých vozidiel (vraky áut) z verejných priestranstiev,
- odstraňovanie ruderálnych, inváznych a alergénnych druhov rastlín/vegetácie na území mesta,
- kontrolu rekultivácie výstavbou, či rozkopávkami poškodených plôch,
- deratizáciu obytných súborov, odstraňovanie kadaverov na území mesta,
- dostatočnú starostlivosť o pozemky všetkými majiteľmi pozemkov, vrátane včasného a častejšieho kosenia, aby sa zabránilo uvoľňovanie peľov a znižovalo množstvo komárov a kliešťov v porastoch,
- zavedenie mechanizmu regulácie zonácie pre voľný a zakázaný pohyb psov a vymedzenie práv a povinností chovateľov,
- monitoring a prevenciu zosuvov na geologicky nestabilných územiach.

Opatrenie 14.7:
Zlepšenie správania sa obyvateľov mesta k prostrediu, v ktorom žijú; zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov Košíc

Aktivity zamerané na:
- zavedenie mechanizmov zainteresovanosti obyvateľov na čistote mesta,
- informačné kampane, pravidelné osvetové aktivity (napr. Deň vody, Deň Zeme a pod.),
- výchovu verejnosti k ochrane prírody a biologickej rozmanitosti prostredníctvom vzdelávacích a osvetových podujatí
- motiváciu obyvateľov všetkých generácií k aktívnej účasti na separácii odpadu.

Opatrenie 14.8:
Zefektívnenie manažmentu ŽP na území mesta samosprávou mesta Košice

Aktivity zamerané na:
- zber a vyhodnocovanie dát a informácií o stave ŽP na jednom mieste,
- spracovanie mapy hodnotenia ekosystémových služieb na území mesta (využitie výsledkov pilotného projektu OPENESS),
- vytvorenie personálnej a inštitucionálnej kapacity pre úlohu mesta Košice ako lídra riadenia skvalitňovania stavu ŽP na území mesta,
- realizáciu záväzných zásad a regulatívov M-ÚSES do rozhodovania mesta o využívaní územia mesta,
- zavedenie mestských legislatívnych nástrojov na manažment kvality ŽP (VZN, regulatívy pri rozhodovaní, interné smernice a pod.),

- zabránenie znehodnoteniu kvality životného prostredia rizikovými priemyselnými činnosťami s dôrazom na zamedzenie ťažby uránu v lokalite Jahodná,
- evidenciu plôch zelene a stromov (informačný systém o zeleni - ISoZ),
- zavedenie systému starostlivosti o vybrané zložky/prvky ŽP v priamej spolupráci s mestskými časťami,
- využívanie spoločného geografického informačného systému (GIS plan) pre zeleň, inžinierske siete, územné plány, správu a údržbu ciest.

Indikátory výstupov:

- *počet sanovaných environmentálnych záťaží na území mesta podľa Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží,*
- *počet zrealizovaných opatrení na zníženie hluku,*
- *výška finančných prostriedkov na odstránenie odpadu uloženého v rozpore so zákonom za rok,*
- *zavedený systém starostlivosti o ŽP v spolupráci s mestskými časťami,*
- *počet kosieb/rok na pozemkoch vo vlastníctve mesta,*
- *počet zrealizovaných kampaní na zvýšenie envi-povedomia obyvateľov,*
- *podiel nepriepustných povrchov k priepustným na verejných priestranstvách,*
- *počet prvkov na zadržiavanie dažďovej vody,*
- *počet vytvorených alebo obnovených zelených a modrých prvkov na verejných otvorených priestranstvách v intenzívne urbanizovaných oblastiach,*
- *počet zrekonštruovaných a zrevitalizovaných stanovíšť na zber KO a triedených zložiek,*
- *množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu v kg/obyvateľa a rok.*

Programová oblasť rozvoja: Košice – mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu

Program je koncepčne nastavený na cieľovú skupinu obyvateľov a návštevníkov mesta, ktorým chce mesto poskytnúť atraktívne a variabilné možnosti na aktívne trávenie voľného času. Základný priestor predstavuje oblasť kultúry, športu a cestovného ruchu.

Ciele a opatrenia pre oblasť kultúry priamo nadväzujú na množstvo uskutočnených aktivít realizovaných v predchádzajúcom období v priorite „Mesto kultúry“, ktorého základ tvoril projekt EHMK 2013. V uplynulých rokoch bola dobudovaná najmä technická infraštruktúra (bolo realizovaných 20 investičných projektov) a celkovo bolo v rámci EHMK preinvestovaných viac ako 62 miliónov EUR. Do budúcna sa ukazuje ako kľúčové pokračovať najmä v práci s publikom tak, aby vybudovaná infraštruktúra bola cez rôznorodú ponuku kultúrnych aktivít (klasických aj alternatívnych) maximálne prístupná, využívaná a dlhodobo funkčne udržateľná. Čo sa týka rozvoja športu v meste Košice možno konštatovať, že kým záujem a nadšenie obyvateľov športovať (aj vďaka organizovaniu rôznych športových podujatí počas celého roka) medziročne narastá, zostáva výzvou dobudovanie a modernizovanie špecifickej športovej infraštruktúry a jej otváranie pre širokú verejnosť. Mesto Košice sa v roku 2016 uchádza o získanie titulu Európske mesto športu (EMŠ). Filozofia EMŠ predpokladá zameranie sa na rozvoj a aktivity všetkých vekových kategórií, od detí až po seniorov v oblasti masových, rekreačných a všestranných pohybových aktivít. Rok 2015 je rokom, v ktorom sa Košice o tento titul budú uchádzať, a tak prezentovať úzke prepojenie individuálnych aj skupinových záujmov obyvateľov mesta o ich aktívne zapájanie sa do aktivít a podujatí širokého športového a rekreačného zamerania pohybových aktivít. Mesto Košice má záujem prezentovať v uvedenom projekte všetky subjekty pôsobiace v tomto priestore a podieľajúce sa diferencovane na budovaní a rozširovaní materiálno-technickej základne s osobitným podielom jednotlivých mestských častí.

Košice sú dnes príznačné každoročne sa opakujúcimi celomestskými podujatiami. Postupne dochádza rozširovaniu a inovovaniu ponuky, ktorá je založená na nových trendoch a špecifických preferenciách obyvateľov a návštevníkov mesta, čo predstavuje dôležitú konkurenčnú výhodu. Okrem tradičných postupov skvalitňovania a inovovania portfólia kultúrnych a športových udalostí, prímestskej rekreácie, aktivít a podujatí cestovného ruchu či iných ďalších možných zaujímavých produktov destinácie mesta Košice (ako je napríklad rozvoj ZOO Košice a pod.) sa ukázalo ako mimoriadne dôležité (aj vďaka projektom EHMK) podporovať rozvoj dobrovoľníctva, kultúry a komunitného života. Tieto piliere sú pre životaschopnosť a udržateľnosť aktivít v oblasti kultúry a športu, určených primárne pre obyvateľov mesta, nevyhnutným základom. Z tohto dôvodu je vhodné ich v rozvojovej politike mesta zvýrazniť a podporovať (vrátane podpory medzisektorových partnerstiev).

Košice majú najrozsiahlejšiu a najkompaktnejšie zachovanú mestskú pamiatkovú rezerváciu na Slovensku. Je to predovšetkým historické jadro, ktoré určuje atmosféru mesta, vtláča mu svojbytnú pečať a štýl a pre svojich obyvateľov je podstatným zdrojom identifikácie s mestom. Kultúrne dedičstvo poskytuje potenciál vhodný na využitie aj z pohľadu rozvoja cestovného ruchu a prezentácie, snažiacej sa dnes o návrat k tradičným hodnotám a o ich zveľadenie. Je preto potrebné pristúpiť k dôslednej, uvážlivej a odbornej ochrane pamiatkového fondu.

Pre zvýšenie účinnosti destinačného manažmentu a marketingu mesta Košice sú kľúčovým prvkom kultúrne a športové podujatia (najmä národného a medzinárodného charakteru). V predchádzajúcom období došlo k decentralizácii organizačných procesov smerom k návštevníkom mesta (vznik klastra Košice – Turizmus, značka Visit Košice a pod.), pričom v súčasnosti je ich charakter založený najmä na klientskej a produktovej segmentácii a cielenej propagácii širšieho spektra (nielen kultúrnych) aktivít mestského a regionálneho charakteru. Mesto Košice má záujem o komplexnú analýzu a stratégiu rozvoja starostlivosti o návštevníkov mesta tak, aby sa v maximálnej možnej miere využili synergické efekty realizovaných športových a kultúrnych aktivít.

CIEĽ 15: ZVÝŠIŤ MOŽNOSTI A ROZŠÍRIŤ PONUKU PRE USPOKOJENIE VARIABILNÝCH ZÁUJMOV TRÁVENIA VOĽNÉHO ČASU OBYVATEĽMI A NÁVŠTEVNÍKMI MESTA A ZAPOJIŤ ICH AKO AKTÍVNYCH ÚČASTNÍKOV ALEBO DIVÁKOV DO KULTÚRNO-ŠPORTOVÉHO DIANIA V MESTE

Opatrenie 15.1:
Dobudovanie, udržiavanie a sprístupnenie infraštruktúry pre šport a oddych

Aktivity zamerané na:

- prípravu a realizáciu väčších investičných športových celkov,
- údržbu, rozvoj a propagáciu cykloturistických trás,
- vyčistenie a udržiavanie vodnej plochy Jazero na vodné športy,
- revitalizáciu prímestských parkov v zmysle spracovaných štúdií Prímestský park Ťahanovce, Prímestský park Bankov (Periurban 2010) a lokalitu Čermeľ (vrátane detskej železničky),
- vybudovanie vonkajších fitnes zariadení pre rôzne vekové skupiny i hendikepovaných,
- vytvorenie infraštruktúrnych podmienok pre urbánne športy (joggingové dráhy, skate park, workout na ulici/verejných priestranstvách....),
- dobudovanie súvislej trasy pre chodcov, bežcov a cyklistov vedenej po hornom okraji svahu medzi sídliskom Terasa a centrom mesta – tzv. košická zelená trasa.

Opatrenie 15.2:
Ochrana, udržiavanie a sprístupnenie pamiatkového fondu a kultúrnej a komunitnej infraštruktúry.

Aktivity zamerané na:

- ochranu a sprístupňovanie archívnych dokumentov z činností na území mesta Košice,
- rekonštrukciu mestskej knižnice pre mládež a jej školských pobočiek, ako aj doplnenie knižničného fondu,
- rekonštrukciu a dobudovanie ZOO ako kultúrno-vzdelávacieho areálu,
- vytváranie priestorov pre sídliskovú kultúru,
- dobudovanie kultúrnych centier,
- vytváranie podmienok potrebných na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkovej rezervácie mesta,
- reštaurovanie a obnovu kultúrnych pamiatok.

Opatrenie 15.3:
Skvalitňovanie a rozširovanie ponuky podujatí a udalostí s dôrazom na začlenenie sa medzi Európske mestá športu

Aktivity zamerané na:
- organizovanie národných/ medzinárodných podujatí (MMM)
- organizovanie tradičných podujatí pre rodiny s deťmi v prímestských zónach,
- podporu športových klubov, športových zoskupení a významných organizátorov súťaží, pretekov, podujatí pre širokú verejnosť,
- zvyšovanie úrovne organizovaných aktivít prostredníctvom škôl, záujmových športových združení, aktivít klubov mládeže až po firemné podujatia či športové aktivity seniorov.

Opatrenie 15.4:
Podpora neprofesionálnej a profesionálnej kultúry

Aktivity zamerané na:
- podporu podujatí prezentujúce miestnych umelcov i umelcov z iných miest a regiónov,
- vytvorenie podmienok pre organizáciu podujatí na sídliskách,
- nahradenie dotačného systémy grantovým systémom na podporu profesionálnej aj neprofesionálnej kultúry,
- vytvorenie mestskej databázy dát o organizovaných podujatiach (počet a charakter účastníkov, spokojnosť s kvalitou a kvantitou udalostí, počet a charakter udalostí, návštevnosť,.....),
- zosúladenie kultúrno-športových udalostí a koordinovaný marketing podujatí v meste.

Opatrenie 15.5:
Zvýšenie účinnosti destinačného manažmentu na podporu zvyšovania návštevnosti mesta a účasti obyvateľov a návštevníkov na podujatiach

Aktivity zamerané na:
- vypracovanie strategického dokumentu rozvoja cestovného ruchu v meste,
- rozširovanie súkromno-verejných partnerstiev v odvetví mestského turizmu,
- inováciu destinačného marketingu mesta Košice ako miesta pre návštevníkov z cieľových trhov a cieľových segmentov,
- získavanie medzinárodných kultúrnych, športových, vedeckých a firemných podujatí do Košíc s využitím podnikateľského a vedeckého sektora,
- zlepšovanie služieb návštevníckeho servisu v meste,
- prípravu a predaj produktových balíkov variabilne pre rôzne vekové a záujmové skupiny návštevníkov a zabezpečenie vhodných distribučných kanálov,
- aktívnu účasť obyvateľov a návštevníkov na podujatiach organizovaných v meste,
- zavedenie motivačných nástrojov na zvyšovanie kvality služieb v destinácii,
- nových kultúrnych operátorov a rozširovanie alebo inovovanie ich ponuky pre návštevníka destinácie,
- budovanie incomingovej cestovnej kancelárie na východe Slovenska,
- vzdelávací servis subjektom etablovaných v odvetví cestovného ruchu,

- budovanie infraštruktúry cestovného ruchu na báze historických udalostí a tradícií v meste.

Indikátory výstupu:

- *počet organizácií a neformálnych aktivít/ občianskych iniciatív prispievajúcich do ponuky podporených mestom,*
- *počet nových a rekonštruovaných prvkov infraštruktúry CR,*
- *počet prenocovaní návštevníkov za rok,*
- *počet udalostí pre širokú verejnosť, ktorých spoluorganizátorom/ podporovateľom je mesto alebo jeho organizácie,*
- *počet medzinárodných podujatí organizovaných v meste Košice,*
- *existencia strategického dokumentu rozvoja cestovného ruchu v meste Košice,*
- *existencia mestskej databázy podujatí organizovaných v meste,*
- *vytvorenie motivačných nástrojov pre zvyšovanie kvality služieb v CR.*

Programová oblasť rozvoja Košice – mesto využívajúce IKT pre efektívne spravovanie

Mesto Košice chápe spravovanie ako konanie, resp. postupy, v rámci ktorých sa transparentne, participatívne, efektívne a účinne aplikuje voľbami zverená moc, to znamená ako sú právomoci uplatňované, ako sú prijímané rozhodnutia a ako majú jednotlivé dotknuté subjekty príležitosť ovplyvňovať veci verejné. Idea dobrého spravovania je zviazaná s komplexným rozvojom informačnej spoločnosti a využívaním informačno-komunikačných technológií či už v sektore služieb poskytovaných samosprávou občanom, návštevníkom a podnikateľom, ako aj pri zvyšovaní kvality práce a optimalizácii procesov na prepojenie spravovania mesta a mestských častí, resp. jednotlivých útvarov mesta, magistrátu mesta, mestských organizácií a mestských podnikov.

Služby magistrátu a úradov mestských častí mesta Košice (MČ) sú v súčasnosti verejnosti dostupné pomocou doposiaľ štandardne vnímaných metód ako sú napr. osobná návšteva úradu, papierová pošta, telefonický rozhovor, či informovanie občanov prostredníctvom webovej stránky. Vývoj spoločnosti si v ostatnom čase vyžaduje sprístupnenie služieb úradu verejnosti prostredníctvom moderných elektronických komunikačných kanálov bez potreby osobnej návštevy úradu.

V rámci tejto priority samospráva mesta zmodernizuje a zefektívni procesy na magistráte a úradoch MČ a pripraví prostredie pre „bezpapierový“ úrad (ako napr. on-line formuláre pre podanie, a elektronické rozhodnutia v riešených veciach). Interné procesy úradu budú po optimalizácii obohatené o možnosti on-line sumárnych správ, čo napomôže efektívnym manažérskym rozhodnutiam. Prostredníctvom elektronizácie procesov sa zároveň mesto pripraví na plánované legislatívne zmeny pre poskytovanie elektronických služieb ako napr. súlad s návrhom zákona o elektronizácii administratívnych procesov a výkon verejnej moci elektronickou cestou, a kodifikácia elektronickej komunikácie ako nosnej platformy komunikácie verejnej správy navonok aj dovnútra.

CIEĽ 16: ROZŠÍRIŤ A SKVALITNIŤ ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÉ SLUŽBY A ZABEZPEČIŤ ICH VŠEOBECNÚ POUŽITEĽNOSŤ

Opatrenie 16.1:
Zvýšenie počtu a kvality elektronických služieb pre obyvateľov mesta

Aktivity zamerané na:
- rozvoj hlavného informačného portálu mesta,
- vybudovanie a rozvoj mobilných aplikácií,
- dobudovanie verejného a užívateľsky prístupného portálu s GIS údajmi využiteľnými pre verejnosť,
- digitalizáciu a sprístupnenie dát verejnosti,
- novelizáciu súvisiacej legislatívy a smerníc mesta a mestských častí.

Opatrenie 16.2:
Zlepšenie podmienok pre aktívne využívanie elektronických služieb verejnosťou

Aktivity zamerané na:

- poskytovanie poradenstva na magistráte mesta a mestských častí,
- realizáciu súvisiacej osvetovej kampane,
- realizáciu konferencií a seminárov k elektronickým službám,
- rozširovanie počtu verejných miest v meste s dostupným wi-fi signálom,
- vybudovanie portálu elektronických služieb mesta Košice s možnosťou využitia mestskými časťami.

Indikátory výstupov:

- *sprístupnených 80 elektronických služieb samosprávy občanom a podnikateľom,*
- *vybudovaný portál elektronických služieb mesta Košice,*
- *vybudované integračné rozhranie pre mestské časti,*
- *upravené VZN a vydané smernice pre elektronickú komunikáciu.*

CIEĽ 17: OPTIMALIZOVAŤ A ZJEDNODUŠIŤ VÝKON SAMOSPRÁVNYCH ROZHODOVACÍCH PROCESOV VYUŽÍVANÍM INFORMAČNO-KOMUNIKAČNÝCH TECHNOLÓGIÍ

Opatrenie 17.1:
Zvýšenie odbornej kapacity pracovníkov samosprávy pre využívanie IKT

Aktivity zamerané na:

- uskutočnenie auditu potreby zvýšenia úrovne využívania IKT,
- cielené a kontinuálne vzdelávanie pracovníkov mesta.

Opatrenie 17.2:
Zabezpečenie komplexnosti a využívania disponibilných údajov

Aktivity zamerané na:

- zber a aktualizáciu dát potrebných pre rozhodovacie procesy,
- zdieľanie dát medzi mestom, mestskými časťami a mestským podnikmi, ako aj so štátnou správou,
- integrovanie sa do dostupných externých systémov a centrálnych registrov,
- zavedenie povinnosti využívania spoločných informačných systémov (napr. GIS) v rozhodovacích procesoch.

Indikátory výstupov:

- *počet pracovníkov samosprávy absolvujúcich vzdelávanie v oblasti využívania IKT v ich zaradení,*
- *počet integrovaných externých systémov a centrálnych registrov,*
- *zavedený systém získavania údajov,*
- *vydaná smernica pre využívanie IKT v jednotlivých úkonoch či procesoch.*

3.2 Priemet programových oblastí rozvoja do Územného plánu mesta

Program rozvoja mesta sa podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja vypracováva v súlade so záväznou časťou územného plánu mesta so (§ 8, ods.1 Zák. 309/2014 Z.z), ktorá je na území mesta Košice vydaná všeobecne záväzným nariadením mesta s platnosťou od roku 1998 (VZN č. 39).

Územný plán mesta Košice (ÚP) bol vypracovaný v roku 1973 - 1976, v čase veľkého hospodárskeho i územného rozvoja, s návrhovým počtom obyvateľov 300 tis. Následne prešiel dvomi komplexnými aktualizáciami (1985, 1993/1994). Od roku 1995 sa ÚP mnohokrát priebežne menil a dopĺňal až po súčasnosť. Priebežná aktualizácia územného plánu sa realizovala po jednotlivých lokalitách mesta so schválením zmien a doplnkov vo vyše 170 lokalitách. Koncepcia rozvoja mesta v zmysle pôvodného územného plánu a jeho zadania (pôvodne územno-hospodárske zásady-UHZ) nebola zatiaľ naplnená (nie je dosiahnutý návrhový počet obyvateľov). Základný komunikačný systém stále zabezpečuje potrebné dopravné výkony, hoci nie je plne dobudovaný, mesto netrpí systémovými kongesciami. Zmeny a doplnky riešili jednotlivé detaily územia, upresňovali sa regulatívy, intenzita využitia a pod. Doplnené boli záväzné regulatívy s posilnením environmentálnych hľadísk územného rozvoja, bol dopracovaný výkres Verejného dopravného vybavenia zameraný na podporu MHD , peších a cyklistov.

Z ôsmych programových oblastí rozvoja sú najpreviazanejšie na územný plán, či územnoplánovacie procesy a územné rozhodovanie programy hlavne programové oblasti: Košice - mesto pracovných príležitostí, Košice - mesto kvalitnej dopravy, Košice – mesto kvalitného životného a prírodného prostredia a Košice – mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame priame súvislosti jednotlivých programových so záväznou časťou územného plánu:

Programové oblasť	Súlad cieľov rozvoja mesta so záväznou časťou územného plánu
Košice - mesto pracovných príležitostí	Cieľ 1: Vytvárať podmienky pre ekonomický rast, zvýšenú zamestnanosť a diverzifikáciu odvetví. *V ÚP je pre rozvoj priemyslu, výroby, skladov a stavebnej výroby, občianskej vybavenosti navrhovaných dostatok voľných plôch (Záväzné regulatívy kapitola C. Urbanistická koncepcia, ods. 4).*
Košice – bezpečné mesto	Cieľ 2: Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou. *ÚP nebráni zlepšeniu bezpečnostných opatrení pre zníženie kriminality.*

	Cieľ 3: Znížiť zraniteľnosť a zvýšiť odolnosť mesta na zvláštne a mimoriadne udalosti (technologické a klimatické) prostredníctvom účinného riadenia rizík. *V ÚP je vyjadrená potreba zadržiavať zrážkovú vodu ako i výsadby stromov pri parkoviskách (Záväzné regulatívy kapitola I. Vodné hospodárstvo, ods. 1d).* *Pripravuje sa záväzný regulatív o potrebe adaptačných opatrení na negatívne dopady klimatických zmien v zmysle usmernenia MDV a RR SR.*
Košice - mesto kvalitnej dopravy	Cieľ 4: Skvalitniť dopravnú infraštruktúru, dopravné vybavenie, dopravné značenie a reguláciu pre IAD a VOD v meste. *ÚP vytvára predpoklady pre skvalitnenie MHD (v. č. 7 Verejné dopravné vybavenie).*
	Cieľ 5: Zvýšiť podiel verejnej osobnej dopravy (VOD), cyklodopravy a pešej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave. *ÚP vytvára predpoklady pre skvalitnenie MHD (v. č. 7 Verejné dopravné vybavenie, Záväzné regulatívy kapitola D. Doprava, ods. IV. Nemotorová doprava).*
	Cieľ 6: Zlepšiť leteckú dostupnosť mesta Košice. *ÚP vytvára predpoklady pre skvalitnenie leteckej dopravy (Záväzné regulatívy kapitola D. Doprava, ods. III. Letecká doprava).*
Košice – sociálne mesto	Cieľ 7: Podporiť mladé rodiny v oblasti zosúladenie rodinného a pracovného života. *ÚP podporuje zosúladenie rodinného a pracovného života množstvom polyfunkčných plôch, kde je možné spájať navzájom si neškodiace funkcie v území (bývanie administratíva, obchod, verejné stravovanie, rekreácia a pod.)*
	Cieľ 8: Skvalitniť sociálne služby a rozšíriť a inovovať ponuku ďalších podľa dopytu pre seniorov, dlhodobo chorých a zdravotne postihnutých občanov, najmä služby na komunitnej úrovni. *ÚP vytvára územné predpoklady pre rozširovanie sociálnych služieb na území mesta (Záväzné regulatívy kapitola C. Urbanistická koncepcia, ods. 6).*
	Cieľ 9: Zlepšiť podmienky pre sociálnu inklúziu sociálne odkázaných a sociálne neprispôsobivých občanov**.**

	ÚP nebráni zlepšeniu podmienok.
	Cieľ 10: Zvýšiť stupeň architektonickej bezbariérovosti v meste. *ÚP nebráni zvýšeniu bezbariérovosti.*
Košice – mesto inovatívneho vzdelávania detí a mládeže	Cieľ 11: Zlepšiť kľúčové kompetencie žiakov základných škôl. *ÚP vytvára predpoklady pre rozvoj školstva (Záväzné regulatívy kapitola C. Urbanistická koncepcia, ods. 6).*
	Cieľ 12: Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces a rozšíriť kapacity materských škôl. *ÚP vytvára predpoklady pre rozvoj školstva (Záväzné regulatívy kapitola C. Urbanistická koncepcia, ods. 6).*
	Cieľ 13: Zvýšiť zapojenie detí a mládeže do voľnočasových a mimoškolských aktivít. *ÚP vytvára predpoklady pre rozvoj školstva (Záväzné regulatívy kapitola C. Urbanistická koncepcia, ods. 6).*
Košice – mesto kvalitného životného a prírodného prostredia	Cieľ 14: Skvalitniť životné a prírodné prostredie na území mesta. *V ÚP je zdôraznená potreba skvalitnenia životného prostredia (Záväzné regulatívy kapitola C. Urbanistická koncepcia, ods. 7, ďalej kapitola. F. Ochrana životného prostredia, ods. 1a, b, c, d, 2, 3).*
Košice – mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu	Cieľ 15: Zvýšiť možnosti a rozšíriť ponuku pre uspokojenie variabilných záujmov trávenia voľného času obyvateľmi a návštevníkmi mesta a zapojiť ich ako aktívnych účastníkov alebo divákov do kultúrno-športového diania v meste. *V ÚP je navrhnutých dostatok plôch pre rozvoj športu a rekreácie, v záväznej časti ÚP sú regulatívy, ktoré podporujú rozvoj rekreačných aktivít (Záväzné regulatívy kapitola C. Urbanistická koncepcia, ods. 5).*
Košice - mesto využívajúce IKT pre efektívne spravovanie	Cieľ 16: Rozšíriť a skvalitniť elektronické informačné služby a zabezpečiť ich všeobecnú použiteľnosť. *ÚP nebráni rozšíreniu a skvalitneniu elektronických a informačných služieb. Územno-plánovacia dokumentácia je zverejnená na webových stránkach mesta, pripravuje sa nový územný plán, ktorý bude dostupný aj vo forme GISu.*

Zdroj: Mesto Košice, Útvar hlavného architekta mesta MMK,2015

Napriek tomu, že po stránke urbanistickej koncepcie a z hľadiska územného rozvoja mesta platný územný plán stále vyhovuje, pristúpilo mesto Košice v roku 2015 (v roku schvaľovania PRM) k tvorbe nového územného plánu. Dôvodom sú viaceré legislatívne zmeny, vývoj

metodiky spracovania územného plánu a tiež posun v spôsobe uplatňovania územno-plánovacej dokumentácie pri stavebnom konaní. V priebehu 50 rokov existencie územného plánu sa vyvíjali aj názory na znázorňovanie využitia územia, javov s tým spojených, ako aj spôsob a definovanie záväznej regulácie. Je preto potrebné prehodnotiť tieto parametre v rámci celého územia mesta a metodicky jednotne pristúpiť k záväznej regulácii územného rozvoja mesta.

Program rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) je jedným zo základných vstupov pre tvorbu nového územného plánu so zohľadnením konkrétnych opatrení, aktivít a projektových zámerov, ktoré si vyžadujú záber územia, či iné nároky na územie mesta a jeho územný potenciál. Následne novovytvorený územný plán a jeho záväzná časť sa po roku 2020 stane podkladom k tvorbe nového, resp. aktualizovaného PRM na ďalšie plánovacie obdobie po roku 2020.

4 Realizačná a finančná časť

Kľúčovou úlohou mesta pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Jedným zo základných plánovacích dokumentov je Program rozvoja mesta (PRM), ktorý spolu v súlade s územným plánom a programovým rozpočtom na príslušné obdobia usmerňuje rozvojové aktivity na území mesta. Právny rámec pre realizáciu PRM vymedzujú:

- Zákon č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení jeho neskorších predpisov
- Zákon č.539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z.
- Zákon č. 401/1990 Zb. o meste Košice, v znení jeho zmien a doplnkov
- Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku a zákon č. 293/2014 Zb., ktorým sa dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb.

Úspešná realizácia PRM je založená na akceptovaní a naplnení **predpokladov PRM** na všetkých úrovniach samosprávy mesta a na **princípoch dobrého spravovania**.

Hlavné predpoklady:

1. PRM je rozvojový **usmerňujúci dokument pre všetky subjekty** existujúce, či majúce aktivity **na území mesta**, ktoré chcú realizovať činnosti rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, subjekty štátnej správy a samosprávy, mimovládny sektor.)
2. PRM je **základným rozvojovým dokumentom pre rozvoj celého územia mesta.** Je východiskom pre tvorbu a aktualizáciu plánov rozvoja mestských častí, resp. akčných plánov Mestských častí, ako priemetov stratégie rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) do územia príslušnej mestskej časti.
3. **PRM a územný plán mesta musia byť vo vzájomnom súlade**. Aktualizácia jedného, je podnetom pre aktualizáciu druhého.
4. PRM **je základným východiskom pre tvorbu odvetvových koncepcií/stratégií**, resp. existujúce koncepcie/stratégie musia byť v súlade so schváleným PRM.
5. Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu PRM **sú zodpovedné orgány samosprávy mesta.**
6. PRM je rozvojový dokument, ktorého aktivity **Mesto priamo realizuje** (Mesto ako realizátor)**, alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu** (Mesto partner/iniciátor) inými subjektmi v prospech rozvoja mesta.
7. Aktivity PRM sú **určujúce pre tvorbu programového rozpočtu mesta** a relevantné projektové zámery akčného plánu PRM pre daný rok sú premietnuté do rozpočtu mesta.

Princípy dobrého spravovania rozvoja mesta a realizácie PRM:

- **Participácia** – zabezpečenie účasti v procese celej realizácie PRM tých subjektov, ktorých je nevyhnutné zainteresovať a umožnenie účasti tých, ktorí majú záujem byť zainteresovaní.
- **Transparentnosť** – rozhodovanie v ktorejkoľvek činnosti pri realizácii PRM je prístupné všetkým, ktorých sa to dotýka.
- **Verejná zodpovednosť** – prijatie zodpovednosti za svoje rozhodnutia, dodržiavanie zvolených kritérií, dodržiavanie práva a štandardných administratívnych postupov.
- **Efektívnosť** - realizácia jednotlivých aktivít PRM tak, aby kombinácia parametrov ako je kvalita, cena a potrebný čas na realizáciu boli optimalizované
- **Účinnosť** – realizovať tie aktivity, ktoré synergicky vedú k naplneniu cieľov PRM.

4.1 Manažment realizácie programových oblastí rozvoja mesta

Z hľadiska manažmentu realizácie programových oblastí rozvoja mesta sú dôležité nasledujúce špecifické činnosti:

A. Zostavenie, realizácia a aktualizácia Akčného plánu (AP),
B. Tvorba a manažment rozvojových projektov,
C. Monitoring realizácie PRM,
D. Vyhodnocovanie dosahovania cieľov PRM,
E. Aktualizácia PRM.

A. Zostavenie, realizácia a aktualizácia Akčného plánu (AP)

Akčný plán (AP) rozvoja mesta Košice, ako nástroj pre realizáciu PRM a podklad pre zostavenie rozpočtu mesta, je zostavený ako súbor projektových zámerov (PZ), ktoré zodpovedajú napĺňaniu jednotlivých opatrení a cieľov.

Projektový zámer obsahuje:

- relevantný názov programovej oblasti z PRM,
- relevantný cieľ PRM,
- relevantné opatrenie,
- názov PZ,
- časový a finančný plán na celý projektový zámer po jednotlivých rokoch,
- potenciálne zdroje financovania (vlastné, externé špecifikované),
- zodpovednosť za realizáciu celého projektového zámeru, ako aj úloh z neho vyplývajúcich (oddelenie/referát, spoluzodpovedné oddelenia/referáty MMK),
- potenciálnych partnerov (externé subjekty) pre realizáciu daného projektového zámeru.

Výber projektových zámerov pre zaradenie do akčného plánu na najbližšie 3 roky sa robí na základe nasledujúcich kritérií:

- Projektový zámer počíta s tým, že v danom období bude projekt reálne:
  a) pokračovať,
  b) bude ukončený,

c) bude začatý.

- Hĺbka poznania o konkrétnostiach realizácie projektového zámeru v zmysle kritérií uvedených nižšie, pod bodom „Tvorba a manažment projektov“.

Akčný plán mesta sa vypracováva v spolupráci s mestskými časťami pre projektové zámery, kde MMK bude gestorom / partnerom. Ostatné projektové zámery mestských častí (financované z ich vlastných zdrojov, prípadne z iných zdrojov okrem rozpočtu mesta), sú spracované v ich vlastných akčných plánoch, ktoré vychádzajú z cieľov a opatrení PRM mesta Košice.
Akčný plán bude vypracovaný pre každú Programovú oblasť rozvoja a za jeho vypracovanie, zodpovedá určená organizačná jednotka (oddelenie, referát, a pod.) Magistrátu mesta Košice (MMK), ktorá nesie zodpovednosť za plnenie celej programovej oblasti. Vzájomnú koordináciu prípravy, monitoringu a vyhodnotenia akčného plánu vykonáva Oddelenie strategického rozvoja MMK.

Akčný plán sa vypracováva, resp. aktualizuje v koordinácii s mestskými časťami minimálne raz ročne na obdobie najbližších troch rokov a to pre 1. rok detailne, pre 2. rok rámcovo a pre 3. rok indikatívne v súlade so zásadami programového rozpočtovania.

Všetky aktivity, vyžadujúce pre svoju realizáciu záber územia v meste (umiestňovanie stavieb, prevádzok, investičných aktivít, rekonštrukcie a pod.) musia byť preverené či sú v súlade s územným plánom mesta resp. s inou príslušnou územnoplánovacou dokumentáciou.

B. Tvorba a manažment rozvojových projektov

Projekty (ich tvorba a manažment) sú jedným z nástrojov pre napĺňanie akčného plánu, teda majú byť vyberané hlavne z identifikovaných projektových zámerov AP. Mesto môže vytvárať a iniciovať projekty, resp. byť partnerom projektov, ktoré nie sú uvedené v projektových zámeroch AP, ktoré však musia byť v súlade s cieľmi a opatreniami uvedenými v PRM a ich výstupy sú príspevkom pre dosahovanie plánovaných výsledkov v rozvoji mesta. Projekty, ich príprava a realizácia, musia byť v súlade s platnou legislatívou (viď. kritéria výberu projektov uvedené nižšie). V prípade, že súčasťou projektu bude stavba, prevádzka, výroba, plochy občianskej vybavenosti a pod., bude v súlade so zákonom č. 24/2006 Z.z v znení neskorších predpisov, posúdená z hľadiska jej vplyvov na životné prostredie (EIA posúdenie).[4] Identifikovanie, vypracovanie a manažment projektov zabezpečujú subjekty zodpovedné za realizáciu jednotlivých programových oblastí rozvoja mesta, v spolupráci s Oddelením Strategického rozvoja MMK. Schválenie projektov na realizáciu v rámci všetkých programových oblastí v súlade s podmienkami uvedenými vyššie a v súlade s kritériami uvedenými nižšie, vykonáva primátor mesta, respektíve mestské zastupiteľstvo v súlade s kompetenciami vyplývajúcimi z platných právnych noriem.

[4] Závery Rozhodnutia Okresného úradu v Košiciach, č. OU-KE_OSZP3- 2015/013211 zo dňa 30.04.2015 o posudzovaní Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025 z hľadiska vplyvov realizácie tohto dokumentu na životné prostredie.

Výber projektov sa realizuje na základe nasledujúcich kritérií:

Kritériá dôležitosti:

- Dosiahnutím cieľa/cieľov projektu sa vytvára nevyhnutný predpoklad k riešeniu/využitiu ďalších dôležitých rozvojových výziev (problémov, príležitostí a potrieb).
- Projekt je súčasťou komplexného riešenia rozvojovej výzvy a prispieva ku synergickému efektu.
- Veľkosť a rozsah rizík, resp. negatívnych dopadov, ak by sa daný projekt nerealizoval .
- Počet ľudí/subjektov, ktorí budú mať z úspešného projektu osoh.
- Veľkosť (rozsah)územia, ku ktorému sa projekt vzťahuje.

Kritériá naliehavosti:

- Potreba dodržania lehôt vyplývajúcich zo zákonov či záväzkov.
- Havarijný či ohrozujúci stav.
- Potreba riešenia rozvojovej výzvy v danom čase (možnosť získania zdrojov, možnosť získania investora a pod.)
- Tlak verejnosti na riešenie rozvojovej výzvy (sťažnosti, medializácia, miera nespokojnosti).

Kritériá uskutočniteľnosti:

- Pre riešenie daného projektu existujú, resp. sú k dispozícii organizačno-technické a vlastné finančné zdroje
- Je predpoklad, že po ukončení projektu sú vytvorené organizačno-finančné podmienky na udržanie jeho výsledkov.
- Riešenie projektu nemá legislatívne bariéry.
- Projektový zámer je v súlade s územným plánom mesta.
- Podmienky potrebné na úspešnú realizáciu projektu sú vyriešené
- Cena projektu zodpovedá jeho náročnosti.
- Sú k dispozícii (resp. reálne možno očakávať) externé finančné zdroje na realizáciu projektu.

C. Monitoring realizácie PRM

Monitoring realizácie Programu rozvoja mesta je priebežný proces, ktorý sleduje napĺňanie akčného plánu a to na základe porovnania plánu a skutočnosti.

Monitoruje sa:

- vecné a časové napĺňanie projektových zámerov AP
- aktivity mestských častí súvisiace s realizáciou cieľov a opatrení PRM
- výstupové indikátory z programovej časti PRM,
- zmeny, ktoré majú, resp. môžu mať vplyv na realizáciu PRM, či napĺňanie AP

V meste Košice sa výsledky monitoringu zaznamenávajú a prezentujú na štyroch úrovniach v rámci mesta:

1. úroveň Oddelenia strategického rozvoja MMK v spolupráci s organizačnými jednotkami MMK zodpovednými za realizáciu príslušnej programovej oblasti a ostatnými partnermi, resp. dotknutými subjektmi – 1 x štvrťročne, vždy do konca mesiaca nasledujúceho po monitorovanom období,
2. úroveň riaditeľa MMK – 1 x polročne, vždy do konca mesiaca nasledujúceho po monitorovanom období,
3. úroveň primátora mesta – minimálne 1 x ročne, vždy do konca mesiaca nasledujúceho po monitorovanom období,
4. úroveň orgánov samosprávy (mestská rada, komisie pri MsZ a MsZ) – spravidla 1x ročne, vždy do konca prvého štvrťroka po uplynutí obdobia, za ktoré sa predkladá monitorovacia správa.

Pre každú úroveň je potrebné zostaviť monitorovaciu správu v nasledujúcej štruktúre:

- predmet monitoringu (čo sa monitorovalo),
- výsledky monitoringu,
- návrh korekcií, doplnkov či zmien,
- podklady, z ktorých sa vychádzalo (dokumenty pre overenie údajov).

Správu o plnení PRM v súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja Mesto Košice zašle každoročne v termíne do 31. mája Košickému samosprávnemu kraju.

D. Vyhodnocovanie dosahovania cieľov PRM

Vyhodnotenie dosahovania cieľov PRM je činnosť uskutočňovaná po určitých etapách a na základe súboru výsledkových ukazovateľov plnenia cieľov rozvoja mesta. Vzhľadom na to, že program rozvoja mesta Košice je rozpracovaný na roky 2015 – 2020, vyhodnotenie plnenia cieľov bude prebiehať v nasledovných periódach:

- za obdobie 2015-2017 v prvom polroku 2018,
- za obdobie 2015-2019 v prvom polroku 2020, a
- záverečné vyhodnotenie PRM pre dané obdobie bude uskutočnené najneskôr v prvom polroku 2022.

Závery každého z hodnotenia budú komunikované jednak na úrovni mestského zastupiteľstva, ako aj na úrovni širokej odbornej a laickej verejnosti.

Vyhodnotenie ukazovateľov pre jednotlivé ciele pripraví Oddelenie strategického rozvoja MMK, v spolupráci so zodpovednými organizačnými jednotkami, zodpovednými za jednotlivé programové oblasti, ako aj v spolupráci s mestskými časťami a ostatnými partnermi.

Vyhodnotenie slúži tiež ako poučenie z danej hodnotenej fázy, ktoré sa aplikuje na fázy nasledujúce, prípadne pri príprave nového rozvojového dokumentu. Výsledky hodnotenia môžu viesť k aktualizácii rozvojového dokumentu (zmene alebo úprave cieľov či opatrení na ich napĺňanie). Môže tiež viesť k doplneniu alebo zmene ukazovateľov, ale aj k zmene ich vyhodnocovania.

Na začiatku implementácie PRM (po jeho schválení) je nevyhnutné vypracovať podrobnú metodiku zisťovania indikátorov (ktorá bude používaná počas platnosti PRM mesta), ako aj zistiť východiskový stav vo všetkých vybraných výsledkových ukazovateľoch (najneskôr v roku 2016).

E. Aktualizácia programu rozvoja mesta

Aktualizácia PRM je priebežný a cyklický proces, s cieľom zabezpečiť aktuálnosť a flexibilnosť rozvojového dokumentu mesta. Z toho dôvodu proces aktualizácie začína v podstate už nasledujúcim dňom po jeho schválení. Súčasťou procesu aktualizácie je:

- systematický zber a posudzovanie podnetov verejnej správy a subjektov pôsobiacich na území mesta či občanov mesta,
- sledovanie príležitostí či ohrození pre rozvoj mesta, ako aj
- reagovanie na nové skutočnosti, ktoré neboli známe pri zostavovaní PRM.

Zodpovedným za proces aktualizácie je Oddelenie strategického rozvoja MMK, ktoré súčasne pripravuje, spolu so zodpovednými organizačnými jednotkami pre jednotlivé programové oblasti, mestskými časťami a ďalšími partnermi odborné podklady pre aktualizáciu a zmenu rozvojového dokumentu.

Aktualizovať PRM je možné nasledovne:

1. Prostredníctvom **aktualizácie Akčného plánu** priebežne a to:
   - po odsúhlasení zaradenia nového podnetu (projektového zámeru) do Akčného plánu a to na základe odborných kritérií pre AP či na základe monitorovacej správy plnenia aktivít Akčného plánu, ktorá odporučí korekcie,
   - na základe schválenia zmeny územného plánu, resp. inej územnoplánovacej dokumentácie.

Schvaľovanie aktualizácie Akčného plánu sa uskutočňuje na základe návrhu oddelenia Strategického rozvoja na úrovni primátora mesta.

2. Zmenou či doplnením **cieľov a opatrení** Programu rozvoja mesta:
   - Ciele a opatrenia v strategickej a programovej časti PRM sa zvyčajne aktualizujú na konci ročného monitorovacieho resp. dvojročného hodnotiaceho obdobia.

Zmeny v cieľoch a opatreniach podliehajú schváleniu mestským zastupiteľstvom.

4.2 Organizačné zabezpečenie realizácie PRM

Dôležitým a nenahraditeľným pre úspešnú realizáciu PRM je začlenenie jeho cieľov, opatrení a aktivít do činností všetkých relevantných organizačných zložiek mesta, miestnych úradov MČ do činností organizácií so zriaďovateľskou pôsobnosťou mesta, do obchodných spoločností s účasťou mesta, ako aj do procesov rozhodovania samosprávy mesta, ako právneho subjektu zodpovedného za rozvoj svojho územia.

Preto je nevyhnutné

a) priradenie PRM, jeho programových oblastí, cieľov, opatrení a aktivít k povinnostiam a zodpovednostiam existujúcich, alebo novo-vytvorených organizačných jednotiek/subjektov samosprávy na jej príslušných stupňoch riadenia a rozhodovania a navzájom logicky prepojené,

b) zdokumentovanie PRM v interných predpisoch mesta (Organizačný poriadok a pracovné náplne relevantných zamestnancov mesta) a v novej smernici (zahrňujúcej manažment Programu rozvoja mesta Košice, systém koordinácie realizácie PRM aj s priamou zainteresovanosťou mestských častí, Tvorbu a manažment projektov, Tvorbu a zmenu rozpočtu v súlade s PRM, Komunikačnú stratégiu navonok k partnerom, občanom mesta a prípadne ďalšie témy).

Realizácia Programu rozvoja mesta Košice 2015 – 2020 (2025) je postavená na tzv. maticovej organizačnej štruktúre (Karpatský rozvojový inštitút, 2010). Princíp spočíva v tom, že určení zamestnanci MMK z tzv. odvetvových oddelení sa stávajú členmi manažérskej **štruktúry realizácie PRM**. Tá spočíva v nasledujúcom:

A. Základným koordinačným, metodickým a kontrolným centrom pre realizáciu Programu rozvoja mesta je Oddelenie strategického rozvoja MMK.
B. Každá programová oblasť (Košice – mesto pracovných príležitostí, Košice – Bezpečné mesto, Košice – mesto kvalitnej dopravy, Košice – sociálne mesto, Košice – mesto inovatívneho vzdelávania, Košice – mesto kvalitného životného a prírodného prostredia, Košice – mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu, Košice – mesto využívajúce IKT pre efektívne spravovanie) má svojho koordinátora, ktorý jednak priamo realizuje tú časť programu, ktorá mu vyplýva z jeho pracovného zaradenia, a tiež zabezpečuje koordináciu a zber údajov o ďalších aktivitách, ktoré sú realizované v rámci danej programovej oblasti inými subjektmi (v zmysle metodiky danej oddelením strategického rozvoja MMK).
C. Vedúci Oddelenia strategického rozvoja a vedúci referátov OSR spolu s ďalšími určenými pracovníkmi oddelenia strategického rozvoja a koordinátori programových oblastí rozvoja tvoria **realizačný tím pre PRM.**

Toto zaradenie a povinnosti z toho vyplývajúce sa **premietnu do organizačného poriadku mesta/MMK a pracovných náplní jednotlivých pracovníkov.**

4.3 Finančný plán

Indikatívny Finančný plán pre zabezpečenie realizácie Programu rozvoja mesta Košice na roky 2016-2020 vychádzal jednak z odhadu disponibilných vlastných zdrojov mesta (VZ), z odhadu očakávaného získania externých zdroj z EÚ fondov (EÚ), či iných finančných zdrojov (Iné). Kalkulácia bola spracovaná oddelene pre jednotlivé programové oblasti rozvoja a jednotlivé roky. Pri finančnej kalkulácii rokov 2016-2018 boli sumy počítané na základe predložených a vybraných projektových zámerov Akčného plánu pre dané obdobie (viď príloha) a roky 2019 a 2020 boli spočítané na základe kvalifikovaného odhadu, vychádzajúc z obdobia 2016-18.

Tab. 1: Indikatívny finančný plán 2016-2018

Program	2016			2017			2018		
	VZ	EÚ	INÉ	VZ	EÚ	INÉ	VZ	EÚ	INÉ
Doprava	2 255 715	2 329 085	0	7 112 050	105 434 650	0	5 168 950	73 490 350	0
Sociálne	159 900	590 000	620 100	396 600	3 268 950	600 100	246 000	624 250	600 100
Bezpečnosť	31 450	55 400	66 000	31 050	38 300	71 000	28 850	5 000	66 000
Životné prostr.	206 200	1 339 100	0	243 360	2 355 240	0	69 500	180 500	0
Pracovné príl.	507 000	4 080 000	190 000	382 000	800 000	295 000	567 000	610 000	635 000
IKT	240 000	0	0	220 000	0	0	220 000	0	0
Šport, kultúra, oddych	3 239 244	1 067 590	11 637 500	2 218 974	1 625 135	12 513 500	1 475 179	1 909 280	172 250
Vzdelávanie	351 862	1 850 258	58 300	328 287	1 451 513	56 200	494 077	1 820 523	53 200
SPOLU	**6 991 371**	**11 311 433**	**12 571 900**	**10 932 321**	**114 973 788**	**13 535 800**	**8 269 556**	**78 639 903**	**1 526 550**

Tab. 2: Indikatívny finančný plán 2016-2018 spolu

Program	SPOLU 2016-2018			Celkom
	VZ	EÚ	INÉ	
Doprava	14 536 715	181 254 085	0	195 790 800
Sociálne	802 500	4 483 200	1 820 300	7 106 000
Bezpečnosť	91 350	98 700	203 000	393 050
Životné prostr.	519 060	3 874 840	0	4 393 900
Pracovné príl.	1 456 000	5 490 000	1 120 000	8 066 000
IKT	680 000	0	0	680 000
Šport, kultúra, oddych	6 933 397	4 602 005	24 323 250	35 858 652
Vzdelávanie	1 174 226	5 122 294	167 700	6 464 220
SPOLU	**26 193 248**	**204 925 124**	**27 634 250**	**258 752 622**

Tab. 3: Indikatívny finančný plán 2019-2020

Program	2019			2020		
	VZ	EÚ	INÉ	VZ	EÚ	INÉ
Doprava	3 500 000	50 000 000	0	2 700 000	5 000 000	0
Sociálne	250 000	2 700 000	540 000	150 000	0	300 000
Bezpečnosť	35 000	30 000	50 000	30 000	0	20 000
Životné prostr.	650 000	9 500 000	0	500 000	8 000 000	100 000
Pracovné príl.	320 000	0	300 000	320 000	0	280 000
IKT	150 000	0	0	150 000	0	0
Šport, kultúra, oddych	2 500 000	500 000	5 000 000	2 500 000	200 000	5 000 000
Vzdelávanie	350 000	1 500 000	50 000	300 000	500 000	400 000
SPOLU	**7 755 000**	**64 230 000**	**5 940 000**	**6 650 000**	**13 700 000**	**6 100 000**

5 Analytická časť

Dajte mi 6 hodín, aby som vyrúbal strom a prvé 4 hodiny budem ostriť sekeru.
(Abraham Lincoln)

Analytická časť predstavuje základné a zdokumentované východiská pre časť strategickú. Predstavuje komplexné zhodnotenie súčasného stavu mesta a načrtáva odhad budúceho vývoja. Analýza je spracovaná ako koncentrovaný zdroj informácií o kľúčových faktoroch rozvoja mesta Košice tak, aby boli zachytené dôležité informácie týkajúce sa aktuálnej situácie a prebiehajúcich zmien v internom a v externom prostredí.

Analytickú časť tvorí súbor jednotlivých, no vzájomne prepojených častí:

- ***Hodnotenie cieľov rozvoja mesta za predchádzajúce roky 2009 – 2013/2014 – ex post hodnotenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice 2009 – 2015***. Hodnotenie bolo realizované cez mieru naplnenia cieľov a opatrení rozvoja mesta, cez realizáciu aktivít na území mesta (vrátane aktivít mestských častí) v danom období podľa jednotlivých priorít (programov) a na základe merateľných ukazovateľov.

- ***Profil mesta Košice, ktorého obsah tvoria:***
    - *Samostatné analýzy základných sektorových oblastí: hospodárstvo a miestna ekonomika, bezpečnosť, doprava, sociálna oblasť, školstvo a vzdelávanie, životné a prírodné prostredie, kultúra, šport, aktívny oddych, turizmus a vybrané prvky infraštruktúry (napr. bytová situácia, IKT infraštruktúra a pod.) ako súčasť základných informácií o meste Košice.*
    - *SWOT analýzy vypracované pre každú sektorovú oblasť.*

V profile mesta sú v jednotlivých kapitolách zachytené najdôležitejšie fakty a zmeny (aj očakávané) týkajúce sa vnútorného a vonkajšieho prostredia podľa sektorových oblastí. Analýza sa opiera primárne o stav mesta na konci roka 2013 (čiastočne aj 2014) a v prípade, že boli dostupné aj údaje za predchádzajúce roky, sú deklarované vývojové trendy spravidla za 5 rokov dozadu.

Informácie uvedené v celej analytickej časti tvoria sekundárne dáta získané z oficiálnych štatistík, verejne prístupných dokumentov, interných podkladov a názorov expertov v pracovných skupinách. Svojou podstatou predstavujú overený súbor kvantitatívnych a kvalitatívnych dát. Kvantitatívne údaje boli získavané z relevantných zdrojov (pozri bližšie: "Základné východiská a zdroje pre spracovanie analytickej časti"), najmä zo Štatistického úradu SR a z ďalších štatistických databáz, oficiálnych správ, koncepcií, stratégií, verejne prezentovaných údajov orgánov verejnej správy a pod. Pri zbere, triedení a spracovaní dát sa však narazilo na problém, že ten istý údaj bol v rôznych štatistikách vykazovaný rôzne s odlišnou hodnotou i vývojom. Dôležitým zdrojom boli interné dokumenty a podklady Mesta a ďalšie materiály získané od partnerských subjektov ako aj od ďalších aktérov pôsobiacich na území mesta.

Analytická časť svojou komplexnosťou predstavuje zdôvodnenie výberu cieľov a rozvojových programov pre nasledujúce obdobie.

Základné východiská a zdroje pre spracovanie analytickej časti

Štatistické zdroje:

- Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013
- Krajské mesto Košice, 2013. Pracovisko ŠÚ SR v Košiciach
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011. Štatistický úrad SR
- Štatistický úrad SR

Dokumenty regionálne a národné relevantné a platné pre územie mesta Košice a koncepčné dokumenty a materiály Mesta Košice (schválené aj neschválené)[5]:

- Dopravná politika SR do roku 2015
- Generálny dopravný plán SÚ Košice, 1982
- História pre budúcnosť mesta – Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie, 2005
- Komplexná analýza súčasnej verejnej pravidelnej autobusovej dopravy a osobnej železničnej a mestskej dráhovej dopravy v KSK z hľadiska dopravnej obslužnosti, 2008
- Komunitný plán sociálnych služieb mesta Košice pre roky 2009 – 2015
- Koncepcia politiky mesta vo vzťahu k deťom a mládeži – Akčný plán 2010 – 2013
- Koncepcia riešenia statickej dopravy v meste Košice, február 2015
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji do roku 2015
- Koncepcia rozvoja športu v meste Košice 2015 – 2020
- Kreatívna ekonomika – Master plán 2013 – 2015
- Miestny územný systém ekologickej stability mesta Košice, 2013
- Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike, 2013
- Pasport mestských cyklotrás a cyklistickej siete v meste Košice, 2013
- Plán dopravnej obslužnosti verejnej osobnej dopravy mesta Košice, 2007
- Plán udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014
- Priority zdravotnej politiky KSK do roku 2015
- Program odpadového hospodárstva mesta Košice do roku 2015
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) mesta Košice na roky 2009-2015
- Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia pre územie mesta Košice a územie obcí Bočiar, Haniska, Sokoľany, Veľká Ida, 2013
- Programový rozpočet mesta Košice na rok 2015 s výhľadom na roky 2016 a 2017
- Stratégia rozvoja kultúry 2014 – 2018
- Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy SR do roku 2020, jún 2014
- Stratégia rozvoja ZOO Košice, 2008
- Strategický plán rozvoja a údržby ciest na úrovni regiónov pre roky 2014-2023
- Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 – fáza I, 2014 – vrátane prílohy A

[5] Jedná sa nie o taxatívne vymenovanie všetkých dokumentov, ktoré v Košiciach existujú, ale tých, ktoré boli brané do úvahy pri spracovaní analytickej časti (bez ohľadu či je to schválené alebo zatiaľ neschválené).

- ÚŠ Mestská zeleň Košice, 2013
- Územný plán mesta Košice, stav zmien a doplnkov 2014
- Východiská koncepcie na podporu kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Slovenskej republike, 2013
- VZN č.41 prijaté na XXVII. Zasadnutí MZ dňa 25. júna l998 (O vytváraní podmienok bezbariérového života občanov na území mesta Košice/nariadenie o bezbariérovom prostredí/)

Expertné zistenia z pracovných skupín pre aktualizáciu PHSR mesta Košice 2009 – 2015

- Súčasťou identifikácie najdôležitejších rozvojových výziev (problémov, ohrození a príležitostí) boli aj vyjadrenia expertov (cca 150) získané na stretnutiach pracovných skupín.

Ďalšie zdroje:

- Analýza situácie v materských školách – kapacitná nedostatočnosť, 2014
- Názory expertov získané z individuálnych konzultácií (realizované podľa potreby k čiastkovým otázkam)
- Okresný úrad - Košice, odbor školstva, interné štatistiky, 2014
- Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025. Bratislava: Infostat, Výskumné demografické centrum, 2004
- Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Košického kraja, 2014
- Správa o stave vytvárania podmienok inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách v školskom roku 2012/2013 v SR
- Správy náčelníka Mestskej polície Košice o činnosti MsP Košice za roky 2008-2014
- Testovanie T-9 2014 priebeh, výsledky a analýzy, 2014
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, oficiálne zverejnené štatistiky, 2013
- Výročná správa Dopravného podniku mesta Košice, 2013
- Význam IKT pre Slovensko, 2011

Ďalšie zdroje týkajúce sa zväčša len úzko profilovanej otázky, problému či oblasti sú uvedené a odcitované priamo v texte dokumentov.

5.1 Hodnotenie plnenia cieľov PHSR mesta Košice na roky 2009 – 2015

5.1.1 Úvod

Začiatkom roka 2014 sa začal komplexný proces aktualizácie PHSR mesta Košice na roky 2015 - 2020 a dôležitým východiskom pre „nastavenie“ nového rozvojového dokumentu je **hodnotenie plnenia cieľov rozvoja mesta za obdobie 2009 – 2013/2014,** teda toho, čo sa za predchádzajúce 5 ročné obdobie v rozvoji mesta Košice udialo, či a aká zmena nastala. **Základom** pre hodnotenie plnenia cieľov rozvoja mesta boli ciele a opatrenia v deviatich prioritách rozvoja mesta (definované v PHSR mesta Košice 2009 – 2015). Hlavné smerovanie rozvoja mesta 2009 – 2015:

Hlavné priority:
Košice – mesto rodiny
Košice – mesto kultúry
Košice – mesto inovácií
Košice – zdravé mesto

Prierezové priority:
Školstvo a vzdelávanie
Doprava
Bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta
Elektronické informačné služby
Medzinárodná spolupráce mesta Košice

Hodnotenie plnenia cieľov rozvoja mesta Košice za obdobie 2009-2013/2014 slúžilo ako jeden z dôležitých vstupov pre ďalšie etapy procesu aktualizácie PHSR mesta Košice na roky 2015-2020. V dokumente Programu rozvoja mesta na roky 2015-2020 sú uvedené len zhrnutia a expertné vyjadrenia.

5.1.2 Metodológia a postup spracovania

Hlavným zámerom hodnotenia cieľov rozvoja mesta bolo zmapovať rozvojové aktivity, ktoré boli realizované v období 2009 – 2013/2014 na území mesta a popísať, ako tieto aktivity prispeli k plneniu cieľov (celkom 20) a opatrení (celkom 58) rozvoja mesta definovaných v roku 2008. Vzhľadom na fakt, že PHSR mesta Košice je stále platný dokument (až do konca roku 2015), pozornosť sa sústredila na obdobie 2009-2013/2014.

Ako nástroj realizácie PHSR bol v decembri 2008 schválený Akčný plán rozvoja mesta na roky 2009 – 2011 (AP). Počas hodnoteného obdobia prebehli dve aktualizácie AP (v septembri 2010 a v septembri 2011). Následne (2011 - 2013) boli aktivity plnenia PHSR monitorované a vyhodnocované na úrovni organizačných úsekov a zodpovedných pracovníkov Magistrátu mesta Košice (MMK), tiež organizácií a spoločností mesta. Hodnotenie plnenia cieľov rozvoja mesta sa spracovalo cez zmapovanie a popis príspevku rozvojových aktivít (od aktivít cez opatrenia k cieľom) k rozvoju mesta v príslušnej priorite rozvoja mesta.

Hodnotenie cieľov rozvoja mesta prebiehalo v mesiacoch február – máj 2014. Manažment procesu zberu vstupných dát zabezpečovalo Mesto Košice prostredníctvom MMK a Oddelenia strategického rozvoja. Metodickým odborným koordinátorom a konzultantom bol Karpatský rozvojový inštitút, Košice.

PHSR mesta Košice 2009 – 2015 je komplexný rozvojový dokument pre rozvoj celého územia mesta a jeho jednotlivých rozvojových oblastí, na ktorých rozvoji sa podieľajú okrem samotného mesta ďalší aktéri rozvoja mesta (iné subjekty verejnej správy na miestnej i regionálnej úrovni, podniky, mimovládne organizácie). Preto základné zdroje informácií predstavovali predovšetkým podklady získané od príslušných oddelení MMK a mestom zriadených organizácií a spoločností s obchodnou účasťou mesta Košice.

Nakoľko je v meste Košice z dôvodu dvojstupňovej samosprávy časť kompetencií delegovaná na mestské časti, niektoré vstupy (aktivity a činnosti relevantné pre plnenie opatrení a cieľov mesta Košice) boli vyžiadané aj od nich. Z celkového počtu 22 mestských častí spracovalo podklady v tejto etape 16 z nich *(Barca, Juh, Kavečany, Košická Nová ves, Krásna, KVP, Myslava, Nad Jazerom, Opátske, Poľov, Staré mesto, Šaca, Šebastovce, Ťahanovce, sídlisko Ťahanovce a Západ).* K plneniu niektorých cieľov vo vybraných prioritách boli zohľadnené aj aktivity realizované na území mesta, ktoré zaslal pre účely tohto dokumentu Košický samosprávny kraj.

V rámci procesu zisťovania a zberu údajov sa uskutočnili pracovné stretnutia s reprezentantmi vyššie uvedených cieľových skupín. Dodané vstupy boli aj po detailných inštrukciách rôznorodej kvantity a kvality. Ďalšie potrebné informácie boli dohľadané expertmi zo sekundárnych zdrojov (Hodnotiace správy programových rozpočtov za mesta Košice roky 2009-2013/2014, relevantné indikátory v programových rozpočtoch, relevantné štatistické údaje, databázy a pod.).

Pre samotné spracovanie dokumentu boli ako základné metódy využité analýza, syntéza, dedukcia a expertné posúdenie.

Na základe spomenutých skutočností je potrebné vnímať toto hodnotenie ako prehľad kľúčových rozvojových aktivít a aktivít, ktoré boli v procese spracovania dostupné a popis ich prínosu/dopadu na rozvoj mesta. Jednotlivé aktivity sú v prioritách zaradené pod príslušné opatrenia, účinnosťou ktorých sa sledovalo dosahovanie cieľov rozvoja mesta.

5.1.3 Zhrnutia a expertné vyjadrenia

V nasledujúcej kapitole sú zosumarizované najdôležitejšie zistenia z hodnotenia napĺňania cieľov rozvoja mesta vo forme zhrnutí za jednotlivé priority rozvoja mesta definované v PHSR mesta Košice 2009 - 2015. Konkrétnejšia a obsahom širšia špecifikácia prezentovaných informácií, podľa jednotlivých priorít rozvoja mesta, je k dispozícii na Oddelení strategického rozvoja mesta.

Zhrnutia sú tvorené najvýraznejšími zisteniami, ktoré vyplynuli z hodnotiaceho procesu a z expertného posúdenia stupňa naplnenia cieľov.

Pre komplexný obraz hodnoteného obdobia je v ďalšej kapitole stručne prezentovaný celkový obraz o hospodárení mesta v rokoch 2009-2013/2014 s dôrazom na rozvojové projekty realizované v tomto období.

Zistenia z hodnotenia plnenia cieľov PHSR 2009-2015 podľa priorít

Ako uvádzame v metodike, hodnotenie bolo zamerané na plnenie spolu **20 tich cieľov rozvoja mesta** (1 – 3 ciele pre danú prioritu) s ich očakávanými výsledkami pre 4 hlavné smerovania rozvoja mesta Košice (*Košice – mesto rodiny, mesto kultúry, mesto inovácií a zdravé mesto*) a 5 prierezových priorít ovplyvňujúcich hlavné smerovanie rozvoja Košíc (*Doprava, Školstvo a vzdelávanie, Bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta, Elektronické informačné služby a Medzinárodná spolupráca*):

KOŠICE - MESTO RODINY

Ciele:

- ***Zlepšiť sociálne služby a sociálnu pomoc rodinám a jej členom***
- ***Humanizovať prostredie sídlisk v meste a skvalitniť podmienky bývania najmä v bytoch starších obytných súborov na území mesta opotrebovaných ich dlhoročným užívaním***

K zlepšeniu sociálnych služieb a sociálnej pomoci rodinám a jej členom, čo bol prvý cieľ v priorite „Mesto rodiny“, prispel fakt, že sa naplnili všetky tri opatrenia, pričom najviac aktivít bolo uskutočnených v oblasti opatrovateľskej služby (rozšírenie rozsahu a doby poskytovania opatrovateľskej služby, efektívnejšia organizácia jej zabezpečenia, zmena spôsobu prerozdeľovania účelového transferu orientovaného viac na výkonové ukazovatele, zaviedlo sa monitorovanie kvality, modernizácia zariadení opatrovateľskej služby a ďalšie). Počas hodnoteného obdobia došlo k rozšíreniu portfólia sociálnych služieb, ako aj k rozšíreniu foriem ich poskytovania. Bolo zavedených niekoľko nových sociálnych služieb, napr.:

- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci predovšetkým osamelých osôb s ťažkým zdravotným postihnutím a monitorovanie zdravotného stavu seniorov žijúcich v domácnostiach ako pilotný projekt pre 40 obyvateľov v mieste ich bydliska – projekt SPES, a pod.,
- rozšírili sa možnosti už existujúcich služieb (napr. prepravná služba, denné stacionáre a pod.) zabezpečením ich prevádzky u viacerých neverejných i verejných poskytovateľov.

Bola uskutočnená rekonštrukcia objektu Zariadenia pre seniorov na Garbiarskej ulici a ďalších objektov na území mesta, zároveň došlo k miernemu zvýšeniu kapacity pobytových sociálnych služieb v niektorých zariadeniach, podporila sa individuálna sociálna práca vo forme dobrovoľníctva a pod. Z úrovne mesta sa naštartovali nové aktivity v oblasti podpory rodinnej výchovy, poradenstva a predchádzania sociálno-patologických javov v rodine. Vytvorili sa podmienky pre komplexné poradenské a sociálne služby, vrátane pobytových pre rodiny s deťmi a mesto zaviedlo systém výchovno-vzdelávacích aktivít zameraných na výchovu členov dysfunkčných rodín a kurzov zameraných na sanáciu rodinného prostredia. Uskutočnili sa aj niektoré projekty orientované na terénnu sociálnu prácu. Celkovo možno konštatovať, že aktivity boli realizované systematicky, všetky opatrenia boli užitočné a účinné vo vzťahu k naplneniu cieľa, ktorý na základe uvedených skutočností možno považovať za splnený na vysokej úrovni.

Otvára sa otázka možného ďalšieho dopytu po zavedení ďalších služieb, a to aj v súvislosti s konfrontáciou k tomu, či možno vzhľadom na očakávaný demografický vývoj a trendy v národnej politike považovať ponuku pobytových služieb (v zaradeniach pre seniorov a pod.) za dostatočnú. Nakoľko došlo k rozšíreniu ponuky sociálnych služieb a to z hľadiska ich kvantity aj formy, do budúcna je potrebné zamerať sa viac na udržiavanie kvalitatívnych štandardov. Podobne v rodinnej politike boli uskutočnené niektoré dôležité rozvojové aktivity, napr. zavedenie komplexných poradenských služieb cez Psychosociálne centrum a pod., avšak je predpoklad, že v tejto oblasti, vzhľadom na zásadné legislatívne zmeny, bude potrebné v budúcnosti udržať začatý trend zvyšovania kvality sociálnych služieb pre všetky cieľové skupiny. V tejto súvislosti by k dosiahnutiu lepších výsledkov pomohla vyššia zainteresovanosť niektorých, najmä veľkých mestských častí.

Druhý cieľ bol vytýčený ako humanizácia prostredia sídlisk v meste a skvalitnenie podmienok bývania najmä v bytoch starších obytných súborov na území mesta, opotrebovaných ich dlhoročným užívaním. V sledovanom období došlo k obnove a rekonštrukcii niekoľkých domov a k postaveniu nízkoštandardných bytov, ktoré však boli v dôsledku prírodnej katastrofy ešte v roku 2010 symbolicky predané Nižnej Myšli. V súčasnosti sa pripravuje nový projekt na výstavbu nízkoštandardných bytov. Celkovú situáciu sťažuje situácia na Luníku IX., ktorá si permanentne vyžaduje rôzne operatívne a náročné riešenia. V tejto súvislosti boli uskutočnené niektoré zlepšujúce opatrenia (napr. Inteligentný systém správy elektrickej energie a pod.), avšak existujú ďalšie výzvy v revitalizácii sídliska Luník IX., ktoré je potrebné do budúcna riešiť. Čo sa týka humanizácie sídlisk mesta, ťažiskové aktivity predstavovala politika a aktivita mestských častí. V čase spracovanie PHSR (2008) boli v oblasti bytovej politiky indikované problémy späté s nedostupnosťou bývania najmä pre mladé rodiny a sociálne ohrozené skupiny obyvateľov, nepostačujúcou kvalitou bytového fondu a nedostatočnou výstavbou nových bytov, čo bolo riešené zastavením predaja bytov v hybridných domoch po tom, čo mestské zastupiteľstvo prijalo „Pravidlá prenájmu bytov v hybridných domoch“ a zastavilo predaj bytov v dome na Baltickej ulici. V oblasti rozvoja bývania došlo k čiastočným pozitívnym zmenám predovšetkým v oblasti bývania mladých rodín a v budúcom období je potrebné súčasne venovať zvýšenú pozornosť ďalšiemu rozvoju bývania pre rodiny a zvyšovaniu komfortnosti a bezpečnosti bývania seniorov v malometrážnych bytoch.

KOŠICE – MESTO KULTÚRY

Ciele:

- ***Pripraviť a zaviesť systém podpory rozvoja kultúry v meste***
- ***Dosiahnuť transformáciu kultúrnej infraštruktúry mesta tak, aby zodpovedala***
- ***európskym štandardom 21.storočia***
- ***Skvalitniť a rozšíriť ponuku v oblasti kultúrno-poznávacieho turizmu***

V súvislosti s prioritou Košice – mesto kultúry treba uviesť, že všetky 3 ciele vytýčené v stratégii mesta boli splnené na vysokej úrovni a otvorili veľký priestor pre ďalšie napredovanie mesta nielen v tejto oblasti, ale komplexne v rozvoji mesta. Najvýznamnejšou aktivitou bola realizácia projektu Košice – EHMK 2013, ktorá zásadným spôsobom ovplyvnila rozvoj mesta Košice a v mnohom prekročila rámec pôvodne plánovaných zámerov v oblasti kultúry. Základným cieľom projektu Košice – EHMK 2013 bola transformácia mesta z „postindustriálneho“ na kreatívne a univerzitné mesto, pričom transformácia bola poňatá komplexne - cez zmenu tradičnej i netradičnej, fyzickej i sociálnej infraštruktúry, ako aj cez revitalizáciu parkov a verejných priestranstiev, obnovenie komunitného života, či otvorenie nových výziev v oblasti rozvoja kreatívnej ekonomiky. Toto širokospektrálne poňatie kultúry, umenia a kreativity sa premietlo do transformácie prostredia mesta do reálne živého kultúrneho „organizmu“. Bolo zrealizovaných mnoho aktivít a z dôvodu prehľadnosti sumarizuje toto zhrnutie v skrátenej verzii len tie vybrané najdôležitejšie aktivity.

Prvý cieľ stanovený v stratégii bol zameraný na zavedenie systému podpory rozvoja kultúry v meste, čo sa premietlo v opatreniach pre zlepšenie manažmentu a marketingu kultúry a podpory budovania partnerstiev. Vznik nových kľúčových hráčov operujúcich v kultúre (Košice 2013, n.o., K 13, Koalícia 2013+, klaster Košice-Turizmus) zmenil systém manažmentu kultúry na decentralizovaný a orientovaný na cielený marketing. Na základe zmien v organizačnej štruktúre mesta, t.j. zlúčením referátu kultúry a marketingu (RMK) a odčlenením sektora cestovného ruchu (vznikol klaster Košice-Turizmus) došlo k rozdeleniu kompetencii vo vzťahu mesto - obyvateľ a mesto – turista, pričom sa aktívne spolupracuje so všetkými ostatnými relevantnými kultúrnymi operátormi.

Počas uplynulých rokov, najmä vďaka projektu Košice - EHMK 2013, prebehlo niekoľko významných konferencií, workshopov a podujatí, kde sa rozvinula široká spolupráca s celou škálou subjektov na medzinárodnej, národnej, regionálnej i lokálnej úrovni, rozvinuli sa partnerstvá so zahraničnými kultúrnymi inštitúciami, kultúrnymi operátormi, nezávislými umelcami, neziskovými organizáciami, ale aj s cestovnými agentúrami a pod. Viditeľne sa naštartovala medzisektorová spolupráca, osobitne možno vyzdvihnúť nárast zapojenia aktérov zo súkromného sektora (napr. projekt Steelpark a pod.), oživenie komunitného života (napr. SPOTs projekty a pod.) a výrazné aktivity v medzinárodnom kultúrnom priestore (napr. K.A.I.R. a ďalšie).

Transformácia kultúrnej infraštruktúry mesta (Cieľ 2) bola realizovaná cez viaceré významné investičné (20) i neinvestičné projekty Košice - EHMK 2013 a mesto si tak vytvorilo predpoklady pre moderný a inovačný prístup ku kultúrnej politike. K najdôležitejším investičným projektom realizovaným priamo Mestom možno zaradiť Kasárne/Kulturpark, Kunsthalle/Hala umenia, Mestský park, Parky Moyzesova a Komenského, Ulička remesiel, Košický hrad, Amfiteáter a SPOTs/výmenníky tepla. Košický samosprávny kraj realizoval

investičné aktivity vo Východoslovenskom múzeu Košice, vo Východoslovenskej galérii, v Bábkovom divadle, v Barkóczyho paláci, vo Verejnej knižnici Jána Bocatia, v divadle Thália a Lapidáriu. V gescii Ministerstva kultúry SR bola rekonštruovaná Malá scéna Štátneho divadla Košice, Štátna vedecká knižnica a Slovenské technické múzeum. Ďalšími významnými investičnými projektmi boli rekonštrukcie Kaštieľa v Krásnej a Dómu sv. Alžbety. Z uvedeného výpočtu vyplýva, že mnohé tradičné kultúrne objekty sa výrazne obnovili (napr. Malá scéna ŠD) a mnohé objekty, ktoré mali pôvodne iné určenie sa zmenili na nové významné kultúrne centrá (napr. Kulturpark, Kunsthalle a pod.).

Okrem dobudovania fyzickej infraštruktúry prebehlo množstvo aktivít vedúcich k oživeniu sociálnokultúrnej infraštruktúry, pričom k najvýznamnejším neinvestičným projektom možno zaradiť: Creative Industry Toolkit 2013, Putujúce mesto, Rezidenčný program K.A.I.R., Terra Incognita, Pentapolitana a nespočetné množstvo rôznorodých aktivít v nových priestoroch (napr. v SPOTs výmenníkoch, v Kulturparku a pod.).

Ako ukazujú štatistiky, rok 2013 sa ukázal výnimočný čo do počtu zrealizovaných podujatí (r.2011 – 546, r.2012 – 757, r.2013 – 1174) ako aj počtu návštevníkov týchto kultúrnych podujatí (r. 2011 – 76 724, r. 2012 – 174 564, r.2013 – 247 481). Okrem toho mesto naďalej zotrvalo pri svojich veľkých kultúrnych projektoch (Oslavy Dňa mesta Košíc, Kultúrne leto, Festival sakrálneho umenia, Košické rozprávkové Vianoce a pod.), ďalej realizovalo jedinečné projekty (napr. Bitka pri Rozhanovciach a pod), zaviedla sa tradícia nových podujatí (napr. Košické slávnosti vína a pod.). Mesto Košice výrazne podporovalo aj ďalšie projekty.
V skvalitnení a rozšírení ponuky v oblasti kultúrno-poznávacieho turizmu (Cieľ 3) Mesto Košice dosiahlo výrazný pokrok. V súvislosti s EHMK 2013 treba spomenúť, že podľa CNN boli Košice v roku 2013 treťou nazaujímavejšou turistickou destináciou na svete.

Vytvorenie Klastra Košice –Turizmus (oblastná organizácia cestovného ruchu založená v súlade so zákonom o podpore rozvoja cestovného ruchu) malo zásadný význam pre koncentráciu rozvojových aktivít na podporu cestového ruchu. Na základe vyššie popísaného množstva aktivít je evidentné, že mesto zlepšilo svoju propagáciu, napríklad stúpol počet publikovaných článkov v domácej a zahraničnej tlači (r. 2011 – 446, r. 2012 – 944, r. 2013 – 2097) ako aj počet vydaných tlačových a propagačných materiálov (r.2011 – 67, r. 2012 – 162, r. 2013 – 163), zároveň sa modernizuje ich forma. Vytvorila sa nová značka „Visit Košice“ a nové integrované produkty. V hodnotenom období prebiehalo vybudovanie a pravidelná aktualizácia destinačného portálu www.visitkosice.eu v 5 jazykových mutáciách. Pribudli informačné pilóny, došlo k estetizácii mnohých verejných priestranstiev, výrazne sa skvalitnila činnosť Návštevníckeho centra Košice. Významnou aktivitou bola príprava a distribúcia profesionálne spracovaného destinačného spotu o Košiciach (2012), ktorý bol ocenený na medzinárodnom festivale turistických filmov "Tourfilm" prvým miestom v spotoch do 2 minút. V rámci projektu Košice EHMK 2013 vznikla mobilná aplikácia informujúca o kultúrnych podujatiach v rámci roku 2013. Okrem tradičných podujatí sa začalo so systematickou podporou nových podujatí a propagácia kultúrno-poznávacieho turizmu sa výrazne otvorila medzinárodnému priestoru. Neustále tiež prebiehali inovácie širokého portfólia podujatí, ktoré majú potenciál pritiahnuť do mesta Košice nových návštevníkov (napr. Imaginácie, Cassovia Folkfest, Zlatý žobrák, Biela Noc a iné).

Z hľadiska dopadov priority „Košice - mesto kultúry“ na rozvoj mesta možno jej prínos vidieť nielen vo fyzickej podobe v modernizácii infraštruktúry či preinvestovaných prostriedkov, ale najmä v oblasti spoločenskej a ekonomickej, kde sa cez koncept kreatívnej ekonomiky vytvára pre mesto platforma pre ďalší rozvoj. Udržateľnosť nastoleného trendu možno vnímať aj cez vypracovanie dlhodobej stratégie pre kreatívny priemysel do roku 2020: Masterplan pre kreatívnu ekonomiku a Stratégia rozvoja kultúry na roky 2014 – 2018.

Za sledované obdobie boli východiskové podmienky v oblasti kultúry pozitívne zmenené zásadným spôsobom a mesto je pripravené prijať nové výzvy a príležitosti a pokračovať v nastolenom trende.

KOŠICE – MESTO INOVÁCIÍ

Ciele:

- ***Podporiť vznik a činnosť inovačných štruktúr a procesov***
- ***Podporiť prílev nových investícií s vysokou pridanou hodnotou na území mesta Košice***

Zhodnotiť exaktne inovačnú politiku a podporu inovácií v meste sa javí pomerne problematické. V meste v sledovanom období rástli odvetvia s vyššou pridanou hodnotou (VPH), avšak kvôli absencii relevantných údajov nie je možné vyčísliť priamy vplyv samosprávy Mesta Košice na tento nárast. Komplexnej evaluácii tejto priority bráni aj relatívne široké poňatie pojmu „investície s vyššou pridanou hodnotou“ v pôvodnom PHSR, ktoré je niekedy ťažko hodnotiť. Na viac v rámci uvedených cieľov v tejto priorite definoval PHSR Mestu Košice rolu iniciátora a partnera, nie priamo realizátora ich plnenia.

Za najvýznamnejšie aktivity možno označiť vstup Mesta Košice do klastra IT Valley, založenie Klastra Košice-Turizmus, účasť zástupcov Mesta Košice na významných podujatiach (napr. Košice Invest a pod.), ale aj vydanie informačných materiálov/brožúr pre potenciálnych investorov. K podpore napĺňania cieľov mesto zriadilo nový referát na MMK, ktorý mal na starosti rozvoj investícii o obchodu (Referátu rozvoja investícií a obchodu v rámci Oddelenia výstavby, investícií a stavebného úradu) avšak nebola presnejšie definovaná rola a nástroje mesta v podpore rozvoja miestnej ekonomiky cez podporu MaSP, získavania investícií a pod. Zostali nevyjasnené otázky ohľadom aktívneho angažovania sa mesta v založení a fungovaní Regionálneho inovačného centra, budovania podnikateľských inkubátorov, dobudovania portálu mesta o časť týkajúcu sa propagácie pro-inovačnej kultúry a inovatívnosti, vypracovania systému na aktívne vyhľadávanie možných investorov vo vybraných odvetviach s vysokou pridanou hodnotou (a to aj v rámci medzinárodnej spolupráce a v oblasti propagačných materiálov) a pod. V hodnotenom období sa v tejto priorite objavili nové konkrétne výzvy, napr. v súvislosti s Košice - EHMK 2013 sa otvorila príležitosť rozvíjať kreatívny a kultúrny priemysel, s ktorými proinovačná politika mesta veľmi úzko súvisí. Realizovali sa projekty aj v ďalších sektorových oblastiach (napr. bezpečnosť, zdravie, doprava a pod.) a priniesli so sebou mnohé nové inovatívne postupy a riešenia.

KOŠICE – ZDRAVÉ MESTO

Ciele:

- ***Skvalitniť podmienky pre zlepšovanie zdravia obyvateľov mesta***
- ***Z územia mesta Košice vytvoriť zdravšie prostredie pre život***

Priorita Zdravé mesto je prioritou vymedzenou v širokom kontexte, nakoľko zahŕňa podmienky pre skvalitňovanie zdravia obyvateľstva mesta Košice, čo je späté s rôznymi oblasťami rozvoja mesta. Prvý cieľ bol zameraný predovšetkým na rozšírenie možností aktívneho oddychu a krátkodobej rekreácie na celom území mesta a zvýšenie osvety a výchovy k prevencii a uvedomovania obyvateľov v starostlivosti o vlastné zdravie. Možno konštatovať, že v sledovanom období došlo k revitalizácii najmä prímestských zón, zlepšila sa situácia v oblasti budovania a značenia cyklotrás, došlo k rekonštrukciám detských ihrísk a subjekty, ktoré ponúkajú oddych a rekreáciu značným spôsobom skvalitnili svoje služby (napr. ZOO Košice). V rámci plnenia cieľa je potrebné spomenúť aj aktivity súvisiace s podporou športu prostredníctvom sfunkčnenia Neinvestičného Fondu Zdravia a ponukou množstva rôznych športových aktivít a podujatí určených pre verejnosť. Významnými aktivitami, aj keď neboli predmetom PHSR 2009 – 2015, bolo zavedenie programov zdravého stravovania na školách a rozširovanie diétnych programov stravovania (od roku 2013 sa začala 1. etapa zabezpečovania komplexného diétneho stravovania - bezlepková, šetriaca a diabetická diéta - a poskytuje sa v 7 ZŠ a 14 MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice). Možno konštatovať, že v tejto oblasti sa podarilo dosiahnuť výrazný pokrok.

V rámci výchovy a osvety je potrebné uviesť zapojenie sa mesta do projektu Envirofilm a do ďalších aktivít zameraných na rôzne cieľové subjekty ako školy a pod.

Druhý cieľ, ktorý sa týkal tvorby zdravšieho prostredia pre život, bol napĺňaný najmä prostredníctvom veľkých investičných aktivít ako boli zriadenie Kompostárne bioodpadov mesta Košice a Uzatvorenie a rekultivácia starej environmentálnej záťaže skládky TKO Košice – Myslava. Bežné aktivity týkajúce sa údržby verejnej zelene, rozmiestňovania veľkokapacitných kontajnerov a pod. boli doplnené spracovaním strategických hlukových máp a vypracovaním a schválením Miestneho územného systému ekologickej stability mesta Košice, ktorý predstavuje dôležitý vstup do rozvoja mesta do budúcna. V spolupráci s mestskou políciou (MsP) prebehlo cielené odstraňovanie vrakov a dlhodobo odstavených a nepojazdných motorových vozidiel. K zlepšeniu životného prostredia prispeli aj búracie práce bývalého Kongresového centra a úprava fasády Domu techniky v centre mesta. Zaujímavou aktivitou bolo aj spustenie projektu KESA – Košickej stromovej adopcie, ktorý vytvoril priestor pre aktívnu participáciu obyvateľov na výsadbe stromov v meste. V súvislosti s realizáciou projektu EHMK došlo k rekonštrukcii niekoľkých významných parkov v meste (Mestský park, Park Moyzesova, Park Komenského) a priebežne prebiehali aj ďalšie aktivity (napr. Žriedlov park a pod.).

Opatrenie týkajúce sa zlepšenia kvality pitnej vody bolo realizované cez činnosti odborného posúdenia zdravotnej závadnosti, ktorá bola hlásená spravidla na základe zmeny jej sfarbenia, nasadenia elektrolytických úpravní vody na problémové miesta a v závere bolo konštatované, že kvalita pitej vody plne spĺňa požiadavky na ňu kladené. Pravidelne sa zabezpečovalo aj odkalenie systému na každej odovzdávacej stanici tepla, čím sa predchádzalo stagnácii,

usadzovaniu a nežiaducemu zafarbeniu teplej úžitkovej vody. Uvedené aktivity sa odrazili na menšom počte sťažností obyvateľov v tejto oblasti.

Bezprostrednú úpravu okolia sídlisk smerom k jeho čistote (čo tiež spadá pod prioritu Zdravé mesto), realizujú aj mestské časti s finančnou podporou mesta.

Možno konštatovať, že cez viaceré spomínané aktivity, ktoré boli v priorite Zdravé mesto realizované, sa do procesov zlepšovania kvality životného prostredia a zdravia v meste Košice výraznejšie zapojila aj verejnosť (osobitne dobrovoľníci).

ŠKOLSTVO A VZDELÁVANIE

Ciele:

- ***Zlepšiť technický stav a vybavenosť školskej infraštruktúry***
- ***Zvýšiť kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu na ZŠ***
- ***Podporiť rozvoj celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva***

V čase spracovania PHSR mesta Košice (2008) sa v dokumente konštatoval nepriaznivý demografický vývoj v oblasti školstva, ktorý pri súčasnom spôsobe financovania školstva ohrozuje existenciu mnohých škôl a školských zariadení a vedie k „boju“ o žiakov medzi školami a aj základné školy sa snažia uspieť v konkurenčnom prostredí. Počet žiakov v ZŠ za roky 2011 – 2013 poklesol zo 16 969 na 15 768. Počet detí v MŠ narástol z 5206 na 5315.

V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice je spolu 36 ZŠ (35 ZŠ a 1 škola ZŠ + MŠ), ďalej MŠ (56), ZUŠ, JŠ a CVČ (CVČ, SSŠ, ŠSZČ sú od roku 2013 transformované na CVČ), súčasne je aj vlastníkom a správcom objektov užívaných za týmto účelom.

Mesto Košice a jeho najmä základné školy, s cieľom zvýšenia svojej konkurencieschopnosti a s cieľom riešenia investičného a modernizačného dlhu škôl a školských zariadení, malo v sledovanom období snahu využiť finančné prostriedky európskych fondov a na rekonštrukcie škôl podalo spolu 12 projektov pre ROP (Školská infraštruktúra). Z podaných 12tich projektov sa rekonštruovalo 6 škôl a to 5 ZŠ *(Kežmarská 30, Park Angelinum 8, Družicová 4, Považská 12, Trebišovská 10)* a 1 MŠ (*Dneperská 8)*. Celkové výdavky na rekonštrukcie predstavovali spolu viac ako 8,4 mil. EUR (z toho 5% spolufinancovalo mesto Košice).

V rámci projektov boli vybavené jazykové laboratóriá, modernizované boli najmä učebne informatiky a odborné učebne chémie, fyziky a biológie. Podľa informácií zo základných škôl bolo zmodernizovaných 38 učební informatiky z celkového počtu 73 a 13 bolo novo zriadených.

30 z 36 škôl uviedlo pomer moderných a zastaraných pomôcok v odborných učebniach fyziky, chémie a prírodopisu v prospech moderných v priemere za všetky základné školy z cca 24 % v roku 2008 na cca 60% v roku 2014. Modernizácia a vybavenie novými pomôckami nastala najmä v školách aktívne zapojených do projektov v rámci ROP a OP Vzdelávanie.

V dvoch ZŠ došlo k zlepšeniu vybavenia odborných učební a laboratórií prostredníctvom dvoch podporených projektov z MŠVVaŠ SR a to z programu Otvorená škola jeden projekt (z 11tich

podaných) v hodnote 8100 EUR a z programu „Jazykové laboratória pre základné a stredné školy“ tiež jeden projekt (z 18tich podaných) za obdobie 5tich rokov 2009 – 2013.

Mesto Košice a jeho základné školy uvedenými aktivitami plnilo opatrenia *“Realizácia kompletnej rekonštrukcie školských budov“ a „Zvýšenie vybavenosti odborných učební a laboratórií všetkých základných škôl laboratórnou a počítačovou technikou“.*

Ďalšie opatrenie bolo zamerané na *„zlepšenie využívania školských areálov a zabezpečenie výstavby nových multifunkčných ihrísk“*. Mesto Košice v sledovanom období postavilo pri 9tich ZŠ spolu 14 športových ihrísk (5 futbalových, 7 multifunkčných, 2 tenisové kurty) v celkovej sume 1 314 309 Eur. Uznesením vlády SR č.579 z 2. októbra 2013 v súvislosti s Analýzou sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhmi na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti mesto Košice dostalo finančné prostriedky pre opravu bazénov na ZŠ Družicová 4 a ZŠ Tomášikova 31, ktoré poskytujú služby žiakom z 21 ZŠ, výstavbu viacúčelového ihriska pri ZŠ Gemerská 2 a výstavbu inline oválu s oplotením pri ZŠ Bukovecká 17.

Podľa analýzy využívania areálov sú všetky nové, resp. obnovené ihriská využívané na vyučovací proces v maximálne možnej miere, chýbajú však atletické dráhy. Mesto Košice má pripravenú stavebnú projektovú dokumentáciu pre výstavbu ihrísk pri ďalších 29tich školách vo všetkých mestských častiach.

Druhým cieľom bolo *„Zvýšiť kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu na ZŠ“* cez zvýšenie odbornej pripravenosti a motivácie pedagogických pracovníkov zlepšovať svoje vedomosti a zručnosti a cez zavedenie nových foriem a spôsobov vyučovania na základných školách, základných umeleckých školách a školských zariadeniach. Tento cieľ sa podľa zaslaných informácií plnil okrem základných škôl aj v materských školách, základných umeleckých školách, jazykových školách a centrách voľného času. Mesto Košice za týmto účelom pravidelne realizovalo pre všetkých zamestnancov škôl a školských zariadení celomestské metodické dni.

Skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu (Cieľ 2) prostredníctvom 16-tich projektov z OP Vzdelávanie napĺňalo 20 základných škôl. Program OP Vzdelávanie bol zameraný na premenu tradičnej školy na modernú a na zvyšovanie kľúčových kompetencií žiakov a učiteľov. Výstupmi projektov boli nové školské vzdelávacie programy základných škôl, realizovaná bola obsahová prestavba vzdelávania aj s riešením medzipredmetových vzťahov, vznikli mnohé nové učebné materiály, zakúpených bolo mnoho nových didaktických pomôcok pre mnohé predmety (napr. zakúpených bolo min. 140 ks počítačov a notebookov, min. 19 dataprojektorov, min. 11 interaktívnych tabúľ s príslušenstvom).

Pre posilnenie kľúčových kompetencií žiakov boli zavádzané nové formy vzdelávania podľa nových školských vzdelávacích programov i nových výchovných programov, pripravené boli mnohé učebné materiály (v stovkách kusov), učebné texty, edukačné CD a DVD, metodické a pracovné listy.

Jeden projekt (v ZŠ Ľ.Podjavorinskej 1) bol realizovaný s cieľom „Zvyšovania vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít“, najmä na podporu čitateľskej

gramotnosti sociálne znevýhodnených žiakov základných škôl pochádzajúcich z MRK. Projekt sa realizoval pre 1 047 žiakov (100% rómskych žiakov) na tejto škole.

Podpora celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva (cieľ 3) mala byť zameraná na zamestnancov mesta (zvyšovanie kvalifikácie), ale i pre širokú verejnosť uľahčením prístupu k celoživotnému vzdelávaniu a poradenstvu. V rámci realizácie projektov boli zamestnanci mesta Košice a jeho organizácií a inštitúcií vzdelávaní v anglickom jazyku, v projektovom riadení, v manažérskych zručnostiach, asertívnom správaní, prezentačných schopnostiach a PC zručnostiach.

Zamestnanci škôl boli v rokoch 2012 a 2013 zapojení do celoživotného vzdelávania Comenius a Comenius asistent.

V rámci projektov najmä z OP Vzdelávanie boli, pre uľahčenie získania informácií o vzdelávaní, vytvorené v základných školách webové sídla (16 v rámci webových sídel škôl), ktoré zabezpečujú prístup ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania sa pre každého a počas celého života, poskytujú informácie o inovatívnych formách a metódach vzdelávania na školách a ponúkajú konkrétne novovytvorené vzdelávacie programy a metodické materiály.

Plánované bolo rozšírenie webového portálu mesta o časť pre ďalšie vzdelávanie, čo bolo úlohou Metodického úseku SSŠ, ktorého činnosti a fungovanie sa zmenou legislatívy (zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) ukázali neopodstatnenými, čo spôsobilo neopodstatnenosť plnenia tejto plánovanej aktivity. Túto aktivitu nahradili vzdelávacie inštitúcie s ponukou akreditovaných vzdelávacích programov.

Mesto Košice má vypracovanú Koncepciu politiky mesta vo vzťahu k deťom a mládeži v rámci projektu „Partnerstvo - vzdelávanie pre samosprávy v oblasti mládežníckej politiky a práce s mládežou (IUVENTA)“ a v súvislosti s novou legislatívou v tejto oblasti. Koncepcia je prierezová s vplyvom na viaceré rozvojové oblasti mesta a jej prioritné témy smerujú k zvýšeniu kvality života mladých ľudí v meste (zamestnanosť, vzdelávanie, voľný čas, informovanosť, účasť na veciach verejných a ďalšie).

DOPRAVA

Ciele:

- ***Zlepšiť dopravnú infraštruktúru a dopravné značenia v meste***
- ***Zvýšiť konkurencieschopnosť MHD voči narastajúcej individuálnej automobilovej doprave***
- ***Zvýšiť účinnosť nástrojov a mechanizmov regulácie dopravy a dopravnej situácie***

Stratégia rozvoja mesta v oblasti rozvoja dopravy v rámci PHSR 2009 – 2015 bola zameraná na rozvoj dopravnej infraštruktúry - nových dopravných prepojení, rekonštrukcií komunikácií, riešenie statickej dopravy, dopravných terminálov, pešej, cyklistickej dopravy a vysokokvalitnej a modernej mestskej verejnej dopravy a jej racionálnejšie využívanie.

Súčasťou definovanej stratégie bolo budovanie veľkokapacitných viacúčelových záchytných parkovísk na vstupoch do mesta a pri kľúčových dopravných uzloch a k zníženiu zaťaženosti dopravy mali významne prispieť nové pešie chodníky a cyklistické cesty ako prirodzené formy dopravy (nie len ako cykloturistické trasy).

Pre naplnenie prvého cieľa mesto za 5 rokov zrealizovalo spolu 9 aktivít na dobudovávanie ZÁKOSu. Aktivity mali však viac charakter opráv, rozšírenia komunikácií či ich prepojenia, rekonštrukcií (most na Hlinkovej ul.), ale nejednalo sa o nové dopravné stavby/investície. V sledovanom období mesto Košice a DPMK a.s. Košice pripravovalo kľúčové investičné dopravné projekty a stavby pre podanie žiadosti o NFP na zabezpečenie Integrovaného dopravného systému v Košiciach:

- *Stavby IKD Košice, Námestie Maratónu mieru – Staničné námestie*,
- *Modernizácia električkových tratí,*
- *Modernizácia električkových uzlov,*
- *Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice.*

Ako alternatívne formy pešej dopravy boli vybudované chodníky na ul. Slaneckej, Čermeľ – Alpínka, Komenského ul. a v parku na ul. Moyzesovej. Vybudovalo sa spolu viac ako 5000 m cyklochodníkov a na takmer 2000m bol vymenený kryt chodníkov a cyklochodníkov. Cyklochodníky plnia funkciu cykloturistickú i dopravnú.

Súčasťou prvého cieľa bola aj potreba dobudovania najmä záchytných parkovísk, uskutočnilo sa však len vybudovanie parkoviska na Popradskej ulici s kapacitou 47 parkovacích miest a rozšírené boli niektoré parkoviská v spolupráci s mestskými časťami KVP, Juh, Západ a Staré mesto. Koncepcia, ktorá mala riešiť statickú dopravu súkromnou spoločnosťou bola schválená 02/2015.

Kvalitná dopravná infraštruktúra a jej dopravné vybavenie a značenie mali prispieť k zvýšeniu dopravnej bezpečnosti (väzba na oblasť Bezpečnosť). Okrem každoročnej obnovy a dopravného značenia komunikácií, mesto za 5 rokov rekonštruovalo cestnú svetelnú signalizáciu na niektorých uliciach v meste (Poštová, Moyzesova, Popradská – Moskovská - Toryská a Slanecká cesta) a inštalovalo na križovatkách a prechodoch pre chodcov riadiace detektory a tlačidlá.

V rámci organizácie podujatia Majstrovstiev sveta v hokeji v Košiciach v r. 2011 k bezpečnosti dopravy a pohybu občanov mesta, avšak najmä k bezpečnosti zvýšeného počtu návštevníkov mesta v tom čase, významne prispel zrealizovaný projekt organizácie dopravy (vytvorené podmienky pre zabezpečenie parkovania v okrajových častiach mesta, poskytované prepravné služby MHD z týchto parkovísk k Steel Aréne a do centra mesta, dopravná navigácia pre peších do centra diania majstrovstiev sveta).

K dopravnej bezpečnosti prispelo odstraňovanie vrakov áut z územia mesta, ktoré zaberali parkovacie miesta, ale i poškodzovali životné prostredie, znečisťovali a narušovali estetický vzhľad okolia. Z celkového počtu 544 evidovaných vrakov bolo odstránených 426.

Cieľ 2 bol naplnený čiastočne a to úpravami cestovných poriadkov, zmenami linkového vedenia, skvalitnením dopravných služieb a údržbou vozového parku. Obdobie 2009 –

2013/2014 však v rozvoji dopravy treba považovať za obdobie príprav - spracovania analýz, významných dopravných projektov *(Obnova vozového parku električiek Košice a Modernizácia električkových tratí v meste Košice),* štúdií ich realizovateľnosti, programových dokumentov *(napr. Plán udržateľnej mestskej mobility),* za obdobie príprav veľkých a odborne, finančne i časovo náročných dopravných riešení.

K zvýšeniu konkurencieschopnosti VOD prispievajú nové autobusy, ktorých mesto za sledovanie obdobie nakúpilo spolu 146 (19 v roku 2010 + 127 v roku 2013/2014). Autobusy nakúpené v r. 2013/2014 (127) sú v priestoroch pre prepravované osoby klimatizované, čo pri náraste počtu horúcich dní a vĺn horúčav v meste Košice, ako dopadu zmeny klímy na mesto, prispeje k zvýšeniu kultúry cestovania a k uprednostneniu VOD pred IAD.

Tretí cieľ bol zameraný najmä na zvýšenie účinnosti rozhodovania o investíciách s rešpektovaním dopravných riešení ako predpokladu prípravy a realizácie rozvojových aktivít mesta a na území mesta. Týmto sa mala posilniť „doprava“ v meste ako jeden z významných predpokladov rozvoja mesta a eliminovať podceňovanie dopravných limitov a podmienok v rozvoji mesta. Podľa doručených podkladov sa cieľ napĺňal štandardne prostredníctvom aplikácie a dodržiavania príslušných právnych predpisov a uplatňovaním regulatívov definovaných v územnom pláne, či iných územnoplánovacích podkladoch.

Je reálny predpoklad, že priorita Košice - mesto kvalitnej dopravy sa na základe pripravenej dokumentácie v riešeniach dopravy (štúdie, analýzy, plány, veľké dopravné projekty atď.) posunie v programovom období EÚ 2014 – 2020 do etapy realizácie s plánovanou podporou finančných zdrojov EÚ.

BEZPEČNOSŤ OBYVATEĽOV A NÁVŠTEVNÍKOV MESTA

Ciele:

- ***Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku obyvateľov pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou.***
- ***Zlepšiť podmienky prevencie pre zabezpečenie verejného poriadku na území mesta.***

Víziou mesta 2015 je *„KOŠICE sú bezpečným mestom pre jeho obyvateľov i návštevníkov. Bezpečná, prijateľná a atraktívna je aj dopravná situácia v meste KOŠICE pre všetkých účastníkov dopravy – chodcov, cyklistov, vodičov“.*

V programovom rozpočte v Programe č.6 je bezpečnosť definovaná ako *„Bezpečné a priateľské ulice pre všetkých obyvateľov a návštevníkov mesta Košice a maximálna ochrana majetku a životného prostredia 24 hodín denne“.*

Zhrnutie plnenia cieľov a opatrení za prierezovú prioritu *„ Bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta“* je spracované len za zodpovedné organizácie mesta v tejto oblasti a to Mestská polícia, Košice a MMK Košice - Referát CO, BOZP a PO (krízové riadenie a mimoriadne udalosti). Hodnotenie plnenia cieľov v tejto oblasti nebolo zamerané na hodnotenie zvýšenia, či zníženia kriminality v meste, či dopravnej nehodovosti vzhľadom na to, že MsP zo zákona o obecnej polícii nerieši dopravné nehody ani trestné činy (kriminálne prípady), nevedie štatistiky týchto ukazovateľov a ani v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach tieto ukazovatele MsP nesledovala. Zber týchto údajov bude predmetom aktualizácie stratégie v oblasti bezpečnosti v meste Košice na obdobie rokov 2015 – 2020. Významným podkladom pre definovanie stratégie v oblasti bezpečnosti budú Mapy kriminality mesta Košice spacované Vysokou školou bezpečnostného manažérstva v Košiciach ako podporného nástroja zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov mesta Košice. Mapy kriminality sú vytvorené v prostredí geografických informačných systémov (GIS), ktoré ponúkajú širokú škálu nástrojov na spracovanie, analýzy a prezentáciu dát o bezpečnosti mesta.

V sledovanom období sa v rámci plnenia cieľa *„Zlepšiť podmienky prevencie pre zabezpečenie verejného poriadku na území mesta“* mesto sústredilo na posilnenie kapacít mestskej polície s nárastom policajtov o 54 a s nárastom počtu kamier spolu o 25, ďalej na modernizáciu technického a elektronického komunikačného vybavenia, ako aj na rekonštrukcie zbraní. MsP v súčasnosti prevádzkuje 54 kamier a ďalej dobudováva kamerový systém aj v spolupráci s mestskými časťami (MČ Nad Jazerom, Barca, Krásna, Košická Nová Ves, Poľov, Ťahanovce, KVP, Šaca) a s finančnou podporou zo štátneho rozpočtu (Program prevencie kriminality Úradu Vlády SR).

Koncom roku 2014 došlo k ďalšiemu zvýšeniu počtu policajtov a kamier, avšak viaceré existujúce kamery sú zastarané a je nevyhnutná ich rekonštrukcia. Pre zrýchlenie a zvýšenie pružnosti činností MsP boli zriadené prvé dve dvojčlenné cyklistické hliadky MsP.

Druhý cieľ bol založený na výchove, vzdelávaní a osvete. V rámci prevencie kriminality, viktimácie, ale aj proti drogám i prevencie bezpečnosti cestnej premávky uskutočnila MsP Košice spolu až 430 prednášok s počtom účastníkov viac ako 20tis., čo je v priemere 86 prednášok/rok a 46 účastníkov na jednu prednášku. Otázkou je vplyv vzdelávania

s množstvom prednáškových hodín a osvetovej práce MsP na znižovaní kriminality v meste (takýto vzťah zatiaľ mesto nesledovalo). Viacero vzdelávacích aktivít so zameraním na prevenciu kriminality realizovali tiež niektoré mestské časti (MČ Juh a Západ), ktoré viac využívali na preventívne aktivity externé zdroje prostredníctvom realizácie projektov.

Menej aktivít, resp. aktivít málo účinných, bolo zrealizovaných s cieľom zapojenia verejnosti do ochrany života, zdravia a majetku občanov a návštevníkov mesta. Plánované aktivity a to „vytvorenie systému špecializovaného vzdelávania koordinátorov prevencie kriminality so zameraním na deti a mládež v školách“ a „vybudovanie pracoviska prevencie kriminality na úrovni mesta“ zrealizované neboli. Rovnako menej cielených aktivít (okrem prednáškových činností MsP) sa realizovalo s cieľom *zvýšenia prevencie vzniku deviantného správania sa mládeže* so zameraním najmä na protidrogové aktivity. Tieto aktivity je možné v nasledujúcom období realizovať v rámci podpory mládežníckej politiky mesta Košice a Akčného plánu plnenia Koncepcie politiky mesta vo vzťahu k deťom a mládeži.

Za 5 rokov (2009 - 2013) vzniklo v Košiciach viacero mimoriadnych udalostí s celkovou finančnou škodou 9 540 800 €. A aj keď PHSR mesta Košice 2009 – 2015 nedefinovalo ciele a opatrenia v oblasti civilnej či požiarnej ochrany, mesto okrem riešenia konkrétnych vzniknutých mimoriadnych udalostí vytvorilo funkčný “Systém síl a prostriedkov na podporu krízového riadenia”, pripravilo a zrealizovalo 3 významné medzinárodné projekty, ktorých výsledky prenáša do praxe pri riešení a prevencií mimoriadnych udalostí – cvičenia krízového riadenia, integrácia manažmentu kritickej infraštruktúry (pitnej vody), príprava plánov a politík prevencie nešťastí, vznik cezhraničnej regionálnej siete záchranných zložiek mimo integrovaného záchranného systému.

Mesto Košice v spolupráci so Slovenským vodohospodárskym podnikom realizovalo protipovodňové opatrenia (napr. oprava/navýšenie hrádze v dĺžke 2.652 km na pravom brehu Hornádu, oprava križovania Čermeľského potoka a Mlynského náhonu a ďalšie). Pred začatím realizácie je úprava koryta rieky Hornád v priestore Ťahanovského mosta rozšírením prietočného profilu. Mesto bolo tiež zapojené do revitalizačného projektu s názvom „Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí SR“. Na území mesta Košice išlo v rámci celoslovenskej aktivity o „Revitalizáciu krajiny a prevenciu pred lokálnymi záplavami“, ktorá bola realizovaná v časti Sečovská cesta, Chmelník, Suchodolinská ulica.

Sanované sú zosuvné územia v mestských častiach Vyšné Opátske, Krásna a Dargovských hrdinov a vybudovaný bol ochranný val pod zosuvným územím na Kostolianskej ceste.

Pripravenosť mesta na prevenciu a riešenie mimoriadnych udalostí nadobúda na význame v čase dopadov klimatickej zmeny aj na mesto Košice a jeho obyvateľov a má byť významnou súčasťou stratégie rozvoja mesta na nasledujúce plánovacie obdobie 2015 - 2020.

ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÉ SLUŽBY

Ciele:

- ***Zaviesť fungujúci systém e-governmentu samosprávy mesta prostredníctvom IKT***
- ***Zvýšiť odbornú kapacitu pracovníkov mesta pre využívanie IKT***

Oblasť elektronických informačných služieb je oblasťou veľmi dynamickou, kde aplikáciu niektorých inovatívnych riešení nie je možné celkom presne predpokladať, nakoľko vývoj v tejto oblasti prináša neustále nové výzvy a požiadavky priamo z praxe. Hodnotené obdobie možno vnímať ako relatívne dobrý štart k ďalšiemu komplexnejšiemu rozvoju eGovernmentu v meste Košice.

Z hľadiska naplnenia prvého cieľa sa dá konštatovať, že aplikácie, ktoré sú používané na Magistráte mesta Košice (MMK), v súčasnosti zabezpečujú výkon eGovernment služieb čiastočne. Ide väčšinou o služby informovania verejnosti, ktoré sú zabezpečené internetovým portálom. Samotný portál poskytuje základné funkcie uverejňovania informácií, súborov ako sú jednoduché formuláre a správy. V októbri 2009 boli spustené do prevádzky aj formuláre pokročilejšieho typu, ktoré umožnili vyplnenie a zaslanie formulára cez internetový prehliadač, avšak ich celková využiteľnosť bola nízka. Z hľadiska technologickej úrovne sú niektoré aplikácie používané na MMK na relatívne dobrej technologickej úrovni a poskytujú požadovanú funkcionalitu a komfort. Na druhej strane existuje rezerva dostatočnej flexibility na integráciu do jednotného informačného systému mesta, ktorý by zároveň mohol byť využívaný pre zlepšenie rozhodovacích a plánovacích procesov. Architektúra súčasného systému je z pohľadu technológii heterogénna. Informačné systémy využívajú rôzne technológie, ktoré nie sú vzájomne integrované (výnimkou je ekonomický integrovaný systém LCS NORIS).

Aj keď možno konštatovať, že v sledovanom období boli zavedené mnohé dobré riešenia v súvislosti s rozvojom eGovernmentu, za kľúčovú aktivitu treba označiť zapojenie sa Mesta Košice v roku 2014 do projektu „Elektronické služby mesta“, ktorý pozitívne ovplyvní túto oblasť. Zmeny by mali nastať v oblasti elektronizácie služieb (80), zjednotenia evidencie kompetencií do centrálnych registrov, zjednotenia interného reportovacieho mechanizmu a ďalšie. Okrem riešení, ktoré by mali prispieť k optimalizácii správy interných procesov, za veľmi dôležitú skutočnosť možno považovať to, že sa výrazne prepoja informácie z mestských častí a magistrátu prostredníctvom spoločného datacentra mesta. V rámci hodnotenia plnenia prvého cieľa nemožno opomenúť ďalšie inovačné aktivity, ktoré realizovalo mesto v danom období (City monitor, modul eSamospráva, GIS a pod.), a u ktorých sa predpokladá rozširovanie do budúcna.

Druhý cieľ bol zameraný na zvyšovanie odbornej kapacity mesta v oblasti IKT, čomu zodpovedali aj opatrenia ohľadom zavedenia systému vzdelávania a zvyšovania vedomostí a zručností zamestnancov mesta v IKT. Školenia v tejto oblasti sa realizujú hlavne vo vlastnej réžii pracovníkov magistrátu. V súvislosti s realizovaným komplexným projektom „Elektronické služby mesta“ sa neočakáva že by si vyžiadal vysokošpecializované školenia. V súvislosti s predpokladaným nárastom počtu elektronických služieb je však pravdepodobné, že vzniknú ďalšie iné nároky na vzdelávanie (napr. ohľadom bezpečnosti, špecializovaných riešení a pod.)

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA MESTA KOŠICE

Cieľ:

- ***Rozvinúť medzinárodnú spoluprácu vo väzbe na implementáciu PHSR mesta Košice***

Stratégia v rámci PHSR na roky 2009- 2015 navrhovala riešiť tieto oblasti:

- filozofiu mesta v oblasti nadväzovania a udržiavania medzinárodných vzťahov,
- zahraničnú propagáciu mesta,
- koordináciu a sprostredkovanie aktivít v tejto oblasti.

Pre zefektívnenie medzinárodnej spolupráce a ujasnenie vzťahov mesta najmä so 17timi zahraničnými partnerskými mestami, mesto vypracovalo v r. 2010 Stratégiu rozvoja, budovania a využívania siete partnerských miest mesta Košice so zmapovaním partnerských miest, ich potenciálu, kvality a perspektívy spolupráce a stanovilo si hlavné úlohy v budovaní partnerstva. Podľa kategorizácie partnerských miest ako perspektívne pre dlhodobú spoluprácu sú mestá Miškovec, Užhorod, Katowice, Rzeszow, Wuppertal, Budapešť – pribudlo mesto Krosno, Sankt Peterburg a Bursa.

Mesto Košice v období 2009 – 2013/2014 pokračovalo v bilaterálnej spolupráci s 3 mestami (Katowice, Krosno a Miškovec) a nadviazalo novú spoluprácu s Wuhan (Čína). Rozvinula sa spolupráca, hlavne v rámci aktivít Košice EHMK 2013, s viacerými mestami, najmä s mestami Sankt Peterburg a Krakow. Ako významnú v oblasti medzinárodnej spolupráce treba vyzdvihnúť spoluprácu na príprave a realizácii spolu 14tich medzinárodných projektov (cca 2-3 projekty ročne) a využitie cezhraničných finančných mechanizmov najmä s Maďarskom a Ukrajinou.

Podľa ukazovateľa sledovaného v rámci programového rozpočtu nerastie počet členstiev mesta v medzinárodných združeniach a zámerom mesta je udržať aktívne a rozvíjať existujúce zahraničné partnerstvá, medzinárodné členstvá a nezvyšovať ich počet.

Vzhľadom na uchádzanie sa mesta Košice o titul EHMK 2013, sa mesto výrazne zameralo na propagáciu v zahraničí. Rok 2011 bol rokom propagácie mesta Košice ako mesta športu z titulu konania MS v ľadovom hokeji. 75. Majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji v roku 2011 s návštevnosťou viac ako 115 tis. návštevníkov boli výnimočnou aktivitou v Košiciach celosvetového významu s vplyvom najmä na rozvoj turizmu.

Cieľom v tejto oblasti, bolo nie len rozvinúť medzinárodnú spoluprácu, ale rozvinúť ju vo väzbe na implementáciu PHSR mesta. Napĺňanie priorít a cieľov PHSR 2009 – 2015 mesto realizovalo najmä prostredníctvom aktivít Košice EHMK 2013 a prostredníctvom realizácie cezhraničných až celosvetových projektov a aktivít:

- Mesto Kultúry: 5 medzinárodných projektov
- Mesto inovácií: 3 projekty (oblasť riešenia mimoriadnych udalostí)
- Zdravé mesto: 3 projekty
- Mesto rodiny: 1 projekt
- Školstvo a vzdelávanie: 1 projekt so zameraním na celoživotné vzdelávanie

- Doprava: 1 projekt zameraný na plánovanie udržateľnosti mestskej dopravy a zriadenie novej leteckej linky Košice - destinácia Londýn - Luton v rámci letiskovej dopravy Letiska Košice.

Medzinárodná spolupráca ako definovaná prierezová priorita mala byť podľa PHSR prostriedkom k získaniu nových investícií do mesta. Na základe sledovaného indikátora v programovom rozpočte mesta neboli zaznamenané investície (najmä ako pracovné príležitostí) s objemom nad 50 mil. EUR.

Záver

V období 2009-2013/2014 boli na území mesta realizované mnohé opatrenia a významné rozvojové aktivity, ktoré prispeli naplneniu vytýčených cieľov. Pri ich mapovaní sa však vyskytol problém predovšetkým v kooperácii plnenia cieľov i opatrení s mestskými časťami. Mesto aj mestské časti spravujú prostredníctvom svojich kompetencií rovnaké územie, a preto je nevyhnutné do budúcna koordinovať rozvojovú politiku tak, aby sa pri uplatnení princípu subsidiarity zároveň nestrácali možné synergické efekty.

Súčasťou programového rozpočtu, ktorý je vypracovaný v súlade s prioritami rozvoja mesta PHSR 2009 – 2015, sú aj projekty rozvoja mesta, ktoré boli realizované z rôznych externých zdrojov a sú súčasťou jedného programu programového rozpočtu (Programu č. 8: Plánovanie, manažment a kontrola), pričom, ak berieme do úvahy, že projekt je nástrojom zmeny, mali by byť zaradené v príslušných Programoch (napr. projekty zamerané na rekonštrukciu škôl v Programe č. 4 Školstvo a pod.).

PHSR, stratégia rozvoja mesta a akčný plán majú tvoriť s programovým rozpočtom celok, programový rozpočet je finančným plnením PHSR cez 3 ročné obdobia programového rozpočtovania.

5.1.4 Príspevok mestských častí k plneniu PHSR

Mesto má podľa Štatútu mesta Košice spolu 22 mestských častí, ktoré majú súbežnú pôsobnosť na úseku rozvoja pre svoj územný obvod a môžu pre svoje územie vypracovávať svoje PHSR. Je potrebné zdôrazniť, že pri vypracovávaní stratégií rozvoja mestských častí nevychádzali tieto z cieľov a opatrení rozvoja mesta a aktivitami nesledovali ich plnenie. Mesto a jeho mestské časti neplánujú rozvoj mesta spoločne. Preto pri hodnotení plnenia cieľov rozvoja mesta sme vychádzali z podkladov mestských častí, ktoré boli súborom aktivít a činností prislúchajúcich k jednotlivým opatreniam a cieľom rozvoja mesta podľa PHSR mesta Košice na obdobie 2009 – 2013/2014.

Z dôvodu rôznorodosti podkladov od mestských častí (od konkrétnosti spracovania až po nekomplexnosť a minimálnu využiteľnosť zaslaných podkladov) je táto kapitola spracovaná ako spoločný príspevok mestských častí (ich aktivít a aktivít zrealizovaných na ich území) k cieľom rozvoja mesta Košice.

Košice – mesto rodiny

Mestské časti v rámci svojej bežnej činnosti zameriavajú pozornosť na aktivity venované starším ľuďom, rodinám, sociálne znevýhodneným skupinám či občanom so zdravotným postihnutím. Z dostupných podkladov, ktoré niektoré mestské časti poskytli, možno ako príklady uviesť nasledovné rozvojové aktivity:

Oblasť sociálnych služieb a rodinnej politiky:

- Príprava a vypracovanie Komunitného plánu sociálnych služieb (MČ KVP)
- Vybudovanie schodiskovej plošiny pri vstupe do miestneho úradu MČ Juh s účelom vytvoriť bezbariérový prístup pre hendikepovaných klientov
- Zabezpečovanie a prípadné zvyšovanie kapacity v oblasti zabezpečovania stravovania pre starých a opustených ľudí rozvozom stravy (napr. MČ Barca, Západ, Poľov a ďalšie.)
- Aktívna spolupráca MČ, ktoré zabezpečujú opatrovateľskú službu pri všetkých aktivitách vedúcich k jej skvalitneniu a rozširovaniu
- Zriadenie Parlamentu seniorov (MČ Juh) pre zlepšenie politiky orientovanej na túto cieľovú skupinu a iných podobných orgánov
- Vzdelávacie aktivity (MČ Západ, Poľov a ďalšie) a iné rozvojové projekty súvisiace so zvyšovaním kvality života seniorov (napr. Park zdravia, MČ Západ) a pod.
- Riešenie problémov sociálne slabších obyvateľov všetkých MČ nielen cez tradičnú jednorázovú finančnú pomoc, ale aj cez rôzne iné charitatívne projekty (zber šatstva, organizácie večer pre ľudí bez domova a sociálne odkázané rodiny, zbierky, organizovanie rôznych podujatí a pod. Osobitne možno spomenúť zriadenie Potravinovej banky „Južanka“ (2010) v spolupráci s Potravinovou bankou Slovenska pre zlepšenie životného štandardu týchto ohrozených skupín obyvateľstva.
- Prispievanie k riešeniu otázok nezamestnanosti využívaním rôznych mechanizmov zapájania dlhodobo nezamestnaných cez aktivačné práce, malé obecné služby (Košická Nová Ves, Západ, KVP, Juh a ďalšie)
- Vypracovanie Doplnku PHSR pre podporu rodiny v Mestskej časti Košice – Západ na roky 2013-2020, čím vznikla systémový koncepcia rodinnej politiky v MČ

- Mestské časti zriaďovali a rozširovali rôzne druhy denných centier podľa cieľových skupín seniorov, materské centrá (napr. MČ Krásna [Haliganda], MČ Západ [Laborecká] a pod). Niektoré MČ menili účel svojich zariadení, napr. Myslava rekonštruovala materskú školu na Klub dôchodcov a pod.
- Vyskytli sa tiež aktivity k organizácii prímestských detských táborov (napr. MČ Krásna a ďalšie)
- Vo Vyšnom opátskom zriadili v roku 2012 novú poradenskú službu pre rodiny
- a mnohé ďalšie.

Bytová politika:
V sledovanom období sa do bytovej politiky zapájali aj mnohé mestské časti. (Napríklad MČ Barca priebežne mesačne spláca úver z postavených 36 nájomných bytov, v ktorých prevažne bývajú rodiny s malými deťmi z mestskej časti. Mestská časť zároveň zabezpečuje aj priebežnú údržbu, príslušné revízie a správu bytov. MČ Poľov začala s prípravnými prácami na výstavbu nájomných bytov pre mladé rodiny a pod.)

Košice – mesto kultúry

V súvislosti s príspevkom mestských častí k rozvoju kultúry je veľmi potrebné oddeliť množstvo každoročne sa opakujúcich sa kultúrnych aktivít a akcií, ktoré mestské časti realizujú: sezónne podujatia (vianočné či letné akcie a pod.) , súťaže, trhy, akcie, semináre, diskusie, výstavy, prednášky a pod. od tých aktivít, ktoré výnimočným spôsobom pomáhali napĺňať ciele priority. Portfólio kultúrnych akcií je veľmi rôznorodé z hľadiska kvantity i kvality a aj pri zameraní sa len na špecifické rozvojové aktivity, nie je reálne podať komplexný obraz. Ako príklady však možno uviesť nasledujúce:

- zvýšilo sa vydávanie propagačných materiálov a prezentačných materiálov o mestských častiach (napr. MČ Kavečany - knižný farebný obrazový sprievodca o atraktivite územia, zvíťazil v súťaži „Najkrajšie knihy a propagačné materiály za rok 2010“ v kategórii propagačné materiály o obciach).
- MČ Barca odkúpila kaštieľ na svojom území v roku 2008 a následne bol postupne opravovaný a rekonštruovaný vrátane historických častí. Od roku 2010 v ňom funguje miestny úrad a pobočka knižnice Jana Bocatia (350 členov, vyše 8000 knižných výtlačkov) činnosť ktorej zabezpečuje mestská časť spolu s KSK.
- okrem realizácie tradičných podujatí sa objavujú nové kultúrne, spoločenské a športové akcie zamerané na rôzne cieľové skupiny obyvateľstva, zároveň mnohé mestské časti poskytujú dotácie kultúrnym a športovým organizáciám
- mnohé aktivity realizujú cez zriadené príspevkové organizácie, napr. MČ Staré mesto MČ v Múzeu Vojtecha Löfflera okrem výstav a koncertov od roku 2012 pravidelne organizuje aj workshopy maľby a kreslenia a pod.
- mnohé mestské mestské časti sa zapojili rôznymi aktivitami do projektu EHMK 2013 (koncerty, SPOTs a pod.) a do iných kultúrno-spoločenských aktivít (napr. akcie v Amfiteátri a pod.)
- Celkovo možno konštatovať, že v sledovanom období došlo k nárastu kultúrnych podujatí z hľadiska ich počtu i formy.

Košice – zdravé mesto

Pri hodnotení príspevku mestských častí k priorite „Košice – zdravé mesto“ vzniká podobná situácia ako pri „Meste kultúry“, kde by sa do portfólia aktivít, ktoré prispeli k naplneniu cieľov mohli zaradiť všetky aktivity bežného charakteru ako rekonštrukciu ihrísk, obnovu parkov, starostlivosť o zeleň, osadzovanie lavičiek, výstavbu multifunkčných ihrísk, upratovanie a čistenie verejných priestranstiev a pod.

K príkladom nových a rozvojových aktivít možno zaradiť:

- humanizácia kontajnerovísk, zavádzanie ich uzamykania a pod. (MČ Západ a ďalšie)
- označovanie venčovísk a ďalšie osvetové činnosti pre chovateľov psov
- vybudovanie rôznej infraštruktúry pre oddych a rekreáciu, napr. Lanové centrum, Magio pláž (MČ Nad Jazerom), nový drevený areál pre deti vrátanie doplnkových drevených modulov (MČ Barca), výstavba workautového ihriska (MČ Košice-Krásna), dobudovanie skateparku v Športovo zábavnom areáli na Alejovej ulici, dobudovanie exteriéru Športovo – zábavného areálu na Alejovej (MČ Juh), ihrisko pre handikepované deti, korčuliarsky chodník (MČ KVP) a mnohé ďalšie
- meranie koncentrácie radónu v MČ Košice-Kavečany vrátane informovania širokej verejnosti o riziku, následkoch a opatreniach na elimináciu rizika
- sanácie vybraných lokalít (MČ Barca a ďalšie)
- poskytnutie dotácií pre cca 33 predzáhradiek ako príspevku na skrášľovanie verejného priestranstva pred blokmi (MČ Západ)
- zakúpenie zdravotného strediska od KSK a jeho priebežná prevádzka (MČ Barca)
- zavádzanie adaptačných prvkov pre dopady zmeny klímy (MČ obec Ťahanovce).

Z hľadiska charakteru priority boli aktivity mestských častí v tejto oblasti veľmi dôležité a napriek tomu, že nebolo možné zmapovať všetky, významnou mierou prispievajú k tvorbe zdravšieho prostredia pre obyvateľov Košíc.

Školstvo a vzdelávanie

Kým Mesto Košice, MMK a samotné základné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice sa v hodnotenom období venovali v rámci prierezovej priority “ Školstvo a vzdelávanie” skvalitňovaniu infraštruktúry, rekonštrukcii a modernizácii a vybaveniu budov ZŠ (s finančnou podporou štrukturálnych fondov EÚ), činnosti mestských častí *(MČ Nad Jazerom, Šaca, Košická Nová Ves)* podľa finančných možností svojich rozpočtov boli zamerané na zlepšenie stavebnotechnického stavu i vybavenosti materských škôlok.

Realizované aktivity boli najmä

- riešenia havarijných stavov budov MŠ, havarijných stavov vodovodných a kanalizačných potrubí *(MČ Nad Jazerom)*
- opravy striech
- výmena okien a dverí opravy a údržba elektroinštalácií, rozvodov ústredného vykurovania
- dobudovanie športového areálu a detského ihriska v areáli MŠ *(MČ Krásna a Šaca)*
- doplnenie vybavenia – telocviční a výmena vybavenia školských jedální

Podľa zaslaných podkladov z MČ Krásna len jedna škola realizovala projekt na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu podporeného z OP Vzdelávanie „Inovácia vzdelávania v ZŠ s MŠ sv. Marka Križina".

Mestské časti Západ a Juh realizovali aktivity na podporu celoživotného vzdelávania napr. v spolupráci s ÚPSVaR *(Informačný deň pre zamestnávateľov 2012 – MČ Západ), ďalej najmä vzdelávacie aktivity pre cieľovú skupinu seniorov (tvorivé dielne, počítačové kurzy a základy internetu, semináre z oblasti zdravia, bezpečnosti, poradenské dni pre otázky sociálne, otázky bývania, či posilnenie právneho povedomia).*

Mestská časť Západ v roku 2010 – 2012 realizovala pre svojich 104 zamestnancov vzdelávanie (spolu 156 školení) s cieľom skvalitňovania rôznych zručností.

Doprava

"Dopravné" aktivity mestských častí prispievali najmä k cieľu rozvoja mesta *" Zlepšiť dopravnú infraštruktúru a dopravné značenia v meste".*
Aktivity a činnosti boli zrealizované z vlastných rozpočtov a z účelových finančných transferov z rozpočtu mesta Košice:

- rekonštrukcie komunikácií, súvislé opravy komunikácií a riešenia havarijných stavov komunikácií - vysprávky, zachytávanie dažďovej vody *(Barca, Juh, Kavečany, Myslava, Košická Nová Ves, Šebastovce, Poľov)*
- vybudovanie komunikácií (MČ Západ Vybudovaná okružná komunikácia okolo Polikliniky Západ
- obnova vodorovného a zvislého dopravného značenia, zjednotenie dopravného značenia *(zjednotenie DZ - MČ Opátske),* ďalej opravy retardérov, prechody pre chodcov so svetelnou signalizáciou *(Nad Jazerom, Krásna, Ťahanovce – sídlisko, Barca, Západ, Juh)*
- vybudovanie, rekonštrukcie a opravy chodníkov, vybudovanie bezbariérových chodníkov *(najmä Ťahanovce – sídlisko, ďalej Krásna, Košická Nová Ves)*
- značenie cyklistických chodníkov *(MČ Západ)*

Významnými aktivitami mestských časti v období rokov 2009 – 2013 bolo zriaďovanie nových parkovísk a vybudovanie mnohých parkovacích miest najmä v MČ Nad Jazerom, v MČ Juh a MČ Západ). Presné evidencie za územie celého mesta sa však nesledujú.

K **zatraktívneniu a zvýšeniu kultúry cestovania MHD** prispeli zakúpené nové alebo obnovené autobusové zastávky *(MČ Krásna, MČ Myslava)* či výstavba orientačného a navigačného systému v *MČ Ťahanovce – sídlisko.*

Bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta

Dvomi kľúčovými aktivitami takmer všetkých mestských častí (ktoré zaslali podklady k hodnoteniu cieľov rozvoja mesta) pre podporu zabezpečenia bezpečnosti vo svojich územiach a tak aj v celom meste boli:

1. dobudovanie kamerového systému a osadenie kamier (aj s podporou projektov MČ zo štátneho rozpočtu – Rada vlády SR pre prevenciu kriminality) na vybraných miestach/lokalitách v mestských častiach (MČ Nad Jazerom, Barca, Krásna, Košická Nová Ves, Poľov, Ťahanovce, KVP, Šaca) a
2. obnova, rekonštrukcie a dobudovanie verejného osvetlenia *(MČ Juh, Západ, Barca, Ťahanovce – sídlisko, Nad Jazerom, Kavečany, Košická Nová Ves, Poľov).*

- Všetky mestské časti konštatovali dobrú a úzku spoluprácu s MsP Košice. V MČ Nad Jazerom bola zriadená služobňa MsP Košice s vyčlenením príslušníkov MsP pre výkon služby priamo v mestskej časti. V spolupráci s MČ bola činnosť hliadok MsP na území mestskej časti Západ posilnená zakúpením bicyklov a okuliarmi do tmy. V spolupráci s MsP boli realizované viaceré prednášky a semináre - dopravná výchova s využitím dopravných ihrísk *(MČ Juh).* Vzdelávacie aktivity boli realizované prostredníctvom projektov, napr. : Kurz sebaobrany „Bezpečnosť pre 2 generácie“ (MČ Juh, 2011) s finančnou podporou MV SR bol určený mladým matkám a seniorom; zámerom projektu Bezpečná Terasa (MČ Západ, 2012) bolo kultúrou, poznaním a bezpečnosťou bojovať proti kriminalite v tejto mestskej časti.
- V rámci pripravenosti mesta na riešenie mimoriadnych udalostí je Mestská časť Barca zapojená do záchranného systému MRAK v rámci Košíc a okolia. MČ Barca v súčinnosti s Hasičským záchranným zborom zabezpečuje pomoc pri záchranných akciách vlastným požiarnym vozidlom.

Elektronické informačné služby

V súvislosti s touto prioritou je možné na základe podkladov mestských častí vyzdvihnúť niektoré ich rozvojové aktivity súvisiace s elektronizáciou služieb. V rámci rôznorodých aktivít sa vyskytli aj tieto činnosti:

- zriadenie webových sídel (napr. MČ Kavečany, MČ Krásna) a inovácia webových sídel (napr. MČ Západ),
- vypracovanie Koncepcie rozvoja informačného systému samosprávy (MČ Sídlisko KVP v r. 2009)
- obnovenie informačnej infraštruktúry (napr. MČ Juh)
- rozšírenie elektronických služieb: napr. elektronická podateľňa, vydávanie elektronických novín, rozšírenie wifi pripojenia (napr. MČ Západ)
- a iné.

Medzinárodná spolupráca

- Medzinárodnou spoluprácou z úrovne mestských častí bola spolupráca s ich partnerskými mestami. Nejednalo sa cieľavedome o medzinárodnú spoluprácu so zameraním na plnenie cieľa rozvoja mesta *(Rozvinúť medzinárodnú spoluprácu vo väzbe na implementáciu PHSR mesta Košice*).
- Niektoré mestské časti svojimi medzinárodnými aktivitami podporili plnenie opatrenia*„ Skvalitnenie a zintenzívnenie existujúcich a nadviazanie nových bilaterálnych vzťahov Mesta Košice s mestami v zahraničí s konkrétne vymedzenými oblasťami spolupráce“* ako napr. MČ Ťahanovce v r.2013 podpísala spoluprácu s Perečínskym krajom – UA a v roku 2014 podpísala spoluprácu o všestrannej informovanosti s Maďarskými a Rumunskými partnermi. Väčšinou sa jednalo sa o rozvíjanie a utužovanie vzťahov s partnerskými mestami prostredníctvom kultúrnych (výstavy, vernisáže), podujatí v cestovnom ruchu, športových aktivít, vzdelávacích aktivít (výmenné jazykové tábory detí a mládeže, senior olympiády), výmenou skúseností pri výkone samosprávnych funkcií.
- Mestská časť Juh a Mestská časť Západ realizovali medzinárodné projekty s Maďarskom s cieľom skvalitnenia prostredia pre život. Projekty sa zaoberali environmentálnou témou a boli realizované s podporou finančných zdrojov EÚ. Takým bol napr. projekt “Sieť zelených klubov” s výsledkom vytvorenia siete zelených klubov, ktoré budú pracovať na tvorbe ekologických programov rozvoja mestskej časti.
- Vyzdvihnúť je potrebné pilotný projekt MČ Západ „ClimCross Development“ s cieľom adaptovať sa na dopady zmeny klímy (najmä horúčavy) na územie a obyvateľov mestskej časti. Projekt má priamy súvis a je príspevkom k napĺňaniu priority “Košice – zdravé mesto” priority Bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov mesta”.

5.2 Profil mesta Košice - Situačná analýza interného a externého prostredia

Dobré rozhodnutia v neistých a turbulentne sa meniacich podmienkach si vyžadujú najlepšie možné poznanie súčasnej situácie. Mesto je živý a komplikovaný organizmus, ktorý podlieha dynamike premien svojej doby a nárokov spoločnosti. Jednotlivé kapitoly tvoriace jadro predloženého dokumentu analyzujú situáciu v meste Košice v základných sektorových parametroch jeho sociálneho a ekonomického profilu. Pre korektné formulovanie dobrej stratégie do budúcna je však nevyhnutné identifikovať aj významné globálne problémy, ktoré by pri plánovaní rozvoja na lokálnej úrovni mali byť nevyhnutne zohľadňované.

5.2.1 Globálne výzvy majúce vplyv na súčasný a budúci rozvoj mesta Košice

Viacero globálnych problémov má alebo môže mať výrazný vplyv aj na mesto Košice vo forme pozitívnych, ale zväčša negatívnych vplyvov, ktoré viditeľne menia a budú meniť jeho socioekonomické a životné prostredie. Vzhľadom na uvedené je dôležité nielen monitorovať predmetné riziká a ich vývoj, ale hlavne uvažovať s nimi v procesoch spravovania územia mesta a jeho rozvoja.

Viaceré renomované medzinárodné inštitúcie vypracovávajú každoročne obsiahle správy o stave najzávažnejších rizík a vývoja v kľúčových sektoroch. Najprepracovanejšou a najkomplexnejšou je správa Svetového ekonomického fóra - Globálne riziká (World Economic Forum - Global risks). Popisuje globálne geopolitické, spoločenské, ekonomické, environmentálne a technologické riziká. Globálne riziko definuje ako nepredvídateľnú udalosť ktorá, ak nastane, môže spôsobiť významné negatívne vplyvy na viacero štátov alebo priemyselných odvetví v najbližších 10 rokoch. Z nich sú vybrané tie najzávažnejšie globálne riziká ktoré majú, alebo môžu mať vplyv na rozvoj Košíc.

Z **ekonomických rizík** je v súčasnosti vyhodnotená ako najpravdepodobnejšia a najzávažnejšia nezamestnanosť, na druhom mieste – s nadpriemernou závažnosťou aj pravdepodobnosťou - je tzv. bublina na trhu aktív a na treťom finančná kríza. Závažné dopady by mala aj šoková zmena cien energií, zatiaľ však tento fenomén má podpriemernú pravdepodobnosť. Nižšiu závažnosť a podpriemernú pravdepodobnosť má riziko zlyhania finančných procesov a inštitúcií. Z časového hľadiska odborníci považujú prvé tri riziká (nezamestnanosť, bublina na trhu aktív a finančná kríza) za najviac znepokojujúce pre obdobie do dvoch rokov, avšak z dlhodobejšieho hľadiska 10 rokov predpokladajú pokles týchto rizík. Naopak odborníci považujú riziko šokových zmien cien energií z krátkodobého hľadiska (do dvoch rokov) za nižšie, avšak toto riziko v dlhodobejšom horizonte do desať rokov vzrastie.

Z **geopolitických** rizík boli vyhodnotené ako najpravdepodobnejšie s najnegatívnejšími dopadmi medzištátne vojenské konflikty, reflektujúc súčasné geopolitické konflikty. Niektoré z nich, napríklad súčasný konflikt na Ukrajine, má socioekonomické vplyvy aj v mestách SR vrátane Košíc. Predmetné riziko u odborníkov vzbudzuje najväčšie obavy pre najbližšie obdobie do dvoch rokov, predpokladajú však zníženie tohto rizika v dlhšom časovom horizonte do desiatich rokov.

Z technologických rizík je pre najbližšie obdobie (približne do dvoch rokov) najzávažnejším a zároveň najpravdepodobnejším kybernetický útok. Závažnosť tohto rizika sa v horizonte desiatich rokov postupne mierne zníži. Ešte závažnejšie dopady by malo zlyhanie infraštruktúry s kriticky dôležitými informáciami, toto má však malú, výrazne podpriemernú pravdepodobnosť výskytu. Naopak krádež dát je nadpriemerne pravdepodobným rizikom s podpriemerne závažnými dopadmi. Zlyhanie infraštruktúry k dôležitými informáciami sa v priebehu dlhšieho horizontu desiatich rokov časom mierne zvýši, naopak krádež dát sa významne zníži.

Z environmentálnych rizík je najzávažnejším a najpravdepodobnejším rizikom zlyhanie v adaptácii na zmenu klímy, hlavne v mestách. Zároveň odborníci predpokladajú, že u tohto rizika dôjde aj v dlhodobejšom horizonte k najväčšiemu nárastu jeho závažnosti.
Negatívne dopady ďalšieho nárastu oteplenia sa prejavia aj v meste Košice. Priemerná ročná teplota vzduchu narastie o 1,5°C - 4°C. To so sebou prináša nárast častosti výskytu a intenzity horúčav - do roku 2050 sa výskyt vĺn horúčav pravdepodobne zvýši až 4 násobne, trvanie jednej vlny sa v priemere predĺži min. o 3 dni, teplotné maximá budú častejšie atakovať hranicu 40°C. V lete sa zníži celkový počet dní so zrážkami (dlhšie obdobia sucha), avšak zvýši sa ich intenzita (záplavy riečne a povrchové). Intenzívne zrážky, ktoré sa doposiaľ vyskytovali menej ako raz za 50 rokov, budú o 25 až 50% vyššie ako v predchádzajúcich desaťročiach. Nárast tekutých zrážok v zime zvýši riziko výskytu zimných povodní v meste.

5.2.2 Stručná charakteristika mesta Košice

Poznámka: Zber údajov uvedených v profile mesta bol ukončený k dátumu 31.12.2014 (pokiaľ nie je uvedené inak). Sumárne oficiálne štatistiky boli v tom čase dostupné spravidla za rok 2013. Obsah situačnej analýzy sa v prípade potreby bude priebežne dopĺňať o nové údaje v súvislosti s aktualizáciou PRM. Údaje použité v tejto kapitole sú citované z publikácie Krajské mesto Košice, 2013. Štatistický úrad SR - pracoviska ŠÚ SR v Košiciach, ISBN 978-80-8121-345-8.

Krajské mesto Košice s 239 797 obyvateľmi (k 31.12.2013) je druhým najväčším mestom na Slovensku. Výhodná poloha a bohatá história, ako aj ekonomický a sociálny potenciál predurčuje mesto k rýchlemu hospodárskemu a populačnému rastu. Košice sú prirodzeným centrom východného Slovenska, ktoré poskytuje pracovné príležitosti a služby i pre obyvateľov okolitého regiónu.

Základné informácie o meste

Administratívne sa Košice členia na 4 okresy a 22 samosprávnych mestských častí s vlastnou miestnou samosprávou.

Tab. 4: Administratívne členenie Košíc

Okres	Mestské časti
Košice I	Džungľa, Kavečany, Sever, Sídlisko Ťahanovce, Staré Mesto, Ťahanovce
Košice II	Lorinčík, Luník IX, Myslava, Pereš, Poľov, Sídlisko KVP, Šaca, Západ
Košice III	Dargovských hrdinov, Košická Nová Ves
Košice IV	Barca, Juh, Krásna, Nad jazerom, Šebastovce, Vyšné Opátske

Obr. 1: Mapa administratívneho členenia Košíc

Prvá písomná zmienka o meste pochádza z roku 1230, kde sa Košice spomínajú ako "Villa Cassa". V roku 1369 dostali Košice ako prvé mesto v Európe vlastný mestsky erb. V roku 1983 bolo historické centrum vyhlásené za pamiatkovú rezerváciu, najväčšiu na Slovensku. Košice sú charakteristické množstvom kultúrnych pamiatok, sakrálnych stavieb, múzeí, galérií a divadiel. Mesto Košice bolo pre rok 2013 nositeľom titulu Európske hlavné mesto kultúry, ako prvé slovenské mesto. Sídli tu Ústavný súd SR a iné inštitúcie celoslovenského významu. Bohatá je sieť služieb, obchodu, ubytovacích, zdravotníckych a zariadení sociálnych služieb.

Poloha, rozloha a prírodné podmienky

Mesto Košice sa rozprestiera vo Východoslovenskej nížine, v Košickej kotline v údolí a po oboch brehoch rieky Hornád, neďaleko hraníc s Maďarskom a Ukrajinou. Na západe a severozápade je ohraničené výbežkami pohoria Slovenské Rudohorie - masív Čiernej hory, z východu ho obklopujú Slanské vrchy.

Mesto Košice leží v nadmorskej výške 255 m n. m. (stred) a jeho územie je v administratívnych hraniciach značne členité. Výškové rozpätie je od 177 m n. m. až po 819 m n. m. Poloha mesta je 48° 43' severnej zemepisnej šírky 21° 15' východnej zemepisnej dĺžky.

Teplotne je to oblasť mierneho pásma so znakmi kontinentálneho podnebia, klíma v regióne je teplá a mierne vlhká. Priemerná ročná teplota sa pohybuje v rozpätí od 6,7 do 11° C pričom v posledkom období badať zvýšenie priemerných ročných teplôt. V roku 2013 bola nameraná maximálna teplota 36,2° C a minimálna teplota -12,3°C, ročný úhrn atmosférických zrážok bol 616,3 mm, priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu bola 71 %, ročná suma slnečného svitu v hodinách bola 1876 hodiny a prevládal severný smer vetra.

Celková výmera územia mesta má plochu **24 372 ha**. Poľnohospodárska pôda z toho zaberá 9147 ha. Hustota obyvateľstva na 1 km2 je 983,9. Košice svojou rozlohou 243,7 km2 zaberajú 3,6 % územia Košického samosprávneho kraja (KSK). Vysoké zastúpenie majú lesné plochy, ktoré sa podieľajú na celkovej rozlohe mesta 30,8%. Samotné urbanizované územie, t.j. zastavané plochy zaberajú 19 %, vodné plochy 1,2 % a ostatné plochy 11,4 % z rozlohy mesta.

Dopravná dostupnosť mesta

Košice svojou polohou predstavujú dôležitý dopravný uzol východného Slovenska a stredoeurópskeho priestoru aj z dôvodu blízkosti Schengenskej hranice. Z hľadiska siete ciest európskeho významu Košice ležia na hlavných prieťahoch ciest do Poľska, Maďarska a na Ukrajinu. Mesto je napojené na diaľničný systém, ktorý reprezentuje úsek D1 Košice – Prešov a rýchlostná komunikácia R4 južne od mesta na hranicu Maďarskej republiky.

Železničnú sieť tvoria trate troch rozchodov: normálny, široký a úzky rozchod. Hlavný ťah Čierna n/T. - Košice - Žilina – Bratislava, je zaradený do európskej železničnej siete. Južný ťah tvorí spojenie Košice - Zvolen – Bratislava. Trate sú využívané pre medzinárodnú i vnútroštátnu, osobnú i nákladnú dopravu. Trate dôležitých pohraničných prechodov sú severojužné spojenie z Poľska do Maďarska v trase št. hranica Poľska - Plaveč - Kysak - Košice - Čaňa - št. hranica Maďarska, a širokorozchodná trať Ukrajina - Maťovce - areál U. S. Steel Košice, ktorá slúži na prepravu surovín a tovarov z Ukrajiny. Osobná stanica Košice má 13 dopravných koľají, ktoré slúžia pre osobnú dopravu, prepravu spešnín a pre nákladnú dopravu.

V južnej časti mesta sa nachádza verejné letisko medzinárodného významu poskytujúce pravidelnú leteckú dopravu. V súčasnosti okrem nepravidelných a chartrových letov prevádzkuje 4 pravidelné linky: Praha, Viedeň, Bratislava, Londýn.

Vybrané demografické ukazovatele

K 31.12.2013 z 239 797 obyvateľov mesta Košice bolo 114 991 (48%) mužov a 124 806 (52%) žien. Priemerný vek bol 40,22 rokov (muži 38,55 a ženy 41,75).

Za posledné roky sa v malej miere znižuje počet obyvateľov mesta (r. 2011 – 240 668 obyvateľov, r. 2012 – 240 164 obyvateľov, r. 2013 – 239 797 obyvateľov). Oproti roku 2012 počet obyvateľov Košíc poklesol v roku 2013 o 367 osôb. Migráciou ubudlo 469 osôb. Narodilo sa (2145) o 102 obyvateľov viac než ich zomrelo (2043). Priemerný vek zomretých bol 71,99. Prirodzený prírastok obyvateľstva v porovnaní s rokom 2012 poklesol o 127 osôb, najmä dôsledkom poklesu (o 141) živonarodených detí. Počet potratov (719) sa znížil o 119, umelo prerušené tehotenstvá predstavovali 62,9% ich počtu. Počet sobášov (1086) medziročne poklesol o 67 a počet rozvodov (522) o 23 prípadov.[6]

Graf 1: Demografický vývoj mesta Košice z dlhodobého hľadiska

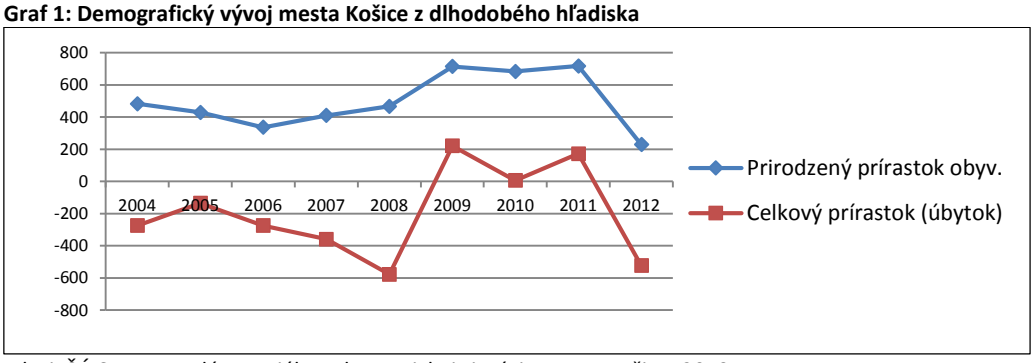

Zdroj: ŠÚ SR, In: Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice, 2013

Tab. 5: Sťahovanie obyvateľstva

Sťahovanie obyvateľstva	Spolu
Sťahovanie vo vnútri územia spolu	2 861
Prisťahovaní spolu	**1 793**
v tom:	
zo Slovenskej republiky	1 476
zo zahraničia spolu	317
Vysťahovaní spolu	**2 262**
v tom:	
do Slovenskej republiky	2 169
do zahraničia spolu	93
Prírastok (-úbytok) sťahovaním	**-469**

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Z hľadiska národnostnej a náboženskej diverzity je pre Košice charakteristická rozmanitosť.

[6] Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Tab. 6: Obyvateľstvo Košíc z hľadiska národnosti

Národnosť	Štruktúra v %
Slovenská	74,82
Česká	0,72
Maďarská	2,69
Rómska	1,98
Rusínska	0,68
Ukrajinská	0,38
Nemecká	0,27
Iná, neudaná	18,46

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Tab. 7: Obyvateľstvo Košíc z hľadiska náboženského vyznania

Náboženské vyznanie	Počet
Spolu	**240 433**
Rímskokatolícka cirkev	108 278
Evanjelická cirkev a. v.	7 418
Gréckokatolícka cirkev	14 732
Reformovaná kresťanská cirkev	4 881
Pravoslávna cirkev	2 984
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	782
Evanjelická cirkev metodistická	429
Kresťanské zbory	209
Apoštolská cirkev	1 336
Cirkev adventistov 7. dňa	215
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	267
Bez vyznania	39 909

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Ďalšie demografické charakteristiky (napr. hľadisko vzdelania a pod.) sú uvedené ďalej v analýzach jednotlivých sektorových oblastí.

Vybrané prvky infraštruktúry bývania v meste vrátane IT vybavenosti

V nasledujúcom texte sú uvedené základné charakteristiky domového a bytového fondu k 31.12.2013.

Tab. 8: Domový a bytový fond mesta Košice

Domy spolu	15 002	Byty spolu	89 741
v tom podľa obývanosti:		*v tom podľa obývanosti:*	
obývané	13 721	obývané	84 317
neobývané	1 200	neobývané	4 512
s nezistenou obývanosťou	81	s nezistenou obývanosťou	902
z toho podľa typu domu:		*z toho podľa formy vlastníctva:*	
obývané rodinné domy	9 416	vlastné byty v bytových domoch	58 529
obývané bytové domy	3 803	byty vo vlastných rodinných domoch	8 284
internáty, študentské domovy	16	obecné byty	1 293
cirkevné inštitúcie	39	družstevné byty	6 733
Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, In: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach		služobné byty	142
		byty v nájme	2 117
		byty v bezplatnom užívaní	715

Vývoj bytovej výstavby v meste Košice dokumentuje graf nižšie:

Graf 2: Vývoj počtu dokončených bytov v meste Košice

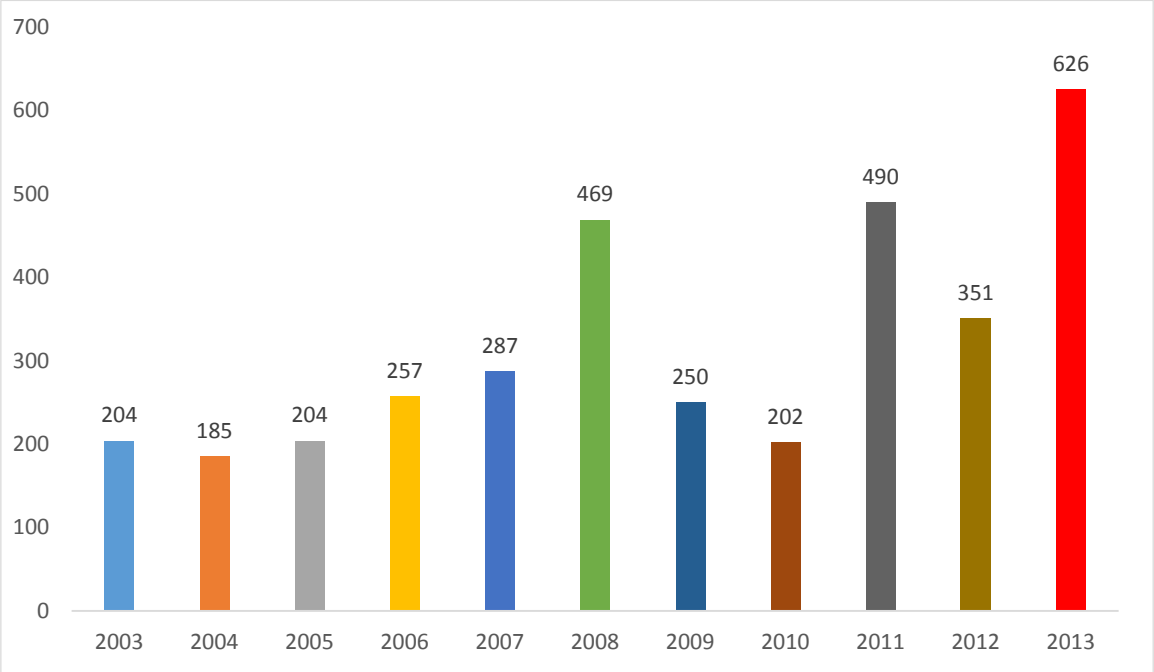

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, In: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

V meste sa nachádza **84 317 obývaných bytov**. Z hľadiska ich štruktúry najvyšší podiel na celkovom počte majú trojizbové byty, nasledujú dvojizbové a štvorizbové.

Tab. 9: Štruktúra obývaných bytov

Podľa počtu obytných miestností	Počet bytov	Podľa veľkosti obytnej plochy v m²	Počet bytov
1	7526	do 40	19 386
2	14665	40-80	58 724
3	45167	81-100	2 712
4	10832	101 a viac	2 842
5 a viac	5517	nezistené	653
nezistené	610	Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, In: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach	

Tab. 10: Vybavenie obývaných bytov

Typ vybavenia	%
mobilný telefón	73,1
osobný počítač / notebook	52,9
osobné auto	44
klimatizácia	2
pripojenie na pevnú telefónnu linku	47,1
prístup na internet	52

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, In: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

V súvislosti s vybavením bytových jednotiek v meste Košice, s ohľadom na prudký technologický pokrok je dôležité uviesť aj stav IT infraštruktúry. Vo výsledkoch Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2001 vlastnilo osobný počítač len 16,1% bytových

domácností, no podľa údajov roku 2011 stúpol tento počet na 52,9%. Z hľadiska pripojenia na internet sa v roku 2011 evidoval počet pripojení v bytových domácnostiach na úrovni 52%.

Podľa štatistiky Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb SR majú Košice po Bratislave najvyšší počet hotspotov – 19.[7] Výsledky tretej výročnej štúdie od spoločnosti Cisco a Oxfordskej Univerzity z roku 2010 preukázali, že z 239 miest v globálnom meradle majú na Slovensku najkvalitnejší internet Košice (13. miesto)[8], Bratislava im sekunduje z 23. miesta.

Dobré zázemie mesta Košice pre rozvoj IT oblasti vo všetkých smeroch bolo zachytené už v predchádzajúcom PHSR 2009-2015 v samostatnej prioritnej oblasti „Elektronické informačné služby". Mesto sa snažilo intenzívnejšie využívať IT technológie vo vzťahu k svojim klientom v oblasti externej komunikácie, ako aj v rámci zlepšenia fungovania interných procesov. Boli uskutočnené niektoré zaujímavé kroky (napr. zavedenie e-formulárov, verejná webová aplikácia Geografického informačného systému GISPLAN, info kiosky, City monitor, NORIS, začalo sa s digitalizáciou archívu a pod.) avšak chýbali komplexné riešenia. Napríklad využiteľnosť týchto formulárov bola v sledovanom období veľmi nízka (r. 2009 – 3,35%, r. 2011 – 2,5%, r. 2012 – 0,35%, r. 2013 – 0,2%) - v roku 2012 bolo doručených iba 10 e-formulárov. Hlavným dôvodom bola skutočnosť, že e-formuláre neboli z hľadiska e-governmentu plne funkčné, bolo ich potrebné doručiť osobne alebo poštou. Transakčná úroveň vyžadovala elektronický podpis a prepojenie s informačným systémom mesta Košice. Po období čiastkových opatrení nastal prelom v roku 2014, kedy sa mesto úspešne zapojilo do výzvy „Elektronizácia služieb miest – eMestá" (OPIS-2013/1.2/05) v rámci Operačného programu Informatizácia spoločnosti (OPIS).[9]

[7] http://www.teleoff.gov.sk/index.php?ID=66. Hotspot - miesto pokryté signálom bezdrôtovej siete, prostredníctvom ktorej je možné pripojiť sa na internet.
[8] http://www.cisco.com/web/SK/news/archive/2010/TS_BQS_2010_101019.html
[9] Bližšie informácie pozri „Hodnotenie plnenia cieľov Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice za roky 2009 – 2013".

5.2.3 Hospodárstvo a miestna ekonomika

Oblasť miestnej ekonomiky je z hľadiska kompetencií samosprávy v porovnaní s ostatnými sektorovými oblasťami (napr. školstvo, doprava a pod.) pomerne zložitou oblasťou. Nielen z dôvodu, že sa tu ingerencia samosprávy mesta prelína s kompetenciami, ktoré má v tejto oblasti oblasť štátnej správy a vyššie vládne úrovne, ale predovšetkým preto, že na rozvoj trhu a podnikania má vplyv množstvo iných externých faktorov (napr. celkový ekonomický rast regiónu a krajiny, podmienky pre podnikanie, daňová a odvodová politika a pod.).

Kľúčové hospodárske sektory

Mesto Košice sa vyznačuje rozvinutou hospodárskou sférou, v ktorej prevláda **priemysel** so zameraním na hutnícku výrobu a jej pridružených odvetví. Významnou mierou je zastúpený aj energetický priemysel, strojárstvo, potravinársky priemysel, služby a obchod. Košice sú dôležitým priemyselným centrom Slovenska, produkcia predstavuje približne 9% HDP krajiny, regionálny HDP Košického samosprávneho kraja sa pohybuje okolo cca 12%. Priemyselné podniky patria k veľkým zamestnávateľom v meste, rovnako ako sa toto odvetvie vyznačuje najvyšším počtom zamestnancov. Najviac dominantným priemyslom je hutníctvo, ktoré predstavuje cca 60% z priemyselnej výroby regiónu a cca 50% z jeho exportu.[10] V prvom desaťročí 21. storočia sa Košice okrem tradičných priemyselných odvetví vyprofilovali najmä ako centrum špičkových informačných a telekomunikačných technológií. (IKT).

Charakteru tradičného priemyslu, ako aj trendu prudkého rozvoja IKT sektora, v meste Košice zodpovedá v súčasnosti aj profil najväčších zamestnávateľov (z hľadiska počtu zamestnancov).

Najvýznamnejšie podniky a hlavní zamestnávatelia v meste:

- U. S. Steel Košice, s. r. o. (cca 12 000 zamestnancov),
- T-Systems Slovakia (cca 2500 zamestnancov),
- Východoslovenská vodárenská spoločnosť a. s. (cca 2000 zamestnancov),
- Východoslovenská energetika, a. s. (cca 1600 zamestnancov),
- Inžinierske stavby, a. s. Košice (cca 1600 zamestnancov),
- U-SHIN (cca 1200 zamestnancov),
- Faurecia Slovakia s. r. o. (cca 1000 zamestnancov).

Ďalej sú to Inžinierske stavby, a. s. Košice, Slovenská pošta a. s., pobočka Košice, Howe Slovensko, s. r. o., Tepláreň Košice a. s., AT&T, JOBELSA SLOVENSKO, s. r. o., Kosit, a. s., Eurovia- Cesty, a. s., RWE IT Slovakia s. r. o (aktuálne ako súčasť FPT Software), Eurocast Košice a ďalšie.[11]

V posledných rokoch možno registrovať snahu samosprávy mesta o rozvoj a podporu inovácií v hospodárskej oblasti, čo bolo deklarované samostatnou rozvojovou prioritou pre obdobie 2007-2015 „Mesto inovácií“ s dôrazom na odvetvia s vysokou pridanou hodnotou. Pre rozvoj priemyselných inovácií a napredovanie odvetví s vysokou pridanou hodnotou v súvislosti s prudkým technologickým pokrokom je dôležitý **inovačný profil mesta**. V meste je významný vedecko-výskumný potenciál, tvorený najmä prítomnosťou viacerých vysokých škôl (viac

[10] Kreatívna ekonomika, Master plán, 2013.

[11] Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013, upravené odhady počtu zamestnancov sú k 30.06.2013

v kapitole Školstvo a vzdelávanie), ústavov SAV a iných vedecko-výskumných inštitúcií. V Košiciach sa za posledné roky etablovali centrá excelencie, univerzitné vedecké parky a výskumné centrá, univerzitné inovačné centrá (napr. UVP TECHNICOM, MediPark, PROMATECH, Univerzitné centrum inovácií, transferu technológií a ochrany duševného vlastníctva (UCITT) a pod.). Objavujú sa aktivity na podporu startupov (Start-up centrum Technickej univerzity v Košiciach: startup campy, startup weekendy a pod.), vznikajú inovatívne projekty na rozvoj podporných a administratívnych činností (napr. SAP akadémia a pod.). Zároveň mesto Košice ako ekonomické a vzdelávacie centrum Košického samosprávneho kraja predstavuje svojím dobrým inovačným potenciálom veľmi vhodný priestor pre implementáciu Regionálnej inovačnej stratégie. Podpora výskumu, vývoja a inovačných aktivít v Košickom kraji je jednou z kľúčových priorít mesta, regiónu a centrálnej vlády. Asi 61% z výdavkov na sektor vedy a výskumu je financovaných štátom čo predstavuje ročne cez 52 000 000 eur. Viac ako 5 370 zamestnancov je zapojených do vedy a výskumu, pričom väčšina z nich pracuje v oblasti technických vied.[12] Z hľadiska regionálneho, výdavky na vedu a výskum spolu v Košickom kraji dosiahli v roku 2012 objem 78 638 tis. eur a na výdavkoch SR sa kraj podieľal 13,4 %. Kapitálové výdavky sa na výdavkoch spolu v kraji podieľali 35 %. V porovnaní s rokom 2008 mali výdavky na vedu a výskum rastúci trend. Z výdavkov v Košickom kraji smerovalo najviac do technických vied (37 867 tis. eur, t. j. 48,2%). Na druhom mieste boli prírodné vedy (15,1%) a za nimi nasledovali spoločenské vedy (12,9%).[13]

Sektor IKT je dôležitý pilier ekonomiky, je to odvetvie, ktoré má celkovo obrovský potenciál pre ekonomický rast a pokrízové zotavenie hospodárstva. Podľa štúdie SAV vedie zvýšenie investícií do IT o 1 percento k rastu reálneho HDP o 0,11 percenta. Európska stratégia s názvom „Digitálna agenda 2020“ pripisuje IKT polovičný podiel na hospodárskom raste Európskej únie za posledných 15 rokov a vidí tento sektor ako hlavný motor pokrízovej rekonvalescencie.[14] IKT sektor patrí v súčasnosti k najrýchlejšie rastúcim odvetviam nielen na Slovensku, ale aj v Košiciach. V roku 2013 sa počet zamestnancov pracujúcich v tomto odvetví v meste Košice pohyboval na úrovni cca 6000 a podľa prognóz sa toto číslo bude v budúcnosti zvyšovať. Svoje kapacity rozširujú v poslednom období všetky etablované IT firmy (napr. T-Systems, AT&T a pod.), pričom prichádzajú nové investície, napr. firma GlobalLogic a ďalšie. Dôležitým prvkom pre rozvoj IKT sektora v Košiciach bol vznik klastra Košice IT Valley. Košice IT Valley je združenie obchodných spoločností a vzdelávacích inštitúcii pôsobiacich v odbore informačno-komunikačných technológii v meste Košice. V roku 2013 mal klaster IT Valley viac ako 35 členov a sympatizantov z oblasti podnikov v sektore informačno-komunikačných technológií, samosprávy, univerzít, stredných škôl a pod. Podľa prognóz združenia Košice IT Valley by počet zamestnancov v IT sektore v Košiciach mal zo súčasných 6000 vzrásť do roku 2020 na 10 000 (zároveň v súlade s naplnením cieľov Európa 2020). Dôležitým faktorom pre rozvoj IT sektora v Košiciach je najmä kvalifikovaná pracovná sila, ktorej profil sa vylepšuje programami spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a firmami.[15]Okrem klastra IT Valley bol v roku 2010 v Košiciach vo forme záujmového združenia právnických osôb založený aj Klaster Automatizačnej techniky a robotiky AT+R - Klaster AT+R z.p.o, orientovaný na inovácie a rozvoj automatizačnej a robotickej techniky.

[12] Kreatívna ekonomika, Master plán, 2013
[13] Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Košického kraja, 2014
[14] Význam IKT pre Slovensko, 2011 - http://www.itas.sk/sites/default/files/docs/vyznam%20ikt%20pre%20slovensko.pdf
[15] http://www.kosiceitvalley.sk/

Novým rozvojovým trendom je **kreatívna ekonomika** v meste a regióne. Výrazným impulzom v tomto smere boli aktivity súvisiace so získaním titulu Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) 2013. Mesto Košice využilo možnosť, ktorú mu súťaž o titul EHMK poskytla, na vytvorenie prvého projektu v prostredí strednej a východnej Európy, ktorý deklaroval dlhodobú ambíciu tvorby kreatívneho mesta vo všetkých jeho zložkách. Bol jedným z prvých pokusov o komplexnú víziu, zameranú na podporu kreativity ako významného faktora pre ekonomický rozvoj a rozvoj cestovného ruchu, tvorbu pracovných miest, zvyšovanie reputácie mesta a následne celej krajiny.[16] Ako sa uvádza v návrhu „Integrovanej územnej stratégie udržateľného rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Košice 2015 – 2023 (2028)“ pre účely analýzy, je najväčším problémom absencia kvalitných a relevantných dát o kreatívnom priemysle, čo je problémom aj na európskej úrovni. Kultúrny a kreatívny priemysel (KKP) má ako katalyzátor inovácií značný potenciál pre riešenie tvorby hospodárskeho rastu a ako sektor má významný podiel na zamestnanosti. V súčasnosti predstavuje 4,5% HDP a 8,5 mil. pracovných miest na úrovni EU, v SR je to približne 4% HDP a viac než 4% podiel celkového počtu pracovných miest. Počet zamestnancov v odvetviach KKP v Košickom kraji bol spolu 8908 ľudí (2011), čo tvorí 5,06% z celkovej zamestnanosti regiónu.

Graf 3: Pomer zamestnanosti v KKP v Košickom kraji (koncentrované najmä v Košiciach)

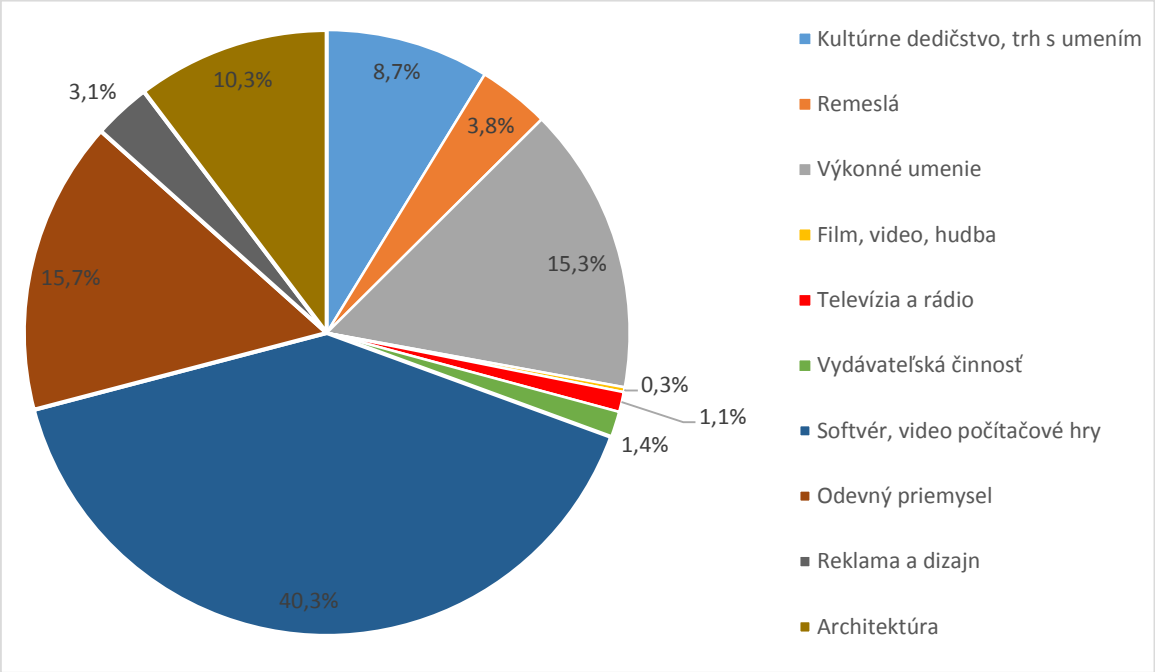

Zdroj: „Integrovaná územná stratégia udržateľného rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Košice 2015 – 2023 (2028) (návrh – analytická časť)

Organizačnú infraštruktúru pre rozvoj kreatívneho priemyslu predstavujú v súčasnosti najmä: Inštitút kreatívnej ekonomiky, ako nezisková organizácia založená na základe odporúčania výstupov stratégie vypracovanej neziskovou organizáciou Košice 2013 - Košice 2020 Creative Economy Master plan, za účelom koordinácie relevantných aktivít v regióne a podporu spolupráce tzv. quadrupple helix. Ďalej sú to kreatívne centrá Tabačka KulturFabrik, Eastcubator a Halmiho dvor, ktoré ponúkajú vlastné programy na podporu začínajúcich kreatívnych podnikateľov. Pripravuje sa aj nové kreatívne centrum Cassovar, ktoré bude zamerané na interaktívne médiá a využitie IT v kreatívnom priemysle v spolupráci s Košice IT

[16] Východiská koncepcie na podporu kultúrneho a kreatívneho priemyslu v Slovenskej republike, 2013

Valley. Mesto Košice má ambíciu stať sa členom siete UNESCO Creative City of Media Arts 2018.[17]

Creative Economy Master plan - Master plán kreatívnej ekonomiky Košice (2013) stanovuje stratégiu pre rozvoj kreatívneho priemyslu, ktorá by viedla k zvýšeniu zamestnanosti a hospodárskeho rastu. Možno registrovať prvé čiastkové kroky k naštartovaniu kreatívnej ekonomiky v Košiciach (napr. projekt Eskalátor, inkubátor firmy One Click a pod.), avšak napriek existujúcim chýbajú ďalšie vhodné infraštruktúrne podmienky a priestory (napr. využitie okolia Tabačky na vytvorenie „Kultúrnej štvrte" a pod.).[18] Existuje deklarovaná ambícia vytvorenia Kreatívneho centra, v ktorom sa mesto sústredí na rozvoj media arts a v spolupráci s Košickým samosprávnym krajom aj na dizajn, architektúru a remeslá.

Pre rozvoj hospodárskej oblasti plnia dôležitú funkciu aj **priemyselné parky**: Priemyselný park Pereš, IMMOPARK predstavuje moderný priemyselný park ponúkajúci priestory vhodné na logistiku, distribúciu a ľahký priemysel s kancelárskymi plochami. IMMOPARK Košice ponúkne po kompletnom dobudovaní viac ako 250 000 m^2 logistických, priemyselných a kancelárskych plôch. Priemyselný park IPSA-Šaca disponuje v súčasnosti logistickou a industriálnou časťou.[19] Dôležité sú aj priemyselné parky v bezprostrednom okolí mesta, Priemyselný & Logistický park Košice/Veľká Ida, kde celková možná zastavaná plocha priemyselného parku je viac ako 97 000 m^2 a Priemyselný park Kechnec (18 km od Košíc), má rozlohu 332 hektárov a je rozdelený na tri zóny, pričom 80 hektárov je pre malých a stredných podnikateľov, 200 hektárov pre strategických investorov a 52 hektárov pre logistické centrum.

V uplynulom období vznikli nové priestory pre biznis a podnikanie priamo v meste. K najväčším **biznis centrám** patria: Aupark Tower Košice, Business Centre Košice, Cassovar Business Košice, Ecopoint.

Z hľadiska aktivít v oblasti získavania **externých investícií** sa mesto Košice pravidelne zúčastňuje konferencie „Košice Invest" a iných medzinárodných podujatí, kde sa mesto propaguje ako vhodné na podnikanie a investície. Z toho dôvodu je vydávaná a aktualizovaná príručka „Guide to investment in Košice". Mesto je zakladajúcim členom Východoslovenskej investičnej agentúry, ktorej jedným z hlavných cieľov je rozvoj pracovných príležitostí v regióne východného Slovenska aj cez získavanie externých investícií. Rozdelenie priamych zahraničných investícií (PZI) je na Slovensku dlhodobo nerovnomerné. Počas rokov (2003 – 2011) bolo 64,87% všetkých PZI smerujúcich na Slovensko alokovaných do Bratislavského kraja a ďalších viac ako 18% na územie západného Slovenska. Len 8,88% z celkového podielu PZI bolo alokovaných na východné Slovensko, z toho však až 7,76% bolo sústredených v Košickom kraji. (NBS, 2013)[20]. Objem PZI v Košickom kraji deklaruje tabuľka nižšie:

Tab. 11: Vývoj priamych zahraničných investícií v Košickom kraji

Priame zahraničné investície v Košickom kraji (v tis. €)	2008	2009	2010	2011	2012
	2632893	2262255	2500399	2585688	2659671

Zdroj: Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Košického kraja, 2014

[17] Integrovaná územná stratégia udržateľného rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Košice 2015 – 2023 (2028) - návrh
[18] Stratégia rozvoja kultúry 2014-2020, 2013
[19] Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013, upravené
[20] http://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/009_2014.pdf

Organizačná štruktúra ekonomiky

Graf 4: Vývoj počtu organizačných subjektov ekonomiky

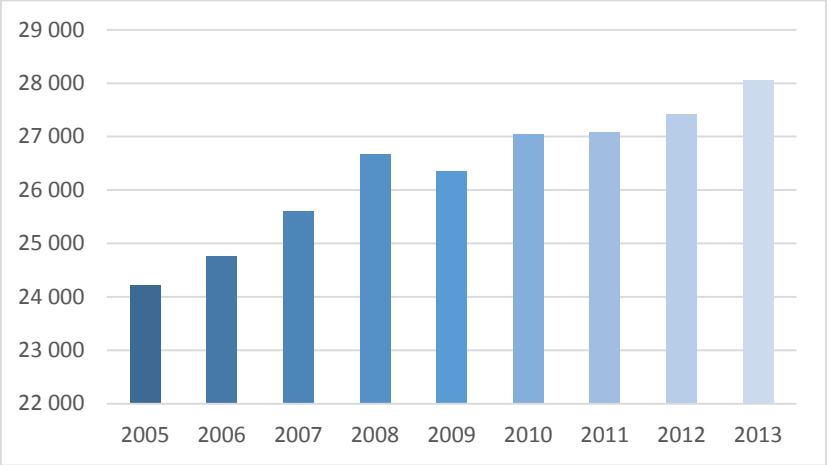

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Tab. 12: Vývoj počtu organizačných subjektov ekonomiky

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet subjektov	24214	24753	25607	26675	26350	27052	27089	27421	28055

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

V meste Košice je sústredených viac ako 40% podnikateľských subjektov so sídlom na území Košického samosprávneho kraja. S výnimkou krízového roka 2009 počet organizačných subjektov ekonomiky medziročne rastie. K 31.12.2013 bolo na území mesta Košice spolu 28 055 organizačných subjektov (v roku 2012 to bolo 27 421 tisíc). Z 11 009 podnikov bolo 10 602 obchodných spoločností (10 219 s.r.o. a 345 akciových spoločností), 1 štátny podnik, 47 družstiev a 359 predstavovalo kategóriu ostatné. Zo 14 190 fyzických osôb – podnikateľov bolo 12 600 živnostníkov, 57 samostatne hospodáriacich roľníkov 1 533 vykonávalo slobodné povolanie. 2 856 organizácií bolo zaradených ako neziskové inštitúcie. Z hľadiska pôvodu vlastníctva bolo v roku 2013 na území mesta Košice spolu 1 091 zahraničných podnikov.

Detailnejší prehľad o odvetviach podnikania ukazuje tabuľka nižšie.

Tab. 13: Počet podnikov v Košiciach podľa odvetví národného hospodárstva

Podniky	Počet
spolu k 31. 12. 2013	11 009
z toho v odvetví:	
pôdohospodárstvo	81
priemysel	801
stavebníctvo	887
veľkoobchod, maloobchod, opravy	4 203
doprava, skladovanie, poštové služby	299
ubytovacie a stravovacie služby	448
finančné a poisťovacie činnosti	80
informácie a komunikácia	509
činnosti v oblasti nehnuteľností	637

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, In: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Tab. 14: Počet podnikateľov v Košiciach podľa odvetví národného hospodárstva

Fyzické osoby - podnikatelia	Počet
spolu k 31. 12. 2013	14 190
z toho v odvetví:	
pôdohospodárstvo	162
priemysel	1 541
stavebníctvo	1 737
veľkoobchod, maloobchod, opravy	4 435
doprava, skladovanie, poštové služby	394
ubytovacie a stravovacie služby	350
finančné a poisťovacie činnosti	845
informácie a komunikácia	520

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, In: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Čo sa týka vlastných organizácií, samospráva mesta Košice spravuje tieto mestské podniky a organizácie:

- Mestské podniky: Dopravný podnik mesta , Košice, a. s., Tepelné hospodárstvo, Košice a. s., Bytový podnik mesta, Košice, s. r. o., Mestské lesy Košice a. s.
- Iné podniky: Správa mestskej zelene, Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice, Knižnica pre mládež mesta Košice, Psychosociálne centrum, Zoologická záhrada Košice, Košice-Európske hlavné mesto kultúry, n. o.
- Spoločnosti s majetkovým podielom mesta Košice: Mestský futbalový klub Košice, a. s., Kosit, a. s., Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. , Geoterm Košice, a. s., Občianske združenie Košická aréna.[21]

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Tab. 15: Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ekonomická aktivita obyvateľstva	Počet
Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	240 433
v tom:	
ekonomicky aktívne	**109 265**
pracujúci (okrem dôchodcov)	87 538
pracujúci dôchodcovia	5 955
osoby na materskej dovolenke	880
nezamestnaní	14 892
ekonomicky neaktívne	**101 649**
osoby na rodičovskej dovolenke	4 024
študenti stredných škôl	8 089
študenti vysokých škôl	7 781
osoby v domácnosti	794
dôchodcovia	42 252
príjemcovia kapitálových príjmov	237
deti do 16 rokov	37 399
iné	1 073
nezistené	**29 519**

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, In: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

[21] Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013, upravené

Zamestnanosť a mzdy

Miera evidovanej nezamestnanosti mala v Košickom kraji najmä od roku 2008 stúpajúci trend. Ku koncu roka 2012 vystúpila miera evidovanej nezamestnanosti v Košickom kraji až na úroveň 19,58 % (SR 14,44 %), avšak ku koncu roka 2013 klesla na 17,23 % (SR 13,50 %).[22]
Čo sa týka mesta Košice, ku koncu roka 2014 bola nezamestnanosť v Košiciach (priemer za okresy Košice I.-IV) evidovaná vo výške 9,84%, čo predstavuje po rokoch poznamenaných dopadmi finančnej krízy pozitívny údaj. Miera evidovanej nezamestnanosti v roku predchádzajúcom k 31.12.2013 bola podľa zdrojov ÚPSVaR na úrovni 10,65 %.

Mesto Košice predstavuje svojím potenciálom v hospodárskej oblasti centrum zamestnania aj pre obyvateľov nielen okolitých, ale aj vzdialenejších obcí a miest regiónu. Každodenná migrácia za prácou, a s tým spojené ďalšie procesy, otvárajú možnosti pre efektívnejšie využitie konceptu mestského regiónu (city region).

Tab. 16: Vývoj miery nezamestnanosti v meste Košice v %

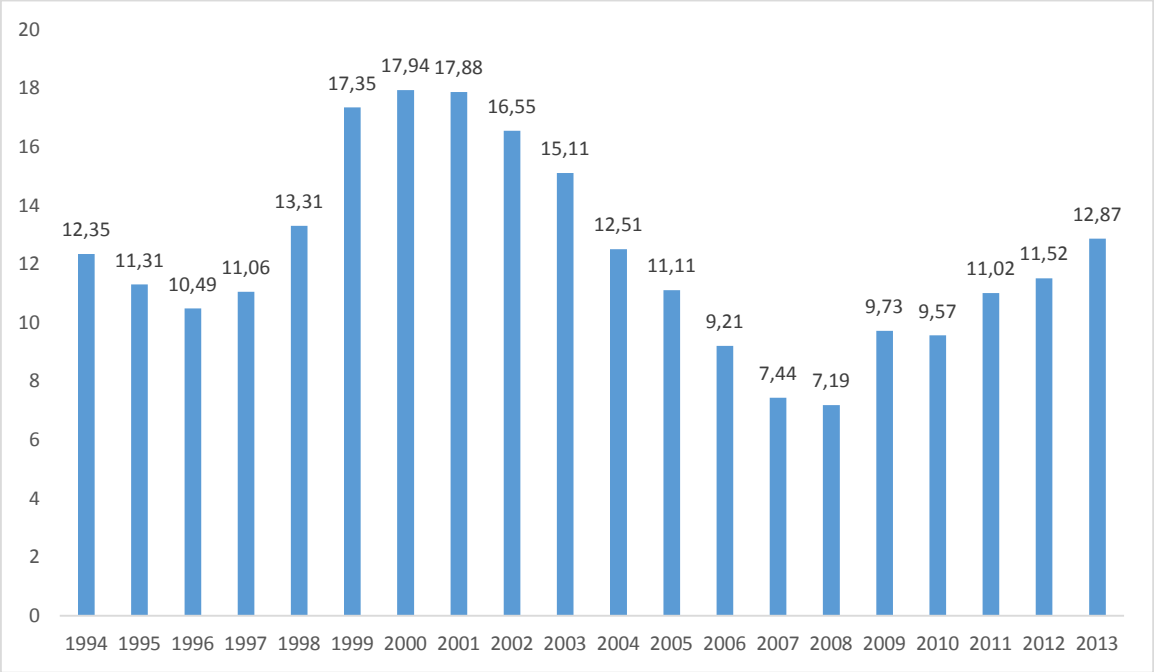

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Ako deklaruje graf nižšie, z hľadiska štruktúry nezamestnaných sa potvrdzuje, že problémovou skupinou na trhu práce sú najmä nízkokvalifikované osoby. Z toho vyplýva aj potreba zlaďovania požiadaviek miestneho trhu práce so systémom vzdelávania (viac v analýze oblasti Školstvo a vzdelávanie).

[22] Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Košického kraja, 2014

Tab. 17: Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných

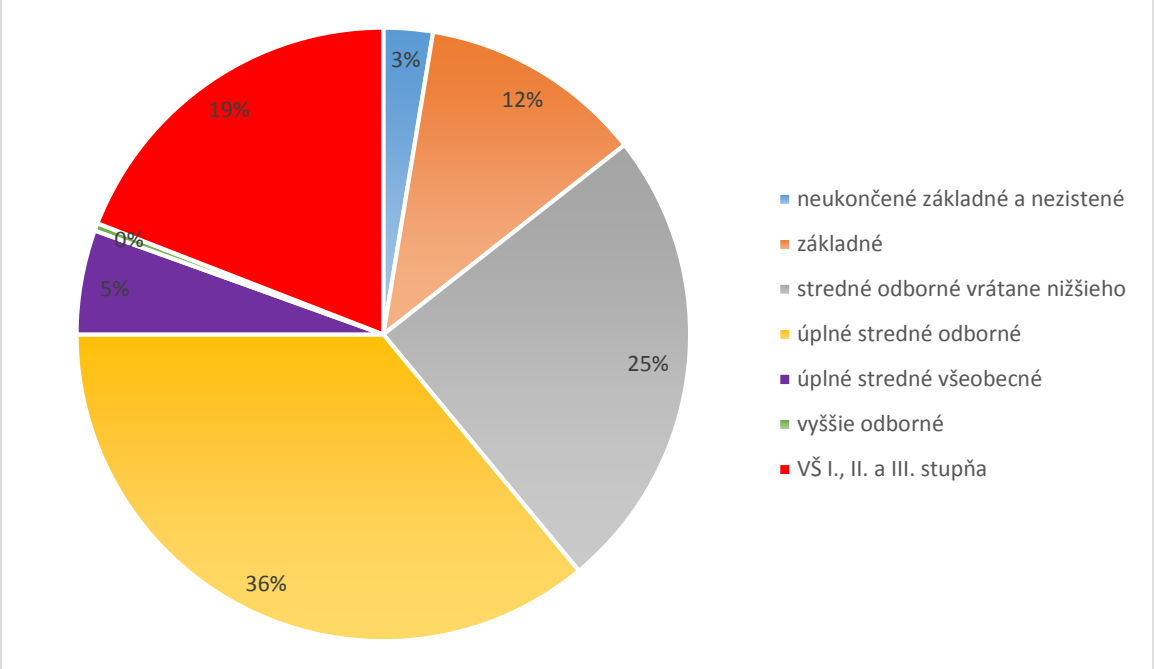

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Celkový pohľad na vzdelanostnú štruktúru mesta Košice prezentuje tabuľka nižšie.

Tab. 18: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Košice

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Košice spolu	v %
Spolu	240 433	100,0
Základné	21 376	8,9
Učňovské (bez maturity)	22 096	9,2
Stredné odborné (bez maturity)	17 993	7,5
Úplné stredné učňovské s maturitou	9 553	4,0
Úplné stredné odborné (s maturitou)	59 151	24,6
Úplné stredné všeobecné	13 733	5,7
Vyššie odborné	5 156	2,1
Vysokoškolské bakalárske	5 942	2,5
Vysokoškolské magisterské, inžinierske a doktorské	35 773	14,9
Vysokoškolské doktorandské	3 716	1,5
Bez školského vzdelania	35 042	14,6

Zdroj: Údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011, Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Košický samosprávny kraj trpí „únikom mozgov“. A ako je to i v iných krajinách, a najmä v tých menších, je to čiastočne spôsobené tým, že hlavné mesto disponuje najširšou ponukou možností práce, kariéry, trávenia voľného času a vzdelávacích príležitostí. 38 % ekonomicky aktívnej populácie v oblasti košického regiónu pravidelne cestuje za prácou mimo regiónu.[23]

Priemerná nominálna mesačná mzda sa v Košickom kraji v poslednom období vyvíja priaznivo, ku koncu roka 2013 dosiahla hodnotu 758 eur, bola však nižšia ako priemer SR o 66 eur. Z

[23] Stratégia rozvoja kultúry 2014-2020, 2013

hľadiska odvetvovej štruktúry najvyššia nominálna mesačná mzda je v odvetviach informácií, dodávkach elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu a komunikácií a v oblasti finančných a poisťovacích činností. Najnižšia nominálna mesačná mzda bola v oblasti ubytovacích a stravovacích služieb.[24]

Čo sa týka samotného mesta Košice, ekonomické ukazovatele prevyšujú priemer Košického samosprávneho kraja takmer vo všetkých oblastiach, či už je to skôr popísaná nižšia miera nezamestnanosti, ale aj priemerná nominálna mesačná mzda, ktorá predstavovala ku koncu roka 2013 v Košiciach 951 EUR.

[24] Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Košického kraja, 2014

SWOT analýza hospodárskej oblasti

Silné stránky	*Slabé stránky*
- diverzifikovaná štruktúra ekonomických odvetví v meste a rozvinuté priemyselné odvetvia - etablovaní strategickí zamestnávatelia z tradičných odvetví priemyslu - každoročný nárast počtu organizačných subjektov ekonomiky - vysoký inovačný potenciál mesta - kvalifikovaná pracovná sila - dobre rozvinutá a dostupná IKT infraštruktúra mesta - existencia klastra zameraného na rozvoj IKT sektora - rast IKT firiem v Košiciach a príchod nových firiem z oblasti IKT - deklarovaná podpora mesta na rozvoj ekonomických odvetví s vyššou pridanou hodnotou - realizácia projektu EHMK 2013 s dopadom na rozvoj ekonomickej oblasti - existencia Master plánu pre rozvoj kreatívnej ekonomiky - realizované mobilitné programy rezidencie (KAIR, creative residencies viac ako 120 mobilít od 2011) - realizované rozvojové programy ako ESCALATOR a pod. - Košice 2013 n.o má silné medzinárodné prepojenie, aktívne činnosti v EU networkoch, partnerov - funkčný Grantový program mesta	- chýbajúce informácie o externých investíciách s dôrazom na odvetvia s vysokou pridanou hodnotou - chýbajúce štatistické informácie o kreatívnych odvetviach - nízka úroveň zručností a chýbajúce skúsenosti v oblasti podnikania v kultúrnom a kreatívnom priemysle (KKP) - chýbajúca podporná infraštruktúra, finančné nástroje, network/ klaster pre KKP - nedostatočný technologický transfer výskumu a rozvoja do podnikania – chýba ucelený systém využívania výskumu a vývoja do praxe, inovačná stratégia, presahy medzi sektormi - spillovers - nedostatok medzinárodného povedomia - nedostatok podpory pre malé a stredné podniky (prístup k financiám, ľuďom, partnerom, skúsenostiam, materiálnym a iným zdrojom, technológiám, klientom) - široký záber a komplexnosť problematiky KKP (viaceré úrovne riadenia, množstvo hráčov a neskúsenosť mnohých aktérov) - nedostatočne rozvinutý systém pre cielené získavanie externých investícií - nedostatočne využitý potenciál pre ďalší rozvoj priemyselných parkov
Príležitosti	***Ohrozenia***
- prudký rozvoj technológií a IT sektora v medzinárodnom meradle - udržanie a nadviazanie na výsledky projektu EHMK 2013 cez rozvoj kreatívnej ekonomiky - využitie silných podnikateľov s vybudovaným vzťahom k mestu - využitie kvalifikovanej pracovnej sily okolitých krajín	- riziko odchodu (zahraničných) investorov - riziko odchodu kvalifikovanej pracovnej sily - vypuknutie sociálnej krízy a dlhodobo neriešený rómsky problém, nezamestnanosť, imigranti, - kríza Rusko -Ukrajina - kríza globálnej ekonomiky

- využitie nástrojov na podporu MSP - digitálna zmena v kreatívnom priemysle - financovanie zo štrukturálnych fondov - potenciálne zdroje na naplnenie rozvojových aktivít - medziodborová spolupráca a prepájanie KKP s ostatnými sektormi, vznik a podpora inovácií (vrátane sociálnych inovácií a pod.) - príležitosť v napojení mesta sa na medzinárodné networky, partnerstvá - systematické rozpracovanie a využitie koncepcie „city region“ – Košický mestský región	- silnejúce konkurenčné prostredie - nepredvídateľné zásahy vlády a časté legislatívne zmeny - nízka odolnosť voči zmene (politickej, hospodárskej)

Hlavné zistenia

- Mesto Košice si udržuje dominantné postavenie hospodárskeho centra v rámci regiónu, čo je deklarované pozitívnejšími hodnotami vybraných ekonomických ukazovateľov.
- K stabilným odvetviam, ktoré sú v súčasnosti kľúčové pre fungovanie miestnej ekonomiky patrí najmä hutnícky, energetický, stavebný, potravinársky, IKT priemysel a k nim pridružené odvetvia, obchod a služby.
- Globálna kríza preverila istú odolnosť priemyselného sektoru Košíc, avšak do budúcna sa ukazuje ako prínosné spájanie priemyselnej sily Košíc s najnovším vývojom v digitálnom veku 21.storočia. K tradičným priemyselným odvetviam sa ako nová výzva otvára možnosť sústrediť sa na nové ekonomické odvetvia (diverzifikácia odvetví), čo by viedlo k vytvoreniu atraktívnejších pracovných miest s pridanou hodnotou pre odvrátenie "odlivu mozgov" (brain drain), ktoré je charakteristické pre celý región.
- Košice sa v posledných rokoch profilujú ako významné centrum informačno-komunikačných technológií. Sektor IKT patrí k najrýchlejšie rozvíjajúcim sa v štáte, regióne i v meste Košice, čo je prezentované rozvojom IKT firiem, ktoré v meste pôsobia, ako aj príchodom nových investícií z tejto oblasti. Prispieva k tomu dobrý inovačný potenciál mesta Košice, ktorý sa za posledné roky rozvinul najmä cez rozvoj vedecko-výskumnej infraštruktúry a programami na prepojenie potrieb trhu práce a vzdelávacích inštitúcií.
- Napriek primárnej snahe udržania si kvalifikovanej pracovnej sily v meste nemožno ignorovať skutočnosť pomerne významného podielu nezamestnaných, ktorých profil zodpovedá nižšej kvalifikačnej úrovni. Je potrebné pokračovať v systematických aktivitách na získavanie externých investícií.
- Z hľadiska nástrojov pre podporu malých a stredných podnikov disponuje samospráva mesta obmedzenými kompetenciami, avšak je potrebné hľadať inovatívne možnosti podpory, pretože táto oblasť vedie k vyššiemu podielu samozamestnanosti, ktorá by umožnila korigovať prípadné nepriaznivé dopady závislosti na zamestnanosti v odvetví priemyslu.
- Jedným z významných dopadov realizácie projektu EHMK 2013 je aj rozmer ekonomický, ktorý je možné pretaviť do podpory rozvoja infraštruktúry pre kreatívny

priemysel, ktorý by popri silnejúcom IKT sektore v Košiciach mohol tvoriť dôležitý segment hospodárskeho rozvoja do budúcna. A to aj cez ďalšie multiplikačné efekty a inovačné presahy do iných sektorov priemyslu, obchodu a služieb. Základným nástrojom pre konkrétne opatrenia a aktivity je strategický plán „Kreatívna ekonomika – Master plán 2013“.

- Popri udržiavaní strategických zamestnávateľov z tradičného priemyslu sa investície do odvetví s vyššou pridanou hodnotou ukazujú ako dôležitá rozvojová priorita a ďalší pilier moderného ekonomického profilu mesta.

5.2.4 Bezpečnosť

Najväčšie mestá vrátane Košíc sú tradične miestom ekonomického rozvoja a vysokej kultúrnej úrovne, no nevyhnutne sa stávajú i miestom, kde sú problémy spoločnosti ako kriminalita pociťované najakútnejšie. Všeobecne platí, že medzi základné príčiny kriminality patrí nezamestnanosť a problémy zabezpečiť si zákonnou cestou primeraný príjem alebo životné podmienky, nárast možností a pokles sociálnej kontroly, sociálne odlúčenie a vylúčenie, monotónne alebo schátralé materiálne životné prostredie, nevhodné bývanie, rodinné problémy, strata identity, náboženských a morálnych hodnôt, susedskej súdržnosti. Pocit bezpečia obyvateľov mesta, ako aj jeho návštevníkov je jedným z pilierov kvality života. O priamu bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov Košíc sa starajú dve zložky – Policajný zbor SR a mestská polícia.

Dôležitú úlohu v oblasti bezpečnosti mesta a jeho obyvateľov hrá aj riešenie mimoriadnych udalostí, čo je jednou z dôležitých povinností samosprávy mesta – zabezpečenie ochrany životov, zdravia a majetku obyvateľov a vytváranie podmienok na prežitie pri mimoriadnych udalostiach a počas trvania vyhlásených mimoriadnych situácií. Tieto situácie si vyžadujú neodkladné prijímanie opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činností pri odstraňovaní ich následkov.

Policajný zbor SR

Policajný zbor je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem a úlohy, ktoré pre Policajný zbor vyplývajú z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky. Plní aj tieto úlohy v súvislosti so zabezpečením bezpečnosti miest:

- spolupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku
- odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchateľov,
- spolupôsobí pri odhaľovaní daňových únikov, nezákonných finančných operácií a legalizácie príjmov z trestnej činnosti,
- vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch a skrátené vyšetrovanie o trestných činoch,
- spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku; ak bol porušený, robí opatrenia na jeho obnovenie,
- dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení,
- odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchateľov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva,
- vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach.

Mesto Košice je rozdelené do deviatich obvodných oddelení:

- OO PZ Košice - Staré mesto (mestská časť Košice - Staré Mesto),
- OO PZ Košice – Sever (mestské časti Košice - Sever, Džungľa, Kavečany),
- OO PZ Košice – Ťahanovce (Ťahanovce, Sídlisko Ťahanovce),
- OO PZ - Dargovských hrdinov (mestská časť Košice - Dargovských hrdinov, Košická Nová Ves),
- OO PZ Košice – Západ (mestská časť Košice – Západ),

- OO PZ Košice – Juh (mestské časti Košice - Juh, Barca, Šebastovce),
- OO PZ Košice - Nad Jazerom (mestské časti Košice - Nad jazerom, Krásna, Vyšné Opátske),
- OO PZ Košice – KVP (mestské časti sídlisko KVP, Myslava, Luník IX, Lorinčík, Pereš),
- OO PZ Košice – Šaca (mestské časti Košice - Šaca, Poľov).

Tab. 19: Prehľad vybraných ukazovateľov trestnej činnosti v Košiciach

Typ kriminality	2010			2011			2012			2013			2014		
	Zist.	Obj.	%	Zist.	Obj.	%	Zist.	Obj.	%	Zist.	Obj.	%	Zist.	Obj.	%
Celková kriminalita	**5437**	**2107**	**39**	**5774**	**2342**	**41**	**5546**	**2349**	**42**	**5551**	**2473**	**45**	**5325**	**2214**	**42**
Násilná kriminalita	433	281	65	462	328	71	472	348	74	345	252	73	343	228	66
Vraždy	5	3	60	4	4	100	6	5	83	6	3	50	5	2	40
Mravnostná kriminalita	22	11	50	42	22	52	34	24	71	31	15	48	39	22	56
Znásilnenia	1	1	100	7	6	86	5	3	60	5	0	0	2	0	0
Majetková kriminalita	2861	719	25	3007	705	34	2655	606	23	2667	663	25	2604	656	25
Krádeže motorových vozidiel	83	22	27	69	19	28	102	16	16	53	7	13	54	13	24
Krádeže vlámaním	743	121	16	762	103	14	623	84	13	522	93	18	519	78	15
Krádeže vlámaním do bytov	91	44	48	74	17	23	61	14	23	55	19	35	79	16	20
Ekonomická kriminalita	1227	418	37	1215	451	37	1138	394	35	1434	673	47	1305	484	37

Zdroj: KR PZ, Košice

Obr. 2: Sumárny nárast/pokles kriminality podľa obvodných oddelení (2008-2012)

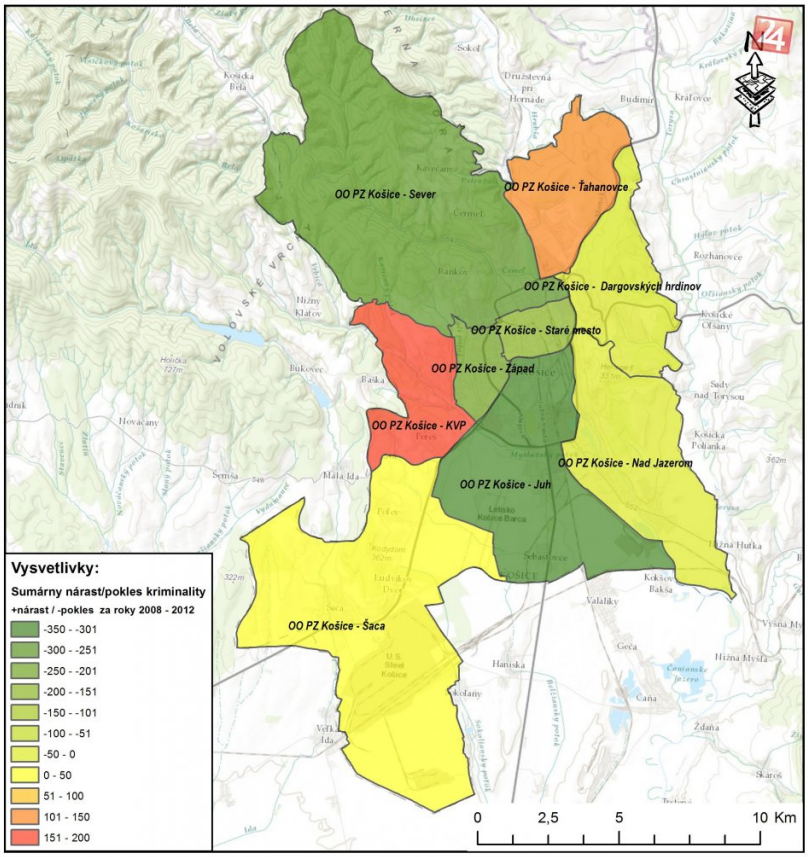

Zdroj: http://kosice.dnes24.sk

Dopravná nehodovosť

Neoddeliteľnou súčasťou cestnej automobilovej dopravy je aj rad negatívnych dopadov na spoločnosť a jej životné prostredie. Najzávažnejším dopadom je dopravná nehodovosť, pretože okrem materiálnych škôd spôsobuje aj nenahraditeľnú ujmu na zdraví a životoch obyvateľov.

Tab. 20: Dopravná nehodovosť v meste Košice

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Počet dopravných nehôd (DN)	884	667	573	594	681
Usmrtené osoby pri DN	10	9	4	12	8
Ťažko zranené osoby pri DN	52	65	57	58	64
Ľahko zranené osoby pri DN	339	301	270	263	291
Škoda v eurách	315067	234478	179464	166912	221673

Zdroj: KDI KR PZ, Košice

Mestská polícia

Mesto Košice (ďalej iba „mesto“) ako samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky zriadilo Mestskú políciu Košice (ďalej iba „MsP KE“) Všeobecne záväzným nariadením č.3/1992 zo dňa 07.01.1992.

MsP KE je poriadkový útvar mesta Košice pôsobiaci pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení mesta, z uznesení mestského zastupiteľstva a z rozhodnutí primátora mesta. MsP KE tvoria príslušníci mestskej polície, ktorí sú zamestnancami mesta, a ktorí majú pri plnení úloh postavenie verejného činiteľa. Činnosť mestskej polície riadi náčelník mestskej polície, ktorého na návrh primátora mesta vymenúva a odvoláva mestské zastupiteľstvo. V čase jeho neprítomnosti ho zastupuje stály zástupca náčelníka.

Mestská polícia je poriadkový útvar mesta, ktorý na území mesta:

a) zabezpečuje verejný poriadok v meste, spolupôsobí pri ochrane jej obyvateľov a iných osôb v obci pred ohrozením ich života a zdravia,
b) spolupôsobí s príslušnými útvarmi Policajného zboru pri ochrane majetku mesta, majetku občanov, ako aj iného majetku v meste pred poškodením, zničením, stratou alebo pred zneužitím i s využitím ústrední zabezpečujúcich signalizáciu a iných zabezpečovacích systémov (pulty centrálnej ochrany),
c) dbá o ochranu životného prostredia v meste,
d) dbá o dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach, iných verejných priestranstvách a verejne prístupných miestach,
e) vykonáva všeobecne záväzné nariadenia mesta uznesenia mestského zastupiteľstva a rozhodnutia primátora,
f) ukladá a vyberá v blokovom konaní pokuty za priestupky ustanovené osobitným predpisom a tiež za priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky spáchané neuposlúchnutím zákazu, ktorý vyplýva z úpravy cestnej premávky vykonanej dopravnými značkami alebo dopravnými zariadeniami, objasňuje priestupky, ak tak ustanovuje zákon,

g) oznamuje príslušným orgánom porušenie právnych predpisov, ktoré zistí pri plnení svojich úloh a ktorých riešenie nepatrí do pôsobnosti mesta,
h) plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej týmto zákonom.
i) samospráva mesta môže vymedziť mestskej polícii aj ďalšie úlohy, ak to ustanovujú osobitné zákony.

V rámci organizačnej štruktúry v MsP pôsobí 10 výkonných útvarov tzv. staníc MsP, ktoré obhospodarujú jednotlivé územné obvody v rámci mesta. Jedná sa o tieto útvary :

- Stanica MsP – Juh so sídlom na Jarmočnej ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Juh, Mestská časť Barca, Mestská časť Šebastovce s celkovým počtom obyvateľov 27491.
- Stanica MsP – KVP so sídlom na Cottbuskej ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť KVP, Mestská časť Myslava s Mestská časť Pereš s celkovým počtom obyvateľov 28885.
- Stanica MsP – Stred so sídlom na Tajovského ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Staré mesto s celkovým počtom obyvateľov 20592.
- Stanica MsP – Šaca so sídlom na Železiarenskej ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Šaca, Mestská časť Poľov, Mestská časť Lorinčík s celkovým počtom obyvateľov 7160.
- Stanica MsP – Ťahanovce so sídlom na Budapeštianskej ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Ťahanovce – sídlisko a Mestská časť Ťahanovce – obec s celkovým počtom obyvateľov 25656.
- Stanica MsP – Východ so sídlom na Dvorkinovej ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Dargovských hrdinov a Mestská časť Košická Nová Ves s celkovým počtom obyvateľov 30048.
- Stanica MsP – Západ so sídlom na Triede SNP. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Západ s celkovým počtom obyvateľov 40599.
- Stanica MsP – Nad Jazerom so sídlom na Poludníkovej ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Nad jazerom, Mestská časť Krásna nad Hornádom a Mestská časť Vyšné Opátske s celkovým počtom obyvateľov 31751.
- Stanica MsP – Nad Jazerom so sídlom na Poludníkovej ulici. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Luník IX. s celkovým počtom obyvateľov 6032.
- Stanica MsP – Sever so sídlom na ulici Nám. Jána Mathého. Táto stanica obhospodaruje územné obvody: Mestská časť Džungľa, Mestská časť Kavečany a Mestská časť Sever s celkovým počtom obyvateľov 22219.

Vybrané ukazovatele činnosti MsP:

Graf 5: Počet riešených priestupkov

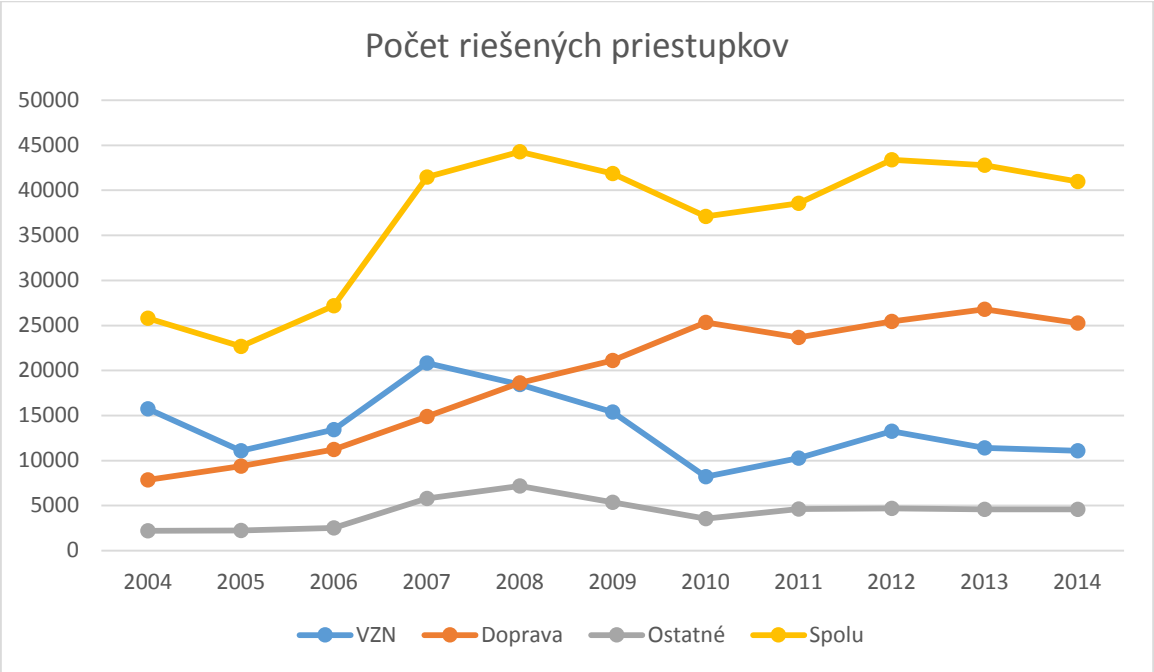

Zdroj: MsP Košice

Graf 6: Počet mestských policajtov

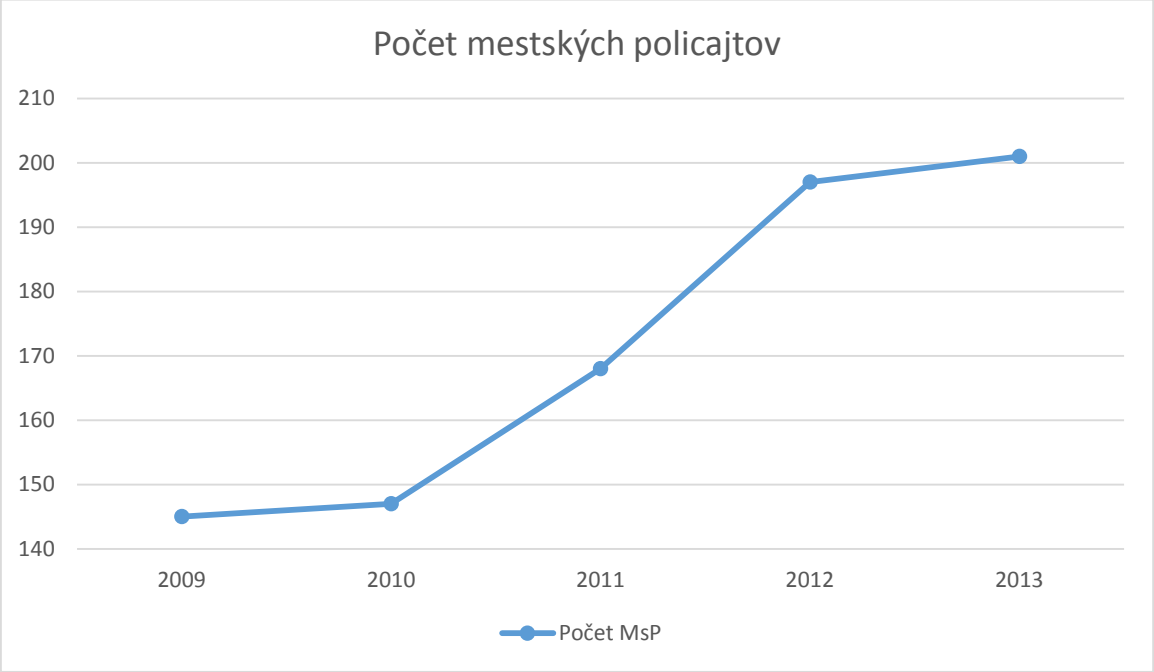

Zdroj: MsP Košice

Graf 7: Podiel útvarov MsP na riešení priestupkov roku 2014

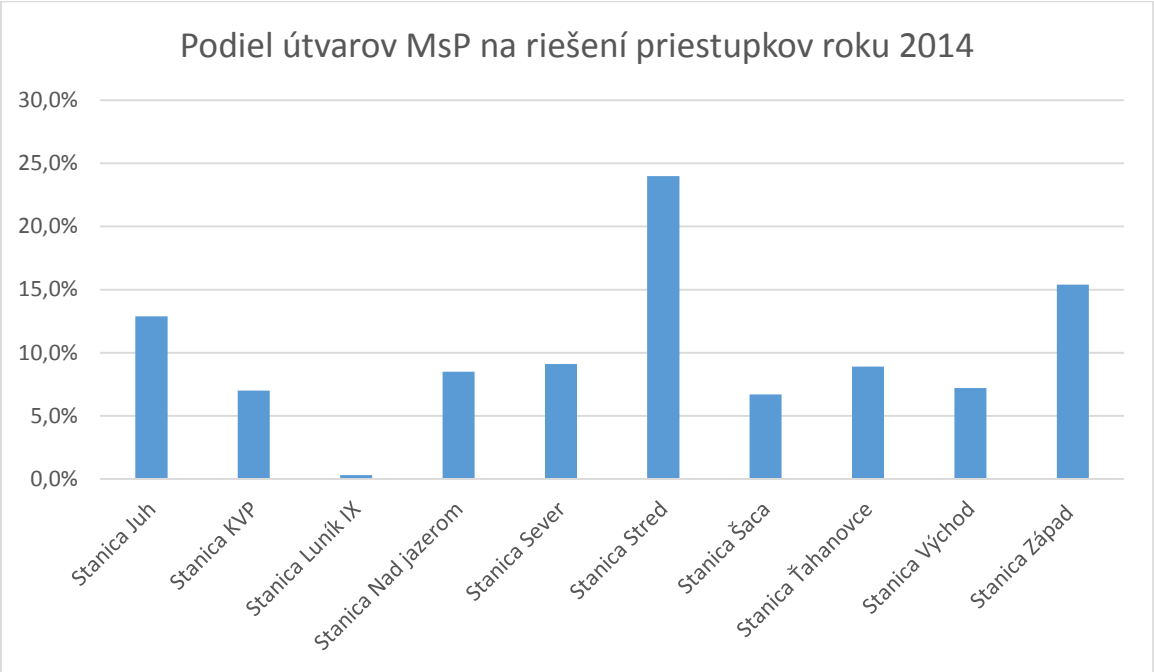

Zdroj: MsP Košice

Kamerový systém

Cieľom budovania kamerového systému MsP KE je fakt, že MsP KE chce prispieť k zvýšeniu pocitu istoty, bezpečnosti a spokojnosti občanov, k vytvoreniu podmienok pre ich pokojnú, nerušenú prácu, život, oddych a zároveň chce obmedziť, resp. eliminovať príčiny, podmienky a kriminogénne faktory, ktoré umožňujú, resp. uľahčujú páchanie priestupkov, trestných činov alebo inej protispoločenskej činnosti a tým zabrániť, prípadne sťažiť ich páchanie.

V súčasnosti (koniec roka 2014) MsP prevádzkuje celkovo 83 kamier (nárast oproti predošlému obdobiu o 45 kusov) a ďalej dobudováva kamerový systém aj v spolupráci s mestskými časťami, keďže viaceré existujúce kamery sú zastaralé a je nevyhnutná ich rekonštrukcia. Najviac kamier je aktuálne v Starom meste - 18 a v mestskej časti Nad jazerom - 15. Rada vlády SR pre prevenciu kriminality poskytla v druhej polovici roka 2014 dotáciu 20 000 eur na projekt rozšírenia kamerového systému košickej MsP. Okrem troch full HD kamier v rámci projektu sa v priestoroch Monitorovacieho centra kamerového systému nainštalovali štyri nové monitory, vybudoval moderný riadiaci pult operátora a inštaloval nový záznamový a centrálny server riadiaceho systému.

Tab. 21: Prípady porušenia právnych noriem zistených kamerovým systémom MsP

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet prípadov	3891	3117	2634	701	669	841

Zdroj: MsP Košice

Oblasť prevencie

V rámci prevencie kriminality, viktimácie, bezpečnosti cestnej premávky ale aj proti drogám uskutočnila MsP Košice spolu až 430 prednášok s počtom účastníkov viac ako 20tis., čo je v priemere 86 prednášok/rok a 46 účastníkov na jednu prednášku. Otázkou je vplyv vzdelávania s množstvom prednáškových hodín a osvetovej práce MsP na znižovaní kriminality v meste (takýto vzťah zatiaľ mesto nesledovalo). Viacero vzdelávacích aktivít so zameraním na

prevenciu kriminality realizovali tiež niektoré mestské časti (MČ Juh a Západ), ktoré viac využívali na preventívne aktivity externé zdroje prostredníctvom realizácie projektov.

Menej aktivít, resp. aktivít málo účinných, bolo zrealizovaných s cieľom zapojenia verejnosti do ochrany života, zdravia a majetku občanov a návštevníkov mesta. Plánované aktivity a to „vytvorenie systému špecializovaného vzdelávania koordinátorov prevencie kriminality so zameraním na deti a mládež v školách“ a „vybudovanie pracoviska prevencie kriminality na úrovni mesta“ zrealizované neboli. Rovnako menej cielených aktivít (okrem prednáškových činností MsP) sa realizovalo s cieľom *zvýšenia prevencie vzniku deviantného správania sa mládeže* so zameraním najmä na protidrogové aktivity. Tieto aktivity je možné v nasledujúcom období realizovať v rámci podpory mládežníckej politiky mesta Košice a Akčného plánu plnenia Koncepcie politiky mesta vo vzťahu k deťom a mládeži.

Zvláštne a mimoriadne udalosti

Za 5 rokov (2009 - 2013) vzniklo v Košiciach viacero mimoriadnych udalostí s celkovou finančnou škodou 9 540 800 €.

Mimoriadne udalosti:

Rok 2009

- Obmedzenie dodávok plynu na celé územie mesta, príprava riešení pre prípad núdzového zásobovania plynom *(január)*
- Monitorovanie život ohrozujúceho priestoru, ktorý bol nelegálne osídlený *(február)*
- Príprava na riešenie hrozby povodne z vodných tokov na území mesta a požiar skládky nebezpečného odpadu, príprava na evakuáciu cca 8 000 obyvateľov *(marec)*
- Pátracia akcia (na základe žiadosti zástupcov Maďarska) a riešenie deštrukcie plynovodu, príprava evakuácie cca 260 osôb *(júl)*

Rok 2010

- Povodeň z vodných tokov Ida a Sokoliansky potok - náklady cca 6 000 €); prijaté opatrenia k eliminácii strát na životoch a ohrozenia zdravia z dôvodu extrémnych mrazov (5000 €); riešenie snehovej kalamity a námraz pre zabezpečenie chodu mesta – cca 18 000 € *(január).*
- Povodeň na časti územia mesta (Ťahanovce), vykonané záchranné práce v hodnote cca 3 000 € *(apríl).*
- Povodeň na časti územia mesta (Šaca), vykonané záchranné práce v hodnote cca 6 000 €.
- Zvyšovanie hladín vodných tokov a povodeň na celom území mesta, pri vodných tokoch zaplavených cca 22 obytných budov, vykonané záchranné práce v hodnote cca 10 000 € *(máj).*
- Povodeň z malých vodných tokov, vyhlásená mimoriadna situácia, hrozba povodne z veľkých vodných tokov (Ida, Hornád), vykonané záchranné práce na malých vodných tokoch I na veľkých vodných tokoch v hodnote cca 7 000 000 €; pomoc krízového štábu mesta pre susednú obec Nižná Myšľa pri masívnych zosuvoch pôdy a povodniach *(jún.*
- Zosuvy pôdy na území mesta, vykonané záchranné práce v hodnote cca 60 000 € *(jún – október).*

- Extrémne mrazy – prijaté opatrenia k eliminácii strát na životoch a ohrozenia zdravia, náklady cca 5 000 € *(december 2010– január 2011).*

Rok 2011

- Intenzívne a masívne zosuvy pôdy, vykonané záchranné práce v hodnote cca 500 000 €, ktoré trvali do mája 2013 *(január).*
- Požiar priestorov núdzového ubytovania (*marec).*

Rok 2012

- Výrazné zvýšenie intenzity zosuvov pôdy, vykonané operatívne záchranné práce v sume cca 50 000 € *(január).*
- Riešenie bezpečnostných a hygienických podmienok osôb zdržujúcich sa v nebezpečných priestoroch, vykonané preventívne opatrenia v hodnote 20 000 € *(február - marec).*
- Únik nebezpečnej látky zo skládky nebezpečných odpadov – vykonané záchranné práce, príprava evakuácie pre 8 000 obyvateľov *(marec).*
- Riešenie zvýšenej požiarovosti na území mesta v MČ Luník IX *(september).*
- Rozsiahly požiar bytového domu, príprava evakuácie, núdzového zásobovania a núdzového ubytovania, vykonané záchranné práce v sume cca 20 000 € *(november).*

Rok 2013

- Snehová kalamita, vykonané záchranné práce v hodnote cca 1 800 € *(marec).*
- Obnovený a intenzívny zosuv pôdy na území Košíc (V. Opátske), príprava na evakuáciu ohrozených obyvateľov - náklady – 2 byty *(apríl).*
- Povodeň na území mesta, potok Ida, vykonané záchranné práce v sume cca 36 000 € *(jún).*
- Ohrozenie z možného kolapsu cestného telesa (mosta) na Hlinkovej ulici, riešil krízový štáb, celkové náklady 1 800 000 € *(júl).*

Pripravenosť mesta na riešenie mimoriadnych situácií a prevencia

Mesto Košice v prípade vzniku mimoriadnej udalosti a počas vyhlásenia mimoriadnej situácie vytvára podmienky na prežitie a v zmysle tohto spolupracuje so záchranárskymi inštitúciami. Za účelom efektivity, operatívnosti a účinnej pomoci obyvateľom po vzniku mimoriadnej udalosti a s cieľom zníženia potenciálnych škôd mesto Košice vytvorilo "Systém síl a prostriedkov na podporu krízového riadenia". V rámci krízového riadenia mesto využíva poznatky a skúsenosti z realizovaných projektov aj na cezhraničnej úrovni:

- **Medzinárodné cvičenie HUNEX-DECATHLON 2009** - spolupráca krízového manažmentu mesta na medzinárodnej úrovni v prihraničnej oblasti s obojstranne výhodným a efektívnym využitím síl a prostriedkov pri záchranných prácach. Cvičenie posilnilo riadiace zručnosti použitím nových systémov riadenia, zabezpečenia záchranných tímov a informovania obyvateľstva a médií a ukázalo, že spolupráca orgánov mesta, občianskych združení, štátnej správy a obdobných orgánov zahraničných partnerov prihraničného regiónu zvyšuje efektivitu a operatívnosť výkonu záchranných prác a znižuje poškodenie zdravia a výšku materiálových škôd.

- **Projekt IMPACT** (inovačné metodiky v systémoch ochrany kritickej infraštruktúry) bol zameraný na integráciu manažmentu kritickej infraštruktúry s ohľadom na zdroje pitnej vody a zabezpečenie obyvateľstva pitnou vodou. Výstupom bola publikovaná príručka o najlepších metódach aktivácie lokálnych prostriedkov a samosprávnych a štátnych orgánov.

- **Projekt CivPro (**Program INTERREG IVC) sa zaoberal regionálnymi plánmi politík na prevenciu nešťastí, výmenu a zdieľanie know-how v oblasti strategického prístupu a modelov prevencie a redukcie hrozieb pre obyvateľstvo, majetok, životné prostredie. Pre mesto Košice boli spracované plány ochrany pre handicapované obyvateľstvo, bol spracovaný strategický plán predchádzania katastrofám a v neposlednom rade bola zabezpečená cezhraničná regionálna sieť záchranných zložiek mimo integrovaného záchranného systému.

Mesto Košice v rámci preventívnych opatrení a za účelom efektivity sebaochrany obyvateľstva organizuje odbornú prípravu krízových štábov mestských častí, štábov civilnej ochrany, didaktických hier v predškolských zariadeniach a účelových cvičení na základných školách. Zároveň sa mesto Košice priamo zúčastňuje cvičení civilnej ochrany za účelom zdokonalenia a overenia znalostí a pripravenosti pre riešenie mimoriadnych situácií v prípade vzniku mimoriadnych udalostí.

Mesto Košice aktívne zabezpečuje humanitárnu výpomoc pre organizácie poskytujúce pomoc obyvateľom bez domova a aktívne spolupracuje s neziskovými organizáciami a občianskymi združeniami v oblasti poskytovania pomoci pre prípad vzniku mimoriadnej udalosti, ochrane života, zdravia, majetku a životného prostredia. Taktiež sa aktívne zúčastňujú preventívnej výchovnej činnosti s deťmi.

Mesto z vlastného podnetu za účelom zmiernenia následkov mimoriadnej udalosti a jej operatívneho riešenia vytvorilo sily a prostriedky na podporu krízového riadenia. Tieto sú v rámci mestom realizovaného projektu vypracovaného na poskytovanie pomoci v tiesni na úseku integrovaného záchranného systému a plnenia úloh krízového riadenia a civilnej ochrany neustále zdokonaľované odborne a personálne. Tým dochádza k získavaniu odborných zručností a vedomostí pre prácu s modernými technickými záchrannými prostriedkami.

Tab. 22: Vybrané indikátory preventívno-osvetových aktivít pre mimoriadne situácie

Názov indikátora	2009	2010	2011	2012	2013
Počet cvičení, na ktorých sa podieľajú zložky mesta za rok	6	2	2	7	4
Počet prednášok za rok/počet účastníkov	16/1297	10/800	17/1320	14/1382	15/1200
Počet protipožiarnych cvičení za rok v školách	42	3	46	43	55
Počet preventívnych protipožiarnych kontrol za rok (FO a PO)	4339	3762	4285	4541	2716

Poznámka: celá časť kapitoly Bezpečnosť o zvláštnych a mimoriadnych udalostiach vychádza z dát uvedených v časti Hodnotenie plnenia cieľov Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice za roky2009 – 2013.

SWOT analýza v oblasti bezpečnosti

Silné stránky	***Slabé stránky***
- klesajúca kriminalita v meste - mierne zvyšovanie objasnenosti priestupkov aj trestných činov - modernizovaná časť kamerového systému - existencia resocializačného strediska a psychosociálneho centra - dobrá spolupráca mestskej a štátnej polície (aj s MČ, školami) - prítomnosť a aktivity Strednej odbornej školy policajného zboru a Vysokej školy bezpečnostného manažérstva v Košiciach vo vzťahu ku kapacitám a možnostiam spolupráce či edukačným aktivitám - existencia mapy kriminality pre územie mesta - existencia jednotného informačného systému vyhodnocovania následkov mimoriadnych udalostí	- nízka informovanosť obyvateľov o možnostiach vlastnej ochrany - nízka zapojenosť obyvateľov do zvyšovania bezpečnosti v meste (spolupráca, komunikácia so zložkami, polície, záchrannými zložkami) - zastarané a chýbajúce verejné osvetlenie vo vybraných častiach mesta - chýbajúci kamerový systém vo vybraných lokalitách - nepravidelná aktualizácia údajov o kriminalite v meste - poddimenzovaný počet mestských policajtov vykonávajúcich hliadkovú činnosť - absencia systémového prístupu k adaptovaniu sa na negatívne dopady zmeny klímy - absencia systému tzv. včasného varovania pre zvláštne a mimoriadne udalosti - zložitý pohyb záchranných jednotiek v meste z hľadiska orientácie a dopravnej situácie - opotrebovanosť a zastaranosť niektorých súčastí materiálno-technického vybavenia záchranných zložiek - absencia metodiky riadenia a postupov pri výkone záchranných prác po vzniku mimoriadnych udalostí - nedostatočne naplnené databázy informačných systémov
Príležitosti	***Ohrozenia***
- prieskum/zisťovanie pocit bezpečia občanov - činnosti dobrovoľníckych organizácií s humanitným poslaním, ktoré sú činné v prípadoch mimoriadnej udalosti - účinnejšie využitie integrovaného záchranného systému - aplikácia najmodernejších trendov z hľadiska evakuačných postupov	- segregácia určitých skupín občanov - nezamestnanosť a sociálna vylúčenosť - anonymita na sídliskách - zložitosť procesu dokazovania - nárast automobilovej dopravy (dopravná nehodovosť)

- osvetové aktivity na mieru šité pre potreby každej skupiny občanov - spolupráca so štátnou políciou a ostatnými relevantnými zložkami (napr. pri zbere a vyhodnocovaní údajov) - výmena znalostí a skúseností so záchrannými zložkami z iných krajín EÚ - využitie najmodernejších postupov a metód práce mestskej polície podľa vzoru iných krajín EÚ - aktívne a systémové vyhodnocovanie stavu kriminality v meste	

Hlavné zistenia

- Celkový výskyt kriminality v meste mierne klesá, všetky typy kriminality, okrem mravnostnej a ekonomickej, v sledovanom období klesali.
- Celková miera objasnenosti kriminálnych činov sa drží na stabilnej úrovni v rámci sledovaného obdobia.
- V rámci priestupkov riešených mestskou políciou dominujú priestupky na úseku dopravy.
- Najviac priestupkov sa zaznamenalo v Mestskej časti Staré Mesto, nasledovanou Mestskou časťou Západ a Mestskou časťou Juh.
- V rokoch 2012-2014 (oproti 2009-2011) výrazne klesol počet porušení právnych predpisov zaznamenaných kamerovým systémom, čo pri jeho neustálom rozširovaní dokazuje plnenie preventívnej funkcie.
- Aj napriek dosiahnutému pokroku v daných oblastiach pretrváva potreba: zvýšiť počet mestských policajtov vykonávajúcich hliadkovú činnosť, zvýšiť počet zariadení kamerového systému a neustále obnovovať a upgradovať existujúci hardware.
- Aj keď mesto priamo neskúma vzťah medzi počtom preventívno-osvetových aktivít a mierou kriminality, podľa expertných názorov a skúseností zo zahraničia je nepopierateľným faktom, že zapojenie verejnosti je jedným z kľúčových faktorov predchádzania vzniku neželaných činov a skutkov, preto je žiaduce neustále poskytovať občanom čo najviac konkrétnych informácií v predmetnej oblasti.
- Zvýšená častosť a intenzita mimoriadnych udalostí a krízových situácií vytvárajú tlak na neustále zvyšovanie profesionálnej pripravenosti orgánov krízového riadenia a jednotiek civilnej ochrany.
- Jednotlivé záchranné systémy potrebujú pre svoju činnosť zlepšiť v rámci dopravnej situácie priepustnosť komunikácií a orientačné značenie, zároveň je žiaduca lepšia vzájomná komunikácia a koordinácia.
- Mesto nie je systematicky pripravené na negatívne dopady zmeny klímy.

5.2.5 Doprava

Mesto Košice je dôležitou križovatkou dopravných trás. Z hľadiska siete ciest európskeho významu Košice ležia na hlavných prieťahoch ciest do Poľska, Maďarska a Ukrajiny. Vyhovujúce cestné napojenie v smere sever – juh, po východnom okraji EU, v trase Košice – Rzesów – Lublin – pobaltské štáty, resp. Košice – Miškolc – Debrecen – balkánske štáty však absentuje.

Mesto je napojené na diaľničný systém, ktorý reprezentuje úsek D1 Košice – Prešov a rýchlostná komunikácia R4 južne od mesta na hranicu Maďarskej republiky. V súčasnosti je v príprave rýchlostná komunikácia R2 v trase východného obchvatu mesta. Hendikepom mesta je absencia vyhovujúceho cestného napojenia na hlavné mesto SR – Bratislavu. Urýchlenie riešenia v tejto oblasti podčiarkuje aj kritická hodnota vzdialeného tranzitu prechádzajúceho intravilánom (jeho podielom na celkovej doprave v meste), ktorá je najvyššia spomedzi všetkých miest v SR (78%, Master plan SR, 2013). Na rýchlostné komunikácie nadväzujú komunikácie základnej cestnej siete - cesty II. triedy v smeroch na: Slanské Nové mesto – Trebišov, Spišská Nová Ves - Vysoké Tatry, Jasov - Medzev. Najvýznamnejšou rozvojovou osou v regióne je severojužný koridor Prešov – Košice.

Železničná doprava

Železničnú sieť tvoria trate troch rozchodov (normálny, široký a úzky rozchod). Základné železničné ťahy: hlavný ťah Čierna n/T. - Košice - Žilina – Bratislava, je zaradený do európskej železničnej siete, trať je elektrifikovaná; južný ťah Košice - Zvolen - Bratislava, čiastočne elektrifikovaná. Trate sú využívané pre medzinárodnú i vnútroštátnu, osobnú i nákladnú dopravu. Trate dôležitých pohraničných prechodov: severojužné spojenie z Poľska do Maďarska v trase št. hranica Poľska - Plaveč - Kysak - Košice - Čaňa - št. hranica Maďarska, elektrifikovaný na cca 60%; širokorozchodná trať Ukrajina - Maťovce - areál U. S. Steel Košice, je elektrifikovaná slúži na prepravu surovín a tovarov z Ukrajiny.
V meste sa nachádza verejné letisko medzinárodného významu poskytujúce pravidelnú leteckú dopravu.

Rozvoj dopravy a nárast dopravných prepojení prináša aj negatívne účinky do priestorov ulíc a štruktúry mesta, zvýšenie emisií a prašnosti, zvýšenie hlučnosti a zníženie bezpečnosti predovšetkým pre alternatívne spôsoby dopravy. Systémový prístup a riešenia v oblasti dopravy sú predmetom „Stratégie rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice“, ktorá je v súčasnosti spracovávaná s predpokladom jej ukončenia v septembri 2015.

Cestná doprava

Základný dopravný komunikačný systém mesta má radiálno-okružný charakter a je tvorený dvomi dopravnými okruhmi (vonkajší a vnútorný) a základnými radiálami (v smere sever-juh a východ-západ).

Na území mesta Košice a v jeho správe sa k 1.1.2014 nachádzalo *(Zdroj: MMK, ref. dopravy)* 25,994 km ciest II. triedy a 39,246 km ciest III. triedy, čo predstavuje spolu 65,240 km.
Mesto Košice tiež k 1.1.2014 spravovalo 21 mostov na komunikáciách II. a III. triedy (z celkom 52 mostných objektov v meste). V správe SSC – IVSC Košice sa nachádzalo 9,432 km ciest I.

triedy, v správe NDS 12,225 km rýchlostných ciest, 12,314 km privádzačov rýchlostných komunikácií, 3,056 km ciest I. triedy.

Tab. 23: Základná dopravná charakteristika mesta

Rok	2003	2006	2013
Dĺžka pozemných komunikácií (v km)	741,300	743,229	746,2
cesty I., II. a III. Triedy	63,729	63,729	77,728
miestne komunikácie	323,3	330,3	332,9
chodníky	348,3	349,2	351
Počet motorových vozidiel	70 342	79 877	105 661
osobných	56 858	62 478	80 421
Stupeň automobilizácie (os. aut./obyv.)	1: 4,1	1:3,7	1:3
Stupeň motorizácie (mot. voz./obyv.)	1: 3,3	1:2,9	1:2,4
Počet svetelných signalizačných zariadení	59	76	86
križovatky	43	52	57
pešie priechody	14	19	27
účelové električkové prejazdy	2	2	2

Zdroje: http://www.kosice.sk/clanok.php?file=stale_informacie.htm; www.minv.sk; DPMK; MMK, ref. dopravy

Podľa údajov Cestnej databanky o stave vozoviek (k 1.1.2012) je z meraného rozsahu cestných komunikácií II. triedy (22,4 km) z hľadiska:

- pozdĺžnych nerovností IRI 28,7% v nevyhovujúcom stave z toho 2,2% v havarijnom stave
- priečnych nerovností – vyjazdené koľaje v nevyhovujúcom stave 4% komunikácií z toho 0,3% v havarijnom stave.

K 1.1.2013 boli všetky dilatačné úseky mostných objektov na cestách III. triedy v bezchybnom až dobrom stave (spolu 286m2), v prípade úsekov na komunikáciách II. triedy boli všetky úseky, s výnimkou jedného v rozlohe 3318m2 s „uspokojivým“ stavom, v bezchybnom až dobrom stave (rozloha úsekov spolu: 5 749 m2, z toho bezchybný až dobrý stav spolu 2 431m2). Uvedený úsek v neuspokojivom stave - most č. 5850 na ceste II/547 Hlinkova ul., bol predmetom rekonštrukcie v roku 2013/2014.

Cestnú sieť mesta je nutné v úsekoch, ktoré nevyhovujú z hľadísk kapacity, priepustnosti, plynulosti, ako aj bezpečnosti cestnej premávky dobudovať do potrebných parametrov. Jedná sa predovšetkým o nasledujúce úseky ciest *(zdroj: celoštátne sčítanie dopravy 2005; pozn: v roku 2010 sa sčítanie dopravy v intraviláne mesta Košice neuskutočnilo):*

- Komunikácia č. II/547 – dôležitá spojnica s mestom Spišská Nová Ves: úsek od mimoúrovňovej križovatky Dargovských hrdinov - sídl. Ťahanovce -diaľničný privádzač Prešovská cesta v pokračovaní Hlinkovou ulicou po križovatku na Watsonovej ulici, ktorý je súčasťou silne dopravne zaťaženého vonkajšieho okruhu mesta v priemernou dennou intenzitou dopravy 58 236 vozidiel/24 hodín *(model dopravnej zaťaženosti pre rok 2010 na základe rastových koeficientov z celoštátneho sčítania dopravy v roku 2005);* a Čermeľská cesta.

- Komunikácia č. II/552 – vstupná radiála zo smeru Košice – Slanec – V. Kapušany, prechádzajúca MČ Košice – Krásna a MČ Košice – Nad jazerom: je technicky a kapacitne nevyhovujúca – je silne dopravne zaťaženou cestou s celodennou intenzitou dopravy 26 421 vozidiel/24 hodín, s predpokladom ďalšieho zahusťovania dopravy najmä v

súvislosti s plánovaným územným rozvojom MČ Košice – Krásna (*dopravné zaťaženie (RPDI) vychádza zo sčítania dopravy v roku 2005; na základe rastových koeficientov bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010).*

- Komunikácia č. III/5472 – Kostolianska cesta – s priemernou dennou intenzitou 4525 vozidiel/24 hodín s 12 % podielom nákladnej dopravy *(dopravné zaťaženie (RPDI) vychádza zo sčítania dopravy v roku 2005; na základe rastových koeficientov bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010).* je vybudovaná ako kapacitne nepostačujúca ani technicky dostatočne neuspôsobená na jazdu ťažkých vozidiel z kameňolomov a odklonenie a presmerovanie nákladnej dopravy mimo Kostoliansku cestu nie je možné.

- Komunikácia č. III/050192 a III/050193 - Myslavská cesta – s priemernou dennou intenzitou 11744 vozidiel/24hod (*dopravné zaťaženie (RPDI) vychádza zo sčítania dopravy v roku 2005; na základe rastových koeficientov bol namodelovaný stav dopravnej záťaže pre rok 2010*) so 16 % podielom nákladnej dopravy z celkového počtu vozidiel: je vybudovaná v kapacitne nepostačujúcej kategórii a je nepostačujúcich parametrov pre jazdu ťažkých nákladných vozidiel z kameňolomov vo Vyšnom Klatove, pričom trasa cesty vedúca zastavaným územím Myslavy je jediným možným napojením na nadradenú cestnú sieť.

Riadenie dopravy cestnou svetelnou signalizáciou na komunikáciách mesta je v súčasnosti na 57 križovatkách, 27 peších priechodoch a dvoch účelových električkových prejazdoch.
(Zdroj: MMK, ref. dopravy, viď. vyššie Tab. 23)

Individuálna automobilová doprava

Stupeň motorizácie v Košiciach narastá. Jeden osobný automobil pripadá v súčasnosti na 3 obyvateľov mesta. Potrebu individuálnych druhov dopravy zvyšuje urbanistický rozmach. Dochádza k preťaženiu mestskej i medzimestskej dopravy a environmentálnym problémom. Intenzita automobilovej dopravy narastá najmä na dôležitých križovatkách a hlavných cestných ťahoch. Okrem dobudovania kapacitných komunikácií, s dôrazom na obchvatové komunikácie hlavných tranzitných ťahov, sa zvyšujú požiadavky aj na ostatné zariadenia dopravy. Rastie naďalej tlak na stred mesta, no problém riešenia dopravy (predovšetkým statickej) sa zvýraznil i v obytných zónach. V rámci v súčasnosti spracovávaného materiálu "Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice" budú stanovené základné princípy a ciele riešenia parkovacej politiky na území mesta Košice.

Riešením dopravy v centrálnej mestskej zóne sa zaoberá tiež v súčasnosti spracovávaná Koncepcia riešenia statickej dopravy v meste Košice. S cieľom odľahčiť nápor na stred mesta sa uvažuje s vytvorením parkovísk pre zachytenie vonkajšej dopravy. Zatiaľ boli iba doplnené parkovacie plochy jednoduchými úpravami a rozšírením existujúcich parkovísk pre bytové domy na Popradskej ulici, v mestských častiach KVP, Juh, Západ a Staré mesto. Nové parkovacie miesta by mali vznikať predovšetkým v rámci hromadných viacpodlažných a podzemných parkovísk a garážových domov.

Odpoveďou na problémy spôsobené rastúcou individuálnou automobilovou dopravou (IAD) by v najväčšej možnej miere mal byť rozvoj a preferovanie kvalitnej verejnej osobnej dopravy a ostatných druhov nemotorovej dopravy.

Železničný uzol Košice zaberá z urbanistického aj ekologického hľadiska cenné plochy. Je v priamom dotyku s centrum mesta a vodným tokom Hornád. Osobná stanica Košice má 13 dopravných koľají, ktoré slúžia pre osobnú dopravu, prepravu spešnín a pre nákladnú dopravu. Špičková dvojhodinová priepustnosť je 20 vlakov. Z Košíc je denne vypravovaných 5 IC súprav v trase Košice - Bratislava, odkiaľ je možné spojenie do Rakúska. Medzinárodné osobné vlaky premávajú do Maďarska - Miškolc, Budapešť; Poľska - Krakow, Waršawa; Bulharska; Rumunska a Čiech - Praha, Cheb, odkiaľ je možné spojenie do Spolkovej republiky Nemecko. Košicami denne prechádza 46 tranzitných nákladných vlakov. Železničná doprava z Košíc je významným článkom aj pre kombinovanú prepravu nákladov na medzinárodnú vodnú dopravu (smer Gdynia, Gdansk, Štetín, Rijeka, Koper).

Verejná osobná mestská doprava

Verejná osobná doprava ponúka škálu predností z hľadiska ekologického, sociálneho, regionálneho, priestorového a bezpečnostného. Jej preferovanie a rozvoj by mal byť prioritou s ohľadom na znižovanie preťaženia dopravnej infraštruktúry mesta a vplyvov dopravy na životné prostredie.

Interným poskytovateľom služieb v mestskej VOD, v rozsahu cca 15 100 000 vozkm ročne, je Dopravný podnik mesta Košice, a.s. (DPMK). Disponuje vozovým parkom s počtom 121 električiek, 18 trolejbusov a 212 autobusov (Zdroj: DPMK, 03/20125).
Dopravná sieť meria celkom 185,4 km, z toho električková doprava je 33,7 km, trolejbusová doprava 13,1 km, autobusová doprava 179,1 km. Spoločnosť vykonáva prepravu osôb na 63 linkách.
Sieť mestskej hromadnej dopravy (MHD) Košice má:

a) 15 liniek električkovej dopravy,
b) 45 liniek autobusovej dopravy,
c) 3 linky trolejbusovej dopravy,
d) 235 zastávok – 49 električkových, 30 trolejbusových a 228 autobusových,
e) 623 zastávkových stanovíšť – 114 električkových, 57 trolejbusových a 520 autobusových.

Klesajúce dopravné výkony v porovnaní rokov 2011 – 2013 znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 24: Dopravné výkony v ubehnutých vozových km (v tis. vozkm):

	2013	2012	2011
Dopravné výkony celkom	15 547	15 635	15 727
Električková koľajová trať	3 814	3 820	3 841
Autobusová cestná doprava	10 518	10 569	10 590
Trolejbusová cestná doprava	1 215	1 246	1 296

Zdroj: Výročná správa DPMK, a.s., 2013

Počet cestujúcich MHD v Košiciach mal od roku 2007 klesajúcu tendenciu. Od roku 2012 sa situácia zlepšuje a v roku 2013 bolo MHD prepravených 88 838 000 osôb, čo oproti predošlému roku 2012 znamená nárast (viď. Tab. 25).

Tab. 25: Počty cestujúcich

Rok	Prepravené osoby	Medziročný rozdiel (ks)	Medziročný podiel (%)	Index (2006=100)
2007	91 000 000	- 2 148 000	-2,31	97,7
2008	90 187 000	- 813 000	- 0,89	96,8
2009	88 467 000	- 1 720 000	- 1,91	95,0
2010	87 017 000	- 1 450 000	- 1,64	93,4
2011	89 332 000	- 2315000	+2,66	90,7
2012	86 843 000	-2 489 000	- 2,79	88,1
2013	88 838 000	+1995000	+ 2,30	90,4

Zdroj: DPMK – vybrané ukazovatele za roky 2011, 2012, 2013

Pod uvedený nárast počtu prepravených osôb sa podpísala modernizácia vozového parku, no nemožno vylúčiť ani vplyv Európskeho hlavného mesta kultúry 2013.

V zmysle Stratégie stabilizácie a rozvoja DPMK v Košiciach mesto postupne obnovuje vozový park. V roku 2010 zakúpilo 19 kĺbových autobusov na CNG pohon, v roku 2013 ďalších 127 nových autobusov. Zakúpených a v prevádzke je 61 ks celo-nízkopodlažných, 56 ks celo-nízkopodlažných kĺbových, 5 ks malokapacitných nízkopodlažných a 5 ks elektrobusov s dĺžkou 10,5 metra. Z celkového počtu 127 ks zakúpených autobusov je 122 ks osadených klimatizáciou pre cestujúcich a 5 ks (elektrobusy) majú klimatizáciu len na pracovisku vodiča. Obnova 70 % vozového parku autobusov znížila priemerný vek parku pod 5 rokov a DPMK je dopravným podnikom s najnižším priemerným vekom autobusov (4,5 roka). Zároveň sa jedná o ekologické a bezpečné autobusy s normou EURO 5.

Tab. 26: Vozový park DPMK, a.s.

	Celkový počet	Priemerný vek	Nízkopodlažnosť
Autobusy	212	4,5	100%
Trolejbusy	18	19,5	0%
Električky	121	24	14

Zdroj: DPMK

Vzhľadom na práve realizované dodávky električiek Vario LF 2+ bude v nasledujúcom období klesať priemerný vek električiek a stúpať nízkopodlažnosť v električkovej doprave. Otvorenou zostáva otázka rozvoja ekologickej trolejbusovej dopravy.

V súčasnosti prebieha v Košiciach rozsiahla rekonštrukcia a modernizácia električkových tratí a uzlov. Technický stav koľajových tratí bol nevyhovujúci, trate boli výškovo a smerovo deformované. Z dôvodu nedostatočnej modernizácie došlo k značnému mechanickému opotrebovaniu koľajníc, výhybiek a krížení. Nevyhovujúce sú tiež spätné a napájacie vedenia, zemná kabeláž a príslušné meniarne. To následne spôsobuje problémy pri výkone údržby. Prejazdy električiek cez trate, kde je koľajový zvršok tvorený betónovými panelmi (bez pružných prepojení) spôsobuje nadmerný hluk a značné vibrácie.
Celková dĺžka priamej koľajovej trate je 60,78 km, z toho na území mesta je to 40,74 km a mimo mesta 20,04 km. V rámci existujúcej koľajovej siete chýbajú trasy, resp. prepojenia trás, ktoré by umožnili lepšiu dostupnosť a lepšie využitie výhod električkovej dopravy. Vo

vyhovujúcom stave je 21,63 km (53,09 %) a v nevyhovujúcom stave 19,11 km (46,91%) tratí na území mesta. Trate ležiace mimo intravilánu mesta sú vo vyhovujúcom stave. V nevyhovujúcom stave sú (z hľadiska bezpečnosti, technologicky, kapacitne či majetkovo-právne) alebo úplne chýbajú obratiská koľajovej a cestnej dopravy (najmä Sídlisko Ťahanovce – Austrálska, Sídlisko KVP – stred, Sídlisko KVP – juh, Letisko, Barca – juh pre autobusy).
Podstatná časť koľajových tratí v nevyhovujúcom stave sa rekonštruuje a zmodernizuje v rámci OP Doprava 2007-2013 (2 projekty, z toho 1 náhradný), jedná sa o stavby integrovanej koľajovej dopravy (IKD) a modernizácia električkových tratí (MET) uvedené v Pláne udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014, ktoré sú súčasťou budovania integrovaného dopravného systému v meste (IDS, viac info nižšie).

Na podporu využívania hromadnej dopravy Mesto Košice v spolupráci s DPMK a.s. od 1.1.2013 zaviedlo "mestskú kartu", ktorá jej držiteľom umožňuje cestovanie v dopravných prostriedkoch MHD v Košiciach a prináša zľavy na vybrané služby a tovary poskytované mestskými podnikmi. DPMK na podporu atraktivity MHD v cca 20 nových autobusoch zaviedlo bezplatnú Wi-Fi sieť.

Mesto už realizuje a v budúcnosti ďalej plánuje implementovať aktivity na zvýšenie atraktivity a preferencie mestskej hromadnej dopravy voči individuálnej doprave. V tomto duchu by sa mala zvýrazniť všeobecná preferencia VOD pred IAD v rámci cestnej premávky – predovšetkým s využitím dopravného značenia, križovatiek s preferenciou MHD, vyhradených jazdných pruhov a pod. Vyhradených pruhov pre autobusy a trolejbusy je relatívne málo (cca 2 km). Košice potrebujú ich počet výrazne zvýšiť. Preferencia v rámci svetelnej signalizácie funguje len na 3 križovatkách, a tak hlavnou výhodou zostáva relatívne nezávislá dopravná cesta u väčšiny električkových tratí a vhodné zvolenie oboch okrajových trolejbusových vetiev (na sídlisko Dargovských hrdinov a Košického vládneho programu). Značné rezervy sú aj v oblasti legislatívnej podpory VOD vo vzťahu k územnému plánovaniu a povoľovaniu stavieb, a podpory zo strany správcov ciest, orgánov verejnej správy a dopravnej polície.

Integrovaný dopravný systém

Aktivity pre vzájomnú integráciu prímestskej a mestskej verejnej osobnej dopravy v Košiciach prebiehajú už od roku 1995. V roku 2013 boli uskutočnené prípravné práce na podanie žiadosti o NFP na zabezpečenie Integrovaného dopravného systému v Košiciach.

IDS by mal riešiť roztrieštenosť kompetencií v oblasti VOD a nedostatočnú komunikáciu medzi objednávateľmi VOD (železničná, prímestská autobusová a mestská hromadná doprava). Cieľom IDS je zabezpečiť kvalitnú obslužnosť územia, podmieňujúcu konkurencieschopnosť VOD voči doprave individuálnej. Rozhodujúcimi kritériami atraktivity IDS sú čas, cena, pohodlie, spoľahlivosť a bezpečnosť. Výstavba IDS prinesie zmenu dopravného systému v centre Košíc. Zlepšiť by sa malo napojenie okrajových častí mesta na jeho centrum a zároveň uľahčiť cestovanie v meste a z okrajových častí mesta do celého regiónu, k čomu významne prispieva Dohoda o spolupráci medzi Košickým samosprávnym krajom a mestom Košice na realizáciu integrovaného dopravného systému verejnej osobnej dopravy.

Jednou zo súčastí budovania IDS v Košickom samosprávnom kraji je výstavba terminálu integrovanej dopravy v Moldave nad Bodvou i zriadenie zastávky pri U.S. Steel; na území mesta Košice prebieha rozsiahla rekonštrukcia integrovanej koľajovej dopravy (IKD)

a modernizácia električkových tratí (MET). Modernizácia električkových tratí obsahuje tieto stavebné celky:

- IKD Košice, námestie Maratónu mieru – Staničné námestie
- Modernizácia električkových tratí v meste Košice (MET Košice) v úsekoch:
    - (bod napojenia na IKD) – križovatka Štúrova x Kuzmányho, v pokračovaní rekonštrukcie úseku trate - Moldavská, križovatka Moldavská – Trieda SNP, Trieda SNP, križovatka Trieda SNP x Bardejovská x DPMK, obratisko Amfiteáter, ul. Čsl. armády, križovatka Čsl. armády x Zimná, MÚ Košice Staré mesto, Hviezdoslavova – (bod napojenia na IKD)
    - (bod napojenia na IKD) – námestie Maratónu mieru – Komenského – obratisko Havlíčkova,
    - križovatka Čsl. armády x Zimná, v pokračovaní rekonštruovania úseku el. tratí ulicou Zimná, Letná, obratisko Botanická záhrada,
    - (bod napojenia na IKD) – námestie Osloboditeľov – Južná trieda,
    - do prestavby MET uzlov je zaradená aj rekonštrukcia mimoúrovňovej križovatky VSS, ktorá je v havarijnom stave.

Pešia doprava a cyklodoprava

Možnosti a potenciál pre rozvoj nemotorovej dopravy v Košiciach sú v súčasnosti z veľkej miery nedostatočne využité, aby ponúkli kvalitnú (bezpečnú a rýchlu) alternatívu.

Podľa „Stratégie rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020“ možno hodnotiť súčasný stav infraštruktúry pre nemotorovú dopravu ako nevyhovujúci, pričom jej najväčším nedostatkom je neucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu s množstvom lokálnych diskontinuít, nekvalitná stavebná úprava, nedostatočná nadväznosť na sieť hromadnej dopravy a nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov. Stav v meste Košice je plne v súlade s týmto zistením.

Pešia doprava

Pešia doprava nie je s prihliadnutím na jednotlivé spádové oblasti systematicky riešená. Len čiastočne sú vytvárané podmienky najmä pre zvyšovanie bezpečnosti chodcov, aj to predovšetkým z hľadiska oddelenia pešej dopravy od ostatných typov dopravy a údržby chodníkov. Nie je cielene riešené trasovanie peších koridorov. Neprihliada sa napríklad na tvorbu peších trás bez potreby križovania ostatnej dopravnej infraštruktúry alebo tzv. zelených peších koridorov (typu greenways alebo len s výrazným zastúpením prvkov zelenej a modrej infraštruktúry), ktoré by ponúkali podstatne vyšší komfort a zároveň ochranu zdravia chodcov. Značné rezervy sú v otázke zabezpečenia bezbariérovosti, dodržiavania a kontroly dodržiavania prípustnej voľnej šírky chodníkov (zaparkované vozidlá častokrát zužujú prípustnú voľnú šírku chodníka aj pod hodnotu 1,5m), ako aj pešej dostupnosti VOD.

Dôvodom je chýbajúci koncepčný programový dokument o pešej doprave, ktorý by mal obsahovať záväzné rozvojové princípy (napr. nárokovateľnosť financovania z mestského rozpočtu, povinnosť riešiť pohyb chodcov v každej dopravnej investícii, ochrana územnej rezervy peších koridorov). Územný plán zadefinoval hlavne v centre mesta dôležité pešie komunikácie a priestranstvá, ale dôležité je tiež, aby aj jednotlivé mestské časti boli napojené chodníkmi pre peších.

Cyklistická doprava

Cyklistické cesty na území mesta v súčasnosti netvoria ucelený systém. Boli realizované spravidla ako súčasť iných stavebných akcií (rekonštrukcia Hlavnej ulice, výstavba protipovodňových hrádzí Hornádu a pod.). Pod tento fakt sa podpisuje predovšetkým absencia strategického dokumentu pre rozvoj cyklodopravy. V súčasnosti existujú, resp. sú v príprave 3 dokumenty zaoberajúce sa cyklistickou dopravou: „Plán udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014“, nový „Územný plán mesta Košice“ a „Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice“. K dispozícii je aj “Pasport mestských cyklotrás a cyklistickej siete v meste Košice” (2013), ktorý detailne mapuje ich stav, ako aj ich nedostatky.

Tab. 27: Základná charakteristika cyklistickej siete

Celková dĺžka cyklistickej siete v meste	26 042 m
Celková dĺžka mestských cyklotrás v meste	22 767 m
Mestské cyklotrasy v hlavnom dopravnom priestore:	
cyklistický pruh na vozovke	211 m
cyklistický pás na vozovke	692 m
cyklopiktokoridor	0 m
priechod pre cyklistov	477 m
Mestské cyklotrasy mimo hlavného dopravného priestoru:	
samostatná cestička pre cyklistov	6 070 m
spoločná cestička pre chodcov a cyklistov so zmiešanou prevádzkou	72 m
spoločná cestička pre chodcov a cyklistov s oddelenou prevádzkou	15 245 m

Zdroj: http://www.cyklodoprava.sk/cyklodoprava/cyklisticke-komunikacie/kosice/

Obr. 3: Mapa existujúcich cyklotrás v meste Košice

Zdroj: Pasport mestských cyklotrás a cyklistickej siete v meste Košice, 2013

V súčasnosti je v Košiciach vybudovaná cyklistická sieť v celkovej dĺžke 26 km v meste a 146,8 km v košických Mestských lesoch. Na vzájomné prepojenie hlavných mestských cyklotrás je potrebné dobudovať približne 40 km nových cyklotrás. Súčasne je potrebné zrekonštruovať aj väčšinu existujúcich cyklistických chodníkov. Spracovanie projektovej dokumentácie na prepojenie už existujúcich cyklotrás s centrom mesta Košice by malo byť výsledkom schváleného projektu „Realizácia **projektových dokumentácií vybraných úsekov Eurovelo 11**

v Karpatskom euroregióne", ktorého predkladateľom bol Karpatský euroregión Slovensko a jedným z partnerov je Mesto Košice. Trasa trans-európskej cyklomagistrály Euro Velo 11, je vedená v koridoroch riek Poprad, Torysa a Hornád.

Vzhľadom k absencii celoštátnych sčítaní a prieskumov cyklistickej dopravy nie je možné v súčasnosti určiť počet kilometrov, ktoré ročne cyklisti najazdia, a teda ani nehodovosť cyklistov pripadajúcu na počet cyklistami najazdených kilometrov za rok, čo je bežný indikátor v zahraničí. Z celkového počtu dopravných nehôd tvorili nehody s účasťou cyklistov v rokoch 2005 až 2009 priemerne 2,5 %. Z toho polovica bola zavinená cyklistami a polovica inými účastníkmi cestnej premávky.

V Analýze dopravnej nehodovosti v období od 01.01.2014 do 31.12.2014 na území okresu Košice (KRPZ Košice, krajský dopravný inšpektorát) cyklisti mali účasť na 10 dopravných nehodách (-6), čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 1,5% z celkového počtu dopravných nehôd. Z celkového počtu dopravných nehôd s účasťou cyklistov, zavinili samotní cyklisti 8 DN (-2) čo predstavuje 80 % z celkového počtu dopravných nehôd s účasťou cyklistu. Pri dopravných nehodách s účasťou cyklistov neboli usmrtené žiadne osoby (0), 4 osoby sa zranili ťažko (+2) a 4 osoby sa zranili ľahko (-8). Pri dopravných nehodách s účasťou cyklistov KRPZ neeviduje žiadnu dopravnú nehodu, pri ktorej by asistoval alkohol (-1).

Hlavné nedostatky cyklistickej dopravy v Košiciach:

- roztrieštenosť cyklotrás – existuje len jediná neprerušená trasa a to medzi centrom a severom mesta, pokračujúca do rekreačnej oblasti za mestom (Čermeľ)
- nedostatky v existujúcom značení cyklotrás
- slabá integrácia cyklodopravy s mestskou verejnou osobnou dopravou (obmedzená preprava bicyklov)
- chýbajúca doplnková infraštruktúra (napr. chránené parkoviská pre bicykle, cyklostojany, nabíjacie stanice pre elektrobicykle, systémy automatickej požičovne bicyklov) s výnimkou malého počtu (134) cyklostojanov.
- existujúce cyklotrasy nie sú napojené na medzinárodné cyklotrasy
- nízka bezpečnosť v dôsledku kolíznych spojení s ostatnými druhmi dopravy

Letecká doprava

Letisko Košice je situované v južnej časti mesta, vzdialené od centra mesta cca 6 km. Jeho využitie sa orientuje na civilnú vnútroštátnu dopravu, medzinárodnú osobnú a nákladnú dopravu.

Spoločnosť Letisko Košice - Airport Košice, a. s. vznikla na základe zákona o letiskových spoločnostiach č. 136/2004 Z. z. Po ukončení privatizačného procesu v roku 2006 prevzalo 66% akcií spoločnosti medzinárodné letisko Viedeň. Zvyšných 34% akcií naďalej vlastní Slovenská republika zastúpená Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Vzletová a pristávacia dráha s asfaltovým povrchom má dĺžku 3 100 m. Nový terminál pre cestujúcich (od roku 2004) s kapacitou 800 000 cestujúcich ročne, 2 príletovými halami, 8 check-inmi, 6 odletovými východmi podstatne zvýšil štandard letiskových služieb. Ďalšiemu zvýšeniu služieb by výrazne prospelo predovšetkým rozšírenie oddychových zón, skvalitnenie doplnkových služieb, zjednodušenie značenia pre cestujúcich aj vytvorenie zón pre pozorovanie lietadiel.

Letisko v súčasnej dobe nie je plne využité a má len štyri pravidelné letecké linky:

- Košice – Praha 4 x denne
- Košice – Viedeň 2 x denne
- Košice – Bratislava 2 x denne
- Košice – Londýn 1 x denne

Spojenie Košice – Londýn-Luton funguje od septembra 2013 na základe vstup nového nízko nákladového dopravcu Wizz Air, ktorý je najväčším v strednej Európe. Práve tento fakt možno považovať za kľúčový pri zaznamenanej pozitívnej zmene vo vývoji počtu cestujúcich (mierny nárast o 0,6%) za rok 2013, prvýkrát od prepadu o 40% v roku 2009 (od krachu dopravcu SkyEurope Airlines), kedy sa letisko vrátilo k prevádzkovým výkonom spred príchodu SkyEurope.

Tab. 28: Vývoj počtu prepravených cestujúcich

Rok	**2006**	**2009**	**2013**
Počet prepravených pasažierov	343 818	352 460	237 165
Medziročná zmena	+27 %	-40 %	+0,6 %

Zdroj: Letisko Košice, a.s.

Ďalšie linky najmä medzinárodné sú nepravidelné a lietajú do všetkých častí sveta (turistické, podnikateľské, preprava tovaru a pod.). Prioritou letiska naďalej ostáva zabezpečenie priameho spojenia s Nemeckom. Potenciálnym je aj letecké spojenie s Kyjevom na Ukrajine. Prilákanie etablovaných leteckých prepravcov a zviditeľnenie východného Slovenska ako turistickej a biznis destinácie by malo byť spoločným úsilím a výsledkom aktívnej spolupráce letiska so subjektmi cestovného ruchu, štátnej správy a samosprávy.

SWOT analýza oblasti doprava

Silné stránky	*Slabé stránky*
- silný dopravný a logistický uzol, prítomnosť medzinárodného letiska a širokorozchodnej trate - vytvorený základný dopravný komunikačný systém v meste - projektová pripravenosť na dopravné stavby - prebiehajúca obnova vozidlového parku pre VOD (najnižší priemerný vek autobusov v SR) - rekonštrukcia a modernizácia električkových tratí a uzlov v rámci vytvorenia integrovaného dopravného systému - električková trať – rýchlodráha do US Steel - definované dôležité pešie komunikácie a priestranstvá v centre mesta - 26 km cyklistickej siete v meste - potenciál pre rozvoj letiska	- nedostatočné napojenie na medzinárodné komunikácie – absentujúca diaľnica - vysoká dopravná zaťaženosť ciest II. a III. triedy – nevyhovujúci technický stav, znížená bezpečnosť účastníkov premávky - nenapojenosť existujúcich ciest II. a III triedy na EÚ sieť - takmer 33% ciest je v technicky nevyhovujúcom stave, z toho viac ako 6% je v havarijnom stave - rastúci tlak na stred mesta a problém regulácie dopravy - chýbajúce trasy, prepojenia trás a obratiská mestskej VOD - nízka miera všeobecnej preferencie VOD pred IAD - nedostatočná koordinácia a integrácia mestskej a prímestskej verejnej hromadnej dopravy - nižšia cestovná rýchlosť VOD, nižšie pohodlie prepravy, vyšší stupeň vystavenia poveternostným podmienkam - dopravné výkony mestskej VOD v ubehnutých km v porovnaní posledných 3 rokov klesajú - nevyhovujúci stav koľajových tratí (46,9% v intraviláne mesta Košice) - nedostatok nízkopodlažných dopravných prostriedkov mestskej VOD - absencia koncepčných riešení pre rozvoj pešej dopravy a cyklodopravy - **nedostatok cyklotrás a podpornej cyklistickej infraštruktúry** - nedostatok trás a chýbajúca ucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu - nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov - nízka miera integrácie cyklodopravy s mestskou VOD - chýbajúce napojenie na medzinárodné cyklotrasy

Príležitosti	*Ohrozenia*
- predpoklad začatia výstavby D1 – Budimír - Bidovce - dosiahnuť pozíciu strategického a logistického uzla a s tým spojených služieb - cca 60% z ľudí, ktorí denne dochádzajú do mesta, využíva VOD - zlepšenie imidžu a zvýšenie atraktívnosti VOD - využívanie moderných technológií - všestranné všeobecné preferovanie VOD pred IAD - zefektívnenie mestskej a prímestskej VOD v rámci projektu IDS - rastúci záujem o nemotorovú dopravu obyvateľmi v rámci preferencie zdravého životného štýlu (nielen ako súčasť voľnočasových aktivít) - napojenie Košíc na medzinárodnú diaľkovú cyklomagistrálu Eurovelo 11 - aktivita nízko nákladových leteckých spoločností - vyžívanie projektov cezhraničnej spolupráce ako zdrojov financií a skúseností s riešeniami v oblasti dopravy - **dostupnosť externých zdrojov**	- rastúca urbanizácia a jej negatívny vplyv na zahusťovanie dopravy - naďalej rastúci stupeň motorizácie a zintenzívňovanie dopravy v obytných zónach - preferovanie IAD obyvateľmi mesta a jeho spádového okolia pred VOD - cenová politika dopravcov zabezpečujúcich VOD - nevyužitie možností a potenciálu pre rozvoj nemotorovej dopravy - nedostatok zdrojov pre realizáciu investícií v doprave - klimatická zmena a jej vplyv na kvalitu dopravy v meste

Hlavné zistenia

Cestná doprava

- Problémom mesta je absencia vyhovujúceho cestného napojenia na Bratislavu.
- Cestnú sieť mesta je nutné v úsekoch, ktoré nevyhovujú z hľadísk kapacity, priepustnosti, plynulosti, ako aj bezpečnosti cestnej premávky dobudovať do potrebných parametrov. Jedná sa o nasledujúce úseky ciest:
    - Komunikácia č. II/547
    - Komunikácia č. II/552
    - Komunikácia č. III/5472
    - Komunikácia č. III/050192 a III/050193
- Rozvoj dopravy a nárast dopravných prepojení prináša aj negatívne účinky ako zvyšovanie emisií a prašnosti, zvyšovanie hlučnosti i znižovanie dopravnej bezpečnosti.

Verejná osobná mestská doprava

- Počet cestujúcich MHD v Košiciach mal od roku 2007 klesajúcu tendenciu. Od roku 2012 sa situácia zlepšuje a v roku 2013 bolo MHD prepravených 88 838 000 osôb, čo oproti predošlému roku 2012 znamená nárast aj pri klesajúcich dopravných výkonoch v porovnaní rokov 2011 – 2013.
- Obnova 70 % vozového parku autobusov znížila priemerný vek parku pod 5 rokov a DPMK je dopravným podnikom s najnižším priemerným vekom autobusov (4,5 roka) na Slovensku.
- Nové nízkopodlažné električky Vario LF 2+ (zatiaľ 16 z 33 ks) prispejú k poklesu priemerného veku. Otvorenou zostáva otázka rozvoja ekologickej trolejbusovej dopravy.
- Celková dĺžka priamej koľajovej trate na území mesta je 60,78 km. Vo vyhovujúcom stave v intraviláne mesta je 21,63 km (53,09 %) a v nevyhovujúcom stave 19,11 km (46,91%) tratí. V súčasnosti prebieha v Košiciach rozsiahla rekonštrukcia a modernizácia električkových tratí a uzlov.

Integrovaný dopravný systém

- Cieľom IDS je zabezpečiť kvalitnú obslužnosť územia, podmieňujúcu konkurencieschopnosť VOD voči doprave individuálnej. V roku 2013 boli uskutočnené prípravné práce na podanie žiadosti o NFP na zabezpečenie Integrovaného dopravného systému v Košiciach (aktivity smerované k IDS prebiehajú už od roku 1995).

Nemotorová doprava

- Možnosti a potenciál pre rozvoj nemotorovej dopravy v Košiciach sú v súčasnosti z veľkej miery nedostatočne využité.
- Podľa „Stratégie rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020“ možno hodnotiť aj v Košiciach súčasný stav infraštruktúry pre nemotorovú dopravu ako nevyhovujúci (neucelená sieť komunikácií pre nemotorovú dopravu s množstvom lokálnych diskontinuít, nekvalitná stavebná úprava, nedostatočná nadväznosť na sieť hromadnej dopravy a nízka úroveň bezpečnosti chodcov a cyklistov).
- Pešia doprava nie je s prihliadnutím na jednotlivé spádové oblasti systematicky riešená. Len čiastočne sú vytvárané podmienky najmä pre zvyšovanie bezpečnosti chodcov, nie je cielene riešené trasovanie peších koridorov, značné rezervy sú v otázke zabezpečenia bezbariérovosti, dodržiavania prípustnej voľnej šírky chodníkov.
- Cyklistické cesty na území mesta netvoria ucelený systém. Celková dĺžka cyklistickej siete v meste je cca 26 tis. km. V súčasnosti existujú, resp. sú v príprave 3 dokumenty zaoberajúce sa cyklistickou dopravou: „Plán udržateľnej mestskej mobility mesta Košice, 2014“, nový „Územný plán mesta Košice“ a „Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice“. K dispozícii je aj “Pasport mestských cyklotrás a cyklistickej siete v meste Košice” (2013), ktorý detailne mapuje ich stav, ako aj ich nedostatky.

Letecká doprava

- Letisko v súčasnej dobe nie je plne využité a má len štyri pravidelné letecké linky: Košice – Praha, Košice – Viedeň, Košice – Bratislava, Košice – Londýn od 09/2013). Lety Košice – Londýn sú kľúčovými pri náraste počtu cestujúcich (mierny nárast o 0,6%) za

rok 2013, prvýkrát od prepadu o 40% v roku 2009). Prioritou letiska je priame spojenie s Nemeckom, otvára sa možnosť leteckého spojenia s Kyjevom. Príležitosťou je zvyšovanie ponuky služieb a ich kvality pre cestujúcich.

5.2.6 Sociálna oblasť

Služby Mesta v sociálnej oblasti sú pomerne rôznorodé, adresované rôznym cieľovým skupinám a kompetenčne sú rozdelené medzi viaceré subjekty – štátne (napr. Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Košiciach), samosprávne (Mesto Košice a mestské časti vrátane nimi zriadených organizácií) a mimovládne organizácie. Samospráva mesta Košice zohráva dôležitú úlohu najmä v oblasti sociálnych služieb poskytovaných seniorom, občanom s ťažkým zdravotným postihnutým, rodinám a ostatným skupinám a jednotlivcom, ktorí pomoc potrebujú.

Charakteristika vybraných skupín prijímateľov sociálnych služieb

Demografický profil mesta Košice kopíruje celoeurópsky trend starnutia populácie. To je deklarované údajmi v grafe o každoročne sa zvyšujúcom priemernom veku obyvateľstva ako aj v tabuľke popisujúcej vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v hlavných vekových skupinách. Priemerný vek k 31.12.2013 bol 40,22 rokov (muži 38,55 a ženy 41, 75). **Seniori** predstavujú v súčasnosti (a jednoznačne sa ukazuje, že aj do budúcna) jednu z hlavných cieľových skupín, pre ktorú je potrebné rozvíjať sociálne služby.

Graf 8: Priemerný vek obyvateľov mesta Košice za roky 2006-2013

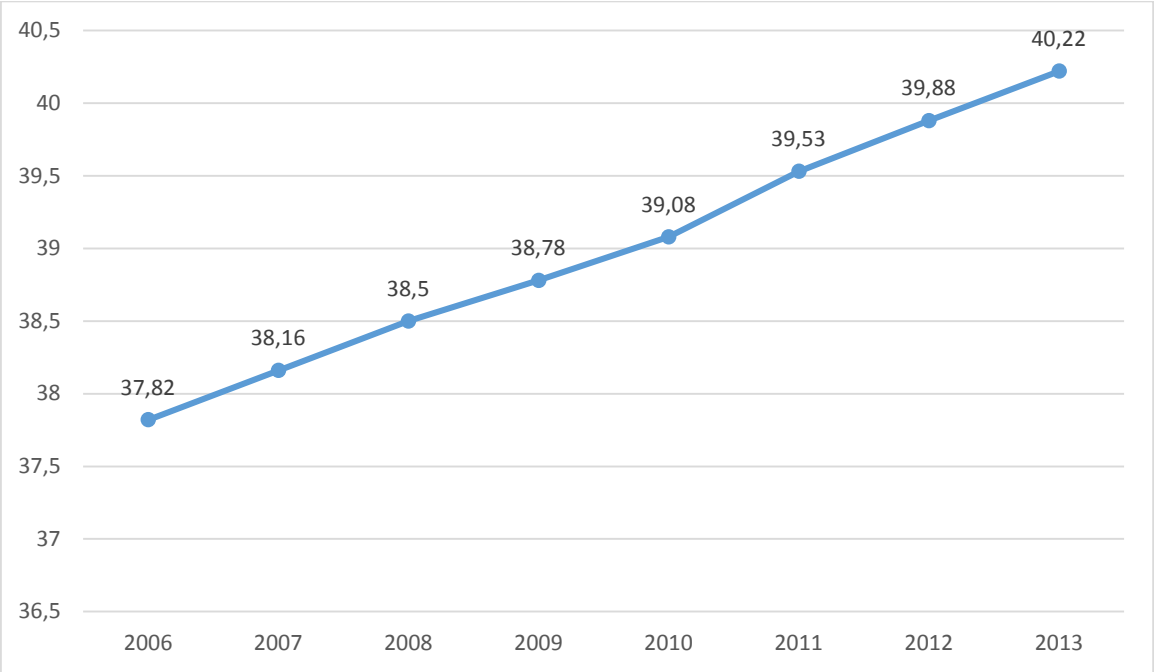

Tab. 29: Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v meste Košice k 31.12.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Predproduktívny vek (0 - 14)	36 019	35 169	34 559	34 572	34 624	35 345	34 925	34 710
Produktívny vek (15 - 64)	173 158	172 984	172 386	171 724	170 881	174 838	173 355	171 841
Poproduktívny vek (65+)	25 419	26 084	26 714	27 584	28 381	30 505	31 884	33 246

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Tab. 30: Prognóza vývoja obyvateľstva v meste Košice

Veková štruktúra obyvateľov mesta Košice k 31. 12	2005	Prognóza 2025	Predpokladaný nárast v % (oproti roku 2005)
Počet obyvateľov	234 871	356 665	52%
0 -14	37 095	52 917	43 %
15 - 64	173 179	236 784	37 %
65 +	24 597	66 963	72 %

Zdroj: Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, Bratislava: Infostat, Výskumné demografické centrum, 2004

Ku koncu roka 2014 bola nezamestnanosť v Košiciach (priemer za okresy Košice I.-IV) evidovaná vo výške už spomínaných 9,84 %. V 4.štvrťroku 2013 bola priemerná mesačná mzda (ako priemer okresov Košice I.-IV.) na úrovni 979,75 eur. Zlepšujúci sa trend v oblasti zamestnanosti je deklarovaný aj klesajúcim počtom poberateľov vybraných sociálnych dávok (dávka v hmotnej núdzi - dávka a príspevky pre uchádzačov o zamestnanie, príspevky k dávke), čo je bližšie rozobraté v tabuľke nižšie.

Tab. 31: Počet poberateľov vybraných sociálnych dávok v meste Košice

	Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke			Dávka v hmotnej núdzi - dávka a príspevky pre uchádzačov o zamestnanie			Peňažné príspevky na kompenzáciu pre ťažko zdravotne postihnutých občanov		
rok	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Košice I	1 971	1 902	1 889	-	1 265	1 282	1 397	1 418	1 439
Košice II	2 754	2 653	2 630	-	1 846	1 762	1 919	1 995	2 023
Košice III	932	937	921	-	632	578	663	689	722
Košice IV	2 169	2 062	1 937	-	1 222	1 135	1 248	1 314	1 381
Spolu:	7 826	7 554	7 377	-	4 965	4 757	5 227	5 416	5 565

Zdroj: UPSVaR, 2013

Dôležitým ukazovateľom, ktorý je potrebné v sociálno-ekonomickom profile mesta brať do úvahy pri plánovaní ďalších služieb do budúcna, je skupina **ťažko zdravotne postihnutých občanov**. Ako je možné vidieť v tabuľke vyššie, počet prijímateľov peňažných príspevkov pre túto cieľovú skupinu každoročne narastá, podobný trend ukazuje aj tabuľka nižšie v oblasti invalidných dôchodkov. Skupina hendikepovaných občanov, vrátane ich rodín, si vyžaduje pozornosť aj s ohľadom na zlepšenie podmienok v oblasti mobility vo verejných priestoroch, dostupnosti verejných služieb a pod. vrátane ďalších oblastí, kde môže samospráva mesta realizovať podporné opatrenia.

Tab. 32: Zmeny v štruktúre dôchodkov v meste Košice

Druh dôchodku	Rok		
	2005	2007	30. 6. 2014
Starobný	38 640	39 199	44 185
Predčasný starobný	831	1 898	610
Invalidný dôchodok	6 968	7 389	8 984
Vdovský	1 611	1 504	1 155
Vdovecký	131	209	263
Sirotský	1 452	1 337	1 056

Zdroj: UPSVaR, 2013

Špecifickú skupinu v rámci sociálne odkázaných skupín obyvateľstva predstavujú sociálne neprispôsobiví občania, ktorým je pozornosť venovaná v závere tejto analýzy. Navyše, od sociálne odkázaných skupín obyvateľstva, je potrebné odlíšiť nízkopríjmové skupiny obyvateľstva, ktoré predstavujú samostatnú cieľovú skupinu pre oblasť sociálnych služieb. Kým pomoc pre sociálne odkázaných a neprispôsobivých je ponímaná ako ponuka komplexných služieb určená na sociálnu inklúziu a zlepšenie základných životných podmienok, opatrenia pre nízkopríjmovú cieľovú skupinu sú zamerané na jednotlivcov a mladé rodiny, ktoré majú vôľu a záujem vstupovať a zotrvávať na trhu práce.

V súčasnosti prevádzkuje samospráva mesta Košice 1 detské jasle – zariadenie starostlivosti pre deti do 3 rokov. Sieť týchto zariadení je tvorená na území mesta najmä súkromnými zriaďovateľmi s rôznou cenovou politikou. Okrem týchto zariadení sa najmä v gescii mestských častí priebežne rozvíja sieť materských centier.

Existujúce sociálne služby

Vyššie popísané cieľové skupiny predstavujú hlavné skupiny prijímateľov sociálnych služieb v meste Košice.

Mesto Košice je zriaďovateľom **Strediska sociálnej pomoci** (SSP), ktoré poskytuje sociálne služby v Zariadení pre seniorov na Garbiarskej ulici, v dennom stacionári na Garbiarskej ulici, v zariadení opatrovateľskej služby na Južnej triede 23, zabezpečuje prepravnú službu a monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci. Okrem sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách poskytuje SSPmK (Stredisko sociálnej pomoci Mesta Košice) pomoc aj v súlade so zákonom o sociálnoprávnej ochrane v krízovom centre s kapacitou 10 nezaopatrených detí, z toho 3 miesta v profesionálnej rodine. Kapacita zariadenia pre seniorov (ZpS) je 190 miest. Je evidentná vyťaženosť zariadenia (r. 2010 – 170 klientov, r.2012 – 172 klientov, r.2013 – 189 klientov). Aj po ukončení rekonštrukcie ZpS je počas celého roka 2013 vykazované takmer 100% naplnenie kapacity.

Tab. 33: Sociálne služby poskytované SSP v roku 2013 v Košiciach

Sociálna služba	Počet osôb, ktorým bola služba poskytovaná	Kapacita
Zariadenie pre seniorov	237	190
Zariadenie opatrovateľskej služby	34	12
Denný stacionár	0	9
Prepravná služba	240	
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	19	
Krízové centrum	12	10
Spolu	542	221

Zdroj: Stredisko sociálnej pomoci

V súlade s trendmi **deinštitucionalizácie a humanizácie sociálnych služieb, podporou komunitných terénnych a ambulantných služieb** sa pozornosť Mesta zameriava práve na rozvoj týchto služieb. Mesto Košice má vypracovaný plán Komunitných služieb, ktorý bol schválený mestským zastupiteľstvom uznesením č. 1028/2009.

Terénna opatrovateľská služba a služby poskytované v zariadeniach opatrovateľskej služby sú na území mesta Košice zabezpečované poverenými mestskými časťami (MČ).

Tab. 34: Sociálne služby poskytované poverenými MČ

Mestská časť	Počet odkázaných občanov, ktorým MČ zabezpečila opatrovateľskú službu v prvom polroku 2013	Počet odkázaných občanov, ktorým MČ zabezpečila službu v zariadení opatrovateľskej služby v prvom polroku 2013	Kapacita ZOS
Sever	148	22	15
Západ	77	13	10
Juh	177	31	16
Dargovských hrdinov	38	nie je zriaďovateľom ZOS	0
spolu	440	66	41

Zdroj: Mesto Košice, mestské časti, In: Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013

Možno konštatovať, že v oblasti skvalitňovania opatrovateľskej služby (OS) nastali za posledné roky výrazné zmeny v rozsahu, dostupnosti aj kvalite. Došlo k **rozšíreniu rozsahu a doby** poskytovania opatrovateľskej služby. Okrem mestských častí (Sever, Juh, Západ a Dargovských hrdinov), ktoré túto službu zabezpečujú, došlo k podpore ďalších subjektov – neverejných poskytovateľov (ADCH, GKCH, HOMO HOMINI, Zborová diakonia). Zároveň sa vytvorila možnosť poskytovania opatrovateľskej služby aj nad rámec riadneho pracovného času (7:00-16:00hod.) s tým, že občan v prípade požiadavky poskytovania opatrovateľskej služby počas sviatkov, resp. počas víkendov, či po 16:00 hod. platí vyššiu úhradu. Služba je zatiaľ využívaná v minimálnej miere z dôvodu klesajúceho záujmu klientov (r. 2010 – 27 klientov, r. 2011 – 8 klientov, r. 2012 – 7 klientov). Túto službu poskytovala GKCH a Homo Homini n.o.

Tab. 35: Opatrovateľská služba

	2010	2011	2012	2013
Počet obyvateľov, ktorým je poskytovaná opatrovateľská starostlivosť (počet klientov)	380	392	455	489
Počet hodín opatrovateľskej služby zazmluvnených u neverejných poskytovateľov (počet hodín)	91 357	105 209	121 000	121 064

Zdroj: Mesto Košice

V roku 2011 bola zrealizovaná zmena spôsobu výpočtu účelového transferu na zabezpečenie OS, ktorá si vyžiadala zo strany MČ prehodnotiť spôsob organizovania OS. Zrealizovaným opatrením sa docielil stav, že zo sumy, ktorej výška je stabilná, je možné zabezpečiť vyšší počet hodín OS. Kým napr. v roku 2010 zo sumy 796 tis. € bolo zabezpečených celkom 157 tis. hodín OS, z tej istej sumy to bolo v roku 2011 vykonaných o 10 tis. hodín OS viac, čím sa znížili priemerné náklady a zvýšila sa efektivita. V roku 2012 bola z úrovne mesta Košice vykonaná zmena spôsobu prerozdeľovania účelového transferu pre MČ na zabezpečovanie opatrovateľskej služby. Uvedeným opatrením boli vyrovnané rozdiely vo financovaní OS a nepriamo sa nastavil lepší motivačný mechanizmus pre systematické zvyšovanie efektívnosti a kvality OS do budúcna.

V organizovaní OS (2012-2013) sa začali využívať na niektoré (hlavne pomocné práce ako nákupy a pod.) aj aktivačné práce a menšie obecné služby, čím sa zamedzilo nárastu zaťaženosti kvalifikovaných opatrovateliek tak, aby sa mohli venovať hlavne odbornej činnosti.

Z prostriedkov MČ Sever a svojpomocne bola realizovaná čiastočná rekonštrukcia a modernizácia priestorov ZOS Ťahanovské riadky zameraná hlavne na úpravu dvora a záhrady okolo objektu. Z prostriedkov účelového transferu mesta Košice pre MČ Juh bola uskutočnená modernizácia zariadenia opatrovateľskej služby na Mlynárskej ulici.

Existujúca ponuka sociálnych terénnych a podporných služieb pre vyššie vymedzené cieľové skupiny bola v posledných rokoch rozšírená o **nové služby**: monitorovanie a signalizácia potreby pomoci predovšetkým osamelých osôb s ťažkým zdravotným postihnutím a seniorov žijúcich v domácnostiach „Domov je doma" (2010), prepravná služba (2009), prepravná služba poskytovaná výlučne pre zdravotne postihnuté deti – Svetielko pomoci, n.o. (2011). Všetky tieto služby sú plne zabezpečované z rozpočtu mesta. Okrem toho v roku 2012 zaregistrovala samospráva mesta novú sociálnu službu v gescii ADCH - denný stacionár pre 20 seniorov v priestoroch existujúceho zariadenia na Južnej triede 2. Podobne Klub Forresta Gumpa n.o., Košice, Užhorodská 8 v roku 2013 zaregistroval novú sociálnu službu, ktorá sa vykonáva v prenajatých priestoroch formou denného pobytu pre zdravotne postihnuté deti, mládež a dospelých. Vytvorením viacerých **alternatív u verejných a neverejných poskytovateľo**v sa rozšírila možnosť výberu spôsobu zabezpečenia služieb pre klientov.

Košický samosprávny kraj je na území mesta Košice zriaďovateľom štyroch zariadení sociálnych služieb. Sú nimi: VIA LUX, Andraščíkova ul. Košice – Barca, ARCUS Skladná 4, Košice, Domko, Park mládeže, Košice a Stredisko krízovej intervencie (SKI), Adlerova 4, Košice. Došlo k investíciám v objekte VIA LUX – DSS a ZpS, Košice – Barca (2009). Cez inštaláciu slnečných kolektorov a zateplenie budovy sa docielili energetické úspory a prechod na obnoviteľné zdroje energie. Technická inovácia v podobe rozsiahlej rekonštrukcie bola uskutočnená v ARCUS – ŠZ, ZpS a DSS, Skladná 4, Košice (2010). Rekonštrukčné práce, ako aj investície do vzdelávania a skvalitňovania služieb, boli realizované aj v zariadení DOMKO – DSS, Park mládeže 3, Košice (2012).

Tab. 36: Sociálne služby poskytované KSK na území mesta Košice (stav k 8/2014)

Zariadenie	ZpS kapacita	DSS kapacita	ŠZ kapacita	ZNB kapacita
VIA LUX	150	100	-	-
ARCUS	100	-	100	-
Domko	-	60	-	-

Vysvetlivky: ZPS - Zariadenie pre seniorov, DSS – Domov sociálnych služieb, ŠZ – Špecializované zariadenie , ZNB – Zariadenie núdzového bývania

V prípade, že mesto Košice nedokáže zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb z dôvodu nepostačujúcej kapacity verejného poskytovateľa, resp. na žiadosť občana odkázaného na poskytovanie sociálnych služieb, sociálne služby mesto zabezpečí v spolupráci s registrovanými neverejnými poskytovateľmi. A to:

- služby v zariadení pre seniorov prostredníctvom Arcidiecéznej charity (ADCH) v Domove pokojnej staroby, LUX n.o. na Opatovskej ulici, Vision plus n.o. a Família n.o. KE – Šaca s celkovou kapacitou 133 miest,
- služby v zariadení opatrovateľskej služby prostredníctvom ADCH, Vysokošpecializovaného ústavu geriatrického sv. Lukáša a neziskovej organizácie Jesienka, Turgenevova ulica s celkovou kapacitou 62 miest,
- opatrovateľskú službu prostredníctvom ADCH, HOMO HOMINI, Zborovej diakonie, resp. Gréckokatolíckej charity, ktorými bola poskytnutá soc. služba v roku 2013 pre 204

klientov s trvalým pobytom v meste Košice vo výške 129 280 hodín opatrovateľskej služby,

- prepravnú službu prostredníctvom Slovenského zväzu telesne postihnutých (SZTP), Košickej organizácie vozičkárov, Homo Homini, GKCH a Svetielka pomoci, n.o., ktorými bola poskytnutá prepravná služba v roku 2013 pre 177 klientov s trvalým pobytom v meste Košice vo výške 82 911 najazdených kilometrov.

Tab. 37: Pobytové sociálne služby pre občanov*, stav k 30.6.2013

Zriaďovateľ	Kapacita ZpS	Kapacita ZOS	Kapacita denný stacionár
Mestské časti	-	41	-
Mesto Košice	190	12	10
Košický samosprávny kraj	290	-	-
Neverejní poskytovatelia	124	54	20
Spolu	604	107	30

*Poznámka: o odkázanosti rozhoduje mesto Košice. Zdroj: Mesto Košice, mestské časti, register KSK, In: Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013

LUX n.o., Košice, Opatovská 91, ktorá poskytovala sociálne služby deťom a dospelým s ťažkým zdravotným postihnutím v domove sociálnych služieb, rozšírila v poslednom období svoju činnosť aj o poskytovanie pobytových sociálnych služieb v zariadení pre seniorov, čím sa zvýšila kapacita tejto služby na území mesta Košice o 40 miest. K vytvoreniu týchto miest prispelo mesto Košice aj finančne (okrem rozpočtu n.o. a príspevku MPSVR SR). Zariadenie pre seniorov FAMILIA n.o., Košice - Šaca, Maloidanská 9 – poskytuje sociálne služby seniorom s kapacitou 9 miest od septembra 2013 bez finančnej podpory mesta, od 1.1.2014 s finančnou podporou štátu.

Pobytové sociálne služby pre občanov bez domova v nocľahárni, útulku, resp. v zariadení núdzového bývania mesto Košice zabezpečovalo (podobne ako minulé roky) výlučne v spolupráci s neverejnými poskytovateľmi a to ADCH a Oáza – Nádej pre nový život, n.o.

Tab. 38: Pobytové sociálne služby pre občanov bez domova

Druh sociálnej služby	Kapacita (stav k 8/2014)	Počet klientov v nocľahárňach v roku 2013
Psychosociálne centrum. ZNB Adlerova	73	
ADCH – útulok Bosákova /nocľaháreň Bosákova	32/50	157
ADCH – nocľaháreň Fialková	26	54
ADCH – útulok Poľná/nocľaháreň Poľná	85/20	66
Oáza – nádej pre nový život, útulok/nocľaháreň	50/50	136
DORKA n.o. útulok	70	
Kapacita celkom	456	413

Zdroj: register KSK, In: Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013

V roku 2013 s cieľom **podporiť individuálnu sociálnu prácu** začalo SSPmK využívať možnosti zákona o službách zamestnanosti. V spolupráci s úradom práce bol uskutočnený výber 4 dobrovoľníkov. Ich náplňou je zabezpečovať komunikáciu s imobilnými obyvateľmi zariadenia, sprevádzať klientov na prechádzky, k lekárom a pod.

S cieľom znižovať dopyt po pobytových zariadeniach bola zavedená služba asistenčného volania tiesňovej starostlivosti S-fon. Touto službou sa sleduje zároveň aj zníženie sociálnych, zdravotných a bezpečnostných rizík, ktoré seniorom prináša ich spôsob života. SSPmK propaguje svoje služby prostredníctvom informačných letákov a reklamných plagátov „Kultúrny mesačník Košice“, napriek tomu sa nezaznamenáva zvýšený záujem o túto službu.

Boli vytvorené podmienky pre **pravidelné monitorovania kvality sociálnych služieb** na základe vopred známych kritérií a požiadaviek. Cieľom je 1x ročne vykonať a vyhodnotiť v zariadeniach sociálnych služieb mesta, vrátane opatrovateľskej služby monitoring kvality poskytovaných služieb s následným zadaním opatrení a úloh na zlepšovanie kvality služieb.

Vytvorili sa podmienky pre **komplexné poradenské a sociálne služby, vrátane pobytových pre rodiny s deťmi**, čo predstavuje nový typ sociálnej služby. V minulom období sa mesto v oblasti pomoci rodinám s deťmi orientovalo výlučne na poskytovanie odborného sociálneho a rodinného poradenstva, avšak v roku 2013 bola uzatvorená dohoda medzi mestom Košice a KSK o prechode zariadenia núdzového bývania do zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice (ZNB s účinnosťou od 1.1.2014 je organizačnou súčasťou Psychosociálneho centra - PSC).

Od roku 2012 vyčlenením vlastných rozpočtových prostriedkov zaviedlo mesto **systém výchovno vzdelávacích aktivít zameraných na výchovu členov dysfunkčných rodín a kurzov zameraných na sanáciu rodinného prostredia**. Mesto má tak v súčasnosti vypracovaný systém zabezpečovania výchovných programov odbornými pracovníkmi PSC. Od roku 2012 PSC organizuje výchovno - vzdelávacie programy pre obyvateľov Luníka IX, ktorým bolo odobraté dieťa, alebo hrozilo odobratie dieťaťa do náhradnej starostlivosti.

Boli vytvorené podmienky pre **rozširovanie pobytových sociálnych služieb na podporu rodinám a ohrozeným občanom.** Aktivita bola realizovaná formou prenájmu objektov mesta subjektom, ktoré poskytujú sociálne služby (neverejným poskytovateľom): r.2009 – objekt na Jarmočnej ul. pre ADCH za účelom vybudovania nového útulku, r.2012 – ďalšie priestory v objekte školy v Košickej Novej Vsi pre ADCH za účelom rozšírenia kapacity útulku pre ženy a zariadenia núdzového bývania, r.2012 – ďalšie objekty (skleník) v Bernátovciach pre neziskovú organizáciu Oáza – Nádej pre nový život za účelom pracovnej terapie a rozšírenia kapacity útulku a nocľahárne hlavne v období zimných mesiacov. Realizáciou tejto aktivity boli vytvorené podmienky na flexibilné rozšírenie kapacít podľa potreby (viac ako 100 miest) v zimných mesiacoch pre vyššie vymedzené cieľové skupiny.

Mesto Košice je nápomocné aj pri riešení bytovej situácie sociálne odkázaných rodín s deťmi, seniorov, občanov s ťažkým zdravotným postihnutím a mladých rodín. Je vlastníkom sociálnych, malometrážnych, bezbariérových a štartovacích bytov pre mladé rodiny, ktoré prenajíma podľa schválených pravidiel.

Tab. 39: Bytová situácia

Typ bytov	Počet (stav k 30.6.2013)
Malometrážne byty vo vlastníctve mesta	682
Bezbariérové byty vo vlastníctve mesta	5
Sociálne byty vo vlastníctve mesta	752
Štartovacie byty pre mladé rodiny	23
Pridelené malometrážne byty v prvom polroku 2013	10
Pridelené bezbariérové byty v prvom polroku 2013	1
Pridelené sociálne byty v prvom polroku 2013	9
Pridelené štartovacie byty v prvom polroku 2013	1

Zdroj: Mesto Košice, In: Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013

Bytový podnik mesta Košice, s.r.o. (BPMK) spravoval v roku 2007 spolu 8 884 bytov. Jedná sa predovšetkým o byty vo vlastníctve mesta (2299), ale aj o správu bytov odpredaných do osobného vlastníctva, ktoré BPMK spravuje v rámci vlastnej podnikateľskej činnosti. K 31.12.2013 spravoval celkom 7990 bytových jednotiek, z toho mesto vlastnilo 1812.

V priebehu posledných 5 rokov prebehla napríklad obnova bytového domu Vojvodská ul. 2-4 so 152 malometrážnymi bytmi. Zrealizované bolo jeho zateplenie vrátane výmeny okien a balkónových dverí, odstránenie systémových porúch na južnej a severnej štítovej stene, vrátane modernizácie spoločných častí (výťahy, chodby a schodiská). V roku 2012 bola zrealizovaná kompletná technická príprava na realizáciu obnovy bytového domu na Šoltésovej ul. 11, 13, vrátane vydania stavebného povolenia, realizovala sa obnova a nadstavba BD Golianova ul. č. 32-33. Kvôli odstráneniu havarijného stavu rozvodov inžinierskych sieti (voda, kanalizácia, elektrina, plyn, požiarne rozvody) BPMK v roku 2010 zrealizoval opravu rozvodov bytových domov na sídlisku Luník IX a bola zavedená elektrická prípojka k bytovému domu na Hrebendovej ul. 10-36 na sídlisku Luník IX. Realizáciu núdzového zapojenia dodávok elektrickej energie zabezpečoval v roku 2010 BPMK. Investičné akcie sa udiali aj v BD na Krčméryho ul. 1-3; 5-7; 9-11; 13-15, ktoré boli napojené na zdroj elektrickej energie (r. 2011/2012). Elektrické rozvádzače pred každým domom boli vybavené elektromerom pre podružné meranie spotreby elektrickej energie samostatne pre každý byt, odstránil sa tiež bytový dom na ul.Hrebendova č.22, 24, Košice – MČ Luník IX a iné.

Je potrebné podotknúť, že väčšina opatrení v bytovej oblasti je však sústredená na riešenie bývania na sídlisku Luník IX.

Špecifikom mesta Košice je vysoké percento rómskeho obyvateľstva a problémy spojené so spôsobom života časti Rómov. Na území mesta Košice žije odhadom 20 tisíc Rómov, z toho viac ako polovica je rozptýlená v bytoch na jednotlivých mestských sídliskách a spôsobom života sa neodlišuje od ostatnej populácie. Z pohľadu sociálnej práce sú však problematické niektoré lokality, v ktorých žijú predovšetkým neprispôsobivé rómske rodiny. Sú to hlavne: sídlisko Luník IX a početné nelegálne rómske osady na území mesta Košice. Štatistické a iné ukazovatele o nelegálnych rómskych osadách (stav k 30.6.2013):

- počet nelegálnych rómskych osád v meste – 10,
- počet nelegálnych obydlí v osadách celkom za mesto – 83,
- počet rodín žijúcich v osadách celkom v meste – 105,

- počet obyvateľov osád 565, z toho počet nezaopatrených detí žijúcich v osadách celkom v meste – 330.

Identifikované problémy sídliska Luníka IX.: zlá sociálna situácia – vysoké % obyvateľov v hmotnej núdzi, vysoká nezamestnanosť, devastovaný bytový fond, čo viedlo k postupnému odpojeniu sídliska od dodávok tepla a teplej vody a v mnohých prípadoch aj elektrickej energie, preľudnenosť sídliska – sídlisko bolo projektované na 3 tis. obyvateľov, mnohodetnosť rodín, nízky vek prvorodičiek, absentujúce hygienické návyky, protiprávne užívanie bytového fondu, nevhodný spôsob bývania, nedostatočná, resp. chýbajúca infraštruktúra (napr. detské ihriská, lekár), zadlženosť sídliska vo vzťahu k dodávateľom jednotlivých médií a správcovi bytového fondu, čo viedlo k regulácii dodávky studenej vody a elektriny, nedostatok pracovných príležitosti – čo spôsobuje: vysoké percento nezamestnanosti a vysoké percento sociálne odkázaných obyvateľov sídliska, nízka motivácia občanov k potrebným zmenám, nízke percento detí končiacich povinnú školskú dochádzku, nízka resp. žiadna kvalifikácia, nepostačujúca kapacita existujúcej MŠ a ZŠ priamo na sídlisku.[25]

V poslednom období bolo zavedených niekoľko opatrení:

- zavedenie inštitútu osobitného príjemcu na dávky v hmotnej núdzi,
- v rokoch 2012 a 2013 bola vykonaná kategorizácia bývania (zníženie kategórie niektorých bytov) rešpektujúca zásluhovosť a schopnosť užívať pridelený byt,
- sprísnenie podmienok prideľovania bytov na Luníku IX, prideľovanie bytov na dobu určitú (spravidla 6 mesiacov) a následné predĺženie nájomnej zmluvy s podmienkou pravidelného platenia úhrad,
- realizácia projektu aktivačných prác a iných komunitných projektov cez terénnu sociálnu službu,
- projekty zamestnávania (v r. 2013 sa podarilo v mestských podnikoch KOSIT a Správa mestskej zelene zamestnať sa na trvalý pracovný pomer 5 občanov z Luníka IX, od júna 2008 realizáciou projektu „Zamestnávanie občanov z Luníka IX v U. S. Steel Košice“ 21 občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia z Luníka IX),
- zmena systému dodávky elektrickej energie do niektorých bytových domov na Luníku IX na regulovaný odber, bol zavedený Inteligentný systém správy elektrickej energie Hrebendova ul. 10 - 12,
- dodávka studenej pitnej vody prostredníctvom výdajných stojanov umiestnených na vonkajšom opláštení budovy,
- zriadenie komunitného centra priamo na Luníku IX (6 terénnych pracovníkov). Okrem komunitného centra na Luníku IX mesto Košice zabezpečuje prostredníctvom referátu sociálnych vecí aj činnosť v ďalších troch komunitných centrách umiestnených v bytových domoch so sociálnymi bytmi, a to na uliciach: Popradská, Sládkovičova a a Herlianska.[26]

[25] Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013
[26] Tamtiež.

SWOT analýza sociálnej oblasti

Silné stránky	*Slabé stránky*
- dobrá ponuka terénnych a ambulantných služieb - ponuka sociálnych služieb verejnými aj neverejnými poskytovateľmi umožňuje klientom väčší výber - kapacity pobytových sociálnych služieb sa v súčasnej dobe a v krátkodobom horizonte (do 5 rokov) pre mesto Košice javia ako postačujúce - relatívne stabilizovaná situácia v oblasti kapacity a dostupnosti opatrovateľskej služby - zriadenie a aktívne činnosti Psychosociálneho centra pre komplexné riešenia problémov rodín - naštartovanie programov terénnej sociálnej a komunitnej práce pre neprispôsobivých obyvateľov - naštartovanie systémovejšieho prístupu k prideľovaniu bytov na Luníku IX. ,regulovaného odberu elektrickej energie a pod.	- rezervy v niektorých druhoch terénnych a ambulantných služieb (napr. chýbajúce denné stacionáre a pod.) - cenová politika Mesta v oblasti sociálnych služieb je pre nízkopríjmové skupiny a sociálne odkázaných obyvateľov nevyhovujúca - nedostatok kapacity špecializovaných zariadení pre klientov so špeciálnymi diagnózami (napr. Alzheimerova choroba a pod.) - chýbajúca aktualizácia Komunitného plánu sociálnych služieb - rezervy v adresnej komunikácii o aktuálnej ponuke sociálnych služieb - nedostatočná ponuka nájomného a štartovacieho bývania pre mladé rodiny - nedostatočná ponuka nízkoštandardného bývania - nedostatočná ponuka zariadení pre deti do 3 rokov - nedostatočne debarierizované verejné priestory (územie, budovy) - chýbajúce komplexné riešenia pre sociálnu inklúziu - slabá kooperácia a koordinácia kľúčových aktérov v sociálnej oblasti - chýbajúce moderné komplexné zariadenia starostlivosti o seniorov (napr. typu mestečká seniorov a pod.)
Príležitosti	***Ohrozenia***
- trend deinštitucioalizácie sociálnych služieb a podpora komunitných sociálnych služieb - tlak na zvyšovanie kvality a efektivity terénnych a ambulantných sociálnych služieb akými sú opatrovateľská služba, prepravná služba, sociálne služby poskytované v dennom stacionári, ale aj služby typu monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, stravovanie dôchodcov, práčovne a pod.	- nepriaznivá demografická prognóza daná starnutím populácie - rastúci počet obyvateľov s ťažkým zdravotným postihnutím - rastúci počet klientov sociálnych služieb so špecifickými potrebami - neustále sa meniaca legislatíva - obmedzené vlastné finančné prostriedky

- silnejúce tlaky na modernizáciu existujúcich pobytových sociálnych služieb v nízkokapacitných zariadeniach rodinného typu ako napr. zariadenia opatrovateľskej služby - rastúce trendy podpory vzniku nových kapacít v pobytových zariadeniach sociálnych služieb rodinného typu - príležitosť pridania sa k európskym iniciatívam v oblasti debarierizácie verejných priestorov - možnosť získať externé finančné zdroje	

Hlavné zistenia

- Z hľadiska demografického profilu sa v meste Košice prejavujú európske trendy starnutia populácie, čo do budúcna bude predstavovať stále vyššie nároky na portfólio sociálnych služieb zabezpečovaných samosprávou. Dôležité je pri tom rešpektovať trendy humanizácie a podpory najmä komunitných typov sociálnych služieb.
- Mesto Košice má v súčasnosti pomerne širokú škálu fungujúcich sociálnych služieb, ktoré je však potrebné doplniť o nové typy terénnych a ambulantných komunitných služieb (napr. denné stacionáre a pod.). Z hľadiska profilu poskytovateľov sociálnych služieb sa za posledné obdobie okrem verejných výrazne rozvinula aj sieť neverejných poskytovateľov.
- V rámci plnenia cieľov predchádzajúceho PHSR 2007-2015 došlo k zmenám v oblasti skvalitnenia opatrovateľskej služby, pričom do budúcna je potrebné v týchto krokoch pokračovať, najmä s ohľadom na rastúce špecifické potreby prijímateľov sociálnych služieb.
- Okrem seniorov sú prijímateľmi sociálnych služieb zdravotne ťažko postihnutí občania či dlhodobo chorí a ich rodiny, ktorým je potrebné vytvárať podpornú infraštruktúru pri starostlivosti o ich rodinných príslušníkov.
- V uplynulom období sa problematike debarierizácie verejných priestorov nevenovala systematická pozornosť. S ohľadom na deklarované demografické zmeny a zároveň v kontexte hľadania riešení aj pre iné cieľové skupiny pre zlepšenie mobility v meste (napr. rodičia s kočíkmi a pod.), je potrebné túto oblasť považovať za dôležitú a vyžadujúci si osobitnú pozornosť.
- Mesto Košice má dlhodobo problém so sociálne neprispôsobivými obyvateľmi, ktorých životný štýl prináša so sebou komplikácie v oblasti bytovej otázky, bezpečnosti a pod. Z hľadiska zabezpečenia sociálnej inklúzie je dôležitá intenzívna prevencia, podpora činností komunitných centier, výstavba nízkoštandardného bývania, terénnej sociálnej práce a pod.
- Pre rozvoj mesta je dôležité udržiavať cieľovú skupinu mladých rodín, z ktorej najmä nízkopríjmová kategória potrebuje podporné štartovacie mechanizmy vo forme dostupného nájomného bývania, zariadení pre umiestnenie detí do 3 rokov a materských centier, príp. iných alternatívnych riešení.

5.2.7 Školstvo a vzdelávanie

Mesto disponuje v oblasti vzdelávania kompetenciami na úrovni základného a predprimárneho vzdelávania. Mesto Košice je najväčším zriaďovateľom škôl a školských zariadení v Slovenskej republike. V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice a mestských častí bolo k 1.9.2014 celkovo 255 škôl a školských zariadení a ostatných zariadení nasledovne:

- 63 materských škôl (z toho 6 v MČ Staré mesto a 1 v MČ Šaca),
- 34 základných škôl (z toho 1 neplnoorganizovaná),
- 1 základná škola s materskou školou,
- 35 školských klubov detí,
- 5 základných umeleckých škôl,
- 3 jazykové školy,
- 14 centier voľného času (v sieti),
- 98 zariadení školského stravovania : 95 školských jedální (z toho 6 v MČ Staré mesto a 1 v MČ Šaca) a 3 výdajné školské jedálne,
- 1 Stredisko služieb škole,
- 1 jasle (zariadenie pre deti d 3 rokov) – nie je školským zariadením (www.kosice.sk).

Každoročne aktualizovaný zoznam škôl a školských zariadení s uvedením kontaktných adries, zamerania a ďalších doplňujúcich informácií je zverejnený na webovej stránke mesta Košice www.kosice.sk.

Tab. 40: Vybrané demografické charakteristiky mesta Košice

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvateľov	234 596	234 237	233 659	233 880	233 886	240 688	240 164	239 797
Živonarodení	2 323	2 430	2 487	2 745	2 669	2 717	2 286	2 145
na 1 000 obyvateľov	9,89	10,36	10,64	11,74	11,41	11,3	9,51	8,94
Prirodzený prírastok	336	410	467	715	684	718	229	102

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Graf 9: Vývoj obyvateľstva mesta Košice v predproduktívnom veku

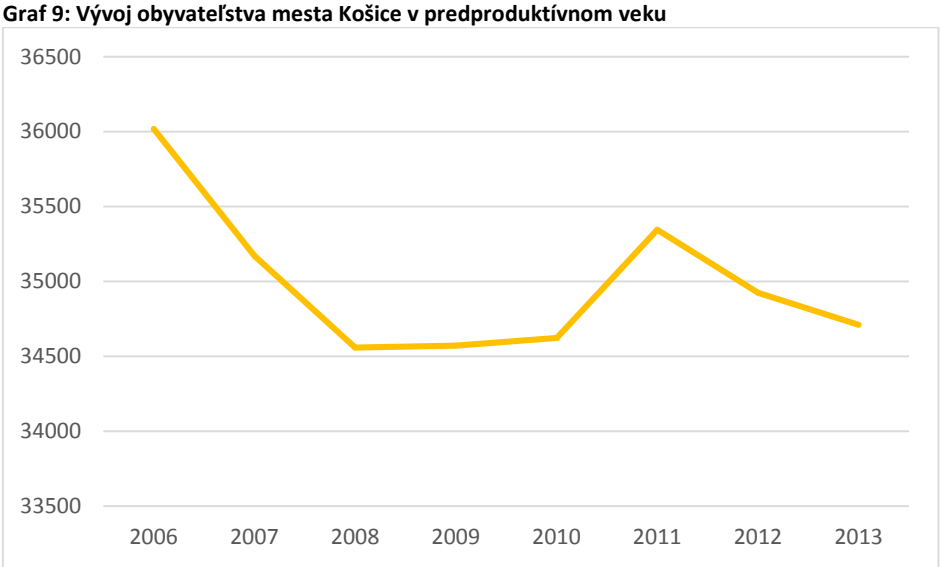

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Tab. 41: Vývoj obyvateľstva mesta Košice v predproduktívnom veku (0-14)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
36 019	35 169	34 559	34 572	34 624	35 345	34 925	34 710

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Pri prognózovaní potrieb v oblasti predprimárneho a základného vzdelávania sa využívajú najmä štatistiky týkajúce sa pôrodnosti a prírastku obyvateľstva. Oproti roku 2012 poklesol počet obyvateľov Košíc o 367 osôb. Narodilo sa o 102 obyvateľov viac než ich zomrelo. Prirodzený prírastok obyvateľstva poklesol tak o 127 osôb, najmä dôsledkom poklesu (o 141) živonarodených detí. Vývoj obyvateľstva v predproduktívnom veku dokumentuje graf a tabuľka nižšie. V roku 2013 predstavovala táto skupina obyvateľstva 14,47% z celkového počtu obyvateľov mesta.

Materské školy

Aktuálny počet materských škôl na území mesta Košice dokumentuje tabuľka nižšie.

Tab. 42: Počet MŠ na území mesta Košice k 1.9.2014

Celkový počet MŠ	76
V zriaďovateľskej a územnej pôsobnosti mesta Košice	63 MŠ a 1 ZŠ z MŠ
v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice	*56 MŠ a 1 ZŠ s MŠ*
v územnej pôsobnosti mesta Košice (MČ Staré mesto a Šaca)	*6 MŠ – SM, 1MŠ - Š*
Súkromné	8
Cirkevné	4

Zdroj: Okresný úrad - Košice, odbor školstva

Tab. 43: Vývoj počtu MŠ v meste Košice od roku 2009

Počet MŠ	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta (príp. MČ)	64	64	64	64	64
neverejní zriaďovatelia	10	10	10	11	12

Zdroj: Okresný úrad - Košice, odbor školstva

Ako ukazuje Tab. 43 počet materských škôl sa v posledných rokoch takmer nemení, výnimkou je mierny nárast u neverejných zriaďovateľov MŠ. Ako deklaruje Tab. 44 nižšie, každoročne sa zvyšuje počet zapísaných žiakov v MŠ. V školskom roku 2012/2013 bolo do 314 tried MŠ v meste Košice zapísaných spolu 6567 detí, o rok neskôr 6678 detí. Počet detí v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice od roku 2010 vzrástol o 109 detí, čo je nárast cca o 2,1 %. Tieto fakty sú potvrdením celoslovenskej prognózy rastovej fázy vývoja počtu detí v materských školách, ktorý začal v roku 2011 a bude pokračovať pravdepodobne do roku 2017 (následne by sa mal stabilizovať).

Tab. 44: Vývoj počtu žiakov v materských školách v meste Košice

Počet zapísaných žiakov do MŠ	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
Spolu	6407	6371	6477	6567	6678
verejný zriaďovateľ (mesto a MČ)	5992	5942	5981	6014	6068
neverejní zriaďovatelia	415	429	496	*553*	610

Zdroj: Okresný úrad - Košice, odbor školstva

Na základe uvedených faktov možno konštatovať, že v meste Košice sa medziročne zaznamenáva mierne zvyšujúci sa dopyt po zariadeniach predprimárnej výchovy. Uvedené trendy popisujú aj závery Analýzy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR z decembra 2014[27], kde sa jednoznačne deklaruje, že súčasné kapacity MŠ sú nepostačujúce, pričom v rámci Košíc boli ako najviac rizikové označené okresy Košice I. a Košice II. Pri zvyšujúcom sa počte detí prijatých do materských škôl, ako aj pri zvyšujúcom sa počte žiadostí o prijatie detí do materských škôl, sa celkový počet materských škôl nezmenil, ale počet tried sa zvýšil z 249 tried v roku 2010 na 254 tried v roku 2014. Okrem toho sa v aktuálnej "fáze rastu" zvyšuje počet detí v triedach (r. 2011/2012 – 20,74, r.2012/2013 – 20,81, r. 2013/2014 – 20,93).

Tab. 45: Vývoj počtu tried v MŠ v meste Košice

Počet tried	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
Spolu	301	305	312	314	319
verejný zriaďovateľ (mesto a MČ)	281	283	287	288	289
neverejní zriaďovatelia	20	22	25	26	30

Zdroj: Okresný úrad - Košice, odbor školstva

Štandardne sú predprimárna výchova a vzdelávanie poskytované deťom vo veku od 3 do 6 roku veku dieťaťa. Výnimočne možno do materskej školy prijať dieťa po dovŕšení dvoch rokov veku, ak sú pre to vytvorené vhodné materiálne, personálne a iné potrebné podmienky, vrátane kapacitných možností školy. Mesto Košice sa snaží vychádzať v ústrety aj rodičom 2. ročných detí v prípade, že sú splnené legislatívne podmienky pre tieto špecifiká.[28]

Základné školy

Aktuálnu situáciu ohľadom počtu základných škôl v meste dokumentuje tabuľka nižšie.

Tab. 46: Základné školy v meste Košice (k 15.9.2014)

Počet ZŠ na území mesta Košice	47
v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta	35 (34 plnoorg. + 1 neplnoorg. Poľov*)
súkromné	8
cirkevné	4
** ZŠ Poľov mala k 15. 9. 2014 spolu 31 žiakov, ktorí sú započítaní v štatistike*	

Zdroj: Okresný úrad - Košice, odbor školstva

Tab. 47: Vývoj počtu žiakov v základných školách v meste Košice

Počet zapísaných žiakov do ZŠ	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
Spolu	18693	18548	18214	17839	17672
v pôsobnosti mesta	16649	16351	16142	15811	15299
neverejní zriaďovatelia	2044	2197	2072	2028	2131

Zdroj: Okresný úrad - Košice, odbor školstva

[27] „Analýza situácie v materských školách – kapacitná nedostatočnosť"

[28] Bližšie pozri: Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 01.09.2013.

Počet žiakov na ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice mierne klesá avšak celkovo sa v posledných rokoch stabilizuje.

Výsledky žiakov základných škôl v meste Košice v národných testovaniach

V národných testovaniach dosahujú žiaci základných škôl v meste Košice (základné školy v okresoch Košice I.-IV.) relatívne dobré výsledky. Nadpriemerne výsledky dosahujú základné školy z okresu Košice I. [29] Aj keď v roku 2014 bol Košický kraj v Testovaní 9 - matematika druhý najhorší spomedzi všetkých krajov v SR (52,3%-ná úspešnosť), výsledky lepšie ako národný priemer (54,7 %) dosiahli školy práve v okrese Košice I (61,3 %). Výsledky na úrovni priemeru Košického kraja (52,3 %) dosiahli žiaci z okresov Košice III (55,5 %), Košice II (55,8 %), Košice IV (55,8 %).

Podobné výsledky, ako v prípade matematiky, možno reflektovať aj v prípade testovania zo slovenského jazyka a literatúry. S úspešnosťou 59,5% bol Košický kraj spomedzi všetkých krajov druhý najhorší. Výsledky lepšie ako národný priemer (62,0 %) na úrovni miernej vecnej významnosti dosiahli žiaci aj z okresu Košice I (66,5 %). Výsledky lepšie ako priemer Košického kraja (59,5 %) na úrovni miernej vecnej významnosti dosiahli žiaci z okresov Košice II (63,7 %), Košice III (64,5 %) . Výsledky na úrovni priemeru Košického kraja (59,5 %) dosiahli žiaci z okresov Košice IV (61,4 %).
V oblasti testovania znalostí z maďarského jazyka a literatúry, dosiahli žiaci z Košického kraja (49,3%) horšie výsledky než národný priemer (56,3 %). Lepšie výsledky ako priemer Košického kraja na úrovni silnej vecnej významnosti dosiahli žiaci z okresu Košice I.

Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacím potrebami

Okrem škôl, ktoré dosahujú výborné výsledky vo vzdelávacej, umeleckej či športovej činnost, sa v meste Košice nachádza aj špecificky zameraná Základná škola na Krosnianskej ulici č. 4 v Košiciach, ktorá je školou s triedami pre intelektovo nadaných žiakov v 1. až 9. ročníku. Podpora talentov si vyžaduje špeciálny výchovno-vzdelávací prístup, ako aj materiálovo-technické vybavenie škôl.

Dôležitou skupinou vo výchovno-vzdelávacom procese sú žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacím potrebami na základe zdravotného, sociálneho či iného znevýhodnenia. Trend každoročného nárastu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa potvrdil aj v expertných konzultáciách. V Košiciach sa nachádzajú ZŠ, ktoré sú prioritne orientované na hendikepovaných žiakov: Základná škola na Gemerskej ulici č. 2 v Košiciach je školou so špeciálnymi triedami, vybavenými kompenzačnými učebnými pomôckami a špeciálnymi pedagógmi pre deti so zrakovým postihnutím a Základná škola Mateja Lechkého na Ulici Jána Pavla II. č.1 v Košiciach je bezbariérovou školou s individuálnym začlenením žiakov s telesným postihnutím, s kompenzačnými učebnými pomôckami a špeciálnymi pedagógmi.

Pri výchove a vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením sa postupuje podľa vzdelávacích programov zameraných na konkrétne postihnutie žiaka. Zriaďovatelia prioritne sledujú výchovno-vzdelávací proces týchto žiakov, kde v rámci možností zabezpečujú

[29] Testovanie T-9 2014 priebeh, výsledky a analýzy, http://www.nucem.sk/documents/26/testovanie_9_2014/Sprava_T9_FINAL_2.pdf

materiálno-technické vybavenie škôl zodpovedajúce požiadavkám pre výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným postihnutím.

ZŠ na Podjavorinskej ulici a ZŠ na Mládežníckej ulici sú školy, v ktorých je vysoké percento rómskych žiakov (100% a cca 43%). Školy majú bohaté skúsenosti s ich výchovou a vzdelávaním. Spomínanej skupine žiakov sa venuje aj napr. Súkromná základná škola na ul. Galaktická 9 v Košiciach. ZŠ Podjavorinskej 1, ktorá je umiestnená na sídlisku Luník IX. mala v školskom roku 2014 /2015 pri počte 1 042 žiakov 55 tried, z toho na I. stupni 21 tried a 8 špeciálnych tried pre žiakov s mentálnym postihom, na II. stupni 14 tried a 9 špeciálnych tried pre žiakov s mentálnym postihom a 3 nulté ročníky[30].

Za posledné obdobie však narastá počet detí vo veku od 3 do 15 rokov, ktorých zdravotný stav vyžaduje úpravu stravy pre rôzne diéty a alergie. Od roku 2013 sa začala 1. etapa zabezpečovania komplexného diétneho stravovania (bezlepková, šetriaca a diabetická diéta) a poskytuje sa v 7 ZŠ a 14 MŠ (vo všetkých väčších mestských častiach mesta Košice).

Materiálovo-technické vybavenie škôl a školských zariadení

Objekty prevažnej väčšiny škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice sú v kritickom stave a ich riešenie sa javí ako nevyhnutné. Problémom sú najmä zastaralé a netesné otvory - okná, dvere a strechy, ktoré sú ešte v pôvodnom stave. To spôsobuje výrazné problémy s vykurovaním a tepelnými stratami. Ďalším problémom je zastaraná kanalizácia, ktorej poruchovosť spôsobuje narušenie a nadmerné trhliny v múroch. Mnohé školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice sú v prevádzke cca 30 rokov a viac, čo sa prejavuje na ich opotrebovanosti a neustále sa zvyšujúcej potrebe údržby, obnovy a rekonštrukcií.

V programovom období EÚ 2007 – 2013 mesto Košice z prostriedkov ROP komplexne rekonštruovalo spolu 5 základných škôl a 1 materskú školu. Z OP vzdelávanie (Premena tradičnej školy na modernú) mesto a jeho 15 základných škôl zrealizovali spolu 16 projektov, ktoré boli zamerané na tvorbu a implementáciu školských vzdelávacích programov s využitím nových učebných materiálov v rámci výchovno–vzdelávacieho procesu a na inovácie didaktických prostriedkov rozvíjajúcich kľúčové kompetencie žiakov i učiteľov.

Zvýšenie vybavenosti odborných učební a laboratórií mesto a jeho školy realizovali tiež prostredníctvom 3 podporených projektov (z toho jedna jazyková učebňa). V roku 2014 prebehli na základe vládnych dotačných prostriedkov ďalšie rekonštrukcie školských budov, telocviční a iných zariadení. Mesto Košice v roku 2014 zanalyzovalo informácie aj o počte prírodovedných odborných učební v základných školách, o ich funkčnosti a zastaranosti a o ich materiálno-technickom vybavení. Priemer modernizácie prírodovedných učební podľa údajov škôl, kde modernizácia prebehla je nárast podielu moderných pomôcok na celkovom počte pomôcok z cca 24 % v roku 2008 na cca 60% v roku 2014. Z 35 základných škôl a jednej základnej školy s materskou školou v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice má zriadené učebne cudzích jazykov až 17 škôl. Percentuálny podiel moderných odborných učební cudzích jazykov na školách v roku 2014 dosahuje polovicu (je na úrovni 47,22 %). Podľa údajov základných škôl už len 4 školy (z 35+1) nemajú zriadené učebne informatiky. V spomínanom

[30] „Správe o stave vytvárania podmienok inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách v školskom roku 2012/2013 v SR

období boli realizované ďalšie projekty, na výsledky ktorých je potrebné ďalej nadviazať. [31] Mesto Košice tiež v období 2009 – 2013 postavilo pri svojich deviatich ZŠ spolu 14 športových ihrísk.

Záujmová činnosť a mimoškolská aktivita pre mládež

Výchovné formovanie žiakov sa neuskutočňuje iba na vyučovaní, ale aj v rámci mimoškolskej činnosti. Školy organizovaniu a využitiu voľného času žiakov venujú osobitnú pozornosť. Základné umelecké školy a školské zariadenia, ako sú centrá voľného času, školské kluby detí a školské strediská záujmovej činnosti, tvoria nevyhnutnú súčasť siete škôl a školských zariadení, ktoré poskytujú deťom a mladým ľuďom mimoškolské aktivity a možnosti aktívneho využitia voľného času a patria do zriaďovateľskej pôsobnosti mesta v rámci originálnych kompetencií.

Mesto Košice venuje veľkú pozornosť aj záujmovej činnosti. Základné umelecké školy (ZUŠ) dosahujú výborné výsledky. Napríklad ZUŠ M. Hemerkovej na Hlavnej ulici je organizátorom jedinečnej medzinárodnej klavírnej súťaže Petra Toperczera pre mladých klaviristov do 15 rokov. V roku 2013 sa konal už jej XVIII. ročník.[32]

V Koncepcii športu 2015-2020 sa uvádza, že v období uplynulých rokov sa rozpadol funkčný systém zabezpečovania prípravy športovo-talentovanej mládeže. Zo systému ďalej fungujú školské strediská záujmovej činnosti (po novom CVČ), športové triedy, športové školy a centrá talentovanej mládeže pri kluboch. Športové gymnázia sú finančne tak poddimenzované, že nemôžu už konkurovať v niektorých prípadoch ani priemerným športovým klubom. Z hľadiska kompletnosti uceleného systému výberu a prípravy talentovanej mládeže chýba útvar, ktorý by sa staral o juniorov, ktorí sú v období prechodu k seniorom.

Celkovo možno konštatovať, že nielen v oblasti športu, ale aj v ďalších oblastiach záujmovej činnosti detí a mládeže je potrebné rozvíjať systém na cielené zachytávanie a rozvoj talentov. Mesto Košice, v súvislosti s účasťou na pilotnom projekte Partnerstvo- vzdelávanie pre samosprávy v oblasti mládežníckej politiky a práce s mládežou a v súvislosti s novou legislatívou v tejto oblasti, vypracovalo Akčný plán plnenia *Koncepcie politiky mesta vo* vzťahu k deťom a mládeži na roky 2010- 2013. Mládež je sociálno-demografická skupina obyvateľstva vo veku od 15 do 30 rokov s charakteristickými črtami a vlastnosťami, špecifickými záujmami a požiadavkami, hodnotovými orientáciami atď., ktoré ju odlišujú od ostatných vekových skupín. V roku 2014 bola zverejnená „Koncepcia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020“.

Dôležitým článkom infraštruktúry analyzovanej oblasti je Knižnica pre mládež mesta Košice. Je jedinou špeciálnou knižnicou na Slovensku orientovanou na prácu s deťmi a mládežou. Knižnica má 23 pobočiek (18 školských a 5 mimoškolských). Počet žiakov na základných školách, na ktorých poskytuje táto knižnica služby, je cca 7500. Služby knižnice využíva viac ako 12 500 čitateľov najmä z radov detí a mládeže, knižný fond predstavuje cca 218 000 zväzkov. Ročne knižnica eviduje cca 300 000 výpožičiek a pre širokú verejnosť realizuje až 2 500 podujatí (seminárov, festivalov, vzdelávacích a zábavno-súťažných podujatí). Pobočky

[31] Detailné informácie o realizovaných infraštruktúrnych aj inovatívnych vzdelávacích projektoch sú uvedené v Hodnotenie plnenia cieľov Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice za roky 2009 – 2013

[32] Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013

Knižnice pre mládež mesta Košice sú v priestoroch, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Košice**.** Interiérové vybavenie a knižný fond sú majetkom Knižnice pre mládež mesta Košice.

Stredné a vysoké školy

Sieť stredných škôl v meste Košice je tvorená štátnymi i neštátnymi gymnáziami a ďalšími druhmi stredných škôl s odborným zameraním - technickým, dopravným, ekonomickým, zdravotníckym a umeleckým zameraním. V školskom roku 2013/2014 bolo v meste Košice 20 gymnázií, 4 konzervatóriá a 29 stredných odborných škôl (Krajské mesto Košice 2013, ŠÚ SR). Zaujímavosťou je, že v Košiciach bola založená najstaršia stredná škola v strednej Európe – Stredná priemyselná škola strojnícka v roku 1872.

Košický samosprávny kraj sa profiluje ako kraj s výrazným dôrazom na duálne vzdelávanie v oblasti stredného školstva. Od septembra 2009 sa pri stredných odborných školách v Košickom kraji zriaďujú centrá odborného vzdelávania a prípravy (ďalej COVaP) s cieľom skvalitniť odborné vzdelávanie žiakov stredných odborných škôl. Centrá sú zriaďované v spolupráci s firmami, ktoré mali záujem spolupracovať pri zavádzaní nových technológií do vzdelávacieho procesu a v spolupráci so zriaďovateľom investovali do ich materiálno - technického vybavenia. Predpokladom záujmu štúdia na stredných školách odborného zamerania je kvalitná výučba v tejto oblasti už na základných školách. Podľa štúdie INEKO z roku 2014 sa v prvej desiatke najlepšie hodnotených stredných škôl Košického kraja podľa ukazovateľa nezamestnanosť absolventov umiestnili aj štyri košické školy. Prvá priečka s hodnotením 9,6 patrí Gymnáziu na Poštovej ul., na treťom mieste skončilo Gymnázium na Šrobárovej ul. so skóre 9,5, štvrté miesto patrí SZŠ svätej Alžbety s hodnotením 9,4 a piate skončilo Gymnázium Park mládeže so skóre 9,3.[33]

Košice sú mestom, ktorého profil tvoria aj široké možnosti univerzitného vzdelávania. V meste Košice sídlia Technická univerzita v Košiciach, Univerzita P.J.Šafárika v Košiciach, Univerizita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach, Vysoká škola bezpečnostného manažérstva a niektoré fakulty ďalších vysokých škôl, napr. Podnikovohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave, Teologická fakulta katolíckej univerzity v Ružomberku, detašované pracovisko Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Vzdelávacie a konzultačné pracovisko Stredoeurópskej vysokej školy v Skalici a pod.

V meste Košice existuje okrem formálneho systému vzdelávania široká paleta ďalších možnosti neformálneho a záujmového celoživotného vzdelávania pre rôzne cieľové skupiny obyvateľstva.

[33] http://kosice.dnes24.sk/rebricek-nezamestnanosti-absolventov-tieto-kosicke-skoly-dopadli-najlepsie-192313

SWOT analýza oblasti školstvo a vzdelávania

Silné stránky	*Slabé stránky*
- mesto Košice je jedným z najväčších zriaďovateľov škôl a školských zariadení v SR – tradícia a skúsenosti - existencia špecializovaných škôl pre deti so špecifickými vzdelávacími potrebami a nadané deti - dobré výsledky žiakov základných škôl v meste Košice v porovnaní s celoslovenským priemerom - pomerne stabilná situácia v oblasti kapacitnej vyťaženosti, - sieť ZŠ umožňuje dostatočný výber záujemcom podľa profilu a zamerania školy (napr. športové, jazykové a pod.) - konkurencia medzi školami - existujúce nevyužité priestorové kapacity v MŠ, možnosti pre rozširovanie škôlok - čiastočná rekonštrukcia školských objektov a modernizácia niektorých učební v uplynulom programovacom období - zlepšenie vybavenosti niektorých škôl v oblasti infraštruktúry pre telesnú výchovu cez výstavbu ihrísk - odstránenie havarijných stavov v niektorých školských budovách - zavádzanie prvkov inovatívneho vzdelávania - zapájanie pedagógov do projektov celoživotného vzdelávania	- objekty prevažnej väčšiny škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Košice sú v kritickom stave (zastaraná kanalizácia, havarijné stavy, straty tepla) - mnohé školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta sú v prevádzke cca 30 rokov a viac, čo sa prejavuje na ich opotrebovanosti a neustále sa zvyšujúcej potrebe obnovy, rekonštrukcií - nízky stupeň modernizácie odborných technických, prírodovedných a jazykových učební - rezervy v oblasti priestorovej bezbariérovosti školských zariadení a inkluzívneho vzdelávania - dopyt po predškolských zariadeniach prevyšuje aktuálnu ponuku (zvyšujúci sa počet tried pri tom istom počet MŠ, zvyšujúci sa počet detí v triedach) - nedostatočná materiálovo-technická vybavenosť MŠ (vrátane zastaralého základného vybavenia) - potreba aktualizácie a realizácie Koncepcie rozvoja práce s mládežou - nedostatočné programy na podchytenie a rozvoj talentov
Príležitosti	***Ohrozenia***
- rast populácie 3-5 ročných detí - tlak obyvateľov na lepšie zabezpečenie súladu rodinného a pracovného života ako príspevok k zvyšovaniu kvality života - rozvoj talentov a podpora kreativity - silnejúca pozícia mesta v medzinárodnom priestore bude vyžadovať jazykovo zdatný ľudský kapitál	- demografické prognózy predpovedajú zvyšujúci sa záujem o predškolské zariadenia do budúcna (do roku 2017) - každoročný nárast žiadostí o umiestnenie do MŠ - narastajúci počet detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami - rýchlo meniace sa vonkajšie globálne prostredie v oblasti IKT a multikulturality bude vyžadovať pružné

- prepájanie odborného školstva s praxou v regióne vyžaduje zatraktívnenie štúdia technických smerov už v ZŠ - zosúladenie činností odborných inštitúcií so školami v otázke detí so špeciálnymi potrebami - vytvorenie platformy na lepšiu komunikáciu medzi školami rôzneho typu a stupňa - možnosť čerpania externých finančných zdrojov 2014-2020 na modernizáciu infraštruktúry škôl a školských zariadení	reakcie vo vzdelávacích osnovách i technickej infraštruktúre, - zmena životného štýlu mládeže (vyžadujúca rozšírenie ponuky na aktívne trávenie voľného času) - nekoncepčné zmeny legislatívy

Hlavné zistenia

- Nakoľko väčšina školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta je v prevádzke 30 rokov a viac, stavebnotechnický stav budov si vyžaduje rozsiahle rekonštrukcie.
- Školské objekty si vyžadujú modernizáciu z hľadiska materiálovo-technického vybavenia odborných učební, ako aj zastaralej alebo chýbajúcej infraštruktúry, ktorá je potrebná pre kvalitný výchovno-vzdelávací proces (napr. bežecké ovály a pod.).
- V súlade s inovačným a hospodárskym profilom Košíc, kde sa prudko začínajú rozvíjať odvetvia prinášajúce vysokú pridanú hodnotu, je dôležitá podpora talentov, kreativity a nadaných žiakov. Dôležitá sa ukazuje aj príprava na medzinárodné multikultúrne prostredie.
- Zvyšujú sa nároky na výchovno-vzdelávací proces najmä s ohľadom na nárast počtu detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami a na skupinu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Náročnosť pedagogického procesu je potrebné zohľadniť aj v zabezpečovaní vhodných podmienok a možností ďalšieho vzdelávania učiteľov.
- S ohľadom na nevyhovujúci technický, materiálny a čiastočne aj kapacitný stav materských škôl je potrebné využiť príležitosti v novom programovacom období tak, aby zodpovedali súčasným požiadavkám klientov i uspokojeniu dopytu po týchto zariadeniach.
- Mimoškolská a záujmová činnosť je dôležitá aj s ohľadom na zachytenie talentovaných a nadaných žiakov, ktorí predstavujú dôležitý rozvojový faktor v podobe vysokokvalifikovanej ľudskej sily v oblasti umenia, kreatívneho priemyslu, IKT sektora a pod., ktoré sa javia ako dôležité v rozvoji miestnej ekonomiky do budúcna.
- Prácu s mládežou, ktorej základy boli položené koncepčným materiálom, je potrebné naďalej rozvíjať najmä s ohľadom na zmenu životného štýlu mládeže, preventívne opatrenia voči nežiadúcim sociálno-patologickým javom, ďalšie vzdelávacie možnosti a pod.

5.2.8 Životné prostredie

Jedným z významných a aktuálnych dokumentov analyzujúcich stav životného a prírodného prostredia mesta Košice je Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES, 2013) , ktorý bol vypracovaný podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (SAŽP, Prešov).

MÚSES predstavuje environmentálnu koncepciu mesta Košice, ktorá zabezpečuje celoplošnú ochranu prírody a biodiverzity a posilňuje ekologickú stabilitu intenzívne využívaných území. MÚSES podrobne popisuje a analyzuje abiotické (geomorfológia, geológia, pôdne, klimatické, hydrologické pomery) a biotické pomery (rastlinstvo, živočíšstvo), súčasnú krajinnú štruktúru, pozitívne (napr. chránené územia) a negatívne prvky a stresové javy (napr. znečistenia zložiek životného prostredia, vplyv ľudských činností na stav ŽP, prírodu, krajinu).

Pre účely profilu a analýzy mesta Košice v oblasti životného prostredia uvádzame niektoré údaje a zistenia. Celý dokument MÚSES je dostupný na web stránke mesta Košice www.kosice.sk.

Prírodné podmienky

Geomorfologické a geologické pomery

Podľa regionálneho geomorfologického členenia (Mazúr E., Lukniš M., 1980) územie mesta Košice patrí do troch geomorfologických celkov. Prevažná časť riešeného územia patrí do geomorfologického celku Košická kotlina, do severnej a severovýchodnej časti územia zasahuje geomorfologický celok Čierna hora a severozápadný výbežok spadá do geomorfologického celku Volovské vrchy. Výškové rozpätie je od 184 m n. m. až po 851 m n. m. Najvyšším bodom na území mesta Košice je vrch Hradová (466 m.n. m.), ktorý patrí do masívu Čiernej hory, centrum mesta leží v nadmorskej výške 208 metrov.

Geologickú stavbu územia tvoria z väčšej časti usadené neogénne horniny (íly, ílovce, silovce, piesky, pieskovce, zlepence, tufy, bentonit a organogénne vápence). Z nerastných surovín nachádzajúcich sa na území mesta najväčší význam má ložisko magnezitu v lokalite Bankov, ďalej ložiská keramického ílu a stavebného kameňa.

Klimatické pomery

Územie Košíc sa nachádza v oblasti mierneho pásma so znakmi kontinentálneho podnebia, klíma v regióne je teplá a mierne vlhká. Priemerná ročná teplota sa pohybuje v rozpätí od 6,7 do 11° C pričom v poslednom období badať zvýšenie priemerných ročných teplôt. V roku 2013 bola nameraná maximálna teplota 36,2° C a minimálna teplota -12,3° C, ročný úhrn atmosférických zrážok bol 616,3 mm, priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu bola 71 %.

Prevažujúcim je severné prúdenie vzduchu vo všetkých kategóriách rýchlosti vetra. Značne veterná je južná časť Košickej kotliny, čo súvisí s konfiguráciou okolitých pohorí - Slanských vrchov a východnej časti Slovenského Rudohoria.

Tab. 48: Vývoj priemerných teplôt a rýchlosti vetrov na stanici Košice - Letisko

Monitorovacia stanica	Rok	Priemerná teplota (˚C)	Úhrn zrážok (mm)
Košice - Letisko	2008	10,5	645,2
	2009	10,5	631,1
	2010	9,4	958,9
	2011	9,9	524,1
	2012	10,3	548,9

Zdroj: SHMÚ, MÚSES KE 2013

Hydrologické pomery

Z hydrologického hľadiska územie mesta Košice patrí do povodia riek Hornád a Bodva. Väčšia časť územia mesta je odvodňovaná riekou Hornád a jej prítokmi, len západná časť územia mesta je odvodňovaná Bodvou prostredníctvom jej ľavostranného prítoku Ida. Z pravej strany priberá Hornád v meste dva prítoky - rieku Čermeľ a Myslavský potok. Vodné nádrže na riekach Hornád a Ida slúžia priamo pre zásobovanie mesta pitnou a úžitkovou vodou. Vodná plocha Jazero, ktorá vznikla po vyťažení štrkov (v južnej časti mesta) sa využíva na rekreačné účely.

Priemerný dlhodobý ročný prietok Hornádu v Košiciach je 17,903 m3.s^{-1} a v profile Ždaňa 28,367 m3.s^{-1}. V roku 2011 sa priemerné ročné prietoky v povodí Hornádu pohybovali v rozpätí 68 až 113 % dlhodobého priemeru Q_a (priemerný dlhodobý ročný prietok). Maximálne priemerné mesačné prietoky boli zaznamenané v riešenom území v mesiaci január, minimálne priemerné mesačné prietoky sa vyskytovali v novembri a decembri, maximálne kulminačné prietoky v celom povodí Hornádu boli zaznamenané v marci a júli. Priemerné ročné prietoky v povodí Bodvy v roku 2011 dosahovali hodnoty 73 až 83% príslušného dlhodobého priemeru Q_a. Maximálne priemerné mesačné prietoky sa vyskytli na Bodve a Ide v januári, minimálne priemerné mesačné prietoky boli zaznamenané na Ide v októbri.

Najvýznamnejšie zásoby podzemných vôd sa nachádzajú v južnej časti územia v kvartérnych sedimentoch (2,00 – 9,99 l.s^{-1}.km^{-1}). Hladina podzemnej vody sa pohybuje prevažne v hĺbke menšej ako 2 m pod terénom. V oblasti nižších terás Hornádu je hladina podzemnej vody v hĺbke 2 – 5 m a vysokej terasy v hĺbke 5 – 10 m pod terénom. Na území mesta sa nachádza jeden zdroj minerálnej vody na severnom okraji mesta – bývalé Gajdové kúpele a v lokalite Šebastovce je evidovaný zdroj geotermálnych vôd s výdatnosťou vrtu 10 l.s. $^{-1}$.

Pôdne pomery a poľnohospodárska a lesná krajina

Územie mesta Košice je možné z hľadiska **poľnohospodárskeho využívania** rozdeliť na časť nížinnú (južná a západná časť) a časť pahorkatinnú (severná a východná časť).
Poľnohospodárska pôda na území mesta Košice zaberá 9 168,6678 ha, čo predstavuje 37,61 % z celkovej výmery územia mesta (24 373,5230 ha). Najvyšší podiel poľnohospodárskej pôdy je v okrese Košice II. – 3 861,0477 ha, čo tvorí 42,11 % z celkovej poľnohospodárskej pôdy na území aglomerácie mesta Košice. Najnižší podiel poľnohospodárskej pôdy je v okrese Košice III. – 381,5801 ha. Najväčšie zastúpenie trvalých trávnych porastov je v severnej a severozápadnej časti územia, konkrétne v okrese Košice I., s výmerou 790,5255 ha, čo predstavuje 46,17 % z celkovej rozlohy trvalých trávnatých porastov na území mesta Košice. Najrozšírenejším typmi pôdy na území mesta Košice sú kambizeme a pseudogleje.

Tab. 49: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy – bilancia pôdy na území mesta Košice

Ukazovateľ	Okres Košice I	Okres Košice II	Okres Košice III	Okres Košice IV
Celková výmera pôdy	8546,4347	8054,2480	1683,6031	6089,2382
• Pôdohospodárska pôda	1520,3843	3861,0477	381,5801	3393,9240
o *Orná pôda*	308,2178	2846,1330	188,4789	2771,5140
o *Chmeľnice*	0	0	0	0
o *Vinice*	0	0,0296	0	0,2928
o *Záhrady*	392,7258	358,8414	121,2586	340,1394
o *Ovocné sady*	28,9152	31,1336	0,9414	56,2082
o *Trvalé trávne porasty*	790,5255	624,9101	70,9012	225,7696

Zdroj: MÚSES KE 2013, stav k 1.5.2013 v ha

Vysoké zastúpenie majú i lesné plochy, ktoré sa podieľajú na celkovej rozlohe mesta 30,9 % (7 500 ha) čo je cca 22,35 % z celkovej výmery územia mesta Košice. Celé územie patrí z hľadiska biogeografickej rajonizácie do **lesnej oblasti Košická kotlina** a **Abovská pahorkatina.** Rozmiestnenie lesov je veľmi nerovnomerné. Prevládajú najmä na severe a severovýchode v hornatejšej časti mesta. Prevažnú časť lesov pokrývajú listnaté dreviny – 89 % výmery porastovej plochy. Najväčšie zastúpenie z drevín má dub – 30 %, buk – 27 % a hrab 13 %, v malej miere ihličnany ako jedľa 5 % a borovica 3 % a smrekovec - cca 1 % porastovej plochy lesov. Územná organizácia lesného pôdneho fondu z hľadiska hospodárskej úpravy lesa na území mesta je členená na lesné hospodárske celky - LHC Čermeľ, LHC Bukovec, LHC Sokoľ a LHC Jasov.

Z hľadiska vlastníckych vzťahov až 73 % lesov je majetkom mesta Košice, ostatné lesy sú vo vlastníctve iných menších subjektov. Lesný majetok mesta má celkovú výmeru 19 432 ha (z toho 18 894 ha zaberajú lesné porasty) a zasahuje aj do okresov Košice – okolie a Gelnica a obhospodaruje ich obchodná organizácia mesta - Mestské lesy Košice, a.s. V súčasnosti sú dominantnou kategóriou lesy osobitného určenia (57 %) a to najmä na území prímestského lesoparku, v chránených územiach a v ochranných pásmach vodných zdrojov. Ochranné lesy zaberajú 25 % hospodárske lesy 28 % rozlohy územia mestských lesov.

Rastlinstvo, živočíšstvo a biotopy

Podľa **fytogeografického** členenia Slovenska (Futák a kol., 1980) patrí územie mesta Košice do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), obvodu predkarpatskej flóry (Praecarpaticum), okresu Stredné Pohornádie a do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerotermnej flóry (Eupannonicum), okresu Košická kotlina. Územie mesta Košice s priľahlými zónami má z hľadiska zastúpenia rastlinných druhov vysoký potenciál. Zastúpené sú tu druhy nížinné, podhorské, ale i horské a viaceré z nich patria medzi významné a vzácne druhy slovenskej flóry.

Podľa **zoogeografického** členenia Slovenska (Čepelák a kol., 1980) patrí územie mesta Košice do oblasti západokarpatskej fauny, okrsku rudohorského a do oblasti vnútrokarpatských zníženín, okrsku košického. Pestré prírodné podmienky územia podmieňujú značnú rôznorodosť fauny. Sú tu zastúpené druhy nížinné, podhorské, ale i horské a viaceré z nich patria medzi významné a vzácne druhy slovenskej fauny.

Na území mesta Košice sa nachádza viacero významných biotopov európskeho a národného významu (Katalóg Biotopov Slovenska, 2002), ktoré sú podrobne popísané v MÚSES, 2013.

Nerastné suroviny

Na území mesta Košice sa vyskytuje niekoľko ložísk nerudných nerastných surovín a to magnezitu, keramických surovín a stavebného kameňa. Z rúd je evidovaný výskyt uránovej rudy. Najväčším ložiskom na území mesta a zároveň druhým najväčším ložiskom magnezitu na Slovensku, je v súčasnosti neťažené ložisko magnezitu Košice – Bankov (odhadnutých viac ako 450 miliónov ton potenciálnych zásob). Na území mesta Košice sú evidované aj dve ložiská keramických ílov a to neťažené ložisko Šaca (okres Košice II) s bilančnými zásobami okolo 3 100 tisíc ton a využívané ložisko Tepličanky (okres Košice I) s bilančnými zásobami (voľnými) 3 681 tisíc ton k 1.1.2013. Ako stavebný kameň sa v rámci územia mesta Košice využívajú granodiority kryštalinika Čiernej hory, ktoré sú ťažené v kameňolome Košice – Hradová (okres Košice I). Bilančné zásoby (voľné aj viazané spolu) predstavujú 5 404 tisíc m^3 k 1.1.2013.

V chránenom ložiskovom území uránových rúd v lokalite Košice – Jahodná sa aktuálne eviduje okolo 1 150 tisíc ton bilančných zásob. Dotknuté územie sa nachádza v Chránenom vtáčom území európskeho významu - NATURA 2000 - Volovské vrchy a v tesnej blízkosti ďalšieho chráneného územia európskeho významu - NATURA 2000 - Stredné Pohornádie. Prípadná realizácia zámeru banskej činnosti v lokalite Jahodná Kurišková by ohrozila aj ochranný režim pásma hygienickej ochrany II. stupňa vodných zdrojov Čermeľ, ktoré zásobujú severné časti mesta Košice. Územný plán hospodársko – sídelnej aglomerácie mesta Košice vyčleňuje toto územie len pre rekreačné formy využívania. Z týchto dôvodov samospráva mesta Košice, ako aj regionálna samospráva – Košický samosprávny kraj, nesúhlasila s vyhlásením dobývacieho priestoru pre ťažbu uránu.

Súčasná krajinná štruktúra územia mesta

Súčasnú krajinnú štruktúru znázorňuje nasledujúca tabuľka:

Tab. 50: Súčasná krajinná štruktúra

Ukazovateľ	KE I	KE II	KE III	KE IV	Košice
Orná pôda	308,2178	2 846,1330	188,4789	2 771,5140	6 114,3437
Vinice	0	0	0	0	0
Chmeľnice	0	0, 0296	0	0,2928	0,3224
Záhrady	392,7814	358,8414	121,2586	340,1394	1 213,0208
Ovocné sady	28,9152	31,1336	0,9414	56,2082	117,1984
TTP	790,5255	624,9101	70,9012	225,7696	1 712,1064
Poľnohospodárska pôda	1 520,4399	3 861,0477	381,5801	3 393,9240	9 156,9917
Lesné pozemky	5 143,3894	1 141,3833	925,3797	285,8736	7 496,0260
Vodné plochy	65,7597	58,7467	1,3191	187,1669	312,9924
Zastavené plochy	1 037,6300	1 938,8667	285,7628	1 347,2966	4 609,5561
Ostatné plochy	779,2713	1054,2036	89,5614	874,9771	2 798,0134
CELKOVÁ VÝMERA	8 546,4347	8 054,2480	1 683,6031	6 089,2382	24 373,523

Zdroj: ÚGKK SR

Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavujú diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií vyjadrujúcich kvantitatívnu mieru ekologickej stability, resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom území.

Tab. 51: Klasifikácia kvantitatívneho hodnotenia krajiny podľa KES

Stupeň ekologickej stability	Druh stability krajiny	KES
1.	veľmi nízka ekologická stabilita	< 0,50
2.	nízka ekologická stabilita	0,51-1,50
3.	stredná ekologická stabilita	1,51-3,00
4.	vysoká ekologická stabilita	3,01-4,50
5.	veľmi vysoká ekologická stabilita	> 4,50

Zdroj: MÚSES KE 2013

Tab. 52: Priemerné hodnoty KES v jednotlivých okresoch mesta Košice

Číslo okresu	Okres	Celková výmera (m^2)	KES
802	Košice I.	85 464 347	3,71
803	Košice II.	80 542 480	1,77
804	Košice III.	16 836 031	3,41
805	Košice IV.	60 892 382	1,21
Spolu za Košice		243 735 230	2,52

Zdroj: MÚSES KE 2013

Priemerná hodnota koeficientu ekologickej stability (KES) za celé územie mesta Košice je 2,52, t. j. územie mesta Košice možno hodnotiť ako typ krajiny so strednou ekologickou stabilitou.

Osobitne chránené časti prírody

Na území mesta Košice je, v súlade so Zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, vymedzená nasledujúca sieť chránených území národného a európskeho významu:

- Prírodná pamiatka (PP) Kavečianska stráň, IV. stupeň ochrany, k. ú. Kavečany, plocha územia 3,19 ha, rok vyhlásenia 2000 (ostrov teplomilnej vegetácie s masovým výskytom chráneného druhu ponikleca veľkokvetého - Pulsatilla grandis).

- Chránený areál (CHA) Košická botanická záhrada, IV. stupeň ochrany, k. ú. Košice - Sever, plocha územia 29,76 ha, rok vyhlásenia 2002 (významný krajinotvorný prvok v intraviláne mesta Košice so zachovaním fytofondu viacerých divorastúcich i kultúrnych rastlinných druhov).

- Prírodná rezervácia (PR) Vysoký vrch, V. stupeň ochrany, k. ú. Čermeľ, Sokoľ, plocha územia 36,50 ha (okres Košice I. 33,12 ha), rok vyhlásenia 1993 (vrcholové lesné spoločenstvá 80-100 ročných jedľo-bučín pralesovitého charakteru v oblasti Vysokého vrchu a Bielej skaly v závere Čermeľského údolia).

- Ďalšími sú prírodné pamiatky (4 jaskyne a 1 priepasť): Andrejova jaskyňa I, Andrejova jaskyňa II, Kavečianska jaskyňa, Smetisko, Priepasť v Kavečanoch.

- Chránené vtáčie územia - NATURA 2000

Tab. 53: Prehľad navrhovaných chránených vtáčích území

Názov	Okres	Plocha chráneného územia v okrese	Celková výmera územia, ha
Košická kotlina	Košice II	1, 336	17 354,31
Volovské vrchy	Košice I	3 623,700	121 420,65

Zdroj: ŠOP

Na území mesta Košice sa nachádza aj Územie Európskeho významu Stredné pohornádie s 2. až 5 stupňom ochrany (schválené uznesením vlády SR č. 239/2004 zo 17. marca 2004) i územia chránené podľa medzinárodných dohovorov (ochrana mokradí, chránených druhov rastlín i živočíchov) podrobne popísaných v MÚSES, 2013. Do kategórie mokradí regionálneho významu patrí Štrkovisko pri Krásnej nad Hornádom, k. ú. Krásna, 400 000 $m^{2.}$ K mokradiam lokálneho významu zaraďujeme:

- Čvíkotin háj (Hutky), plocha mokrade je 28,00 ha,
- Sedimentačná nádrž VSŽ – Hutníky, plocha mokrade je 22,00 ha,
- Jazierko na Hlinisku („Pľuvátko“), plocha mokrade 2,00 ha,
- Odkalisko Bankov, plocha mokrade 0,30 ha,
- Čičky, plocha mokrade 0,30 ha,
- Poľov, vodná nádrž, plocha mokrade 2,59 ha,
- Lorinčík, plocha mokrade 0,98 ha.

Chránené stromy

Na území mesta Košice sú vyhlásené (Všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu v Košiciach č.1/1996 z 27. novembra 1996,) nasledovné chránené stromy:

Tab. 54: Chránené stromy

P. č.	Názov	Druh dreviny	Lokalita - ulica	MČ	počet
1.	Ginkgo na Masarykovej ulici	ginko dvojlaločné (Ginkgo biloba)	Masarykova ul. č. 3	St. mesto	1
2.	Jaseň pri Angeline	jaseň štíhly (Fraxinus excelsior)	Park Angelinum	St. mesto	1
3.	Topoľ biely v Mestskom parku	topoľ biely (Populus alba)	Mestský park	St. mesto	1
4.	Univerzitná sofora	sofora japonská (Sophora japonica)	UPJŠ na Kostlivého ul.	St. mesto	1
5.	Šačianske tisy	tis obyčajný (Taxus baccata)	Šaca	Šaca	29

Stav zložiek životného prostredia

Ovzdušie

V oblasti mesta Košice sa v rámci SR dlhodobo produkuje najviac emisií základných znečisťujúcich látok, ako aj skupiny plynných anorganických znečisťujúcich látok. Lokálne imisné znečistenie ovzdušia v niektorých lokalitách prekračuje platnou legislatívou určené limitné hodnoty pre tuhé znečisťujúce látky PM_{10}.

Emisie pochádzajú predovšetkým z veľkých stacionárnych priemyselných zdrojov znečisťovania ovzdušia lokalizovaných na území Košíc. Najväčší podiel na znečistení ovzdušia majú U.S. Steel Košice a mestská tepláreň TEKO Košice. V posledných rokoch došlo k výraznému zníženiu emisií tuhých látok u najväčšieho znečisťovateľa v oblasti Košíc – U.S. Steel Košice, i napriek tomu však patrí v rámci všetkých veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia v SR naďalej k najväčším znečisťovateľom ovzdušia. Prevádzky U.S. Steel Košice emitujú okrem základných znečisťujúcich látok aj ďalšie látky, ako sulfán (sírovodík), benzén, amoniak, kyanovodík, chlór, fenol, toluén, VOC a ďalšie špecifické látky. Takmer celé množstvo emisií

ťažkých kovov vyprodukovaných zo stacionárnych zdrojov v oblasti Košíc pochádza z výroby železa a ocele v U.S. Steel Košice. Mestská tepláreň TEKO je najvýznamnejším bodovým zdrojom znečistenia ovzdušia exhalátmi (najmä SO_2, NO_x) zaťažuje predovšetkým ovzdušie v južnej časti mesta.

Tab. 55: Najvýznamnejšie zdroje znečisťovania ovzdušia v tonách v meste Košice

TZL			Prevádzkovateľ
2008	2009	2010	
2826,63	2386,32	2745,98	2008-2010: U.S. Steel, s.r.o. Košice
57,17	518,41	332,97	2008-2010: Carmeuse Slovakia, s.r.o. závod Košice
75,07	56,00	92,41	2008-2010: TEKO, a.s. Košice
SO_2			**Prevádzkovateľ**
2008	**2009**	**2010**	
8429,45	7821,90	8328,81	2008-2010: U.S. Steel, s.r.o. Košice
999,91	1074,76	1144,08	2008-2010: TEKO, a.s. Košice
98,08	68,20	109,08	2008, 2010: Slovenské magnezitové závody, a.s. závod Bočiar; 2009: Carmeuse Slovakia, s.r.o. závod Košice
NO_x			**Prevádzkovateľ**
2008	**2009**	**2010**	
6581,55	5856,84	6777,01	2008-2010: U.S. Steel, s.r.o. Košice
1500,36	1497,19	1593,84	2008-2010: Carmeuse Slovakia, s.r.o. závod Košice
266,35	545,95	627,05	2008-2010: TEKO, a.s. Košice
106,24	62,37	117,28	2008-2010: 2008, 2010: Slovenské magnezitové závody, a.s. závod Bočiar
CO			**Prevádzkovateľ**
2008	**2009**	**2010**	
91239,73	66935,92	87521,49	2008-2010: U.S. Steel, s.r.o. Košice
2833,09	1276,94	431,23	2008-2010: Carmeuse Slovakia, s.r.o. závod Košice
100,90	68,37	111,99	2008, 2010: Slovenské magnezitové závody, a.s. závod Bočiar; 2009: TEKO, a.s. Košice
57,70	59,41	85,37	2008, 2010: TEKO, a.s. Košice; 2009: Slovenské magnezitové závody, a.s. závod Bočiar

Zdroj: MÚSES KE 2013

K zdrojom znečistenia ovzdušia v Košiciach stále viac patrí automobilová doprava. Nárast intenzity cestnej dopravy spôsobuje zvyšovanie celoplošnej zaťaženosti komunikácií a zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov (najmä CO, NO_x, VOC), sekundárnu prašnosť a tým negatívne ovplyvňuje ovzdušie v dýchacej zóne človeka.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia sú aj malé zdroje znečisťovania ovzdušia (MZZO - zdroje s tuhým palivom vykurovania). Na základe povolení na stavby MZZO bolo na území Košíc povolených v roku 2012 – 330 zdrojov, v roku 2013 – 315 a v roku 2014 – 340 MZZO. Pri lokálnych zdrojoch vykurovania, je vzhľadom na nedostatočné, resp. žiadne kontrolné kompetencie mesta (chýbajú meracie stanice, chýba možnosť kontroly čo sa spaľuje v lokálnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia, chýbajú právomoci mesta ako orgánu ochrany ovzdušia) nemožné zmerať ich vplyv na znečisťovania ovzdušia a na vplyv množstva PM_{10} a $PM_{2,5}$ v ovzduší mesta. Podiel malých zdrojov znečistenia ovzdušia na celkovom znečistení ovzdušia v oblasti Košíc je daný tiež stupňom plynofikácie obcí v okolí mesta Košice.

Množstvá emisií vyprodukovaných hlavnými zdrojmi znečisťovania v aglomerácii Košice majú stúpajúcu tendenciu (viď. Tab. 56 a Graf 10).

Tab. 56: Vývoj emisií vybraných základných znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov

Rok	Emisie (t/rok)				Merné územie emisie (t/rok.km^2)			
	TZL	SO_2	NO_x	CO	tuhé látky	SO_2	NO_x	CO
2009	3 009	9 087	8 167	68 477	12,38	37,39	33,61	281,80
2010	3 245	9 671	9 323	88 292	13,35	39,80	38,37	363,34
2011	3 268	9 247	7 883	101 053	13,45	38,05	32,44	415,85

Zdroj : SHMÚ

Graf 10: Vývoj emisií (v tonách) zo stacionárnych zdrojov v meste Košice

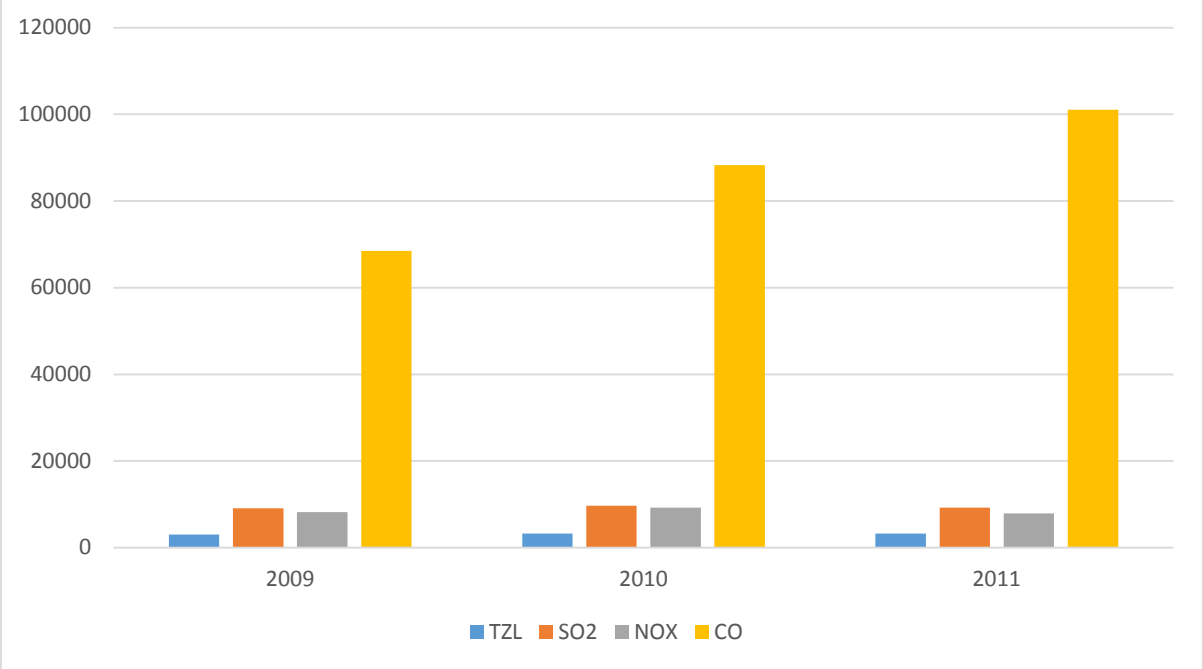

Zdroj: MÚSES KE 2013

Podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší bol v r. 2013 v gescii MŽP SR vypracovaný **Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia** (PZKO) pre katastrálne územie mesta Košice a územia obcí Bočiar, Haniska, Sokoľany a Veľká Ida, kde dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt znečisťujúcej látky PM_{10}. :

- **Znečistená oblasť má rozlohu cca 302 km^2.**
- **Populácia vystavená znečisteniu ovzdušia znečisťujúcou látkou PM_{10} predstavuje 246 931 obyvateľov.**

Počet prekročení priemernej 24-hodinovej koncentrácie **PM_{10}** v roku 2013 na území mesta Košice, ktoré boli predložené SHMÚ v mesačných hláseniach na jednotlivých stanovištiach merania (AMS):

- AMS Štefánikova ul. – 40 prekročení,
- AMS Amurská ul. – 28,
- AMS Veľká Ida – 79.

Počet prekročení limitnej hodnoty nesmie presiahnuť hodnotu viac ako 35-krát za kalendárny rok.

V rámci jednotlivých opatrení mali byť vypracované *prieskumy o vplyve znečisťujúcich látok v ovzduší na zdravie obyvateľstva a štúdie dopadu prachových častíc na zdravie v oblastiach riadenia kvality ovzdušia.* Podľa získaných informácií z okresného úradu a regionálneho úradu verejného zdravotníctva predmetné štúdie zatiaľ vypracované neboli. Cieľom programu zlepšenia kvality ovzdušia je **zlepšiť kvalitu ovzdušia tak, aby sa neprekračovala limitná hodnota pre tuhé častice** PM_{10}. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné prijať opatrenia, ktoré by mali prispieť k zníženiu emisií tuhých znečisťujúcich látok. Lokálne opatrenia na znižovanie emisií PM_{10} by mali byť orientované hlavne na oblasť dopravy a čistenia komunikácií, na

podporu centrálneho vykurovania, mali by smerovať aj do regulácie priemyslu a majú to byť opatrenia s využitím funkcií zelene na významné obmedzenie a elimináciu stavu prašnosti. V programe sa pre oblasť zelene uvádzajú nasledovné opatrenia:

- **v urbanizovanom prostredí realizovať výsadbu zelene,**
- **rozširovať a zahusťovať líniovú zeleň,**
- **obmedziť budovanie spevnených plôch, zväčšovať zatrávnené plochy,**
- **zavlažovať parky.**

Opatrenia, ktorých plnenie sa monitoruje od r. 2009, sú:

V oblasti zelene a zelenej infraštruktúry:

- Dobudovať a skvalitňovať sieť cyklistických komunikácii a izolovať ich od priameho styku s automobilovou dopravou pásmi bariérovej zelene.
- Výsadba zelene.

V oblasti dopravnej infraštruktúry:

- Rekonštrukcia cestnej komunikácie podľa schváleného harmonogramu.
- Príprava a výstavba mimoúrovňového prepojenia Masarykova-Prešovská-Tr. L. Svobodu.
- Výstavba ďalšieho dopravného napojenia Sídliska Ťahanovce na komunikačný systém mesta v úseku Sídlisko Ťahanovce, Americká trieda - Magnezitárska ulica – Kostolianska cesta.
- Zníženie emisií modernizáciou MHD.

V oblasti údržby ciest:

- Skrápanie komunikácií.
- Odstraňovanie posypového materiálu z komunikácií bezprostredne po zimnej údržbe.

Tieto opatrenia a ich plnenie mestom Košice sú sledované štátnou správou – úradom životného prostredia v Košiciach. Mesto Košice predkladalo poslednú správu (09/2013) za obdobie rokov 2009 – 2011. Celkovo sa Program zlepšovania stavu ovzdušia sleduje meraním počtu prekročení priemernej 24-hodinovej koncentrácie PM_{10}.

Voda a vodné zdroje

Povrchové vody

Hlavným vodným tokom na území mesta je rieka Hornád, ktorá preteká mestom v smere sever – juh. Z pravej strany priberá v meste dva prítoky, rieku Čermeľ a Myslavský potok. Priemerný ročný prietok rieky Hornád je 26,91 (m^3/s) , maximálny je 126,5 a minimálny priemerný je 2,474 m^3/s. Ročný priemerný vodný stav Hornádu je 128 cm, maximálny je 250 cm a minimálny 77 cm (Zdroj: SHMÚ,2013).

Vodohospodársky významné toky na území mesta sú (vodné toky, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje - vodárenský tok, vodné toky s plavebným využitím, vodné toky s významným odberom vody pre priemysel a poľnohospodárstvo, vodné toky využívané na iné účely, prípadne ich vodohospodársky

ucelené úseky): Hornád, Čermeľ, Myslavský potok, Torysa, Belžiansky potok, Sokoliansky potok.

Najväčšími zdrojmi znečistenia vôd v území mesta s vplyvom na okolité územie mimo mesta, sú: verejná kanalizácia mesta Košice vrátane kanalizácie a ČOV mestských častí a U. S. Steel Košice (patrí k najväčším zdrojom znečistenia vôd v rámci SR na základe množstva vypúšťaného znečistenia) s následkom znečisťovania povrchových vôd Hornádu. Tieto zdroje sa nachádzajú na území mesta Košice, ale odpadové vody sú vypúšťane do recipienta mimo územia mesta. K veľkým zdrojom znečistenia v rámci mesta môžeme zaradiť aj ČOV Šaca. Tento zdroj patrí medzi 3 zdroje znečistenia vôd zaradené do kategórie spoplatnených zdrojov, ktoré vypúšťajú viac ako 3 t BSK5 za rok.

Tab. 57: Vypúšťané množstvo odpadových vôd z významných zdrojov znečisťovania v t/r

Zdroj znečistenia	BSK_5			$CHSK_{Cr}$			NL			$NEL_{UV, IČ}$		
	2007	2009	2011	2007	2009	2011	2007	2009	2011	2007	2009	2011
U.S. Steel, Košice - ČOV	87,03	45,42	56,17	549,9	412,55	429,96	227,1	171,64	292,0	3,9	10,57	6,01
VVS a.s., ČOV Košice	265,9	100,8	98,02	562,9	515,89	371,97	84,32	130,94	131,1	4,63	5,2	7,99
TEKO, a.s. Košice	0,85	0,72	1,20	0,3	2,06	5,43	1,97	1,49	5,39	0,02	0,01	0

Zdroj: MÚSES KE 2013

Na území Košíc sa kvalita vody v rámci celoslovenského monitoringu (SHMÚ, Bratislava) sleduje vo vodných tokoch Hornád, Sokoliansky potok a Ida.

Hornád je v oblasti Košíc silne zaťažený vypúšťanými splaškovými a priemyselnými odpadovými vodami mesta a privádzaným znečistením z hornej časti samotného toku, ale aj jeho prítokov. Na území mesta Košice nebolo zaznamenané nesplnenie požiadaviek na kvalitu vody z hľadiska špecifických znečisťujúcich látok. V Sokolianskom potoku sa vyskytli nadlimitné hodnoty vodivosti a koncentrácie dusitanového a dusičnanového dusíka, síranov, vápnika, adsorbovateľných organicky viazaných halogénov (AOX). Zo syntetických látok nevyhovujú požiadavkám kyanidy celkové a z hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľov sú to črevné enterokoky, koliformné baktérie a sapróbny index biosestónu. Sokoliansky potok je recipientom odpadových vôd z U.S Steelu Košice a tiež z ČOV v Kechneci, kam je odkanalizovaný okrem obce aj priemyselný park. Vodný tok Ida je vo svojom hornom úseku vodárenským tokom, potom preteká niekoľkými obcami, ktoré buď nemajú vôbec alebo len nedostatočné čistenie splaškových odpadových vôd. Ida je monitorovaná aj v jej ústi do rieky Bodva, kde sa znečistenie prejavilo nadlimitným obsahom dusitanového dusíka ($N\text{-}NO_2$) a vysokou hodnotou chemickej spotreby kyslíka ($CHSK_{Cr}$).

Podzemné vody

Podľa Palmer – Gazdovej klasifikácie je chemické zloženie podzemných vôd Košickej kotliny veľmi rôznorodé. Mení sa od základného výrazného a nevýrazného vápenato-horečnato-hydrogénuhličitanového, cez prechodný vápenato-sírano-hydrogénuhličitanový až po základný nevýrazný vápenato-síranový typ. Táto rôznorodosť základného chemického zloženia je dôsledkom priemyselnej a poľnohospodárskej činnosti. Podzemné vody patria medzi stredne až vysoko mineralizované (270-1130 $mg.l^{-1}$).

Na území mesta Košice sa nachádza 1 monitorovací vrt základnej siete SHMÚ - Košice - Zdroj potraviny. V tomto vrte nebolo namerané prekročenie limitných hodnôt. Znečistenie podzemných vôd odráža predovšetkým vplyvy - priemyselnej, poľnohospodárskej činnosti a vypúšťania splaškových odpadových vôd. Oblasť Košickej kotliny je najviac poznačená samotným mestom Košice a jeho aktivitami a vyznačuje sa zvýšenými koncentráciami znečisťujúcich látok so stupňom kontaminácie C_d = 0,50 >10,00 (III.-V. trieda podľa Geochemického atlasu SR a Environmentálnej regionalizácie SR).

Tab. 58: Využívané zdroje podzemných vôd na území mesta Košice

Lokalita, názov zdroja	Výdatnosť doporučená (l.s-1)
Čermeľ	35,0
Košice - Ťahanovce,	90,0
Pstružník I. – II	4,7

Zdroj: SHMÚ, využívané pramene, studne a vrty, 2011

Zásobovanie pitnou vodou

V meste Košice, kde podiel zásobovaných obyvateľov dosahuje 97,91 %, je najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja.

Mesto je zásobované pitnou vodou z Košického skupinového vodovodu, ktorý je súčasťou Východoslovenskej vodárenskej sústavy (VVS). Táto nadradená **vodárenská sústava zásobuje nielen rozhodujúcu časť Košíc, ale aj okresy Košice – okolie, do ktorého spadá aj mestské funkčné územie.** Podiel VVS na zásobovaní Košického kraja je až 91,4 %. Rozhodujúcim spotrebiteľom je práve mesto Košice, ktoré v súčasnosti potrebuje cca 55 % potreby pitnej vody celého Košického kraja. Z určeného odberu 1000 $l.s^{-1}$ z VN Starina pre Košický kraj, je pre Košice stanovených 400 $l.s^{-1}$. Spolu pre Košický kraj odber z VN Starina predstavuje 560,0 $l.s^{-1}$.

Na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou sú v súlade so zákonom o vodách prednostne určené útvary podzemných vôd. Avšak pri nedostatku vhodných podzemných zdrojov pitnej vody sa na zásobovanie využívajú jednak priame odbery z tokov, ale najmä veľkokapacitné zdroje povrchovej vody – vodárenské nádrže. **Prevažná časť pitnej vody pre skupinový vodovod je dodávaná z podzemných zdrojov „Západ“, ktoré sa nachádzajú západne od mesta - vody krasových prameňov Drienovec, Turňa n/Bodvou a podzemných zdrojov Péder a Hosťovce a náplavov Bodvy. Mesto Košice je zo severnej časti zásobované pitnou vodou z podzemných zdrojov, ktoré sa nachádzajú v Čermeľskom údolí.** Využívajú sa aj náplavy Hornádu severne od mesta (Družstevná pri Hornáde, Sokoľ), avšak v niektorých lokalitách len podmienečne pre kolísavú kvalitu vody a tieto zdroje sú navrhnuté na vyradenie. Zvyšnú časť tvoria povrchové zdroje - vodárenské nádrže Bukovec, Starina a priamy odber z Bodvy cez úpravňu vody v Medzeve.

Čistenie odpadových vôd

V meste Košice, kde podiel obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu dosahuje 94 %, je najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja.

Košice - mesto je odkanalizované jednotnou kanalizáciou do mechanicko-biologickej čistiarne odpadových vôd pri Kokšov – Bakši. Samostatne je odkanalizovaná mestská časť Košice – Šaca

do vlastnej mechanicko-biologickej čistiarne odpadových vôd. Samostatne je odkanalizovaná aj mestská časť Košická Nová Ves do vlastnej ČOV. V mestskej časti Kavečany bola vybudovaná kanalizácia a ČOV.

Verejná zeleň

Pre územie mesta Košice sú vypracované dokumenty MÚSES a Urbanistická štúdia Mestská zeleň Košice (dostupné na stránke mesta Košice), ako územno-plánovací podklad, ktorého odporúčania, návrhy sa stanú záväznými nie len pre správcov verejnej zelene, ale aj pre ostatné subjekty, ktoré na území mesta budú vykonávať činnosti a aktivity s vplyvom na kvalitu a kvantitu verejnej zelene. Mesto Košice malo vydané všeobecne záväzné nariadenie mesta Košice - VZN č. 2/1991 o zakladaní, údržbe a ochrane verejnej zelene. Toto však bolo zrušené na protest prokurátora dňa 16.12.2013. Aj keď je znenie VZN stále dostupné na stránke mesta, mesto Košice nemá nástroj vo forme všeobecne záväzného právneho predpisu na území mesta, ktorým by mohlo regulovať nakladanie so zeleňou na jeho území.

V meste Košice existuje značné množstvo lokalít verejnej zelene, ktorá sa podľa MÚSES člení na parkovú zeleň, zeleň bytových a rodinných domov, zeleň pri vyššej občianskej vybavenosti a ochrannú zeleň.

Z parkovej a historickej zelene sa zachovali len lokality, ktoré svojou polohou nebránili rozvoju osídlenia. Medzi lokality najstaršej zelene v meste Košice patria: prírodný park Anička, park vo Fakultnej nemocnici L. Pasteura, verejný cintorín (Rastislavova ul.), zeleň Leteckej vojenskej nemocnice (Murgašova ul., Timonova ul.), zeleň areálu Univerzity veterinárneho lekárstva (Komenského ul., Hlinkova ul.),Botanická záhrada UPJŠ – arborétum (Mánesova ul.), cintorín Rozália (Rozálska ul.), Komenského park, park pri poliklinike Sever,Moyzesova ulica, Mestský park, Drevný trh, parky na Hlavnej ulici, areál Leteckej fakulty TU (Rampová ul.),areál UPJŠ (Šrobárova ul., Moyzesova ul.), zeleň univerzitného areálu (bývalá detská nemocnica Moyzesova ul.), areál bývalých vojenských skladov (Skladná ul., Rastislavova ul.) a park Barca.

V rámci projektu EHMK 2013 boli zrekonštruované Mestský park, Komenského Západ, Komenského Východ a Moyzesova ulica v celom rozsahu, na viac Žriedlov park, v rozsahu terénne úpravy, sadové úpravy a pešie komunikácie.

Najhodnotnejšia vegetácia bytových domov sa nachádza na sídliskách postavených v 50. a 60. rokoch, ktoré majú rozsiahle plochy obytnej zelene v dobrom stave:

- sídlisko Mier a Národná trieda,
- sídlisko na Watsonovej ul. zeleň medzi ulicami Letná, Čsl. armády, Komenského ul.,
- Kuzmányho ulica a Novomeského ulica,
- sídlisko Podhradová,
- sídliská MČ Juh (najmä Pasteurovo námestie a okolie),
- sídlisko Terasa.

Novšie sídliská obsahujú menšie plochy zelene, výsadba sa uskutočňovala a uskutočňuje postupne, miestami sa aj tu vyvinuli plochy kvalitnej zelene. V rokoch 2000 – 2013 ide akákoľvek výstavba často na úkor pôvodnej zelene, investori, ani mesto v mnohých prípadoch nepristupujú k rozširovaniu plôch zelene.

Z ekologického hľadiska negatívnou je náletová zeleň a invázne druhy rastlín (zlatobyľ obrovská, zlatobyľ kanadská, pohánkovec japonský), ktoré sa rozšírili vo viacerých lokalitách v rámci mesta Košice ako dôsledok nevyužívania a nedostatočnej starostlivosti o pozemky ich vlastníkmi, užívateľmi (opustené pozemky, v okolí cestných a železničných komunikácií, pozdĺž vodných tokov, na plochách sídliskovej verejnej zelene i na plochách parkovej zelene). Je nevyhnutné pravidelne ich odstraňovať a zamedziť ich ďalšie rozširovanie. Invázne rastliny predstavujú nebezpečenstvo pre biodiverzitu vegetácie, ale v niektorých prípadoch sú ako silné alergény nebezpečné i pre človeka.

Mesto Košice je povinné odstraňovať a likvidovať **invázne druhy rastlín** na pozemkoch vo vlastníctve obce (Zák. č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny) podľa možnosti hneď v počiatočnom štádiu ich výskytu. Tieto povinnosti mesta zabezpečuje Správa mestskej zelene v Košiciach, ktorá ako príspevková organizácia spravuje zeleň v určenom rozsahu. Problémom je odstraňovanie inváznych druhov rastlín na pozemkoch vo vlastníctve iných vlastníkov. Tak, ako je uvedené v kapitole „ Zeleň“, na území mesta nie je platné všeobecne záväzné nariadenie so stanovením kontrolovateľných a právne vymožiteľných povinností všetkých subjektov na území mesta v oblasti starostlivosti o zeleň vrátane starostlivosti o zelené plochy.

Spracovatelia urbanistickej štúdie „Mestská zeleň Košice“ analyzujú situáciu stavu zelene na území celého mesta Košice takto:

Za pozitíva a príležitosti vo vzťahu sídelná zeleň verzus trvalo-udržateľný rozvoj mesta považujú najmä:

- kvalitné zázemie **a dostupnosť lesov, chránených území, rekreačných areálov** v lesoch,
- **dostatok vody** – i keď v súčasnosti začína stupňovať problém nedostatku vody, Košice majú v lesoch nad mestom množstvo prameňov, kvalitnú hydrologickú sieť, Hornád preteká priamo mestom i niektoré jeho prítoky,
- **Génius loci – historické parky a záhrady,** mesto stredoveké so zázemím za hradbami mesta, mohutný zelený prstenec okolo mesta; v súčasnosti niektoré historické plochy zelene zostali zachované, iné zanikli, prípadne zostali len torzá historických krajinných štruktúr a prvkov, sledované koncepcie zeleň zahrnuli do riešenia (PHSR, MUSES, UPD-Z),
- silný útvar hlavného architekta – príprava strategických a koncepčných dokumentov, územnoplánovacích podkladov i územného plánu, zachytávanie nových trendov, zapájanie sa do modelových projektov, spolupráca s MČ, cieľavedomé usmerňovanie investícií a pod.,
- **využívanie brownfieldov, parky ako verejné priestranstvá - mesto disponuje vysokým podielom nevyužitých plôch,** ktoré je možné v nových koncepciách vnímať ako rezervné plochy pre budovanie systému zelene, tiež brownfieldy je potrebné preriešiť a časť z nich budovať ako parky, verejné priestranstvá je potrebné podporiť zeleňou, tiež parky dobudovať na verejné priestranstvá (spoločenské centrá) s príslušnou vybavenosťou, mesto má priestorové možnosti na budovanie parkov, ktoré nutne potrebuje (malé obvodové parky s výmerou nad 0,5 ha i parky nad 10 ha celomestského významu).

Za negatíva vo vzťahu sídelná zeleň verzus kvalita života:

- **nedostatok parkových plôch** – mesto sa zameriava na riešenie plôch vo vlastníctve mesta, získanie nových plôch pre mesto je komplikované z hľadiska vlastníckych vzťahov a neochoty občanov darovať, či lacno predať pozemky mestu, jestvujúce plochy zelene nie sú dotvorené na parkové plochy s vybavenosťou a vyššou kvalitou, mesto má veľa nevyužívaných plôch,
- **nedostatok zelene v niektorých MČ** - týka sa to MČ s prevažujúcou sídliskovou zástavbou a nových sídlisk, kde je trend intenzifikácie zástavby,
- **nevyužitý Hornád - rieka je životodarný prvok pre rekreačné využite**, pre podporu biodiverzity a ekologickej stability územia, i pre zabezpečenie mesta aspoň úžitkovou vodou; v okolí rieky uvoľniť plochy na budovanie "zelenej stuhy" po celej dĺžke toku, podporiť rekreačné funkcie, vybudovať promenádu a pod., revitalizovať, dobudovať sprievodnú zeleň, umožniť v určitej časti vybrežovanie rieky, vytvoriť plochy pre vodné športy, sprístupniť tok obyvateľom mesta, vytvoriť nádrž na zadržiavanie vody i pre rekreačné účely, využitie Hornádu i celej hydrologickej siete má význam najmä v súvislosti s prívalovými horúčavami, dôjde tak k zvýšeniu kvality života občanov mesta,
- **nepripravenosť potrebnej dokumentácie pre tvorbu zelene -** mesto nemá spracované dokumenty, ktoré vyplývajú ako povinnosť zo zákona o OPaK (dokument starostlivosti o dreviny, zoznam parciel pre náhradné výsadby), nie je vypracovaný pasport plôch zelene, nie sú pripravené projekty pre realizáciu zelených riešení v plánovacom období 2014-2020.

Prítomnosť líniovej zelene a stromoradí nie je uspokojivá ani pri najvýznamnejších mestských komunikáciách, nachádza sa len v torzovitej forme, alebo ako zvyšky staršej alebo náhodnej výsadby a v rôznej druhovej skladbe. Je potrebné nahradenie zelene, doplnenie, ozdravenie s jasným kompozičným zámerom všade tam, kde to dopravné, priestorové pomery a prítomnosť inžinierskych sietí dovoľujú.

Nedostatočne sú realizované ochranné protipovodňové opatrenia na rieke Hornád, (nadregionálny biokoridor, MÚSES,2013), ktoré sú zamerané úzko účelovo na rýchle odvedenie vôd ohrozujúcich územie mesta. Aspekt ekologický, potenciál rekreačného využitia priestoru rieky a potenciál mestotvorný, sú výrazne potlačené. Je potrebné odstránenie bariér, alebo vytvorenie prostriedkov na ich prekonanie, rozšírenie zeleného priestoru okolo rieky s možnosťou úkrytov a zdrojov potravy pre živočíchov a vytvorenie prepojení na biokoridory a biocentrá v širšom okolí rieky. V súčasnosti realizované ochranné protipovodňové opatrenia a projekt, podľa ktorého sa uskutočňujú, zohľadňujú ekologický pohľad len čiastočne. Je potrebné zásadne zvýšiť podiel zelene okolo rieky, hlavne vysokej, ale i strednej etáže, využiť priestor na vybudovanie modrých plôch (lagún, jazier). V niektorých lokalitách je možné začleniť do živého priestoru rieky okolité nevyužívané plochy, mŕtve ramená rieky, lúky, lužné lesy.

Súčasný systém sídelnej zelene i jeho budúce posilnenie vo vzťahu k udržateľnému rozvoju mesta a k udržateľnej kvalite života podľa uvedenej UŠ ohrozujú:

- **ignorovanie dopadov klimatickej zmeny,**
- **neodbornosť pri riešení zelene,**
- **nezvládnutý tlak investorov a ich devastačné zásahy do zelene.**

Hluk z dopravy

Najvyššie prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom priestore sa pohybujú v rozmedzí 45 – 70 dB (A) a korigujú sa podľa miestnych podmienok, denného obdobia a podľa povahy hluku. Podľa poznatkov zdravotníctva hluková hladina 65 dB(A) predstavuje hranicu, kedy už začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívny nervový systém človeka.

Negatívnym javom lokálne zhoršujúcim životné prostredie mesta Košice je vplyv nadmerného hluku z dopravy. Povinnosť členských štátov EÚ vypracovávať strategické hlukové mapy a akčné plány pre väčšie aglomerácie, pozemné komunikácie, železničné dráhy a letiská, vyplýva zo Smernice 2002/49/EC Európskeho parlamentu a rady z 25.06.2002, ktorá sa týka posudzovania a riadenia environmentálneho hluku. V zmysle uvedeného bola smernica transponovaná do legislatívy SR a do júna 2007 boli urobené strategické hlukové mapy pre aglomerácie s počtom obyvateľov nad 250 000.

V súlade s týmito povinnosťami sa Košice v roku 2007 začali zaoberať problematikou hluku z dopravy na svojom území. Boli spracované „**Strategické hlukové mapy vybraných komunikácií na území mesta Košice“** pre väčšie pozemné komunikácie, ktoré majú viac ako 6 mil. prejazdov vozidiel ročne.

Podľa zhodnotenia výpočtového modelu a zvolených kritérií bol stanovený záver, že najzaťaženejšími ulicami sú: *Tr. SNP, Hlinkova, Národná trieda, Komenského ulica, Jantárová, Moldavská, Štúrova, Kuzmányho, Watsonova a Južná trieda, Slanecká ulica a Štefánikova ulica*.

V súlade s legislatívou mali byť následne vypracované akčné plány na riešenie účinkov hluku, vrátane jeho znižovania, avšak z dôvodu nedostatku finančných zdrojov akčné plány spracované, teda ani realizované neboli.

Dopady zmeny klímy na urbanizované prostredie mesta Košice

Analýza súčasnej zmeny klímy v Košickom kraji, konkrétnejšie v Košiciach a ich okolí (Lapin, Šťastný, 2013), ukázala na nielen rastúci trend otepľovania v priemerných hodnotách i teplotných extrémoch, ale aj na riziká spojené s fluviálnymi (hlavne Hornád, ale aj menšie toky) a povrchovými záplavami vplyvom rastu častosti prívalových dažďov. Nezanedbateľnými rizikami pre mesto Košice, spojenými so zmenou klímy, sú aj suchá a veterné smršte. Všetky tieto dopady majú a budú mať priamy vplyv na zdravie a komfort obyvateľov, môžu poškodiť občiansku vybavenosť, technickú a dopravnú infraštruktúru a narušiť systémy dodávania služieb. V prípade, že sa mesto na očakávané dopady zmeny klímy neadaptuje, škody môžu byť veľmi vysoké.

Ministerstvo ŽP SR vydalo Stratégiu adaptácie Slovenska na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (schválené Vládou SR uzn.č 148/2014), ktorá, odporúča realizovať v prostredí sídel, v urbanizovanom prostredí miest, nasledovné opatrenia:

- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklímu pre chodcov a cyklistov v mestách,

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extravilánoch miest a obcí,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu a ekologickej stability stromovej vegetácie,
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napríklad výsadbou vetrolamov, živých plotov, aplikáciou prenosných zábran,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajinnej pokrývky, s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne obcí a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v intraviláne obcí,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

Aby bolo možné tieto a ďalšie adaptačné opatrenia realizovať účinne a efektívne aj na území mesta Košice, je potrebné mať vytvorenú Adaptačnú stratégiu na dopady zmeny klímy pre celé územie mesta i okolia s návrhom adaptačných opatrení. **Pre územie mesta takáto stratégia chýba** i keď bola pilotne v roku 2014 vypracovaná Stratégia adaptácie Mestskej časti Košice – Západ (jedna z 22 mestských častí) na dopad zmeny klímy - rast častosti a intenzity horúčav.

Zelená a modrá infraštruktúra, ktorá je budovaná systémovo a komplexne, spolu so zvyšovaním adaptačnej kapacity územia mesta môže výrazným spôsobom znížiť zraniteľnosť a budovať odolnosť systémov potrebných pre život v území.

Na základe uvedeného je potrebné v košickej aglomerácii smerovať investície hlavne do nasledovných oblastí:

1. Úprava plôch zelene na verejných priestranstvách.
2. Úprava parkových plôch pre zvýšenie ochladzovacieho účinku (60% pokryvnosť korunami stromov).
3. Rekonštrukcia a výsadba stromoradí pri cestách v intraviláne, vrátane ústredných verejných priestorov.
4. Rekonštrukcia a výsadba líniovej zelene vysokej a strednej etáže pri cestách.
5. Budovanie zariadení pre zadržiavanie zrážkovej vody s možnosťou využitia na zavlažovanie a polievanie komunikácií.
6. Ekologizácia realizácií a projektu ochranných protipovodňových opatrení na rieke Hornád a Torysa – vytvorenie poldrov, výsadba zelene, zapojenie voľných plôch v okolí vodného toku do nadregionálneho biokoridoru, prepojenia biokoridormi na vzdialenejšiu okolitú zeleň.
7. Zmena manažmentu lesov a poľnohospodárskych plôch, nachádzajúcich sa v blízkosti urbanizovaného prostredia.
8. Čistenie a revitalizácia brehových porastov potokov a vodných plôch v meste a obciach.
9. Obnova modrej infraštruktúry (vodné plochy, fontány a pod.).
10. Zazeleňovanie budov (zelené strechy, vertikálna zeleň a pod.).

Nakladanie s odpadmi a čistota mesta

V roku 2011 bolo na území mesta Košice (okresy Košice I – IV) podľa údajov RISO (Regionálny informačný systém o odpadoch) vyprodukovaných 934 287 ton odpadov, z toho 94 675 ton nebezpečných a 839 912 ton ostatných odpadov. Pre porovnanie (na základe toho istého zdroja), sa v roku 2005 na území mesta Košice vyprodukovalo až 1 904 163 ton odpadov, z toho 53 240 ton nebezpečného a 1 850 923 ton ostatného odpadu.

Produkcia komunálnych odpadov (okrem drobných stavebných odpadov) znázorňuje nasledujúca Tab. 59. Pri nakladaní s produkciou komunálneho odpadu (KO) prevládalo zhodnocovanie, až 98 %.

Podľa schváleného POH mesta na roky 2011 – 2015 bolo zhodnotených 26 172,983 t komunálnych odpadov. V roku 2013 bolo zhodnotených 11 525,75 t biologicky rozložiteľných odpadov zaradených pod kat. č. 20 02 01, čo prestavuje z celkového množstva komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov cca 13 %.

Tab. 59: Množstvo komunálnych odpadov, okrem DSO a triedených zložiek v tonách

Rok	2011		2012		2013	
Druh a názov odpadu	**Zh**	**Zn**	**Zh**	**Zn**	**Zh**	**Zn**
20 03 01 zmesový komunálny odpad	0	49071,07	0	49476,27	0	48210,19
20 03 03 odpad z čistenia ulíc	0	465,16	5013,26	495,36	5633,85	467,92
20 03 04 kal zo septikov	0	11,8	0	10,3	0	13,8
20 02 07 objemný odpad	0	11801,42	0	12081,76	0	11173,41
SPOLU	0	61349,42	5013,26	62027,69	5633,85	59865,32

Legenda: Zh – zhodnotený, Zn – zneškodnený; Zdroj: Mesto Košice

V roku 2013 sa nakladalo s 87 054,2 t všetkých komunálnych odpadov, čo v prepočte na jedného obyvateľa mesta Košice predstavuje 363 kg odpadu za rok, čo je o viac ako priemer množstva komunálnych odpadov v SR na obyv./rok, ktorý v roku 2012 podľa údajov ŠÚ SR bol 324,65 kg.

Tab. 60: Zariadenia na zneškodňovanie odpadov na území mesta Košice

P.č.	Okres	Názov skládky	Mestská časť	Trieda skládky	Prevádzkovateľ skládky
1.	Košice I	Baňa Bankov	Sever	SKIO	Meoptis, s.r.o., Lachova 37, 851 03 Bratislava
2.	Košice II	Košice - Myslava	Myslava	SKNO	V.O.D.S. – EKO, a.s., Podnikateľská 2, 040 17 Košice – Barca
3.	Košice II	Suchá halda	Západ	SKNO	U.S. Steel Košice, s.r.o., 044 54 Košice
4.	Košice II	Suchá halda	Západ	SKNNO	U.S. Steel Košice, s.r.o., 044 54 Košice

Zdroj: MÚSES KE 2013

Vysoká produkcia odpadov kategórie nebezpečné (N) a ostatné (O) súvisí s rozsahom aktivít priemyselného charakteru na území mesta. Najvýznamnejším producentom priemyselných odpadov je U. S. Steel, s. r. o., Košice, ktorý nakladá s odpadmi v súlade s platnou legislatívou. Nebezpečný odpad a ostatný odpad produkovaný činnosťou U. S. Steel Košice, s. r. o., Košice je zneškodňovaný skládkovaním odpadov v areáli závodu. Niektoré technologické odpady vznikajúce v U. S. Steel Košice, s. r. o., Košice sú ukladané na odkalisko Mokrá halda (troskopopolčeková zmes) a na odkaliská oceliarskych kalov (jemný oceliarsky konvertorový kal), po odsedimentovaní sa ťažia a následne zhodnocujú, odpredávajú sa resp. sa zneškodňujú spolu s ďalšími technologickými odpadmi na skládke odpadov v areáli U. S. Steel Košice, s. r. o., Košice.

U. S. Steel Košice, s. r. o., Košice sa podieľa aj na zhodnocovaní odpadov - predovšetkým železného šrotu, ako druhotnej suroviny a ďalej odpadov z hutníckeho priemyslu (vysokopecná troska a oceliarenská troska).

V areáli KOMAG, Košice, a.s., baňa Bankov, Košice sa nachádza nefunkčné odkalisko pochádzajúce z bývalej ťažby a úpravy magnezitu, ktoré však nevytvára priamu environmentálnu záťaž širšieho okolia. V predmetnom areáli je prevádzkovaná skládka stavebných odpadov pochádzajúcich z produkcie mesta Košice.

V MČ Krásna nad Hornádom, v lokalite Telek, sa nachádza odkalisko Teplárne Košice, a.s., Košice, slúžiace na ukladanie popolčeka vznikajúceho pri teplárenskej výrobe tepla a elektrickej energie spaľovaním uhoľného paliva.

Separovaný zber odpadov je na území mesta Košice realizovaný pre papier, sklo, plasty, kovové obaly a od roku 2012 aj pre tetrapaky (viď. Tab. 61). Pre obytné domy je zavedený kontajnerový systém zberu a pre rodinnú bytovú zástavbu vrecový systém zberu. V súčasnosti je v meste Košice úroveň separovaného zberu KO charakterizovaná množstvom vyseparovaných zložiek KO cca 4 kg/obyvateľa. Mesto Košice prostredníctvom spol. KOSIT a.s. prevádzkuje 3 Zberné dvory (ZD) – na ul. Pri bitúnku č. 11, Jesenského 4 a Popradská. Najviac vyťažený a využívaný je ZD na ul. Popradská.

S cieľom eliminovať vznik odpadu uloženého v rozpore so zákonom mesto zabezpečuje v spolupráci s MČ celoročné rozmiestňovanie **veľkokapacitných kontajnerov** (72 ks) na zber objemných odpadov, oddelene vytriedených odpadov z domácnosti s obsahom škodlivín a drobných stavebných odpadov na účely ich ďalšieho zhodnotenia alebo zneškodnenia. Tiež je zabezpečované každoročné rozmiestňovanie veľkokapacitných kontajnerov v záhradkárskych lokalitách (cca 83 ks). Mesto Košice má pre obdobie rokov 2014 – 2020 schválený Program odpadového hospodárstva (POH) zverejneného na stránke mesta.

Tab. 61: Verejne prístupné nádoby na danú komoditu triedeného zberu k 03/2013

			Farba nádoby	ks	Počet manipulácií
POVINNÝ ZBER	Papier		modrá	357	2x mesačne
	Plasty		žltá	1051 spolu v jednej nádobe	1x týždenne
	Kovy				
	Sklo		zelená	786	2x mesačne
	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	Odpad zo zelene	-	individuálna objednávka + 3 zberné dvory	podľa nutnosti
		Kuchynský a reštauračný	zmesový komunálny odpad	-	-
		Jedlé tuky a oleje	zmesový komunálny odpad	3 Zberné dvory	podľa nutnosti
NEPOVINNÝ ZBER	TETRA PAK		červená	97	2x mesačne
	Biele sklo		biela	30	2x mesačne

Zdroj: Mesto Košice

Mesto Košice v roku 2010 ukončilo projekt **„Kompostáreň bioodpadov mesta Košice“** v Bernátovciach (podporený z OP životné prostredie) s povolením prevádzky od 04/2011. Celková kapacita zhodnocovaných bioodpadov je 12 000 t/rok. V meste Košice je zabezpečovaný zber a následné zhodnocovanie tzv. zeleného odpadu - biologicky rozložiteľného odpadu z údržby verejnej zelene, zo záhrad, parkov a cintorínov a z údržby inej zelene z pozemkov právnických, fyzických osôb a občianskych združení, ktorý do areálu skládky prepravujú SMsZ a KOSIT a.s.. Odpad je následne spracovaný a zhodnocovaný na kompost, ktorý spoločnosti využívajú v rámci svojej činnosti napr. na úpravu a regeneráciu sadových úprav.

V poslednom období mesto Košice venovalo pozornosť aj odstaveným nepojazdným, dlhodobo odstaveným alebo starým motorovým vozidlám na verejných priestranstvách, ktoré dlhodobo zaberali parkovacie miesta, poškodzovali životné prostredie, znečisťovali a narušovali estetický vzhľad okolia. V roku 2011 zistila, resp. evidovala Mestská polícia (MsP) celkovo 544 vrakov, z toho bolo 426 **vrakov odstránených** (po predchádzajúcich výzvach MsP a medializácii opatrení MMK a MsP voči majiteľom takýchto vozidiel). Z 93 neodstránených vozidiel bolo 25 vozidiel premiestnených na záchytné parkoviská MsP, z toho jedno vozidlo bolo zlikvidované. V roku 2012 sa premiestnilo na parkovisko MsP ďalších 10 vozidiel a z týchto vozidiel **bolo ekologicky zlikvidovaných** 19 vozidiel. V roku 2013 bolo premiestnených ďalších 5 vozidiel, a z celkových 20, ktoré sa nachádzali na parkovisku MsP bolo ekologicky zlikvidovaných 8 vozidiel.

Mestské časti na území mesta zabezpečujú, podľa Zákona č. 282/2002 Z. podmienky a povinnosti držania psov (vedú evidenciu psov, určujú miesta, kde je voľný pohyb psa a vstup so psom zakázaný, v medziach všeobecne záväzného nariadenia mesta upravujú podrobnosti o znečisťovaní verejných priestranstiev, umiestňujú na miestach, kde je voľný pohyb psov povolený, kontajnery vhodné na zhromažďovanie výkalov a zabezpečujú priebežné hygienické odstraňovanie ich obsahu). Mesto Košice poskytuje mestským častiam na plnenie týchto povinností finančný príspevok na nákup košov a sáčkov na psie exkrementy, na nákup vysávača, tiež na stavebné úpravy venčovísk na pozemkoch vo vlastníctve mesta. Problémom je nízke uvedomenie chovateľov psov a znečisťovanie verejných priestranstiev psími exkrementmi.

Mesto Košice zabezpečuje zber uhynutých zvierat a odchyt zatúlaných zvierat podľa zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších zmien ako vlastník nehnuteľností, verejných priestranstiev a komunikácií na území mesta prostredníctvom spôsobilej osoby. Od roku 2005 vykonáva mesto Košice veterinárnu asanačnú starostlivosť na celom území mesta, ktorá zahŕňa odchyt túlavých zvierat, klinické vyšetrenie a vakcináciu zvierat na besnotu, zber uhynutých zviera s následnou dezinfekciou miesta.

V súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RVÚZ) so sídlom v Košiciach, ako príslušný orgán verejného zdravotníctva nariaďuje právnickým osobám, fyzickým osobám – podnikateľov a občanom, ktorí vlastnia objekty alebo vykonávajú na území mesta podnikateľskú činnosť, vykonať opatrenie na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných

ochorení. Jedným z opatrení je aj regulácia živočíšnych škodcov v zmysle § 12 ods. 2 písm. e) zákona č. 355/2007 Z.z. Toto opatrenie vydáva RVÚZ dvakrát do roka v termínoch jar a jeseň. Na základe uvedeného Mesto Košice v rámci svojich kompetencií v uvedených termínoch (jar, jeseň) zabezpečuje deratizáciu na cca 1 630 stanovištiach zberných nádob na komunálny odpad na verejných priestranstvách a v ich bezprostrednom okolí vo vzdialenosti cca 5 m podľa zoznamu ulíc a stanovíšť v meste Košice. Mesto nerealizuje deratizáciu v prípade stanovíš právnických osôb a fyzických osôb nachádzajúcich sa na súkromných pozemkoch.

Environmentálne záťaže

Environmentálna záťaž je znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody (Zákon č. 384/2009 Z. z.). Pravdepodobná environmentálna záťaž je stav územia, kde sa dôvodne predpokladá prítomnosť environmentálnej záťaže.

Na území mesta Košíc sú evidované v Registri environmentálnych záťaží (MŽP SR, 2006 - 2008) lokality :

- *Register A - Pravdepodobná environmentálna záťaž:*
  - K1 (001) / Košice - Staré Mesto - Malinovského kasárne,
  - K1 (002) / Košice - Ťahanovce - bývalé Slovenské magnezitové závody,
  - K2 (001) / Košice - Myslava - skládka TKO,
  - K2 (1928) / Košice - Poľov - letisko - juh - sklad LPL.

- *Register B - Environmentálna záťaž:*
  - K2 (002) / Košice - Šaca - areál U.S.Steel,
  - K2 (003) / Košice - Šaca - okolie areálu U.S.Steel,
  - K4 (001) / Košice - Juh - stará plynáreň,
  - K4 (002) / Košice - Juh - VSS Košice,
  - K4 (002) / Košice - Juh - rušňové depo,
  - K4 (1927) / Košice - Barca - letisko - sklad LPL.

V roku 2010 bol prijatý Štátny program sanácie environmentálnych záťaží (EZ) na roky 2010 – 2015. EZ sú evidované v rámci informačného systému EZ. V zozname lokalít nachádzajúcich sa na území mesta a odporúčaných na prioritné riešenie príslušnými ministerstvami je Skládka TKO – Myslava a rušňové depo spoločnosti Cargo.

Skládku TKO Myslava je možné preradiť do registra C: Sanovaná, rekultivovaná lokalita po ukončení projektu a po relevantných údajoch z merania. Súčasťou žiadosti o preradenie musí byť podrobná dokumentácia o vykonanej sanácii a doplňujúce pracovné postupy sanácie, projekt vybudovania nových monitorovacích vrtov a odplyňovacích studní, ako aj návrh monitoringu, vzhľadom na referenčné nulté meranie.

SWOT analýza oblasti životné prostredie

Silné stránky	*Slabé stránky*
Voda - podiel zásobovania obyvateľov pitnou vodou v meste Košice je 97,91% - väčšinové zásobovanie pitnej vody z verejných a kontrolovaných zdrojov - prísne monitorovanie stavu povrchových vôd a kvality pitnej vody - napojenosť na verejnú kanalizáciu v meste Košice je 94% a centrálny systém odkanalizovania vôd a ČOV *Ovzdušie a hluk z dopravy* - Program na zlepšenie kvality ovzdušia a jeho aktívne plnenie, monitorovanie, vyhodnocovanie (PZOK) - monitorovanie stredných a veľkých znečisťovateľov ovzdušia 24 hod. denne - existencia Strategických hlukových máp pre územie mesta Košice *Zeleň a chránené časti prírody* - vysoké zastúpenie lesov - košické lesy - existencia košického prímestského lesoparku - pripravená základná dokumentácia pre ochranu a koncepčnú tvorbu zelene (ÚŠ Mestská zeleň Košice, MÚSES) - významné prírodné prvky a chránené územia na území mesta (chránené vtáčie územia, mokrade, prírodné prvky, chránené stromy) - existencia väčších ucelených celkov zelene (historické parky, záhrady) *Dopady zmeny klímy* - MČ Košice – Západ má spracovanú Stratégiu adaptácie na rast častosti a intenzity horúčav – pilot, inšpirácia a motivácia pre celé mesto a okolie *Odpady a čistota mesta* - dostatočne vybudované kapacity na zneškodňovanie komunálneho odpadu - veľkokapacitná spaľovňa	*Voda* - znečisťovanie povrchových vôd Hornád, Ida, Sokoliansky potok - zvýšené koncentrácie znečisťujúcich látok v podzemných vodách *Ovzdušie a hluk z dopravy* - znečistenie ovzdušia tuhými prachovými časticami, prekračovanie hodnôt PM10 nad stanovenú hranicu - znečistenie ovzdušia z veľkých zdrojov znečistenia má stúpajúci trend - opatrenia z PZKO nie sú dostatočné - nie sú zrealizované dlhodobo plánované prieskumy o vplyve znečisťujúcich látok na zdravie obyvateľov - chýbajú konkrétne projekty na realizáciu opatrení skvalitňovania ovzdušia zeleňou - zaťaženosť častí mesta hlukom (závery zo Strategických hlukových máp). - chýbajú akčné plány pre realizáciu opatrení z hlukových máp *Zeleň a chránené časti prírody* - nedostatok parkových plôch - nedostatok zelene najmä v MČ so sídliskovou zástavbou - v zlom stave je zeleň stromoradí a líniová v okolí ciest - nepripravené PD pre koncepčnú tvorbu zelene - nedostatočná starostlivosť o zeleň zo strany investorov - výrazný nárast ruderalizovaných (buriny) plôch; neudržiavané/nedostatočne udržiavané mestské pozemky a pozemky na území mesta a mestských častí *Dopady zmeny klímy* - nepripravenosť mesta a jeho okolia na súčasné a budúce dopady zmeny klímy (chýbajúca adaptačná stratégia na zmenu klímy), z čoho vyplýva nesystémový prístup k týmto rizikám

- funkčný mechanizmus separovania odpadov (papier, sklo, plasty, kovové obaly, tetrapaky) - existencia zberných dvorov pre zber odpadov z domácností od obyvateľov mesta (v počte 3 na území mesta) - vybudovaná kompostáreň na triedenie BIO odpadu s kapacitou 12 tis. t. ročne - odstraňovanie vrakov z územia mesta - schválený POH *Environmentálne záťaže (EZ)* - za obdobie 2009 – 2013 zrealizovaných viacero rekonštrukcií, revitalizácií a obnovy areálov, objektov i verejných priestranstiev - Štátny program sanácií EZ *Energetika v prevádzke objektov mesta* - pripravovaný energetický audit budov vo vlastníctve mesta - zrekonštruované budovy škôl s cieľom znižovania spotreby energií *Manažment ŽP* - aktívne činnosti verejných inštitúcií - zaužívaná spolupráca a komunikácia orgánov a inštitúcií životného prostredia a ochrany prírody - existencia MÚSES ako environmentálnej koncepcie s definovaním zásad a regulatívov zvyšovania ekologickej stability územia	*Odpady a čistota mesta* - mesto a jeho obyvatelia produkujú v priemere viac odpadov ako v SR (363 kg/obyv. v KE a 324 kg/obyv. v SR) - vysoká produkcia nebezpečných odpadov na území mesta - existencia a opakovaný vznik čiernych skládok - znečisťovanie mesta psími exkrementmi - znečisťovanie niektorých lokalít živočíšnymi škodcami (hlodavce) - slabá motivácia občanov udržiavať čistotu svojho okolia (najmä v lokalitách bývania neprispôsobivých obyvateľov) *Environmentálne záťaže (EZ)* - podľa Štátneho programu sanácie EZ na území mesta sa nachádza 6 EZ a 4 tkzv. pravdepodobné EZ *Energetika v prevádzke objektov mesta* - temer monopol dodávky tepla a plynu - neexistencia pre/proti obnoviteľným zdrojom energie (slnko, vietor, biomasa; mesto nemá analýzu možností využívania alternatívnych zdrojov energie) - neaktuálna energetická koncepcia *Manažment ŽP* - nízke environmentálne povedomie obyvateľov a ich nízka zainteresovanosť na zvyšovaní kvality ŽP - nedostatok dát a informácií o stave ŽP na jednom mieste - chýbajú nástroje na rozhodovanie v oblasti zelene (chýba VZN „ o zeleni“, chýbajú interné smernice)
Príležitosti	***Ohrozenia***
Ovzdušie - aktívne a systémové plnenie PZKO - posilnenie kompetencií mesta v kontrole malých zdrojov znečisťovania ovzdušia - viac meracích staníc na meranie kvality ovzdušia *Voda*	*Ovzdušie* - prevádzka U.S.Steel, Košice a ďalšie veľké zdroje znečistenia ovzdušia *Voda* - veľké zdroje znečisťovania kanalizácia a ČOV mesta, Šaca a U.S.Steel Košice

- využitie rieky Hornád a územia nivy pre podporu ekologickej stability širšieho územia (protipovodňové opatrenia) - ochrana podzemných vôd Čermeľského údolia *Zeleň a chránené časti prírody* - využívanie brownfieldov ako parkov, zelené plochy a verejné priestranstvá - vysoký podiel nevyužívaných plôch pre budovanie zelene - rozširovanie zelene okolo vodných tokov - plnenie návrhov MÚSES *Dopady zmeny klímy* - stratégia a opatrenia na národnej úrovni, možnosti získania externých zdrojov na realizáciu adaptačných opatrení - adaptačná stratégia MČ Košice Západ - budovanie modrej infraštruktúry *Manažment ŽP* - zlepšenie správania sa obyvateľov k prostrediu, v ktorom žijú - viac informačných, osvetových kampaní - zvýšenie účinnosti koordinácie subjektov zaoberajúcich sa oblasťou životného prostredia	(jeden z najväčších znečisťovateľov vôd na Slovensku) - ohrozením podzemných vôd sú environmentálne záťaže *Zeleň a chránené časti prírody* - neodbornosť a nedostatok odborných kapacít pre starostlivosť o zeleň - nezvládnutý tlak investorov na záber zelene a kvalitných verejných priestranstiev - ignorovanie klimatickej zmeny v oblasti starostlivosti o zeleň - zeleň nie je a nebude prioritou v rozvoji mesta a jeho okolia *Environmentálne záťaže (EZ)* - neriešenie EZ na území mesta *Dopady zmeny klímy* - súčasné a budúce dopady zmeny klímy, najmä horúčavy, povodne, suchá a smršte

Hlavné zistenia

Krajina a chránené časti prírody

- Priemerná hodnota koeficientu ekologickej stability za celé územie mesta Košice je 2,52, t.j. územie mesta Košice možno hodnotiť ako typ krajiny so strednou ekologickou stabilitou (z piatich stupňov ekologickej stability).

Zložky životného prostredia

- V oblasti mesta Košice sa v rámci SR dlhodobo produkuje najviac emisií základných znečisťujúcich látok ovzdušia, ako aj skupiny plynných anorganických znečisťujúcich látok. Lokálne imisné znečistenie ovzdušia v niektorých lokalitách prekračuje platnou legislatívou určené limitné hodnoty pre tuhé znečisťujúce látky PM_{10}.
- Je vypracovaný záväzný „Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia (PZKO)“ pre katastrálne územie mesta Košice a územia obcí Bočiar,

Haniska, Sokoľany a Veľká Ida (302 km2), kde dochádza k prekračovaniu limitných hodnôt znečisťujúcej látky PM_{10}.

- Najväčší podiel na znečistení ovzdušia majú U.S. Steel Košice a mestská tepláreň TEKO Košice. K zdrojom znečistenia ovzdušia v Košiciach stále viac patrí automobilová doprava.
- Na území Košíc sa kvalita vody v rámci celoslovenského monitoringu sleduje v tokoch Hornád (zaťažený splaškovými a priemyselnými odpadovými vodami), Ida (zvýšený obsah dusitanov a chemickej spotreby kyslíka) a Sokoliansky potok (zvýšený obsah dusitanov, dusičnanov).
- Najväčšími zdrojmi znečistenia vôd v území mesta sú verejná kanalizácia mesta Košice vrátane kanalizácie a ČOV mestských častí, U. S. Steel Košice a ČOV Šaca.
- V meste Košice, kde podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou dosahuje 97,91%, je situácia najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja.
- V meste Košice, kde podiel obyvateľov pripojených na verejnú kanalizáciu dosahuje 94 %, je situácia najpriaznivejšia v rámci celého Košického kraja.
- Negatívnym javom lokálne zhoršujúcim životné prostredie mesta Košice je vplyv nadmerného hluku z dopravy. Najzaťaženejšími ulicami sú: *Tr. SNP, Hlinkova, Národná trieda, Komenského ulica, Jantárová, Moldavská, Štúrova, Kuzmányho, Watsonova a Južná trieda, Slanecká ulica a Štefánikova ulica.*
- Mesto Košice má spracované Strategické hlukové mapy vybraných komunikácií na území mesta Košice“, chýba spracovanie akčných plánov na riešenie účinkov hluku, vrátane jeho znižovania.

Verejná zeleň

- Mestu Košice chýba všeobecne záväzné nariadenie o zakladaní, údržbe a ochrane verejnej zelene, ako aj potrebná projektová príprava pre tvorbu zelene.
- V meste Košice sa zeleň člení na parkovú zeleň, zeleň bytových a rodinných domov, zeleň pri vyššej občianskej vybavenosti a ochrannú zeleň. Najhodnotnejšia vegetácia bytových domov sa nachádza na sídliskách postavených v 50. a 60. rokoch; novšie sídliská obsahujú menšie plochy zelene. V rokoch 2000 – 2013 ide akákoľvek výstavba často na úkor pôvodnej zelene.
- V meste je nedostatok parkových plôch i plôch verejnej zelene v niektorých mestských častiach. Na území sú viaceré nevyužité plochy pre možnosť budovania zelene. Pre podporu biodiverzity a zvýšenie ekologickej stability územia je významné využitie plôch okolo rieky Hornád.
- Na území mesta sa v súčasnosti nachádzajú veľké plochy s výskytom nepôvodných, inváznych druhov rastlín, najmä druhy zlatobyľ obrovská, zlatobyľ kanadská, pohánkovec japonský. Je potrebné zamedziť ich ďalšie rozširovanie.

Odpadové hospodárstvo a čistota mesta

- Podľa schváleného Programu odpadového hospodárstva mesta (POH) na roky 2011 – 2015 bolo vyseparovaných 26 172,983 t komunálnych odpadov (TETRA PACK, papier a lepenka, sklo, plasty, kovy, opotrebované pneumatiky, batérie a akumulátory, elektroodpad, stavebné odpady, biologicky rozložiteľné odpady a odpad z čistenia ulíc), čo predstavovalo cca 30 %.
- V roku 2013 sa nakladalo s 87 054,2 t všetkých komunálnych odpadov, čo v prepočte na jedného obyvateľa mesta Košice predstavuje 363 kg odpadu za rok, čo je o viac ako

priemer množstva komunálnych odpadov v SR na obyv./rok, ktorý v roku 2012 podľa údajov ŠÚ SR je 324,65 kg.

- Na území mesta je vysoká produkcia odpadov kategórie nebezpečné (N) a ostatné (O), čo súvisí s rozsahom aktivít priemyselného charakteru na území mesta. Najvýznamnejším producentom priemyselných odpadov je U. S. Steel, s. r. o., Košice, ktorý nakladá s odpadmi v súlade s platnou legislatívou.
- V meste je v prevádzke „Kompostáreň bioodpadov mesta Košice“ v Bernátovciach s celkovou kapacitou zhodnocovaných bioodpadov 12 000 t/rok, je potrebné zvýšiť % zhodnocovaných bio- odpadov.
- Verejné priestranstvá a územie mesta i lokality s funkciou bývania a obytné súbory bývania sú znečisťované exkrementmi psov a živočíšnymi škodcami, najmä hlodavcami s potrebou častejšej deratizácie.

Environmentálne záťaže na území mesta

- Na území mesta Košíc sú v Registri environmentálnych záťaží (MŽP SR, 2006 - 2008) evidované lokality :
    - Pravdepodobné EZ: Košice - Staré Mesto - Malinovského kasárne, Košice - Ťahanovce - bývalé Slovenské magnezitové závody, Košice - Myslava - skládka TKO, Košice - Poľov - letisko - juh - sklad LPL,
    - EZ: Košice - Šaca - areál U.S.Steel, Košice - Šaca - okolie areálu U.S.Steel, Košice - Juh - stará plynáreň, Košice - Juh - VSS Košice, Košice - Juh - rušňové depo, Košice - Barca - letisko - sklad LPL.
- Prioritné pre riešenie príslušnými ministerstvami sú Skládka TKO – Myslava a rušňové depo spoločnosti Cargo.

Dopady zmeny klímy

- Analýza súčasnej zmeny klímy v Košiciach a ich okolí (Lapin, Šťastný, 2013), poukázala na nielen rastúci trend otepľovania v priemerných hodnotách i teplotných extrémoch, ale aj na riziká spojené s fluviálnymi (hlavne Hornád, ale aj menšie toky) a povrchovými záplavami vplyvom rastu častosti prívalových dažďov.
- Nezanedbateľnými rizikami pre mesto Košice, spojenými so zmenou klímy, sú aj zosuvy pôd, suchá a veterné smršte.
- Pre územie mesta chýba stratégia adaptácie na dopady zmeny klímy (v roku 2014 bola pilotne vypracovaná Stratégia adaptácie jednej z mestských častí - Mestskej časti Košice – Západ na dopad zmeny klímy - rast častosti a intenzity horúčav).

Energetika v prevádzke objektov mesta

- Mestu Košice chýba aktuálna energetická koncepcia v súlade s novelou Zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike (zákon č. 100/2014).
- Mesto Košice postupne realizuje (rekonštrukcia budov škôl podporená z ROP) a pripravuje opatrenia pre zvyšovanie energetickej efektívnosti prevádzky budov vo svojom vlastníctve, pripravuje energetický audit objektu verejnej správy pre budovy MMK a SMsZ a v spolupráci so správcom budov BPMK s.r.o., pripravuje metodiku na vyhodnocovanie a bilanciu sledovaných parametrov pri dodávke a spotrebe tepla.

5.2.9 Kultúra, šport, aktívny oddych a turizmus

Mesto Košice patrí k tomu najvýznamnejšiemu čo existuje v oblasti kultúry a histórie v Slovenskej republike. Má zachovalé historické jadro, je sídlom kultúrnych inštitúcií, ako Štátne divadlo, Štátna filharmónia, Východoslovenská galéria a iné.

Kvalitné prostredie pre život v meste si vyžaduje rozvinutú oblasť kultúry, športu a ďalších možností pre aktívne trávenie voľného času. Charakteristika tejto oblasti je závislá od rozsahu toho, čo všetko možno zaradiť do oblasti kultúry, rekreácie, cestovného ruchu či s tým úzko súvisiacej propagácie mesta. To má výrazný vplyv na kvalitu, ako aj kvantitu analytických dát v tejto oblasti, nakoľko viaceré ukazovatele sú rôznymi organizáciami (vrátane oficiálnych štatistík, ako aj publikovaných interných štatistík príslušnými organizáciami) uvádzané rôzne. Významným medzníkom pre Košice bolo získanie titulu Európskeho hlavného mesta kultúry v roku 2013. Nová identita mesta sa má podporiť aj získaním prívlastku UNESCO Creative City of Media Arts, čo by prinieslo členstvo v sieti, ktorá je zárukou funkčnosti viacerých procesov najmä pri podpore kreatívnych odvetví. V súčasnosti je deklarovaná ambícia mesta uchádzať sa aj o titul Európske hlavné mesto športu v roku 2016.

Kultúra

Jedným z kľúčových faktorov rozvoja Košíc je ich predispozícia ako významného multikultúrneho centra, čo deklaruje aj niekoľko košických unikátov:

- najväčšia mestská pamiatková rezervácia,
- najstarší nález zvyškov paleotickej osady v Európe pri Barci (spred vyše 80 000 rokov),
- najstaršia erbová listina v Európe (r. 1369),
- najväčší kostol na Slovensku – chrám sv. Alžbety s plochou 1 200 m2 a kapacitou vyše 5 000 ľudí (začiatok výstavby cca 1378),
- unikátny zlatý poklad, objavený v roku 1935, ktorý obsahoval 2920 zlatých mincí, 3 zlaté medaily a reťaz s hmotnosťou 11,9 kg,
- Múzeum letectva - najmladšie múzeum (r. 2002), súčasť Slovenského technického múzea, jediného v SR,
- získanie prestížneho titulu Európske hlavné mesto kultúry 2013 (spolu s mestom Marseille).

Historické jadro Košíc s typickým šošovkovitým námestím si dodnes zachovalo urbanistickú štruktúru stredovekého mesta a predstavuje významnú súčasť kultúrnej infraštruktúry mesta. Najhodnotnejšia – centrálna časť mesta predstavuje územie Mestskej pamiatkovej rezervácie. Tvorí ju stredoveké jadro a hodnotné urbanizované priestory, situované za vonkajším obvodom mestských hradieb, dokumentujúce kontinuitu vývoja mestského organizmu. Do ochranného pásma boli začlenené tie priľahlé priestory mestskej pamiatkovej rezervácie, kde sa jednoznačne zachovala historicky vzniknutá urbanistická a architektonická podoba mesta. Pamiatková rezervácia má plochu 85 hektárov, spolu s Ochranným pásmom sa rozlieha na 140 hektároch, čo predstavuje 0,925 % zastavaného územia Košíc. Zachované historické stavby, zapísané v ÚZPF (Ústredný zoznam pamiatkového fondu) ako národné kultúrne pamiatky a nehnuteľnosti v pamiatkovom území, sú spolu s pôdorysom sídla najdôležitejšou zložkou pamiatkovej hodnoty. Kultúrne pamiatky a prírodné dedičstvo sú nositeľmi kultúrnych a spoločenských hodnôt, predstavujú národnú, regionálnu i lokálnu rozmanitosť a sú zdrojom

lokálnej identity.[34] Systematická ochrana pamiatok, prehodnotenie funkcií historického jadra mesta s ohľadom na jeho vývoj za posledné obdobie a nastavenie stratégie do budúcna, predstavuje dôležitú súčasť formovania kultúrneho profilu mesta.

Obr. 4: Mestská pamiatková rezervácia v Košiciach

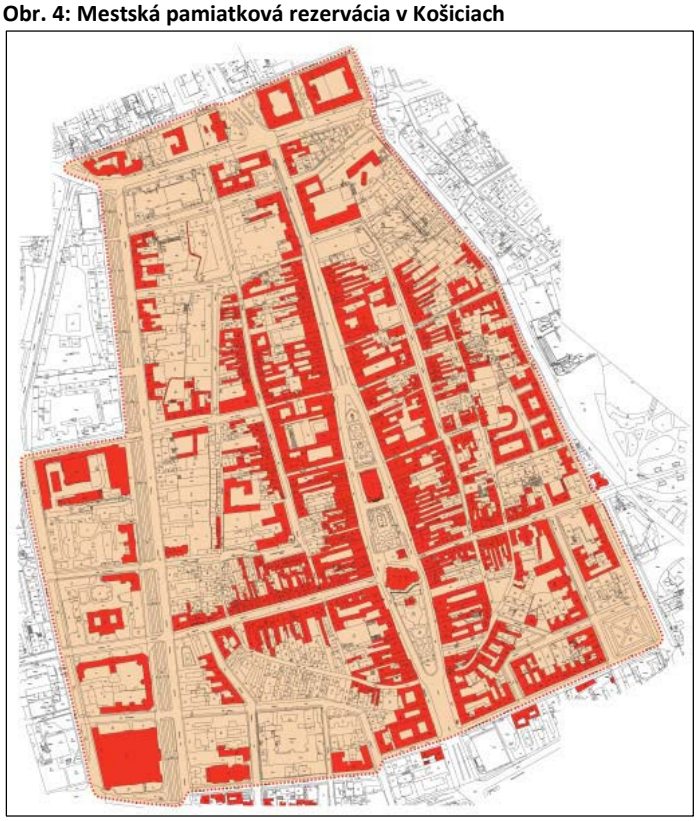

Zdroj: História Košíc pre budúcnosť mesta, Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie. 2005. Krajský pamiatkový úrad Košice, Košice: Typopress, ISBN 80-89089-42-9

Základnú technickú kultúrnu infraštruktúru v súčasnosti prezentuje tabuľka z údajov Štatistického úradu (2013) nižšie.

Tab. 62: Kultúrna infraštruktúra

Divadlá spolu	7
počet sedadiel z toho:	1 266
Bábkové divadlo	102
Štátne divadlo spolu	700
z toho Malá scéna	145
Thália spolu	304
z toho Máraiho štúdio	99
Štátne divadlo Košice	
počet návštevníkov	86 696
z toho:	
na domácej scéne	84 638
počet predstavení z toho:	296
na domácej scéne	289
z nich pre deti	82

[34] História Košíc pre budúcnosť mesta, Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie. 2005

Múzeá vrátane pobočiek	11
Galérie vrátane pobočiek	2 (7)
Kultúrno-osvetové zariadenia	8
Zariadenia na voľný čas a záujmovú činnosť pre deti	33
Kiná stále	2
počet sedadiel	1 854
Verejné knižnice vrátane pobočiek	11
počet knižničných jednotiek v ks	294 758
počet používateľov v osobách	9545
Ústredné a štátne vedecké	4
jednotiek v ks	2 218 674
počet používateľov v osobách	8 406
Kostoly	47

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Podľa analytických informácií, ktoré obsahuje Stratégia rozvoja kultúry 2014-2020 mesta Košice, existuje v súčasnosti v meste 126 poskytovateľov kultúry, z ktorých 27 vlastní alebo riadi verejná správa. Košický samosprávny kraj vlastní alebo spravuje 10 z nich a 4 riadi štát. Mesto Košice má vo svojej štruktúre v súčasnej dobe oddelenie kultúry a zriadené neziskové a príspevkové organizácie, ktoré spravujú všetky mestské kultúrne budovy, agentúry, programy a podujatia, vrátane Kasární/Kulturparku, Kunsthalle, SPOTs (komunitných umeleckých centier vo výmenníkoch), amfiteátra a pod. Celkom 85 kultúrnych organizácií a inštitúcií je dotovaných z verejných zdrojov. Ďalších 23 mimo mestských organizácií v súčasnosti realizuje programy v meste i mimo neho. Formy umenia, ktoré realizuje 126 mestských organizácií a ich percentuálny pomer podľa jednotlivých foriem sú nasledovné: hudba 29 %, kultúrne dedičstvo 28%, výtvarné umenie 17%, divadlo 15%, tanec 12%, literatúra 10%, film 7%, interdisciplinárne 7%.[35] K významným kultúrnym inštitúciám na území mesta možno podľa spomínanej stratégie zaradiť najmä:

- Štátne inštitúcie: Štátne divadlo, Štátna filharmónia, Technické múzeum, Štátna vedecká knižnica.
- Inštitúcie a organizácie, ktoré vlastní alebo riadi samosprávny kraj: Kultúrne centrum KSK, Východoslovenská galéria, Východoslovenské múzeum, Knižnica Jána Bocatia, Bábkové divadlo, divadlo Romathan, divadlo Thália, Orchester štátneho konzervatória, Divadlo Jorik, Múzeum voskových figurín.
- Inštitúcie, ktoré vlastní alebo riadi mesto: Kasárne/Kulturpark (vrátane Steel parku), Kunsthalle, SPOTS komunitné centrá vo výmenníkoch tepla, Pamätná izba Sándora Máraia, Podzemné archeologické múzeum, Múzeum Vojtecha Löfflera, Amfiteáter, Knižnica pre mládež Slovenska, Košice Tourism (verejné / súkromné partnerstvo) a ďalšie.

[35] Niektoré organizácie pracujú vo viacerých umeleckých formách, preto celkové percento presahuje 100%.)

Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013

Realizácia aktivít v súvislosti s titulom Košice - Európske hlavné mesto kultúry 2013 priniesla zásadné zmeny súvisiace s rozvojom a organizáciou kultúry v meste. V ex-post hodnotení PHSR mesta Košice 2007-2015 je konštatované, že všetky ciele vytýčené v minulej stratégii mesta v oblasti kultúry boli splnené na vysokej úrovni a otvorili veľký priestor pre ďalšie napredovanie mesta. Základným cieľom projektu Košice – EHMK 2013 bola transformácia mesta z „postindustriálneho" na kreatívne mesto, pričom transformácia bola poňatá komplexne - cez zmenu tradičnej i netradičnej, fyzickej i sociálnej infraštruktúry, ako aj cez revitalizáciu parkov a verejných priestranstiev obnovenie komunitného života, či otvorenie nových výziev v oblasti rozvoja kreatívnej ekonomiky a zlepšenie konkurencieschopnosti mesta v medzinárodnom prostredí.

Celkovo sa na území mesta Košice v rámci realizácie EHMK 2013 realizovalo 20 investičných projektov a množstvo neinvestičných aktivít. K najvýznamnejším investičným projektom realizovaným na území mesta patrili aktivity v nasledujúcich objektoch a priestoroch: Kasárne Kulturpark, Kunsthalle – Hala Umenia Košice Mestský park, Park Moyzesova a Komenského, Košický hrad, Amfiteáter, Ulička remesiel, rekonštrukcie výmenníkových staníc - SPOTs, Kaštieľ v Krásnej a Dóm sv. Alžbety ako Perla Gotickej cesty, Ulička remesiel-Lapidárium, Východoslovenské múzeum v KE, Východoslovenská galéria v KE, Bábkové divadlo, Barkóczyho palác, Verejná knižnica Jána Bocatia a Divadlo Thália, Malá scéna Štátneho divadla, Štátna vedecká knižnica, Slovenské technické múzeum. K najvýznamnejším neinvestičným projektom možno zaradiť: Creative Industry Toolkit 2013, Putujúce mesto, Rezidenčné pobyty K.A.I.R., Pentapolitana, Escalator a mnohé ďalšie.

Manažment kultúry a cestovného ruchu v meste

Z hľadiska manažmentu kultúry v meste došlo k reorganizácii riadiacich a marketingových procesov, pričom snahou bolo dosiahnuť vyššiu segmentáciu trhu s ohľadom na rôzne cieľové skupiny. Na poli kultúry sa etablovalo niekoľko nových aktérov. Mesto Košice zverilo koordinačné aktivity zamerané na realizáciu projektu EHMK 2013 neziskovej organizácii s názvom Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013, n.o. (Košice 2013, n.o.). Popri tejto neziskovej organizácii vznikla na podporu projektu aj široká Koalícia 2013+, zložená zo zástupcov súkromného sektora, mesta Košice, n.o. Košice 2013, Košického samosprávneho kraja, Prešovského samosprávneho kraja a mesta Prešov. Koalícia 2013+ je záujmové združenie a v súčasnosti má viac ako 40 členov z podnikateľského, verejného a tretieho sektora, vrátane univerzít a kultúrnych operátorov.

V októbri 2013 vznikla príspevková organizácie K 13 na plnenie úloh mesta pre zabezpečovanie aktivít verejného záujmu, utváranie podmienok na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovo-umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport prostredníctvom investičných projektov v rámci EHMK a správu zvereného majetku mesta.

Na základe zmien v organizačnej štruktúre mesta t.j. zlúčením referátu kultúry a marketingu (RMK) a odčlenením sektora cestovného ruchu (vznikol klaster Košice-Turizmus, ktorý je už v súčasnosti oblastná organizácia cestovného ruchu) došlo k rozdeleniu kompetencií vo vzťahu mesto - obyvateľ a mesto – turista. RMK je cielene zameraný na obyvateľov mesta a organizuje prevažne tradičné podujatia mesta a organizácia Košice-Turizmus (organizácia destinančného manažmentu) je orientovaná viac na návštevníkov mesta.

V roku 2013 boli vytvorené dôležité koncepčné dokumenty: *Stratégia pre kreatívny priemysel do roku 2020: Masterplan pre kreatívnu ekonomiku a Stratégia rozvoja kultúry na roky 2014 – 2018.* Cieľom je využiť impulzy projektu EHMK aj do ďalších rokov s trvalým udržaním nových kultúrnych programov a inštitúcií a naštartovať procesy k rozvoju kreatívnej ekonomiky v meste (pozri bližšie kapitola Hospodárstvo a miestna ekonomika).

Podľa "Stratégie rozvoja kultúry na roky 2014 – 2018" vynaložil v roku 2013 štát, mesto, samosprávny kraj a ďalší sponzori na kultúru na území mesta (s výnimkou projektov infraštruktúry EHMK) celkovo 15,8 miliónov eur. Týchto 15,8 milióna eur z verejných zdrojov (2013) poskytlo Ministerstvo kultúry SR (10 788 000 eur), kraj (2 475 000 eur) a mesto (2 226 000 eur), v menších objemoch (cca 300 000 eur) boli finančné prostriedky poskytnuté fondami EÚ podporujúcimi kultúru, trustmi a nadáciami. Inštitúcie, podujatia, programy, ktoré vlastní alebo riadi mesto, získali v roku 2013 14,7 milióna eur z celkovej ročnej dotácie 15,8 milióna eur od štátu, kraja a mesta, čo predstavuje 93 % všetkých finančných prostriedkov. Ak neberieme do úvahy financovanie projektu EHMK štátom, toto percento sa zvýši na 98%. To znamená, že ak sa neberie do úvahy financovanie EHMK, úplne nezávislé mestské kultúrne organizácie dostávajú len 2 % z verejných finančných prostriedkov od štátu, kraja a mesta. Mesto Košice použilo približne 2,2 milióna eur alebo 2% zo svojich celkových ročných príjmov v roku 2013 v oblasti kultúry (s výnimkou dotácie ZOO Košice, ktorú tvorí 650 000 eur v roku 2013).
V roku 2013 uskutočnilo 26 mestských verejných inštitúcií a organizácií 1991 podujatí, čo znamená 55% z celkového počtu podujatí. Celková účasť na týchto 1991 podujatiach sa odhaduje na 663 000 návštevníkov, čo predstavuje 73% z celkovej predpokladanej ročnej účasti 911 000 návštevníkov za rok 2013.[36]

Kultúrne podujatia

Mesto už tradične koordinuje svoje nosné veľké projekty Oslavy Dňa mesta Košíc, Kultúrne leto, Festival sakrálneho umenia, Košické rozprávkové Vianoce so stále výraznejším zapojením aktérov z iných sektorov. Medzi ďalšie významné podujatia s tradíciou patria: Medzinárodný festival lokálnych televízií Zlatý žobrák, Košická hudobná jar, Imaginácie (Míting európskeho divadla a kultúry), Festival divadiel Strednej Európy, Medzinárodný plenér výtvarníkov, Medzinárodný organový festival Ivana Sokola, Medzinárodný folklórny festival Cassovia folkfest, Medzinárodný festival Šengenský poludník, Európsky Pony Expres, Medzinárodný jazzový festival, Višegrádske dni, Predstavujeme košické talenty, Biela Noc, Festival sakrálneho umenia a pod. Okrem toho boli realizované podujatia ako napr. Jakubiskove dni, Use the City – Festival SPOTs, Návrat vody do mesta ,VIRVAR - dni bábkového divadla a hier pre rodiny, Festival originálnych značiek - BAZZART, Festival židovskej kultúry – Mazaltov, Košická noc múzeí, podujatie o pop arte a Andym Warholovi, Festival súčasnej hudby, a pod. Postupne sa zavádza tradícia aj podujatí ako Šarkaniáda, Valentín, Balónová fiesta, Gurmán Fest, Košické slávnosti vína a pod. Osobitné postavenie mali veľké podujatia späté s EHMK 2013 (www.kosice2013tv.sk) ako Otvárací ceremoniál, koncerty s výnimočnými umelcami, ktoré prilákali aj väčší počet návštevníkov mesta (aj zo zahraničia). Všetky nové typy podujatí preverili potenciál mesta v event marketingu, v zážitkovom turizme, a destinačnom manažmente a marketingu.

[36] Stratégie rozvoja kultúry na roky 2014 – 2018

Komunitná práca a partnerstvá

Aktivity projektu EHMK 2013 viedli k výraznému zosieťovaniu a prepojeniu mnohých aktérov z verejného, súkromného i mimovládneho sektora na lokálnej, regionálnej i medzinárodnej úrovni. Príkladom je projekt Steelpark-Kreatívna fabrika, ktorý sídli v priestoroch Kasárne/Kulturpark a je výsledkom aktívnej spolupráce spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o. a troch vzdelávacích a vedeckých inštitúcií - Technickej univerzity v Košiciach, Univerzity P. J. Šafárika a Slovenskej akadémie vied. Bol zavedený systém práce s dobrovoľníkmi - tzv. destination helpers - najmä k Majstrovstvám sveta v ľadovom hokeji 2011 a k veľkým podujatiam počas EHMK. V rámci Košice-Turizmus sa vytvorila sa platforma spolupráce kultúrnych operátorov a subjektov cestovného ruchu. Kultúrni operátori sú zaradení do komory ATRAKTIVITY. K oživeniu komunitného života viedli najmä aktivity projektu SPOTs a mnohé rôznorodo zamerané akcie realizované mestskými časťami.

Mestský cestovný ruch a marketing mesta

Do roku 2010 bol cestovný ruch v meste Košice zameraný skôr na obchodných cestujúcich, o čom svedčila aj návštevnosť mesta, ktorá počas víkendov a v letných mesiacoch bola nízka. Od vzniku organizácie Košice - Turizmus sa mesto intenzívnejšie zameralo aj na získavanie individuálnych cestujúcich na tzv. predĺžené víkendy (city breaks), ako aj na poznávacie pobyty a pobyty za kultúrou.[37]

Mesto Košice malo podľa dostupných údajov v roku 2012 cca 130 000 návštevníkov tvoriacich takmer 259 tisíc prenocovaní v porovnaní s 823 tisíc návštevníkmi tvoriacich 1,7 milióna prenocovaní v meste Bratislava. Priemerná obsadenosť všetkých ubytovacích zariadení bola v Košiciach na úrovni 17,7 % a celkový obrat z ubytovacích služieb tvoril 9,9 milióna eur v porovnaní s 62,7 miliónom eur v Bratislave a priemernou obsadenosťou 29,6 %. (Štatistický úrad SR, 2013).

Čo sa týka regionálnej úrovne, v Košickom kraji využilo v roku 2012 ubytovacie služby v 357 zariadeniach cestovného ruchu menej návštevníkov, než v roku 2011. Medziročný pokles bol na úrovni 2,2 percenta. Oproti roku 2008 klesol počet ubytovacích zariadení o 22 (5,8 %). V ubytovacích zariadeniach Košického kraja bolo ku koncu roka 2012 spolu 26 764 lôžok, čo predstavuje 13,3 % z počtu lôžok v SR. Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach bol v počte 596 457, v porovnaní s rokom 2008 sa počet prenocovaní znížil o 27 %. Ubytovacie zariadenia v Košickom kraji navštívilo v roku 2012 spolu 283 180 návštevníkov, t. j. 7,5 % z počtu návštevníkov ubytovacích zariadení v rámci SR. Negatívom je, že počet návštevníkov v porovnaní s rokom 2008 poklesol až o takmer 74 tisíc návštevníkov (20,7 %). Prenocovania domácich návštevníkov zaznamenali úbytok o 4,9 percenta a zahraničných o 1,9 percenta. Na jedného návštevníka pripadlo v priemere 2,1 prenocovaní, u zahraničných 2,3. Z celkového počtu tvorili dve tretiny domáci návštevníci, počet ktorých poklesol o 2,4 percenta, zvyšok boli cudzinci, ktorých sa ubytovalo o 1,7 percenta menej. Takmer polovica všetkých návštevníkov (45,9 %) sa ubytovala v Košiciach, zvýšený podiel mali tiež zariadenia v okrese Spišská Nová Ves (21,8 %).[38]

[37] Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013

[38] Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013 a Správa o napĺňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja Košického kraja, 2014

Tab. 63: Počet prenocovaní v Košiciach na základe výberu dane z ubytovania

Rok	JAN	FEBR	MAR	APR	MÁJ	JÚN	JÚL	AUG	SEPT	OKT	NOV	DEC	SPOLU
2012	16231	20353	23155	22514	26580	26451	26154	24875	29637	29962	24387	19863	290162
2011	16857	17656	20964	22055	34121	26919	21504	20849	24260	30137	24780	20123	280225

Zdroj: Košice – Turizmus. In: Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013)

Cestovný ruch mesta a regiónu bol dynamickejší v roku 2013 vďaka titulu Európskeho hlavného mesta kultúry. Údaje za rok 2013 deklaruje tabuľka nižšie.

Tab. 64: Cestovný ruch v meste – vybrané údaje

Počet ubytovacích zariadení	68
z toho hotely, penzióny	39
Počet izieb	1 969
z toho v hoteloch, penziónoch	1 161
Počet lôžok	4 399
z toho v hoteloch, penziónoch	2 386
Návštevníci spolu	151 657
v tom:	
domáci	84 498
zahraniční	67 159
z toho v hoteloch, penziónoch	119 179
Počet prenocovaní spolu	285 736
v tom návštevníkov:	
domácich	151 819
zahraničných	133 917
z toho v hoteloch, penziónoch	201 862
Priemerný počet prenocovaní	
1 návštevníka spolu	1,9
domáceho návštevníka	1,8
zahraničného návštevníka	2
z toho v hoteloch, penziónoch	1,7
Čisté využitie kapacity v %	19,2

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Oblasť cestovného ruchu v Košiciach bola z dôvodu realizácie projektu EHMK v posledných dvoch rokoch naviazaná viac na kultúrny cestovný ruch. Ako ukazujú štatistiky, rok 2013 sa ukázal výnimočný čo do počtu zrealizovaných podujatí (r.2011 – 546, r.2012 – 757, r.2013 – 1174) ako aj počtu návštevníkov týchto kultúrnych podujatí (r. 2011 – 76 724, r. 2012 – 174 564, r.2013 – 247 481).

Na území mesta Košice pôsobí už vyššie viackrát spomínaná oblastná organizácia cestovného ruchu Košice Turizmus zaregistrovaná na Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktorá od augusta 2010 do apríla 2012 pôsobila ako združenie právnických osôb (prvý mestský klaster cestovného ruchu na Slovensku) s podporou najvýznamnejších hráčov v cestovnom ruchu zo súkromného sektora v meste Košice (ubytovacie zariadenia, reštaurácie, múzeá, galérie, atraktivity, Letisko Košice, Dopravný podnik mesta Košice, cestovné kancelárie

a pod.). Po vzniku klastra KOŠICE - Turizmus prešiel celý marketing mesta Košice zmenou a inováciou a realizuje sa pod značkou Visit Kosice. Cez možnosť pracovať s touto značkou sa Košiciam v rokoch 2012 – 2013 podarilo zaujať zahraničné média a cestovateľské portály ako CNN, BBC, Lonely Planet, Budget Travel, aby zaradili Košice medzi odporúčané destinácie, hodné návštevy v roku 2013. Na základe vyššie popísaného množstva aktivít je evidentné, že mesto zlepšilo svoju propagáciu, napríklad stúpol počet publikovaných článkov v domácej a v zahraničnej tlači (r. 2011 – 446, r. 2012 – 944, r. 2013 – 2097) ako aj počet vydaných tlačových a propagačných materiálov (r.2011 – 67, r. 2012 – 162, r. 2013 – 163), zároveň sa modernizuje ich forma.
Významnou aktivitou bola príprava a distribúcia profesionálne spracovaného destinačného spotu o Košiciach. Prebiehalo vybudovanie a pravidelná aktualizácia destinačného portálu www.visitkosice.eu. Od roku 2012 je portál k dispozícii v 5 jazykových mutáciách: nemecky, anglicky, slovensky, poľsky, maďarsky. Vytvárajú sa nové propagačné materiály (vrátane ich cudzojazyčných mutácií), realizujú sa nové formy práce s návštevníkmi a pod.

Organizácia Košice -Turizmus je oficiálnou autoritou mesta, ktorá zastrešuje jeho domáci i zahraničný marketing. Mesto Košice tak oficiálne "outsourcovalo" riadenie cestovného ruchu a marketing na organizáciu, ktorej je aktívnym členom a prispievateľom vo výške 50% vybranej dane z ubytovania za predošlý rok. (Analýza sociálno-ekonomickej situácie mesta Košice a návrhy na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti, 2013). V rámci dobudovávania infraštruktúry v rámci cestovného ruchu nastala kompletná reštrukturalizácia a redizajn pôvodného Informačného centra na Návštevnícke centrum KOŠICE (NCK) - miesto prvého kontaktu s návštevníkom mesta, kde je snaha o vyššiu profesionalizáciu služieb. Vytvorili sa nové produktové a pobytové balíky. Zaviedol sa systém organizácie infociest pre novinárov a fam tripov pre touroperátorov a cestovné kancelárie do Košíc, mesto sa pravidelne zúčastňuje medzinárodných veľtrhov zameraných na cestovný ruch a turizmus a vyvíja kroky k získaniu medzinárodných športových, vedeckých a kultúrnych podujatí do Košíc. Táto oblasť si však vyžaduje do budúcna strategický a systematický prístup tak, aby sa destinačný manažment a marketing stal viac cieleným a účinným (vrátane zberu štatistických údajov).

Podľa zverejnených údajov Košice-Turizmus oproti predchádzajúcemu roku bol v roku 2013 nárast turistov v meste Košice o vyše 20 %. Z toho približne 70 % tvorili návštevníci zo zahraničia.[39] Medzi kľúčové zdrojové trhy podľa počtu návštevníkov patria Česká republika (21,6%), Maďarsko (10,3%), Nemecko (9,4%), Poľsko (6,9%) a medzi rozvíjajúce sa trhy patria Rakúsko (7%), Ukrajina, Veľká Británia (nové priame spojenie s Londýnom od septembra 2013) a ďalšie.

Šport, rekreácia a voľný čas

V súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 416/2001 Z.z. prešli na mesto Košice kompetencie v oblasti telesnej kultúry a to :

- rozpracovanie koncepcie rozvoja telesnej kultúry,
- súčinnosť pri výbere a príprave športových talentov,
- podpora organizovania športových podujatí miestneho a medzinárodného významu,
- utváranie podmienok na rozvoj športu pre všetkých,
- podporovanie športovej aktivity zdravotne postihnutých občanov,

[39] http://www.teraz.sk/ekonomika/kosice-turisti-ubytovanie/70518-clanok.html

- podporovanie iniciatívy v rámci telesnej kultúry zamerané na ochranu prírody,
- kontrola hospodárenia a účelovosti využívania finančných prostriedkov poskytnutých na telesnú kultúru,
- spolupráca s občianskymi združeniami, obcami a inými právnickými osobami a fyzickými osobami, ktoré pôsobia v oblasti telesnej kultúry.

Mesto Košice má vypracovanú novú Koncepciu rozvoja športu (2015-2020)[40], ktorá sa zameriava na tieto hlavné priority:

- Podpora športu pre všetkých, ako odporúčaný spôsob aktívneho trávenia voľného času širokej verejnosti, najmä detí a mládeže
- Podpora úspešných športových organizácií zaoberajúcich sa prípravou športovo talentovanej mládeže v meste a okolí
- Boj proti negatívnym javom v športe, vrátane boja proti vandalizmu, dopingu, ochrany zdravia fanúšikov a športovcov
- Rozšírenie pohybovej aktivity ako dennej súčasti života medzi čo najväčšie množstvo občanov mesta z dôvodov starnutia populácie, neskoršieho veku odchodu do dôchodku, nutnosti pracovať i vo vyššom veku a neustále rastúcich nákladov na zdravotnú starostlivosť a sociálne zabezpečenie
- Zabezpečenie transparentného a efektívneho financovania športu z rozpočtu mesta

Tab. 65: Športové zariadenia

Športové zariadenia	počet
Kúpaliská umelé a prírodné	**7**
Bazény spolu	**22**
v tom:	
kryté	7
otvorené	9
školské (kryté a otvorené)	6
Telocvične spolu	**95**
z toho školské	84
Štadióny spolu	**7**
v tom:	
zimné (kryté a otvorené)	2
ostatné (otvorené)	5
Ihriská spolu	**154**
v tom:	
pre futbal (okrem školských)	22
školské	63
ostatné	69
Športové haly	**2**
Ostatné športové zariadenia	**46**

Zdroj: Krajské mesto Košice, 2013, pracovisko ŠÚ SR v Košiciach

Na území mesta je zastúpených mnoho športov, ktorých členovia sú združení v kluboch baseballu, basketbalu, bedmintonu, bridžu, floorballu, futbalu, hádzanej, hokejbalu, hokeja,

[40] Predchádzajúca Koncepciu rozvoja športu bola schválená v roku 2007.

z ďalších športov je zastúpený streetball, tenis, volejbal, skateboarding, airsoft, atletika, karate, judo, JU-jitsu, stolný hokej, cyklistika, vodné lyžovanie, letecké modelárstvo, tanec a mnohé iné.

Šport na školách

Dôležitou súčasťou rozvoja športu v meste je rozvoj športu na školách. V Koncepcii rozvoja športu (2015-2020) v analýze súčasného stavu je uvedené, že 70% školopovinných detí a mládeže trávi denne viac ako 4 hodiny voľného času prácou na počítačoch, internete, sledovaním televízie, počítačovými hrami a zábavou s mobilmi. Pravidelnej organizovanej pohybovej aktivite sa venuje iba každý tretí žiak. U detí a mládeže dominuje sedavý spôsob života, ktorý prináša so sebou nárast obezity a nadváhy, chybného držania tela a ďalších porúch zdravia. Výskumy hovoria, že približne 18% detí trpí nadváhou a približne 7% je obéznych a situácia sa stále zhoršuje. Na základných školách nastal za posledných 10 rokov pokles počtu telovýchovných a športových zariadení pre tradičné športy ako sú volejbal, hádzaná, basketbal, čiastočne i futbal a atletika. Naopak mierne sa zvýšil počet takých zariadení, ako sú posilňovne. Výrazný nárast nastal predovšetkým v budovaní univerzálnych priestorov a malých ihrísk s umelým povrchom, čo zodpovedá aj súčasnej vyššej variabilite ponúkaných pohybových aktivít na školách. Počet plavární sa v meste za posledných 10 rokov nezmenil.

V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta sa pripravuje otvorenie športovej materskej školy, jedna súkromná športová materská škola je už úspešne v prevádzke. V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta je ponuka špecializovaných športových tried so zameraním na hokej, pripravuje sa aj vznik športových tried so zameraním na ďalšie športy ako futbal, krasokorčuľovanie, plávanie či volejbal. Mesto Košice ako jediné na Slovensku organizuje pre deti pravidelnú Školskú športovú ligu v 11 športoch, ktorá prebieha denne po vyučovaní. (pravidelné školské ligy v 10 športoch individuálnych aj kolektívnych, kde je zapojených 3,5 tisíc detí ZŠ a SŠ.). V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK je jedno Športové gymnázium a druhé Športové gymnázium je súkromné.

Športová infraštruktúra

S ohľadom na investície do kultúrnej infraštruktúry tie sa v súčasnosti javia ako poddimenzované. V rámci diskusie s expertnými skupinami bol identifikovaný problém nízkej dostupnosti a zastaranosti existujúcich zariadení.

Rezervy sú na niekoľkých základných a stredných školách v materiálno-technickom vybavení, kde je potrebné opraviť, respektíve vybaviť telocvične novým športovým náradím alebo zariadením. V oblasti prevádzky telovýchovných objektov je situácia podobná, niekoľko škôl potrebuje rekonštrukciu starých, nevyhovujúcich športových objektov, mesto ich však postupne a plánovane rekonštruuje. Na školách ktoré nemajú potrebné športové objekty, alebo im chýba telocvičňa či vonkajšie športové ihrisko, budú podľa možností mesta, alebo v spolupráci so súkromným investorom do roku 2020 týmito zariadeniami zabezpečené Súčasná sieť vybavenia v stupni základných a stredných škôl v rámci mesta Košice je podľa dostupných štatistických údajov 83 telocviční, 5 krytých bazénov, 18 posilňovní, 24 atletických dráh, 26 futbalových ihrísk a 45 vonkajších asfaltových ihrísk čo je na počet 54 základných a stredných škôl v meste zdá sa dostačujúce, horšie je to už so športovým vybavením týchto objektov. (Koncepcia rozvoja športu (2015-2020)

Prostredníctvom Zimného štadióna Steel Aréna má mesto priestor, ktorý umožňuje potrebnú organizáciu veľkých koncertov, kultúrnych a športových podujatí, ďalším vhodným objektom je Infinity Aréna a ďalšie. Avšak pre ďalší rozvoj športu je dôležité aj dobudovanie ďalšej chýbajúcej športovej infraštruktúry (napr. atletické ovály, infraštruktúra pre urbánne športy, vodné športy a pod.), nakoľko je verejnosťou využívaná najmä tá, ktorá tvorí súčasť školského vybavenia (v obmedzenej miere a v rámci nastavených podmienok).

Zabezpečenie realizácií a prevádzkovaní športovísk je v kompetencií samospráv mestských častí. V súčasnosti je v správe mestských častí 24 športových objektov a zariadení, ku ktorým postupne pribúdajú ďalšie najmä multifunkčné ihriská. (Koncepcia rozvoja športu 2015-2020)

Športové podujatia pre verejnosť

Z hľadiska športových podujatí určených pre verejnosť boli v uplynulom období realizované rôzne akcie a postupne počet rôznych športových aktivít pribúda. K najvýznamnejším možno zaradiť behy pre verejnosť (napr. City run, Velvet run, Zimný Trojkráľový beh, Night run, Beh učiteľov a pod.), ďalej Plaveckú štafetu mesta, Vodácky maratón a ďalšie rôzne športové podujatia ako Street basket, Šport troch generácií, volejbalové, futbalové a florbalové turnaje a pod. V sledovanom období sa uskutočnilo niekoľko zaujímavých akcií. Najvýznamnejšou bola organizácia MS v hokeji 2011**.** Spomenúť treba aj „Inline korčuľovanie“ na Moyzesovej ulici, Challenge day, a mnohé iné akcie...

K tradičným významným športovým podujatiam patrí Medzinárodný Maratón mieru, ktorý je najstarším maratónom v Európe (r. 1924) a druhým najstarším na svete (po Bostonskom maratóne).

Mesto Košice sfunkčnilo v roku 2009 Neinvestičný Fond zdravia, ktorého účelom je ochrana a podpora zdravia, telesného zdravia, ochrana a tvorba ŽP, realizácia malých projektov v tejto oblasti, a iné.

Financovanie športu

Fondový systém Koncepcie financovania športu v meste sa riadi a realizuje podľa Všeobecne záväzného nariadenia mesta Košice č. 76, a jeho novelizovaných úprav O poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta.

Mesto Košice prispieva z rozpočtu mesta sumou 0,28 Eur na obyvateľa *(Zdroj: rok 2014/ 860 tis. Eur /240 688 obyvateľov).* Ak použijeme prepočet podpory financovania iba na mládež, ktorú mesto koncepciou športu prioritne dotuje, tak suma ktorou mesto Košice prispieva na šport je 20 Eur na jedného mladého obyvateľa. (*Zdroj: rok 2014/860 tis. Eur/43 tis. mládežníkov)* . Ďalších 380 tis. Eur ušetria mládežnícke kluby mesta na prenájmoch, ktoré využívajú na základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta v zmysle štatútu osobitného zreteľa. Mesto Košice prispieva na šport sumou 0,7 % z mestského rozpočtu. V roku 2014 mesto podporilo šport sumou 1 mil. 240 tis. Eur (*Zdroj:* Koncepcia rozvoja športu 2015-2020).

Ďalšie možnosti rekreácie

Z hľadiska ďalších možností rekreácie patrí k unikátom Košíc Zoologická záhrada Košice, ktorá je s 288,7 ha najväčšia ZOO v Európe. Botanická záhrada s rozlohou 30 ha je rozlohou najväčšia v SR a je v nej vyše 4000 pestovaných druhov rastlín.

K najvýznamnejším rekreačným oblastiam patria: Čermeľské údolie (najstaršia Detská železnica v Čermeľskom údolí a jediná na Slovensku, stredisko Alpinka, Jazero, Kavečany, Bankov, Jahodná, Červený breh, Areál Anička a ďalšie.

V uplynulom období posledných 5 rokov došlo k revitalizácii najmä prímestských zón, zlepšila sa situácia v oblasti budovania a značenia cyklotrás, došlo k rekonštrukciám detských ihrísk a subjekty, ktoré ponúkajú oddych a rekreáciu značným spôsobom skvalitnili svoje služby (napr. ZOO Košice). V roku 2013 bol v ZOO Košice otvorený DINO PARK, ktorý prilákal množstvo záujemcov o prehistorické tvory a do budúcna sa ako zaujímavá príležitosť ukazuje zvýraznenie edukačného rozmeru tejto inštitúcie.

Mesto začalo s rekonštrukciou niektorých zariadení pre aktívny oddych a rekreáciu (napr. rekonštrukcia kúpaliska Červená hviezda a pod.). Analýzu stavu cyklotrás obsahuje časť Doprava, Pešia doprava a cyklodoprava.

SWOT analýza v oblasti kultúry, športu, aktívneho oddychu a turizmu

Silné stránky	*Slabé stránky*
- najväčšia mestská pamiatková rezervácia v rámci SR - realizácia projektu EHMK 2013 - vybudovaná kultúrna infraštruktúra vrátane nových objektov a zariadení - noví nadšení kultúrni operátori - nový decentralizovaný systém organizácie a riadenia kultúry - vstupný infraštruktúrny potenciál pre ďalší rozvoj kreatívneho a kultúrneho priemyslu - silné tradičné kultúrne a športové podujatia organizované mestom - deklarovaná podpora mesta a kraja pre oblasť kultúry - zlepšenie propagácie mesta cez projekt EHMK 2013 – prienik do medzinárodného kultúrneho priestoru - výhodná geografická poloha Košíc v strede Európy - prítomnosť medzinárodného letiska - existencia ZOO a Botanickej záhrady - zlepšujúce sa možností na prímestskú rekreáciu - vybudovaná čiastočná sieť cyklotrás - spracované štúdie pre prímestské parky - aktualizovaná Koncepcia rozvoja športu - narastajúci záujem verejnosti o športové podujatia - realizácia Školskej športovej ligy	- nedostatočne pripravené publikum na existujúcu kultúrnu ponuku - nízka podpora neprofesionálnej kultúry - nedostatky v spolupráci a partnerstvách - zastaraná a chýbajúca športová infraštruktúra (chýbajúce podmienky pre rozvoj vodných športov, atletiky a pod.) - nízka diferenciácia možností športového vyžitia pre rôzne cieľové skupiny - nedostatočne využitý potenciál ZOO Košice - chýbajúce relevantné analytické informácie a štatistické dáta o cestovnom ruchu a turizme v meste - chýbajúca infraštruktúra pre kongresovú turistiku - nedostatok kvalifikovanej a vyškolenej pracovnej sily v oblasti turizmu - nízka obsadenosť ubytovacích kapacít v meste (víkendy a letné obdobie)
Príležitosti	***Ohrozenia***
- možnosti financovania v novom programovacom období - potenciál kreatívnych a kultúrn. odvetví - nový zákon o športe - nové letecké spojenia pre rozvoj CR - možnosť uchádzania sa o titul Európske mesto športu - príležitosť zaradenia do siete UNESCO Creative City of Media Arts - príležitosť rozvoja kongresovej a biznis turistiky - príležitosť zlepšovania spolupráce s tour operátormi v zahraničí	- silná konkurencia - nízky podiel finančných zdrojov pre oblasť kultúry a športu v dôsledku možných ekonomických výkyvov - neochota k zmenám a nedostatok rešpektu k novým alternatívnym formám kultúry - životný štýl mládeže, ktorého dôsledkom je zanedbávanie športových aktivít - odchod talentovaných umelcov a športovcov

Hlavné zistenia

Oblasť kultúry

- Unikátom mesta je najväčšia mestská pamiatková rezervácia v rámci SR.
- EHMK 2013 zmenilo zásadným spôsobom vnímanie kultúry v meste, jej infraštruktúru, ponuku, spôsob manažmentu a marketingu a obohatilo túto oblasť o možný ekonomický rozmer. Základnou úlohou pre nasledujúce obdobie je zavedenie mechanizmov na zabezpečenie udržateľnosti výstupov titulu EHMK 2013 a maximálne využitie potenciálu, ktorý realizácia projektu pre mesto priniesla.
- Významne rozšírená ponuka kultúrnych produktov si vyžaduje systematickú prácu s publikom a podporné nástroje na ich ďalší rozvoj.
- Počas realizácie projektu EHMK 2013 vznikli noví kultúrni operátori a aktéri a z rôznych sektorov, ktorí začali viac pracovať v medzisektorových partnerstvách.
- V meste sú pomerne stabilne etablované tradičné kultúrne a športové podujatia miestneho, regionálneho významu i medzinárodného významu.
- S ohľadom na množstvo preinvestovaných finančných prostriedkov v uplynulom období je najviac poddimenzovaná oblasť neprofesionálnej kultúry, ktorá však môže viesť k oživeniu komunitných činností, silnejšej lokálnej identite a pod.

Mestský turizmus, cestovný ruch a propagácia mesta

- Neuspokojivé výsledky v oblasti cestovného ruchu v minulosti boli prelomené cez realizáciu aktivít EHMK 2013, ktorý priniesol nielen zvýšenie návštevnosti mesta v súvislosti s kultúrno-poznávacím turizmom, ale otvoril aj dopyt po vyššej profesionalizácie tejto oblasti.
- V uplynulých rokoch sa zlepšila propagácia mesta v domácom i v medzinárodnom priestore.
- Príležitosťou do ďalšieho obdobia sú ďalšie možnosti prilákania návštevníkov mesta (napr. kongresová turistika a s ňou späté vytvorenie vhodných infraštruktúrnych podmienok).
- Kľúčovým prvkom na zvýšenie počtu domácich a zahraničných návštevníkov sa javia najmä významné kultúrne a športové podujatia (event marketing).
- Boli prijaté dôležité strategické plány na pre rozvoj kultúry a kreatívneho priemyslu.

Oblasť športu

- V oblasti športu zreteľným spôsobom rastie záujem verejnosti o športové aktivity, zvyšuje sa počet športových podujatí pre verejnosť (napr. rôzne bežecké podujatia...).
- Ako problém bola identifikované nedostatočná športová infraštruktúra pre rôzne oblasti športu (napr. atletika, vodné športy, urbánne športy a pod.).
- Mesto deklaruje jasný záujem o intenzívnu podporu športu.
- Príležitosťou je realizovať aktivity podľa Koncepcie rozvoja športu 2015-2020.

Ďalšie možnosti rekreácie

- Existujú možnosti na prímestskú rekreáciu, v minulom období boli napr. vybudované nové cyklotrasy, avšak potenciál ďalších možností aktívneho oddychu a rekreácie nie je naplno využitý.
- Existujúce možnosti aktívneho oddychu je potrebné dopĺňať o nové komplexnejšie funkcie (napr. v prípade ZOO Košice zvýšenie edukačného rozmeru inštitúcie a pod.)

6 Základná terminológia

Akčný plán/Plán aktivít je výber z plánovanej série aktivít určenej na dosiahnutie cieľov rozvojového plánu mesta, ktorých realizácia je plánovaná v stanovenom období (jeden rok). Je základným nástrojom pre realizáciu rozvojového plánu.

Aktivity sú súbory činnosti, alebo projekty, ktoré je potrebné pri dosahovaní opatrení a cieľa vykonať.

Cieľ je stav, ktorý chceme dosiahnuť. Mal by byť zameraný na odstránenie problému či prekážky, či využitie potenciálu alebo príležitosti.

Dopad je stav, ktorý nastane, resp. by mal nastať, keď budú naplnené ciele projektu/programu a dosiahnu sa plánované výstupy a výsledky. Dopad môže byť pozitívny (napr. príchod nových investorov, väčšia zamestnanosť, nižšia kriminalita, intenzívnejšia cezhraničná spolupráca), ale aj negatívny (poškodenie životného prostredia, úbytok neobnoviteľných zdrojov, zníženie vyváženého rozvoja územia a pod.)

Ekonomickým rozvojom sa rozumie zvyšovanie životnej úrovne a blahobytu obyvateľstva. Je to dlhodobý proces, ktorý sa vzťahuje na súhrn ekonomických a sociálnych štruktúr a sleduje hospodárske záujmy(tvorba zisku a rast obratu z výroby, predaja a služieb).

Hodnotenie programu alebo jeho jednotlivých častí má za cieľ vyhodnotiť (po etapách, na konci realizácie a pod.) naplnenie stanovených cieľov a dosiahnutie žiadaných výsledkov.

Konkurencieschopnosť mesta je schopnosť mesta súťažiť s inými mestami tzn. poskytnúť takú kvalitu života, ktorá je príťažlivá nielen pre obyvateľov, ale aj pre návštevníkov mesta ako aj potenciálnych investorov.

Marginalizované skupiny sú skupiny obyvateľov, ktoré sú vlastným pričinením alebo vonkajším vplyvom vylúčené z hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho života majoritnej spoločnosti alebo je ich prístup k nemu z akýchkoľvek príčin obmedzený (napr. starší ľudia, ľudia, so zdravotným postihnutím, bezdomovci, prisťahovalci, nezamestnaní, etnické menšiny).

Monitoring - priebežná kontrola realizácie aktivity/programu počas jeho trvania, či plánovaný stav je v súlade s realitou (napr. dodržovanie časového harmonogramu, čerpanie rozpočtu, kvalita výstupov a pod.)

Opatrenie je súbor tematicky súvisiacich aktivít, ktoré môžu byť realizované ako jeden celok.

Potenciál na rozvoj – súhrn vnútorných vlastností a charakteristík/ daností mesta, ktoré môžu byť využité na rozvoj.

Príležitosť na rozvoj predstavuje podnety, potenciál a zdroje vonkajšieho prostredia, ktoré je možné využiť pre rozvoj, alebo pre riešenie problémov.

Problém negatívny stav veci či záležitosti, resp. prekážka v ceste za uskutočnením cieľa či vízie.

Problémová analýza – štruktúrované skúmanie negatívnych faktorov identifikovaného problému za účelom stanovenia príčin a následkov

Profil mesta je kvantitatívny a kvalitatívny popis daností, stavu, potrieb a východísk mesta. Predstavuje tzv. „snímku“ mesta k danému obdobiu a jeho hlavným účelom je priniesť komplexný obraz o súčasnom stave mesta.

Program je vopred stanovený postup, ktorého účelom je dosiahnuť pozitívnu zmenu v danej problémovej oblasti, resp. dosiahnuť vytýčené ciele.

Rozvoj je proces pozitívnej zmeny v čase a v priestore.

Rozvoj územia je proces zmeny v čase a priestore, ktorý možno chápať ako ekonomicko-sociálne procesy prebiehajúce v prírodno-spoločenskom prostredí daného územia. Tieto procesy by mali využívať a rešpektovať podmienky a zvláštnosti prostredia.

Strategické plánovanie je súbor postupov a nástrojov na prijímanie účinných rozhodnutí, ktoré povedú k splneniu stanovených cieľov. Proces strategického plánovania je určený na to, aby pomohol spoločne znášať zodpovednosť za budúcnosť, budovať konsenzus o budúcnosti a navrhovať stratégie napredovania.

Synergický efekt je efektom spoločenského pôsobenia, súčinnosti, efekt spoločného pôsobenia viacerých prvkov, ktorý je obvykle väčší alebo kvalitatívne lepší než súčet efektov zo samostatného pôsobenia jednotlivých prvkov.

Ukazovateľ / Indikátor je nástroj, pomocou ktorého je možné monitorovať priebeh procesu (programu, projektu) či zmerať dosiahnutie cieľa (existujú kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele).

Vízia je predstava o budúcnosti, ktorá odráža reálny želaný stav tých, ktorí sa na jej tvorbe podieľajú.

Výsledok je kvalitatívna zmena v rozvojovom procese ku ktorému realizácia vytýčených aktivít či projektov prispieva (napr. zvýšenie environmentálneho uvedomenia ľudí, zvýšená návštevnosť mesta, zlepšené podmienky pre šport pre všetkých v meste a pod.). Cieľ je vlastne plánovaný výsledok.

Výstup je konkrétny (hmatateľný) produkt, ktorý vzniká naplnením úlohy, či aktivity, počas programu/projektu, resp. na jeho konci (napr. postavená budova, zrekonštruované námestie, revitalizovaný park, uskutočnené podujatie a pod.

7 Zoznamy tabuliek, grafov a obrázkov

Zoznam tabuliek

Tab. 1: Indikatívny finančný plán 2016-2018 ... 65
Tab. 2: Indikatívny finančný plán 2016-2018 spolu ... 65
Tab. 3: Indikatívny finančný plán 2016-2018 ... 65
Tab. 4: Administratívne členenie Košíc ... 96
Tab. 5: Sťahovanie obyvateľstva ... 98
Tab. 6: Obyvateľstvo Košíc z hľadiska národnosti ... 99
Tab. 7: Obyvateľstvo Košíc z hľadiska náboženského vyznania ... 99
Tab. 8: Domový a bytový fond mesta Košice ... 99
Tab. 9: Štruktúra obývaných bytov ... 100
Tab. 10: Vybavenie obývaných bytov ... 100
Tab. 11: Vývoj priamych zahraničných investícií v Košickom kraji ... 105
Tab. 12: Vývoj počtu organizačných subjektov ekonomiky ... 106
Tab. 13: Počet podnikov v Košiciach podľa odvetví národného hospodárstva ... 106
Tab. 14: Počet podnikateľov v Košiciach podľa odvetví národného hospodárstva ... 107
Tab. 15: Ekonomická aktivita obyvateľstva ... 107
Tab. 16: Vývoj miery nezamestnanosti v meste Košice v % ... 108
Tab. 17: Vzdelanostná štruktúra nezamestnaných ... 109
Tab. 18: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Košice ... 109
Tab. 19: Prehľad vybraných ukazovateľov trestnej činnosti v Košiciach ... 115
Tab. 20: Dopravná nehodovosť v meste Košice ... 116
Tab. 21: Prípady porušenia právnych noriem zistených kamerovým systémom MsP ... 119
Tab. 22: Vybrané indikátory preventívno-osvetových aktivít pre mimoriadne situácie ... 122
Tab. 23: Základná dopravná charakteristika mesta ... 126
Tab. 24: Dopravné výkony v ubehnutých vozových km (v tis. vozkm): ... 128
Tab. 25: Počty cestujúcich ... 129
Tab. 26: Vozový park DPMK, a.s. ... 129
Tab. 27: Základná charakteristika cyklistickej siete ... 132
Tab. 28: Vývoj počtu prepravených cestujúcich ... 134
Tab. 29: Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v meste Košice k 31.12 ... 139
Tab. 30: Prognóza vývoja obyvateľstva v meste Košice ... 140
Tab. 31: Počet poberateľov vybraných sociálnych dávok v meste Košice ... 140
Tab. 32: Zmeny v štruktúre dôchodkov v meste Košice ... 140
Tab. 33: Sociálne služby poskytované SSP v roku 2013 v Košiciach ... 141
Tab. 34: Sociálne služby poskytované poverenými MČ ... 142
Tab. 35: Opatrovateľská služba ... 142
Tab. 36: Sociálne služby poskytované KSK na území mesta Košice (stav k 8/2014) ... 143
Tab. 37: Pobytové sociálne služby pre občanov*, stav k 30.6.2013 ... 144
Tab. 38: Pobytové sociálne služby pre občanov bez domova ... 144
Tab. 39: Bytová situácia ... 146
Tab. 40: Vybrané demografické charakteristiky mesta Košice ... 150
Tab. 41: Vývoj obyvateľstva mesta Košice v predproduktívnom veku (0-14) ... 151
Tab. 42: Počet MŠ na území mesta Košice k 1.9.2014 ... 151
Tab. 43: Vývoj počtu MŠ v meste Košice od roku 2009 ... 151
Tab. 44: Vývoj počtu žiakov v materských školách v meste Košice ... 151

Tab. 45: Vývoj počtu tried v MŠ v meste Košice 152
Tab. 46: Základné školy v meste Košice (k 15.9.2014) 152
Tab. 47: Vývoj počtu žiakov v základných školách v meste Košice 152
Tab. 48: Vývoj priemerných teplôt a rýchlosti vetrov na stanici Košice - Letisko 160
Tab. 49: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy – bilancia pôdy na území mesta Košice..... 161
Tab. 50: Súčasná krajinná štruktúra 162
Tab. 51: Klasifikácia kvantitatívneho hodnotenia krajiny podľa KES 163
Tab. 52: Priemerné hodnoty KES v jednotlivých okresoch mesta Košice 163
Tab. 53: Prehľad navrhovaných chránených vtáčích území..... 164
Tab. 54: Chránené stromy 164
Tab. 55: Najvýznamnejšie zdroje znečisťovania ovzdušia v tonách v meste Košice 165
Tab. 56: Vývoj emisií vybraných základných znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov 165
Tab. 57: Vypúšťané množstvo odpadových vôd z významných zdrojov znečisťovania v t/r .. 168
Tab. 58: Využívané zdroje podzemných vôd na území mesta Košice 169
Tab. 59: Množstvo komunálnych odpadov, okrem DSO a triedených zložiek v tonách 175
Tab. 60: Zariadenia na zneškodňovanie odpadov na území mesta Košice 175
Tab. 61: Verejne prístupné nádoby na danú komoditu triedeného zberu k 03/2013..... 176
Tab. 62: Kultúrna infraštruktúra..... 185
Tab. 63: Počet prenocovaní v Košiciach na základe výberu dane z ubytovania 190
Tab. 64: Cestovný ruch v meste – vybrané údaje 190
Tab. 65: Športové zariadenia..... 192

Zoznam grafov

Graf 1: Demografický vývoj mesta Košice z dlhodobého hľadiska..... 98
Graf 2: Vývoj počtu dokončených bytov v meste Košice 100
Graf 3: Pomer zamestnanosti v KKP v Košickom kraji (koncentrované najmä v Košiciach) .. 104
Graf 4: Vývoj počtu organizačných subjektov ekonomiky 106
Graf 5: Počet riešených priestupkov 118
Graf 6: Počet mestských policajtov 118
Graf 7: Podiel útvarov MsP na riešení priestupkov roku 2014 119
Graf 8: Priemerný vek obyvateľov mesta Košice za roky 2006-2013..... 139
Graf 9: Vývoj obyvateľstva mesta Košice v predproduktívnom veku 150
Graf 10: Vývoj emisií (v tonách) zo stacionárnych zdrojov v meste Košice 166

Zoznam obrázkov

Obr. 1: Mapa administratívneho členenia Košíc 96
Obr. 2: Sumárny nárast/pokles kriminality podľa obvodných oddelení (2008-2012) 115
Obr. 3: Mapa existujúcich cyklotrás v meste Košice 132
Obr. 4: Mestská pamiatková rezervácia v Košiciach 185

8 Zoznam skratiek

AP – Akčný plán

BPMK – Bytový podnik mesta Košice

CO- Civilná ochrana

CR – Cestovný ruch

CVČ – Centrum voľného času

ČH – Červená hviezda

ČOV – Čistička odpadových vôd

DPMK – Dopravný podnik mesta Košice

DZ – dopravné značenie

EHMK – Európske hlavné mesto kultúry

EIA – Environmental Impact Assessment

EK – Európska komisia

EMŠ – Európske mesto športu

EP – elektronická podateľňa

EP – Európsky parlament

EÚ – Európska únia

EUR – skratka Spoločnej Európskej meny Euro

EZ – environmentálna záťaž

FO – Fyzická osoba

GIS – Geografický informačný systém

GPS – Global Positioning System (Globálny lokalizačný systém)

HDP – Hrubý domáci produkt

CHA – chránený areál

IAD – individuálna automobilová doprava

IKD – Integrovaná koľajová doprava

IKT – informačno-komunikačné technológie

IROP – Integrovaný regionálny operačný program

ISoZ – Informačný systém o zeleni

IT – Informačné technológie

JŠ – Jazyková škola

KAIR – Košice Artist in Residence

KES – koeficient ekologickej stability

KESA – Košická stromová adopcia

KKP – Kultúrny a kreatívny priemysel

KO – komunálny odpad

KRI – Karpatský rozvojový inštitút

KSK – Košický samosprávny kraj

MČ – Mestská časť

MDV a RR SR – Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

MET – Modernizácia električkových tratí

MHD – Mestská hromadná doprava

MMK – Magistrát mesta Košice

MMM – Medzinárodný maratón mieru

MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MS – Majstrovstvá sveta

MsP – Mestská polícia

MsZ, MZ – Mestské zastupiteľstvo

MŠ – materská škola

MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MÚSES – Miestny územný systém ekologickej stability

MZZO – malé zdroje znečisťovania ovzdušia

MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

NBS – Národná banka Slovenska

NCK – návštevnícke centrum Košice

NDS – Národná diaľničná spoločnosť

NFP – Nenávratný finančný príspevok

O.Z. – Občianske združenie

OO PZ – Obvodné oddelenie Policajného zboru

OP – Operačný program

OP – organizačný poriadok

OPIS – Operačný program Informatizácia spoločnosti

OS – opatrovateľská služba

OSR – Oddelenie strategického rozvoja

PA – projektová aktivita

PHSR – Plán Hospodárskeho a Sociálneho rozvoja

PO – Právnická osoba

POH – Program odpadového hospodárstva

PP – prírodná pamiatka

PR – prírodná rezervácia

PR – Programový rozpočet

PRM – Program rozvoja mesta

PZ – projektový zámer

PZ SR – Policajný zbor Slovenskej republiky

PZI – priama zahraničná investícia

PZKO – Program na zlepšenie kvality ovzdušia

RISO – Regionálny informačný systém o odpadoch

ROP – Regionálny operačný program

RÚVZ – Regionálny úrad verejného zdravotníctva

SAŽP – Slovenská agentúra Životného prostredia

SHMÚ – slovenský hydrometeorologický ústav

SKI – Stredisko krízovej intervencie

SMZ, SMsZ – správa mestskej zelene v Košiciach

SR – Slovenská republika

SSP – Stredisko sociálnej pomoci

SSPMK – Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice

SZŤP – Slovenský zväz telesne postihnutých

ŠfK- Štátna filharmónia Košice

ŠKD – školská družina

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

TKO – tuhý komunálny odpad

TUKE – Technická univerzita v Košiciach

UHZ – územno-hospodárske zásady

UK – Urbanistická koncepcia

ÚP – Územný plán

UPJŠ – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

ÚS SR – Ústavný súd slovenskej republiky

ÚZPF – Ústredný zoznam pamiatkového fondu

VOD – verejná osobná doprava

VVS – Východoslovenská vodárenská sústava

VZ – vlastné zdroje

VZN – Všeobecne záväzné nariadenie

ZÁKOS – Základný komunikačný systém

ZD – zberný dvor

ZpS – Zariadenie pre seniorov

ZŠ – Základná škola

ZŤP – zdravotne ťažko postihnutý

ZUŠ – Základná umelecká škola

ŽP – Životné prostredie

PRÍLOHA: Akčný plán rozvoja mesta Košice na roky 2016-2018

Podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja 539/2008 Z.z. v znení zákona č. 309/2014 Z.z. je Akčný plán (AP) Programu rozvoja mesta (PRM) súčasťou realizačnej časti.

Podľa Realizačnej časti PRM – kapitoly „Manažment realizácie programových oblastí rozvoja mesta Košice“ je akčný plán vypracovaný na obdobie 3 rokov. Zároveň je akčný plán základom pre vypracovanie programového rozpočtu (a je s ním v súlade) ako nástroja realizácie PRM. Najpresnejší finančný odhad je na prvý rok (2016), nasledujúce dva rozpočtové roky predstavujú rozpočtový výhľad. Vzhľadom k novému programovému obdobiu pre možnosť čerpania najvýznamnejšieho z externých zdrojov, ktorým sú prostriedky z Európskych investičných a štrukturálnych fondov, sú očakávania podpory financovania premietnuté aj do výšky návrhov projektových zámerov.

Akčný plán rozvoja mesta Košice je pripravený ako súbor vybraných projektových zámerov (PZ) a bol vypracovaný (v zmysle horeuvedenej kapitoly) v spolupráci s mestskými časťami a ostatnými dotknutými partnermi **pre projektové zámery, kde MMK bude gestorom resp. partnerom**. Ostatné projektové zámery mestských častí (financované z ich vlastných zdrojov, prípadne z iných zdrojov okrem rozpočtu mesta), budú spracované v ich vlastných akčných plánoch, ktoré vychádzajú z cieľov a opatrení PRM mesta Košice.

Projektový zámer obsahuje okrem účelu projektového zámeru a jeho priradenia k danému cieľu a opatreniu PRM aj gestora za PZ, ako aj prípadných partnerov potrebných na jeho realizáciu. Súčasťou PZ je plán financovania na celý projektový zámer po jednotlivých rokoch, vrátane uvedenia plánovaných zdrojov financovania (vlastné, externé špecifikované). Projektové zámery, ktoré boli predložené odbornými zložkami magistrátu mesta, organizáciami so zriaďovateľskou pôsobnosťou mesta, obchodnými spoločnosťami s účasťou mesta resp. ostatnými partnermi, boli vybrané a zaradené k príslušným cieľom a opatreniam PRM stratégie rozvoja mesta do akčného plánu mesta na základe nasledujúcich kritérií:

- ✓ kompatibilita s cieľmi a opatreniami PRM,
- ✓ multiplikačný a synergický efekt PZ,
- ✓ úroveň pripravenosti PZ,
- ✓ príspevok k zvýšeniu environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti rozvoja mesta a jeho funkčného územia,
- ✓ prioritizácia z hľadiska dôležitosti a naliehavosti realizácie PZ,
- ✓ reálnosť odhadovanej finančnej náročnosti PZ v súlade s možnosťami rozpočtu mesta, a tiež so známymi podmienkami čerpania finančných prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, resp. z iných zdrojov.

Niektoré projektové zámery môžu svojím komplexným obsahom vyhovovať viacerým opatreniam, prípadne cieľom PRM. V akčnom pláne sú zaradené pod ten cieľ a opatrenie, ktoré je k nim obsahovo najbližšie.

Projektové zámery v Akčnom pláne sú základom pre výber projektov určených pre zaradenie do realizačnej etapy. Identifikovanie a vypracovanie návrhu projektov zabezpečujú subjekty

zodpovedné za realizáciu jednotlivých programových oblastí rozvoja mesta, v spolupráci s Oddelením Strategického rozvoja MMK.

Výber projektov je realizovaný na základe nasledujúcich kritérií:

Kritériá dôležitosti:

- Dosiahnutím cieľa/cieľov projektu sa vytvára nevyhnutný predpoklad k riešeniu/využitiu ďalších dôležitých rozvojových výziev (problémov, príležitostí a potrieb).
- Projekt je súčasťou komplexného riešenia rozvojovej výzvy a prispieva ku synergickému efektu.
- Veľkosť a rozsah rizík, resp. negatívnych dopadov, ak by sa daný projekt nerealizoval .
- Počet ľudí/subjektov, ktorí budú mať z úspešného projektu osoh.
- Veľkosť (rozsah)územia, ku ktorému sa projekt vzťahuje.

Kritériá naliehavosti:

- Potreba dodržania lehôt vyplývajúcich zo zákonov či záväzkov.
- Havarijný či ohrozujúci stav.
- Potreba riešenia rozvojovej výzvy v danom čase (možnosť získania zdrojov, možnosť získania investora a pod.)
- Tlak verejnosti na riešenie rozvojovej výzvy (sťažnosti, medializácia, miera nespokojnosti).

Kritériá uskutočniteľnosti:

- Pre riešenie daného projektu existujú, resp. sú k dispozícii organizačno-technické a vlastné finančné zdroje
- Je predpoklad, že po ukončení projektu sú vytvorené organizačno-finančné podmienky na udržanie jeho výsledkov.
- Riešenie projektu nemá legislatívne bariéry.
- Projektový zámer je v súlade s územným plánom mesta.
- Podmienky potrebné na úspešnú realizáciu projektu sú vyriešené
- Cena projektu zodpovedá jeho náročnosti
- Sú k dispozícii (resp. reálne možno očakávať) externé finančné zdroje na realizáciu projektu

Schválenie projektov na realizáciu v rámci všetkých programových oblastí PRM , vykonáva primátor mesta, respektíve mestské zastupiteľstvo v zmysle kompetencií vyplývajúcich z platných právnych noriem pre mesto Košice.

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - mesto pracovných príležitostí

Cieľ 1: Vytvárať podmienky pre ekonomický rast, zvýšenú zamestnanosť a diverzifikáciu odvetví

Opatrenie 1.2: Vytvorenie partnerstiev, ich inštitucionalizácia a spolupráca na podporu rozvoja kreatívneho priemyslu

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Dobudovať Košice 2013, n.o. - garanta programu rozvoja kreatívnej ekonomiky	MMK- ref. riad. podnikov/ Košice 2013 n.o.	17 000	0	0	17 000	0	0	17 000	0	0	51 000	0	0	**51 000**	
Zapojenie verejnosti do sféry kreatívneho priemyslu na webe	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.podnikov, ref. komunikačný	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	10 000	0	0	**10 000**	
Odborné podujatia a konferencie na témy kreatívneho priemyslu	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.podnikov	20 000	30 000	20 000	20 000	30 000	20 000	20 000	30 000	20 000	60 000	90 000	60 000	**210 000**	OP IROP, Creative Europe, Interreg, MKSR
Zapojenie verejnosti do sféry kreatívneho priemyslu vo verejnom priestore	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.podnikov, ref. komunikačný	20 000	20 000	10 000	20 000	20 000	10 000	20 000	20 000	10 000	60 000	60 000	30 000	**150 000**	OP IROP, MK SR, Creative Europe
Celomestský program AUDIENCE DEVELOPMENT - budovanie publika	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.podnikov, ref. komunikačný	20 000	20 000	10 000	20 000	20 000	10 000	20 000	20 000	10 000	60 000	60 000	30 000	**150 000**	MK SR,Program Creative Europe
Vytvorenie mestskej organizácie na zastrešenie dobrovoľníckej činnosti	MMK-ref. Riad. podnikov /Košice 2013 n.o.	50 000	20 000	0	70 000	20 000	0	90 000	20 000	0	210 000	60 000	0	**270 000**	EVP - Európsky dobrovoľnícky program
Vytvoriť systém odmeňovania dobrovoľníckej práce	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.podnikov	0	0	10 000	0	0	15 000	0	0	20 000	0	0	45 000	**45 000**	Súkromní partneri a inštitúcie INKIND
Realizovať riadený kontinuálny výskum zladený s metodológiou na úrovni štátu a KSK (výskum, web, stratégia)	Košice 2013 n.o. / TUKE, MMK-ref.riad.podn.	30 000	20 000	0	35 000	10 000	0	30 000	0	0	95 000	30 000	0	**125 000**	zdroje TUKE, MŠSR, EU Horizont 2020, Košice 2013 n.o.
Vytvoriť mobilitný program na podporu rozvoja talentu a zručnosti (kreatívne rezidencie a malá mobilitná schéma)	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.podnikov,partneri	30 000	60 000	20 000	40 000	40 000	20 000	50 000	60 000	20 000	120 000	160 000	60 000	**340 000**	Košice 2013 n.o., MK SR, partneri
Vytvoriť vzdelávacie a rozvojové programy na podporu rozvoja talentu a zručnosti, ESCALATOR, program budovania kapacít	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riadenia.podnikov,partneri	40 000	50 000	40 000	40 000	50 000	40 000	40 000	50 000	40 000	120 000	150 000	120 000	**390 000**	IROP, Košice 2013 n.o., MKSR, creative Europe
Vytvoriť profesionalizačný program Art Biz (Intervencie vo firmách, art based tréningy, innovation engine, CSR program)	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riadenia.podnikov,partneri	10 000	30 000	40 000	0	30 000	60 000	0	30 000	90 000	10 000	90 000	190 000	**290 000**	Program Interreg/ nár.dot/ a súkromní partneri
	Spolu:	**247 000**	**250 000**	**150 000**	**262 000**	**220 000**	**175 000**	**287 000**	**230 000**	**210 000**	**796 000**	**700 000**	**535 000**	**2 031 000**	

Opatrenie 1.3: Vytvorenie kreatívnych centier pre podporu podnikania v kreatívnom priemysle

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Rekonštrukcia a úprava priestorov pre Kreatívne centrá a nákup techniky a vybavenia	MMK -ref. výstavby/ Košice 2013,KSK..	200 000	3 800 000	0	0	0	0	0	0	0	200 000	3 800 000	0	**4 000 000**	IROP
Vytvoriť systém podpory existujúcich co-workingov/grantov, facilitačná schéma	MMK -ref. riad. podnikov/ Košice 2013 n.o.,Eastcubator	0	0	0	0	200 000	50 000	0	200 000	50 000	0	400 000	100 000	**500 000**	IROP
Vytvorenie priestorov na prezentáciu kreatívnej tvorby v KK, Tabačke, Cassovar-e, TUKE, ...	MMK - ref. Majetku,/Košice 2013 n.o.,KSK	50 000	30 000	40 000	50 000	30 000	40 000	50 000	30 000	40 000	150 000	90 000	120 000	**360 000**	Creative Europe Interreg
	Spolu:	**250 000**	**3 830 000**	**40 000**	**50 000**	**230 000**	**90 000**	**50 000**	**230 000**	**90 000**	**350 000**	**4 290 000**	**220 000**	**4 860 000**	

Opatrenie 1.4: Vytvorenie systému služieb pre podporu podnikania

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Vytvorenie klastra kreatívnych firiem, pravidelné networkingové eventy a vytvorenie exportnej schémy, služby na úrovni klastra	MMK-ref.riad.podnikov/Košice 2013 n.o., KSK,partneri	0	0	0	10 000	150 000	0	10 000	150 000	15 000	20 000	300 000	15 000	**390 000**	IROP, MHSR, Súkromní partneri vstupujúci do klastra
Vytvorenie mestského alebo regionálneho investičného fondu, VC a biz angels club na regionálnej úrovni	MMK-ref- riad. podnikov/KSK, Investori	0	0	0	0	0	0	100 000	0	290 000	100 000	0	290 000	**390 000**	Investori, partneri, banky
Otvorený ateliér s online platformou pre spoluprácu pri tvorbe nápadov	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.pod.	0	0	0	0	0	0	60 000	0	0	60 000	0	0	**60 000**	IROP
Vytvoriť kreatívne inkubátory (Kasárne Media Centrum, Cassovar Inkubátor a akcelerátor) a poskytovanie poradenstva	MMK-ref.riad.podnikov/Košice 2013 n.o., KSK,partneri	0	0	0	60 000	0	30 000	60 000	0	30 000	120 000	0	60 000	**180 000**	IROP, súkromní partneri
vytvorenie Soft Landing Programu pre nových ľudí v kreatívnom priemysle a informačného webu	Košice 2013 n.o./MMK-ref.riad.podnik., ref.komunikačný	10 000	0	0	0	200 000	0	0	0	0	10 000	200 000	0	**210 000**	IROP
	Spolu:	**10 000**	**0**	**0**	**70 000**	**350 000**	**30 000**	**230 000**	**150 000**	**335 000**	**310 000**	**500 000**	**365 000**	**1 175 000**	

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - bezpečné mesto

Cieľ 2: Zvýšiť ochranu života, zdravia a majetku pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou

Opatrenie 2.1: Zapojenie verejnosti do ochrany života, zdravia a majetku v meste (chrániť seba a byť vnímaný k ochrane ostatných)

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Kampaň na prevenciu násilnej a majetkovej kriminality a prevenciu drogových a nelátkových závislostí v meste	MsP/MMK-referát škôl, Psychosoc. Centrum, CVČ, Domovy soc. služieb, O.Z. Slovensko bez drog	1 000	0	0	1 000	0	0	1 000	0	0	3 000	0	0	**3 000**	

Opatrenie 2.2: Zeefektívnenie a zvýšenie účinnosti činnosti mestskej polície v spolupráci s PZ SR, mestskými časťami a odbornými organizáciami

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Dobudovanie efektívneho bezpečnostného kamerového systému mesta	MsP/MČ, PZ SR, VŠBM	19 000	0	66 000	19 000	0	66 000	19 000	0	66 000	57 000	0	198 000	**255 000**	Úrad Vlády

Cieľ 3: Znížiť zraniteľnosť a zvýšiť odolnosť mesta na zvláštne a mimoriadne udalosti (technologické a klimatické) prostredníctvom účinného riadenia rizík

Opatrenie 3.1: Dosiahnutie profesionálnej pripravenosti orgánov krízového riadenia a jednotiek civilnej ochrany na riešenie mimoriadnych udalostí a krízových situácií na území mesta Košice

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Modernizácia a výstavba prestupných uzlov medzi prímestskou a mestskou verejnou dopravou	MMK - referát dopravy/DPMK	12 500	235 000	0	25 000	475 000	0	12 500	235 000	0	50 000	945 000	0	**995 000**	IROP

Opatrenie 3.2: Zlepšenie podmienok pre vyššiu účinnosť zásahu záchranných zložiek v meste Košice

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Technické dovybavenie pre cvičenia-Bernátovce	MMK -referát CO, BOZP, PO/SMSZ	900	17 100	0	0	0	0	0	0	0	900	17 100	0	**18 000**	EU, resp. MV SR
Zvyšovanie účinnosti sebaochrany obyvateľstva a efektivity záchranných prác prípravou osôb činných pri mimoriadnych udalostiach cvičeniami, školeniami, tréningami	MMK -referát CO, BOZP, CO/verejnoprávne inštitúcie s humanitným zameraním	2 500	5 000	0	2 500	5 000	0	2 500	5 000	0	7 500	15 000	0	**22 500**	INTERREG - EUROPE
Podpora subjektov v oblasti činností záchranných prác pri mimoriadnych udalostiach	MMK-referát CO, BOZP,/ O.Z. Mrak	5 000	0	0	5 000	0	0	5 000	0	0	15 000	0	0	**15 000**	
	Spolu:	**8 400**	**22 100**	**0**	**7 500**	**5 000**	**0**	**7 500**	**5 000**	**0**	**23 400**	**32 100**	**0**	**55 500**	

Opatrenie 3.3: Zlepšenie povedomia verejnosti ako sa správať v čase zvláštnych a mimoriadnych udalostí a zvýšenie schopnosti sebaochrany obyvateľstva

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Didaktické hry pre výchovu deti predškolského veku k pripravenosti na krízové situácie	MMK - referát CO, BOZP a PO, referát škôl/MP, OZ Mrak	500	0	0	500	0	0	500	0	0	1 500	0	0	**1 500**	
Nepretržitá aktualizácia web-stránky civilnej ochrany (CO) mesta Košice	MMK - referát CO, BOZP, PO,ref. Informatiky	850	0	0	850	0	0	850	0	0	2 550	0	0	**2 550**	
	Spolu:	**1 350**	**0**	**0**	**1 350**	**0**	**0**	**1 350**	**0**	**0**	**4 050**	**0**	**0**	**4 050**	

Opatrenie 3.4: Adaptovanie sa na nepriaznivé dopady zmeny klímy (zvýšená frekvencia a intenzita povodní, búrok, súch, vĺn horúčav)

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Vytvorenie plánu adaptácie na nepriaznivé dopady zmeny klímy	MMK -referát ŽP, referát dopravy, UHA / MČ, SMsZ	1 700	33 300	0	1 700	33 300	0	0	0	0	3 400	66 600	0	**70 000**	IROP

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - mesto kvalitnej dopravy

Cieľ 4: Skvalitniť dopravnú infraštruktúru, dopravné vybavenie, dopravné značenie a reguláciu pre individuálnu automobilovú dopravu (IAD) a verejnú osobnú dopravu (VOD) v meste

Opatrenie 4.1: Doplnenie dopravnej infraštruktúry na odklon dopravy z najviac frekventovaných miest

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Aktualizácia Plánu udržateľnej mestskej mobility – rozšírenie o funkčné územie mesta Košice	MMK-ref.dopravy,UHA/DPMK	0	0	0	1 000	19 000	0	0	0	0	1 000	19 000	0	**20 000**	IROP
Nevyhnuté dokumenty k možnosti čerpania z OP II a IROP (štúdie uskutočniteľnosti, bezpečnostné audity a inšpekcie)	MMK-ref.dopravy, ÚHA/DPMK	100 000	1 900 000	0	300 000	500 000	0	0	0	0	400 000	2 400 000	0	**2 800 000**	OP II, IROP
Projektové dokumentácie k realizácii dopravných stavieb z OP II a OP IROP	MMK-ref.dopravy	45 000	0	0	0	0	0	197 750	3 757 250	0	242 750	3 757 250	0	**4 000 000**	OP II, IROP
	Spolu:	**145 000**	**1 900 000**	**0**	**301 000**	**519 000**	**0**	**197 750**	**3 757 250**	**0**	**643 750**	**6 176 250**	**0**	**6 820 000**	

Opatrenie 4.2: Dobudovanie a rekonštrukcia dopravnej komunikačnej siete, rekonštrukcia a doplnenie dopravného vybavenia a dopravného značenia

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Rekonštr. II/552 Slanecká cesta	MMK-ref.výstavby, ref.dopravy,UHA	1 000 000	0	0	1 000 000	0	0	1 050 000	19 950 000	0	3 050 000	19 950 000	0	**23 000 000**	IROP
Rekonštrukcia cesty na MČ Kavečany v časti nad strelnicou	MMK-ref.dopravy,	0	0	0	380 000	0	0	1 000 000	0	0	1 380 000	0	0	**1 380 000**	
Výstavba kruhovej križovatky Kostolianska - príprava	MMK-ref.dopravy	0	0	0	0	0	0	20 000	0	0	20 000	0	0	**20 000**	
Vybudovanie prepojovacej komunikácie Pereš-Lorinčík	MMK-ref.dopravy	400 000	0	0	400 000	0	0	0	0	0	800 000	0	0	**800 000**	
Realizácia vyhradených jazdných pruhov a preferencií pre MHD	MMK - referát dopravy/DPMK	0	0	0	17 000	233 000	0	17 000	233 000	0	34 000	466 000	0	**500 000**	IROP
Výstavba cestnej svetelnej signalizácie (CSS) križovatky Astória-Požiarnická	MMK-ref.dopravy	0	0	0	0	0	0	140 000	0	0	140 000	0	0	**140 000**	
Dobudovanie kamerového systému pre CSS	MMK-ref.dopravy	0	0	0	33 000	0	0	33 000	0	0	66 000	0	0	**66 000**	
	Spolu:	**1 400 000**	**0**	**0**	**1 830 000**	**233 000**	**0**	**2 260 000**	**20 183 000**	**0**	**5 490 000**	**20 416 000**	**0**	**25 906 000**	

Cieľ 5: Zvýšiť podiel verejnej osobnej dopravy (VOD), cyklodopravy a pešej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave

Opatrenie 5.1: Zavádzanie Integrovaného dopravného systému

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Modernizácia a výstavba prestupných uzlov medzi prímestskou a mestskou verejnou dopravou	MMK - referát dopravy/DPMK	12 500	235 000	0	25 000	475 000	0	12 500	235 000	0	50 000	945 000	0	**995 000**	IROP

Opatrenie 5.2: Zvýšenie atraktívnosti a komfortu na zastávkach a v dopravných prostriedkoch MHD

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Výstavba nového električkového depa	DPMK/MMK-ref.dopravy	170 000	0	0	350 000	9 900 000	0	1 280 000	23 300 000	0	1 800 000	33 200 000	0	**35 000 000**	OP II
Nákup nových ekologických dopr. prostriedkov pre MHD	DPMK/MMK-ref.dopravy	0	0	0	1 250 000	23 750 000	0	1 250 000	23 750 000	0	2 500 000	47 500 000	0	**50 000 000**	OPII, OP IROP
Modernizácia existujúcich električkových tratí MET	MMK - referát dopravy / DPMK	500 000	0	0	3 300 000	70 500 000	0	0	0	0	3 800 000	70 500 000	0	**74 300 000**	OP II
Modernizácia a výstavba zastávok MHD s prihliadnutím na bezbariérovosť, vrátane dovybavenia IT a automatmi na predaj CL	MMK - referát dopravy/DPMK	0	0	0	0	0	0	15 000	285 000	0	15 000	285 000	0	**300 000**	IROP
Spolu:		**670 000**	**0**	**0**	**4 900 000**	**104 150 000**	**0**	**2 545 000**	**47 335 000**	**0**	**8 115 000**	**151 485 000**	**0**	**159 600 000**	

Opatrenie 5.3: Vybudovanie cyklodopravnej infraštruktúry a vytvorenie podmienok pre jej využívanie

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Výstavba cyklotrasy Hlinkova - Watsonova ulica – amfiteáter, prepájajúcu trasu Eurovelo 11 na existujúcu sieť cyklotrás mesta a administratívne centrum mesta.	MMK -Referát UHA,Referát výstavby, Referát dopravy/SMSZ, MČ Sever	10 215	194 085	0	0	0	0	0	0	0	10 215	194 085	0	**204 300**	IROP
Výstavba časti medzinárodnej diaľkovej cyklotrasy EuroVelo 11 vedená územím Košíc popri rieke Hornád.	MMK -Referát UHA,Referát výstavby, Referát dopravy/SMSZ, MČ	0	0	0	0	0	0	95 000	1 805 000	0	95 000	1 805 000	0	**1 900 000**	IROP
Mimoúrovňová križovatka Prešovská – Sečovská – Palackého - prepojenie trasy EuroVelo 11 na historické centrum mesta z juhu.	MMK -Referát UHA,Referát výstavby, Referát dopravy/SMSZ, MČ	0	0	0	20 000	0	0	9 200	175 100	0	29 200	175 100	0	**204 300**	IROP
Výstavba cyklotrasy Pereš – smer US Steel (príprava)	MMK -Referát UHA,Referát výstavby, Referát dopravy/SMSZ, MČ	0	0	0	0	0	0	49 500	0	0	49 500	0	0	**49 500**	IROP
Vybudovanie cyklotrasy od Požiarnickej ulice cez Námestie Osloboditeľov s pripojením na existujúcu cyklotrasu na Hlavnej ulici	MMK -Referát UHA,Referát výstavby, Referát dopravy/SMSZ, MČ	0	0	0	8 750	11 250	0	0	0	0	8 750	11 250	0	**20 000**	IROP
Propagácia cyklodopravy	SMSZ, Cyklistická Únia/MMK -Referát UHA, Referát dopravy	0	0	0	600	11 400	0	0	0	0	600	11 400	0	**12 000**	IROP
Osadenie prvkov doplnkovej cyklistickej infraštruktúry v meste Košice. (parkovacie boxy, stojany,tabule)	MMK - referát výstavby,referát dopravy/SMSZ,DPMK	0	0	0	1 700	35 000	0	0	0	0	1 700	35 000	0	**36 700**	IROP
	Spolu:	**10 215**	**194 085**	**0**	**31 050**	**57 650**	**0**	**153 700**	**1 980 100**	**0**	**194 965**	**2 231 835**	**0**	**2 426 800**	

Opatrenie 5.4: Dobudovanie a vybavenie pešej dopravy

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Výstavba chodníka na ul. Humenská	MMK - referát dopravy	0	0	0	25 000	0	0	0	0	0	25 000	0	0	**25 000**	
Výstavba chodníka na ul. Galaktická	MMK - referát dopravy	18 000	0	0	0	0	0	0	0	0	18 000	0	0	**18 000**	
	Spolu:	**18 000**	**0**	**0**	**25 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**43 000**	**0**	**0**	**43 000**	

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - sociálne mesto

Cieľ 7: Podporiť mladé rodiny v oblasti zosúladenia rodinného a pracovného života

Opatrenie 7.1: Zabezpečenie dostupného mestského nájomného bývania

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Výstavba nových mestských nájomných bytov (mladé zamestnané rodiny s deťmi)	MMK - referát výstavby a dopravy, referát sociálnych vecí + BPMK / Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja	100 000	0	600 000	100 000	0	600 000	100 000	0	600 000	300 000	0	1 800 000	**2 100 000**	Národné zdroje (ŠFRB, Dot. Min. výst. SR)

Opatrenie 7.2: Podpora rozšírenia ponuky zariadení pre umiestnenie detí do 3 rokov a materských centier

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Výstavba Centra komunitných sociálnych služieb	MMK-ref. soc. vecí/MČ Košice Krásna	30 000	400 000	0	60 000	1 310 000	0	0	0	0	90 000	1 710 000	0	**1 800 000**	IROP

Cieľ 8: Skvalitniť sociálne služby a rozšíriť a inovovať ponuku ďalších podľa dopytu seniorov, dlhodobo chorých a zdravotne postihnutých občanov najmä služby na komunitnej úrovni

Opatrenie 8.1: Zvýšenie dostupnosti opatrovateľskej služby v domácom prostredí a ambulantných sociálnych služieb

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Rekonštrukcia integrov.sociálneho domu - Dom seniorov	MMK-ref. soc. vecí/MČ Košice Juh	10 000	190 000	0	207 500	1 702 500	0	0	0	0	217 500	1 892 500	0	**2 110 000**	IROP
Rekonštrukcia integrovaného centra komunitných služieb Košice – Západ -	MMK-ref. soc. vecí/MČ Košice Západ	0	0	0	7 000	138 650	0	137 100	624 250	0	144 100	762 900	0	**907 000**	IROP
Podpora výchovno-vzdel.plánov	Mesto -ref. soc./ Psychos. Centrum	2 500	0	0	2 500	0	0	2 500	0	0	7 500	0	0	**7 500**	
	Spolu:	**12 500**	**190 000**	**0**	**217 000**	**1 841 150**	**0**	**139 600**	**624 250**	**0**	**369 100**	**2 655 400**	**0**	**3 024 500**	

Cieľ 9: Zlepšiť podmienky pre sociálnu inklúziu sociálne odkázaných a sociálne neprispôsobivých občanov

Opatrenie 9.1: Poskytovanie profesionálneho komplexného sociálneho poradenstva a prevencie

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Organizovanie prímestských táborov pre deti ohrozené závislosťou	MMK-Ref.sociálnych vecí	900	0	100	900	0	100	900	0	100	2 700	0	300	**3 000**	Sponzori

Opatrenie 9.2: Zvyšovanie kvality a účinnosti terénnej sociálnej práce a komunitných činností

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Zriadenie KC - Demeter	MMK-ref.soc.vecí/ BPMK s.r.o.	3 000	0	20 000	0	0	0	0	0	0	3 000	0	20 000	**23 000**	Úrad Vlády - MRK
Podpora zvyš. zamestnan. sociálne odkázaných cez príležitostné práce	MMK-ref. soc. vecí/ Psychos. Centrum, BPMK,SMSZ...podniky mesta	5 500	0	0	5 500	0	0	5 500	0	0	16 500	0	0	**16 500**	
	Spolu:	**8 500**	**0**	**20 000**	**5 500**	**0**	**0**	**5 500**	**0**	**0**	**19 500**	**0**	**20 000**	**39 500**	

Opatrenie 9.3: Zabezpečenie a skvalitňovanie nízkoštandardného bývania

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Podpora Zariadenia núdzového bývania-Adlerova	Mesto / Psychos. Centrum	0	0	0	6 200	117 800	0	0	0	0	6 200	117 800	0	**124 000**	IROP

Cieľ 10: Zvýšiť stupeň architektonickej bezbárierovosti v meste

Opatrenie 10.1: Debarierizácia verejných priestorov (vo väzbe na školstvo, zdravotníctvo, kultúru a verejné služby)

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Mapa bariér -Debar. verejných priestorov - pasportizácia	MMK-ref. UHA,výstavba,doprava, soc. veci/Detský klub zdr. Postihn.,Únia nevidiacich,Asicia Polio RSO, Koš. Org. vozičkárov	4 000	0	0	3 000	0	0	0	0	0	7 000	0	0	**7 000**	
Kampaň-Košice medzinárodný symbol prístupnosti	MMK-ref.kultúry a marketingu, komunikačný ref./ detský klub zdrav.postihn., Únia nevidiacicg, Asoci. Polio RSO,Slov. zväz telesne postihn. Košická org. vozičkárov	4 000	0	0	4 000	0	0	0	0	0	8 000	0	0	**8 000**	
Spolu:		**8 000**	**0**	**0**	**7 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**15 000**	**0**	**0**	**15 000**	

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - mesto inovatívneho vzdelávania detí a mládeže

Cieľ 11: Zlepšiť kľúčové kompetencie žiakov základných škôl

Opatrenie 11.1: Zlepšenie stavebno-technického stavu a vybavenia školskej infraštruktúry základných škôl

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Rekonštr. a výstavba multifunkčných ihrísk a atletických oválov pri ZŠ	MMK-ref.športu/súkr. Investori	80 000	0	50 000	80 000	0	50 000	80 000	0	50 000	240 000	0	150 000	**390 000**	národné dotácie
Stavebné úpravy a vybavenie odborných učební ZŠ	MMK-ref. školstva/ZŠ	36 462	693 258	0	17 737	337 013	0	13 027	247 523	0	67 226	1 277 794	0	**1 345 020**	IROP
	Spolu:	**116 462**	**693 258**	**50 000**	**97 737**	**337 013**	**50 000**	**93 027**	**247 523**	**50 000**	**307 226**	**1 277 794**	**150 000**	**1 735 020**	

Opatrenie 11.2: Inovovanie výchovno-vzdelávacieho procesu a zavedenie nových foriem a metód výchovy a vzdelávania

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Projekty zamerané na inovovanie a skvalitnenie výchovno-vzdel. Procesov v ZŠ, ZUŠ	MMK-ref-školstva/školy	5 000	0	1 000	5 000	0	1 000	5 000	0	1 000	15 000	0	3 000	**18 000**	OP ĽZ a dot.. MŠ SR
Projekty zamerané na vzdelávanie učiteľov	MMK-ref.školstva	7 500	142 500	0	15 000	285 000	0	42 000	808 000	0	64 500	1 235 500	0	**1 300 000**	OP ĽZ a dot.. MŠ SR
	Spolu:	**12 500**	**142 500**	**1 000**	**20 000**	**285 000**	**1 000**	**47 000**	**808 000**	**1 000**	**79 500**	**1 235 500**	**3 000**	**1 318 000**	

Opatrenie 11.3: Zlepšenie podmienok pre integráciu, výchovu a vzdelávanie narastajúceho počtu detí so zdravotným/ mentálnym postihnutím, detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a detí s poruchami učenia

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Projekty zamerané na aktivity prispievajúce k zabezpečeniu rovnosti príležitosti	MMK-ref. školstva	80 000	100 000	0	80 000	100 000	0	80 000	100 000	0	240 000	300 000	0	**540 000**	OP ĽZ, dot. MŠ SR

Cieľ 12: Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces a rozšíriť kapacity materských škôl

Opatrenie 12.1: Rekonštrukcia, vybavenie a modernizácia budov a areálov materských škôl súčasne s rozširovaním kapacít

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Zriadenie športovej MŠ	MMK-ref.škôl a ref. športu	50 000	0	0	0	0	0	0	0	0	50 000	0	0	**50 000**	
Rozšírenie kapacít a vybavenia MŠ (12 MŠ)	MMK-ref. školstva/MŠ	45 000	855 000		37 500	712 500		35 000	665 000		117 500	2 232 500	0	**2 350 000**	IROP/MŠ SR
	Spolu:	**95 000**	**855 000**	**0**	**37 500**	**712 500**	**0**	**35 000**	**665 000**	**0**	**167 500**	**2 232 500**	**0**	**2 400 000**	

Cieľ 13: Zvýšiť zapojenie detí a mládeže do voľnočasových a mimoškolských aktivít

Opatrenie 13.1: Modernizácia budov a vybavenia škôl a školských zariadení poskytujúcich mimoškolské aktivity

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Modernizácia vybavenia ZUŠ,CVČ JŠ	MMK-ref. školstva/ZUŠ,JŠ , CVČ	0	0	0	50 000	0	0	200 000	0	0	250 000	0	0	250 000	

Opatrenie 13.2: Skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu umeleckého a záujmového vzdelávania

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Celomestský metodický deň	MM-ref. školstva	18 000	0	0	18 000	0	0	18 000	0	0	54 000	0	0	54 000	
Usporiadanie výstav, dní otvorených dverí, koncertov, workshopov	MMK-ref. školstva/ZUŠ	5 400	0	1 200	4 450	0	1 100	4 450	0	1 100	14 300	0	3 400	17 700	OZ FINEART, Fond RZ
Zriadenie audiotéky hudobných nahrávok	MMK-ref. školstva/ZUŠ Bernol.	3 000	0	0	3 000	0	0	3 000	0	0	9 000	0	0	9 000	
Zriadenie virtuálnej knižnice	MMK-ref. školstva/ZUŠ Bernol.	1 000	0	0	1 000	0	0	1 000	0	0	3 000	0	0	3 000	
Podpora aktivít zameraných na zvýšenie jazykovej prípravy	MMK-ref.školstva/JŠ Užhorodská	2 500	0	0	1 000	0	0	1 000	0	0	4 500	0	0	4 500	
Nadviazanie spolupr. S Domom deti v ČR	MMK-ref.školstva	5 000	0	0	5 000	0	0	5 000	0	0	15 000	0	0	15 000	
Zriadenie hudobnej školy	MMK-ref.školstva/ CVČ	1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	1 000	0	0	1 000	
	Spolu:	**35 900**	**0**	**1 200**	**32 450**	**0**	**1 100**	**32 450**	**0**	**1 100**	**100 800**	**0**	**3 400**	**104 200**	

Opatrenie 13.3: Rozvíjanie neformálnych vzdelávacích príležitostí

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Centrum enviromentálnej výchovy - Čermeľ	Mestské lesy Košice /MMK,Národné lesnícke centrum - NLC Zvolen	5 000	59 500	5 500	0	17 000	3 000	0	0	0	5 000	76 500	8 500	**90 000**	EEGRANTS, INTERREG
Projekty zamerané na neformálne vzdelávanie v oblasti prípravy výživy, správy financií, enviromentu,	MMK-ref. školstva	6 000	0	600	9 400	0	1 100	5 400	0	1 100	20 800	0	2 800	**23 600**	sponzor.prísp.
Participácia mládeže na živote verejnej správy	MMK-ref.školstva	1 000	0	0	1 200	0	0	1 200	0	0	3 400	0	0	**3 400**	
Spolu:		**12 000**	**59 500**	**6 100**	**10 600**	**17 000**	**4 100**	**6 600**	**0**	**1 100**	**29 200**	**76 500**	**11 300**	**117 000**	

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - mesto kvalitného životného a prírod. prostredia

Cieľ 14: Skvalitniť životné a prírodné prostredie na území mesta

Opatrenie 14.3: Zvýšenie energetickej efektívnosti a využívania alternatívnych zdrojov energie na prevádzku budov a zariadení vo vlastníctve mesta a mestských častí

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Aktualizácia Koncepcie rozvoja mesta v oblasti energetiky	MMK -referát ŽP	0	0	0	2 750	52 250	0	0	0	0	2 750	52 250	0	**55 000**	OP KŽP
Optimalizácia energetickej efektívnosti verejných budov -spracovanie energetických auditov budov vo vlastníctve mesta	MMK-Referát ŽP, ref. škôl/ BPMK, MČ	100 000	0	0	100 000	0	0	60 000	0	0	260 000	0	0	**260 000**	
Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejnej budovy - budovy MMK	MMK- ref.ŽP, ref.nakl. s majetkom/ SMsZ	25 000	475 000	0	50 000	950 000	0	0	0	0	75 000	1 425 000	0	**1 500 000**	OP KŽP
Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejnej budovy Správy mestskej zelene v Košiciach.	MMK-ref.riad. podn., ref.nakl. s majetkom/ SMsZ	0	0	0	20 000	380 000	0	0	0	0	20 000	380 000	0	**400 000**	OP KŽP
	Spolu:	**125 000**	**475 000**	**0**	**172 750**	**1 382 250**	**0**	**60 000**	**0**	**0**	**357 750**	**1 857 250**	**0**	**2 215 000**	

Opatrenie 14.4: Zvýšenie množstva a kvality prvkov zelenej a modrej infraštruktúry na území mesta

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Výsadba a regenerácia zelene v parku Drevný trh (biocentrum miestnej úrovne podľa MÚSES).	MMK-ref.riad. podn., ref.nakl. s majetkom, ref. ŽP/ SMsZ	0	0	0	2 300	42 700	0	0	0	0	2 300	42 700	0	**45 000**	IROP
Revitalizácia medziblokovej zelene	MMK-ref.riad. podn., ref.nakl. s majetkom/ SMsZ	2 700	45 600	0	6 200	118 700	0	2 500	47 500	0	11 400	211 800	0	**223 200**	IROP
Líniové sadové úpravy	MMK-ref.riad. podn., ref.nakl. s majetkom/ SMsZ	3 500	67 500	0	0	0	0	0	0	0	3 500	67 500	0	**71 000**	IROP
Revitalizácia parku a rekonštrukcia hrajúcej fontány na Hlavnej ulici v Košiciach.	MMK-ref.riad. podn., ref, nakl. s majetkom/ SMsZ	14 000	266 000	0	2 010	38 190	0	0	0	0	16 010	304 190	0	**320 200**	IROP
Revitalizácia parku Erika a rekonštrukcia fontány.	MMK-ref.riad. podn., ref, nakl. s majetkom/ SMsZ	0	0	0	2 100	39 900	0	1 000	19 000	0	3 100	58 900	0	**62 000**	IROP
Revitalizácia zelene v južnom parku na Hlavnej ulici vrátane závlahového systému.	MMK-ref.riad. podn., ref, nakl. s majetkom/ SMsZ	0	0	0	4 000	77 000	0	0	0	0	4 000	77 000	0	**81 000**	IROP
Zlepšenie stavu lesoparku Nad Jazerom (biokoridor mestského regionálneho významu podľa MÚSES).	MMK-ref.riad. podn., ref, nakl. s majetkom,ref. ŽP/ SMsZ	0	0	0	0	0	0	3 000	57 000	0	3 000	57 000	0	**60 000**	IROP
Revitalizácia Mlynského náhonu za súčasnej výsadby zelene a vytvorenia oddychových plôch.	MMK-ref.riad. podn., ref. nakl. s majetkom/ SMsZ	0	0	0	17 000	321 000	0	3 000	57 000	0	20 000	378 000	0	**398 000**	IROP
Príprava, resp. aktualizácia strategických dokumentov v oblasti ŽP, nevyhnutných v zmysle platnej legislatívy	MMK-ref. ŽP, UHA/SMsZ	30 000	0	0	20 000	0	0	0	0	0	50 000	0	0	**50 000**	IROP
	Spolu:	**50 200**	**379 100**	**0**	**53 610**	**637 490**	**0**	**9 500**	**180 500**	**0**	**113 310**	**1 197 090**	**0**	**1 310 400**	

Opatrenie 14.5: Optimalizácia systému odpadového hospodárstva a dobudovanie potrebnej infraštruktúry

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Zriadenie zberného miesta na zhromažďovanie vytriedených zložiek z triedeného zberu komunálnych odpadov, drobných stav. odpadov	MMK - referát ŽP, referát výstavby, ref. Stavebného úradu/ MČ, KOSIT a.s., SMsZ	5 000	0	0	12 500	250 000	0	0	0	0	17 500	250 000	0	**267 500**	OP KŽP

Opatrenie 14.6: Predchádzanie vzniku a odstraňovanie antropogénnych a prírodných prvkov/javov s negatívnym vplyvom na zdravie obyvateľov a územie mesta

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Prevencia zosuvov súvisiacich s výdatnými dažďami na sídlisku Dargovských hrdinov (medzi Lidickým námestím a Bielocerkevskou ulicou) v Košiciach.	MMK-ref.riad. podn./ SMsZ	1 000	10 000	0	2 500	47 500	0	0	0	0	3 500	57 500	0	**61 000**	OP KŽP
Spracovanie Strategickej hlukovej mapy mesta Košice -	MMK- referát dopravy, referát ŽP, UHA	25 000	475 000	0	0	0	0	0	0	0	25 000	475 000	0	**500 000**	IROP
	Spolu:	**26 000**	**485 000**	**0**	**2 500**	**47 500**	**0**	**0**	**0**	**0**	**28 500**	**532 500**	**0**	**561 000**	

Opatrenie 14.7: Zlepšenie správania sa obyvateľov mesta k prostrediu, v ktorom žijú; zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov Košíc

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Envirovzdelávanie so zverejnením na webovom sídle mesta - Infoservis o nakladaní s komunálnymi odpadmi	MMK -referát ŽP/ MČ, Kosit, MsP, SMsZ	0	0	0	1 000	19 000	0	0	0	0	1 000	19 000	0	**20 000**	OP KŽP
Kampaň v boji proti nezákonnému umiestneniu odpadov	MMK - referát ŽP/OkÚ Košice odbor starostlivosti o ŽP, MČ, KOSIT a.s., SMsZ, MsP	0	0	0	1 000	19 000	0	0	0	0	1 000	19 000	0	**20 000**	OP KŽP
	Spolu:	**0**	**0**	**0**	**2 000**	**38 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2 000**	**38 000**	**0**	**40 000**	

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - mesto kultúry, športu a aktívneho oddychu

Cieľ 15: Zvýšiť možnosti a rozšíriť ponuku pre uspokojenie variabilných záujmov trávenia voľného času obyvateľmi a návštevníkmi mesta a zapojiť ich ako aktívnych účastníkov alebo divákov do kultúrno športového diania v meste

Opatrenie 15.1: Dobudovanie, udržiavanie a sprístupnenie infraštruktúry pre šport a oddych

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Nová nástupná stanica lokalita Ovečka a predĺženie trate k mestu	MMK-ref. proj. EU, UHA/OZ Detská železnica Košice	4 500	0	2 000	0	0	2 000	30 000	450 000	16 000	34 500	450 000	20 000	**504 500**	cezhraničné zdroje/ národné dotácie
Celková rekonštrukcia a obnova trate, dobudovanie výhybne VPRED	MMK-ref. proj. EU, UHA/OZ Detská železnica Košice	3 000	0	2 000	0	0	2 000	30 000	650 000	16 000	33 000	650 000	20 000	**703 000**	cezhraničné zdroje/ národné dotácie
Obnova vozového parku železničky	OZ Detská železnica Košice/MMK-ref. proj.EU	0	0	2 000	0	0	2 000	0	180 000	25 000	0	180 000	29 000	**209 000**	cezhraničné zdroje/ národné dotácie
Vybudovanie Lesníckeho skanzenu - trasa DŽ Čermeľ	Mestské lesy Košice a.s./Ref. Riad.podnikov, ref. UHA,OZ DŽK, Národné lesnícke centrum - NLC Zvolen,	0	8 500	1 500	0	8 500	1 500	0	8 500	1 500	0	25 500	4 500	**30 000**	EEGRANTS,INTER EG
Vybudovanie rekreačných zón lesoparku - Lesy pre spoločnosť	Mestské lesy Košice a.s./MMK-ref. Riad.podnikov, MČ Košice - Sever	0	51 000	9 000	0	17 000	3 000	0	0	0	0	68 000	12 000	**80 000**	Norsky fin. mechanizmus
Dobudovanie cyklotrás na území mestských lesov Košice - Hornádska kotlina	Mestské lesy Košice/MMK-ref.riadenia podnikov, Obec Malá Lodina, Veľká Lodina, Karpatský región, Slovenský cykloklub SCK	0	0	500	0	5 000	2 000	0	5 000	2 000	0	10 000	4 500	**14 500**	OP PRV
Výstavba košickej zelenej viacúčelovej športovej trasy (od Festivalového námestia po Štúrovu ulicu).	MMK-referát UHA,referát výstavby, Referát dopravy, Referát nakladania s majetkom, Referát ŽP/SMSZ	6 000	0	0	1 500	0	28 500	1 750	0	33 250	9 250	0	61 750	**71 000**	národné dotácie
Výstavba siete single trailov v mestských lesoch pre rozvoj cykloturistiky.	MMK-referát UHA,referát dopravy,Referát ŽP/SMSZ ,ML	0	0	0	20 000	0	0	0	0	0	20 000	0	0	**20 000**	
Výstavba vonkajších ihrísk s prvkami doplnenými o posilňovacie zariadenia pre rôzne vekové skupiny a hendikepovaných.	MMK -ref. riadenia pod., ref. športu, ref.maj./ SMsZ	0	0	0	15 000	0	15 000	15 000	0	15 000	30 000	0	30 000	**60 000**	národné dotácie

Výstavba futbalového štadiónu	MMK-ref.výstavby, ref.športu/MFK	1 000 000	0	8 000 000	1 000 000	0	4 000 000	0	0	0	2 000 000	0	12 000 000	**14 000 000**	národné dotácie/fin. výpomoc
Obnova kúpaliska ČH	MMK-ref.výstavby,ref. športu	1 000 000	0	1 000 000	0	0	0	0	0	0	1 000 000	0	1 000 000	**2 000 000**	národné zdroje
Výstavba Aquaparku-príprava	MMK-ref.výstavby,ref.športu	0	0	0	300 000	0	0	500 000	0	0	800 000	0	0	**800 000**	
Výstavba športového centra pre hendikepovaných športovcov	Súkr.investor/MMK-ref športu, ref. výstavby	0	0	2 000 000	0	0	8 000 000	0	0	0	0	0	10 000 000	**10 000 000**	mesto -pozemok, financovanie - investor
Zriadenie Siene slávy športu	MMK- ref.športu	5 000	0	0	5 000	0	0	5 000	0	0	15 000	0	0	**15 000**	
Revitalizácia zanedbaných mestských území (park za Sladovňou...)	MMK-ref. UHA, ref.výstavby/Španielko, Londýn...	20 000	0	375 000	20 000	0	375 000	0	0	0	40 000	0	750 000	**790 000**	Horizont 2020
Cyklochodník Baránok - Alpinka III. Etapa	MMK-ref. UHA, ref.dopravy/cyklist.únia,SMsZ	166 000	0	0	0	0	0	0	0	0	166 000	0	0	**166 000**	
Cyklochodník Baránok-Alpinka IV. etapa	MMK-ref. UHA, ref.dopravy/cyklist.únia,SMsZ	0	0	0	0	0	0	120 000	0	0	120 000	0	0	**120 000**	
Rekonštrukcia športovo-zábav.areálu na Alejovej ulici	MČ Juh/MMK	0	0	25 000	10 000	200 000	15 000	0	0	0	10 000	200 000	40 000	**250 000**	cezhraničné zdoje/ národné dotácie
	Spolu:	**2 204 500**	**59 500**	**11 417 000**	**1 371 500**	**230 500**	**12 446 000**	**701 750**	**1 293 500**	**108 750**	**4 277 750**	**1 583 500**	**23 971 750**	**29 833 000**	

Opatrenie 15.2: Ochrana, udržiavanie a sprístupnenie pamiatkového fondu, kultúrnej a komunitnej infraštruktúry

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Dobudovanie areálu o pavilón šeliem	ZOO KE/MMK-ref. Riad. podnikov,MČ Kavečany	10 000	100 000	0	60 000	600 000	0	20 000	110 000	0	90 000	810 000	0	**900 000**	cezhraničné zdroje
Revitalizácia územia ZOO	ZOO KE/MMK-Ref. Riad.podnikov, MČ Kavečany	10 000	50 000	0	20 000	100 000	0	5 000	165 000	0	35 000	315 000	0	**350 000**	cezhraničné zdroje
výmena existujúcich svietidiel spojená s výmenou rozvodných skríň v areáli ZOO Košice	ZOO/MMK ref. dopravy	9 000	0	190 000	1 000	0	0	0	0	0	10 000	0	190 000	**200 000**	MH SR-dotácia
Revitalizácia a udržiavanie zdevastovanej časti oplotenia areálu ZOO Košice.	ZOO KE/MMK-Ref. Riad.podnikov,MČ Kavečany, ZOO Miškolc, Mesto Miškolc	5 000	55 000	0	5 000	130 000	0	5 000	100 000	0	15 000	285 000	0	**300 000**	cezhraničné zdroje-HU-SK
Stavebné úpravy a vybavenie(vrátane knižného fondu) na 16 pobočkách v ZŠ	MMK-odd.školstva,Kniž.pre mládež	1 440	46 560	0	11 700	222 300	0	0	0	0	13 140	268 860	0	**282 000**	IROP, OP ĽZ
Stavebé úpravy Knižnice pre mládež - pob. Humenská	MMK-ref.výstavby/Kniž.pre mládež	500	9 500	0	5 345	101 555	0	0	0	0	5 845	111 055	0	**116 900**	cezhraničné zdroje
Zachovať, sprístupniť a prezentovať kultúrne a archívne dedičstvo Archívu Mesta Košice	MMK-Archív/maďarský národný archív	370	7030	0	370	7030	0	370	7030	0	1 110	21 090	0	**22 200**	Program cezhr. spolupráce
Uchovať archívne kultúrne dedičstvo vytvorením kópie historicky najvýznamnejších archívnych dokumentov-digitalizácia	MMK-Archív/maďarský národný archív	28 750	575 000	0	4 375	68 750	0	4 375	68 750	0	37 500	712 500	0	**750 000**	Program cezhr. spolupráce

Uchovanie kultúrneho a archívneho dedičstva vytvorením vhodných podmienok na dlhodobú úschovu archívnych dokumentov	MMK-Archív/maďarský národný archív	8 684	165 000	0	8 684	165 000	0	8 684	165 000	0	26 052	495 000	0	**521 052**	Program cezhr. spolupráce
Revitalizácia pomníka na Nám. Oslob.	MMK-ref.výstavby/ŠPÚ	30 000	0	0	0	0	0	0	0	0	30 000	0	0	**30 000**	
	Spolu:	**103 744**	**1 008 090**	**190 000**	**116 474**	**1 394 635**	**0**	**43 429**	**615 780**	**0**	**263 647**	**3 018 505**	**190 000**	**3 472 152**	

Opatrenie 15.3: Skvalitňovanie a rozširovanie ponuky podujatí s dôrazom na začlenenie sa medzi Európske mestá športu

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Spoluorganizácia národných a medzinárodných podujatí	MMK- ref.športu/partneri	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000	0	0	**200 000**	
Podpora športových klubov, zoskupení a významných organizátorov súťaží, pretekov a podujatí pre širokú verejnosť-dotačný program	MMK- ref.športu/partneri	600 000	0	0	600 000	0	0	600 000	0	0	1 800 000	0	0	**1 800 000**	
Organizovanie aktiívt prostredníctvom škôl, klubov mládeže a podpora športových aktivít pre seniorov	MMK- ref.športu/partneri	100 000	0	0	100 000	0	0	100 000	0	0	300 000	0	0	**300 000**	
	Spolu:	**900 000**	**0**	**0**	**700 000**	**0**	**0**	**700 000**	**0**	**0**	**2 300 000**	**0**	**0**	**2 300 000**	

Opatrenie 15.4: Podpora neprofesionálnej a profesionálnej kultúry

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Marián Čekovský a košické talenty	MMK- ref. kultúry/ZUŠ,umelci	10 000	0	0	10 000	0	0	10 000	0	0	30 000	0	0	30 000	
Vysvieťme vianočnú Hlavnú ulicu	MMK- ref. Kultúry/Eltodo	20 000	0	0	20 000	0	0	20 000	0	0	60 000	0	0	60 000	
	Spolu:	**30 000**	**0**	**0**	**30 000**	**0**	**0**	**30 000**	**0**	**0**	**90 000**	**0**	**0**	**90 000**	

Opatrenie 15.5: Zvýšenie účinnosti destinačného manažmentu na podporu zvyšovania návštevnosti mesta a účasti obyvateľov a návštevníkov na podujatiach

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Pamätná izba Maratónu mieru s možnosťou rozšírenia na múzeum Maratónu mieru	Košice - Turizmus / ref. Športu, ref. Kultúry, Progress Promotion	0	0	10 000	0	0	50 000	0	0	50 000	0	0	110 000	**110 000**	Národné dotácie
Program ambasádorov Košíc	Košice - Turizmus / ref. protokolu, ref. Kultúry, ref. Športu	1 000	0	3 500	1 000	0	4 000	0	0	0	2 000	0	7 500	**9 500**	Zdroje Košice - Turizmus
Mestská karta občana, ktorý nepoužíva MHD	Košice - Turizmus/ref. Kultúry, partneri	0	0	7 000	0	0	3 500	0	0	3 500	0	0	14 000	**14 000**	Zdroje Košice - Turizmus
Mestský turistický navigačný a informačný systém	Košice - Turizmus/ ref. ŽP, ref. Dopravy, ref. Kultúry, partneri	0	0	10 000	0	0	10 000	0	0	10 000	0	0	30 000	**30 000**	Národné dotácie
	Spolu:	**1 000**	**0**	**30 500**	**1 000**	**0**	**67 500**	**0**	**0**	**63 500**	**2 000**	**0**	**161 500**	**163 500**	

Projektové zámery pre programovú oblasť rozvoja: Košice - mesto využívajúce IKT pre efektívne spravovanie

Cieľ 16: Rozšíriť a skvalitniť elektronické informačné služby a zabezpečiť ich všeobecnú použiteľnosť

Opatrenie 16.1: Zvýšenie počtu a kvality elektronických služieb pre obyvateľov mesta

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Elektronizácia služieb mesta Košice- zabezpečenie trvalej udržateľnosti	MMK-ref. IT/MČ	200 000	0	0	200 000	0	0	200 000	0	0	600 000	0	0	**600 000**	
Technologická zmena hlavného informačného portálu vrátane zmeny publikačného systému	MMK-ref. IT	20 000	0	0	0	0	0	0	0	0	20 000	0	0	**20 000**	
	Spolu:	**220 000**	**0**	**0**	**200 000**	**0**	**0**	**200 000**	**0**	**0**	**620 000**	**0**	**0**	**620 000**	

Cieľ 17: Optimalizovať a zjednodušiť výkon samosprávnych rozhodovacích procesov prostredníctvom využívania informačno-komunikačných technológií

Opatrenie 17.2: Zabezpečenie komplexnosti a využívania disponibilných údajov

Názov PZ	Gestor / partneri	2016			2017			2018			Spolu			Celkom	Financovanie cudzích zdrojov
		Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné	Vlastné zdroje	EÚ	Národné / iné		
Aktualizácia údajov katastra nehnuteľnosti a GIS	MMK-ref. IT	20 000	0	0	20 000	0	0	20 000	0	0	60 000	0	0	**60 000**	